

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלזני שבת

פרשת תזריע מצורע • תשפ"ה

מיטב עלוני השבת:

לקראת שבת מלכתא

סיפורי צדיקים

אזמרה לשמך

באר הפרשה

פאר מקדושים

וכל מאמינים

אז נדברו

פניני עין חמד

דברי שיח

Dirshu

דרשן ד' ועזון

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

Dirshu
דרשו' ה' ועזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לקראת שבחת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

סיפורים ופנינים מרתקים

גליון מס' 479

פנינים לפרשת תזריע מצורע פ"ה

"אמי העירה אותי בשלש לפנות בוקר על מנת שאתלווה עמה אל הרבי ה'חקל יצחק' לבקש רחמים. הרחוב כולו היה מכוסה שלג, וקור מקפיא שרר בחוץ. אמי דפקה בדלת בחזקה..."

המחנך הנודע רבי שלמה הופמן זצ"ל, מספר על שנות ילדותו בעיירה סייליש, בצלו של ה'חקל יצחק' מספינקא זיע"א הי"ד

והעמיד הפהון המטהר את האיש (יד, יא)

היכרותו עם הרבי מספינקא בעל ה'חקל יצחק' עשתה עליו רושם גדול והוא ביקש להביאו לגור בסייליש, רבי יצחק אייזיק וויס הי"ד בעל ה'חקל יצחק' היה גדול מאוד בתורה ובנגלה ובנסתר ומופלג בצדקותו. באותם הימים שקל להעתיק את מגוריו מהעיר מונקטש. ר' צבי יוסף הופמן, אביו של ר' שלמה, ביקש את הרבי להשתקע בסייליש לאחר שקיבל את הסכמת רב העיר סייע בידו למצוא דירה ולהקים בית מדרש וישיבה, תלמידי הישיבה היו אוכלים בקביעות בבית ר' צבי יוסף בימות החול ובשבת. ר' צבי יוסף נעשה נאמנו של הרבי יד ימינו ואיש סודו. דמותו של הרבי מספינקא האירה את ילדותו של ר' שלמה באור יקרות והוא אצר בזכרונו את מעשיו והנהגותיו. סיפר ר' שלמה: "בשנת תר"צ, בא לגור בעירנו הרבי מספינקא, רבי יצחק אייזיק וויס הי"ד, בעל ה'חקל יצחק', בנו של ראש שושלת ספינקא, בעל ה'אמרי יוסף' זצ"ל. ה'חקל יצחק' היה גדול מאוד בתורה, בנגלה ובנסתר, ומופלג בצדקותו, וזכורני מעשיות רבות שראיתי בעיני בבית הרבי.

הרבי מספינקא בעל ה'חקל יצחק' נאלץ לברוח מספינקא במלחמת העולם הראשונה. מאז, התגורר בכמה עיירות אך לא מצא מקום לישיב בו בשלווה. אבי ז"ל, הציע לו שיבוא לעירנו סייליש וסייע בידו להשתקע במקום, במציאת דירה ומקום להקים שם את בית מדרשו, ואת ישיבתו 'בית-יוסף'. בחורי הישיבה היו אוכלים באופן קבוע בביתנו. ביום חול כשלושה בחורים, ובשבת כשבעה בחורים. בדרך כלל, לא הסכימו הרבנים שיבואו אדמוורי"ם להשתקע בעירם. אלא, שאבי ז"ל התחייב לרב העיר, הרב קליין, שהיה מנכדי הכתב סופר, שהרבי לא ישיג את גבולו, וכל סידור קידושין ומכירת חמץ הנעשים בעיר יעשו בני העיר רק אצל הרב, ולאחר התחייבות זו נתן

בכל עת שהייתי משתתף ב'עריכת השולחן' אצל הרבי מספינקא בבני ברק, היה מבקשני שאספר מעשיות מסבו ה'חקל יצחק'. זכורני, כי ב'הושענא רבה' היה אומר את ה'תיקון' עם הציבור בבית המדרש ואחר כך היה נכנס לחדרו ולומד גפ"ת עד אור הבוקר. נרות חנוכה היה מדליק בבית מדרשו מאוחר לאחר שהתאספו כולם. המנורה עמדה על גבי גלגלים והרבי היה מסיעה לכל מקום שהלך.

הרב את הסכמתו. ואמנם, כאשר התחנתה אחותי ואבי רצה שהרבי מספינקא יסדר קידושין, הוצרכנו לעשות את החתונה בעיירה אחרת. אבי היה ממש איש סודו של הרבי. לאבי ז"ל היתה קביעות לאחוז את הציצית של הרבי בשעה שהרבי הטיל את חוטי הציצית בבגד. פעם אחת קבע הרבי עם אבי לבוא לאחזית הציצית. אבי איחר בכמה דקות את השעה שקבעו ומצא שהרבי בזריזותו כבר סיים את עשיית הציצית.

בדיקת חמץ אצל ה'חקל יצחק'

פעמים רבות היה אבי מסייע לרבי בבדיקת חמץ, והיה נוטל אותי עמו. הרבי היה בודק שעות ארוכות בחורין ובסדקין. באחת השנים, לאחר שעות של חיפוש, ביקש הרבי מאבי שיביא סולם, כדי לבדוק בתוך השעון התלוי על הקיר. אבי טען שאין זה מקום שמכניסים בו חמץ, ואינו צריך בדיקה, אך הרבי עמד על דעתו. למרות שהיה כבר כמעט באפיסת כוחות, טרח לטפס ולהוריד את השעון.

כאשר פירק את השעון מצא בתוכו מתחת ללוח הספרות חלה קטנה מ... "ב חלות שהיה רגיל להעמיד על שולחנו ב'סעודה שלישית' ולחלקן. עיני הרבי נצצו מאושר. הוא פנה אל אבי ואמר: 'תמיד הינך טוען שאני טורח לריק... היתה שווה וכדאית כל טירחתי במשך כל השנים כדי למצוא פעם אחת...!'

לאחר שנתברר כי אחד מנכדיו החביא שם את החלה ושמר עליה שם כסגולה, חיך הרבי ואמר: "במקרה זה, לא היה מועיל גם 'ביטול חמץ' שבלב, כיון שהנכד החביא זאת בוודאי רצה בקיומה...".

בנו הגדול של רבי אייזיק, היה רבי ישראל חיים הי"ד. יש בידי מכתב ששלח לארץ ישראל לאבי בו הוא מברכו בברכת שנה טובה. בן נוסף היה ר' נפתלי צבי הי"ד, שהיה אב"ד ק"ק בליקא. פעם, כששהה בחג השבועות בסייליש התארח בבית הורי.

מספרים כי באותו חג, לאחר 'עריכת השולחן', יצא הרבי ללוותו לאכסנייתו בביתנו. בדרך התלקח ביניהם דיון הלכתי. כשהגיעו לביתנו ועדיין לא הסתיימה השקלא וטריא שבין הבן והאב, חזר הבן ללוות את אביו עד ביתו. משהגיעו עד בית הרבי פנה הרבי ללוות את בנו עד לאכסנייתו, והם עדיין מתפלפלים ומתנצחים בהלכה, וכך ליוו זה את זה הלך ושוב עד שהאיר היום.

הנחת תפילין אצל ה'חקל יצחק'

זכורני מילדותי, שהייתי רואה את הרבי מניח תפילין של יד באופן שהוא נסמך ונשען על הקיר, ולא 'דעת' את פשר הדבר. עד שאחר שנים ראיתי בספר תשובותיו (שיצא לאור בארץ ישראל) שדן בזה בארוכות. אביו בעל ה'אמרי יוסף' היה נוהג כמנהג המקובלים להניח תפילין של יד בישיבה, וכמנהגי רבותיו לבית זידיטשוב שהיו מיוסדים בעיקר על תורת הנסתר. בספינקא נהגו הרבה מנהגים כדעת הספרדים; כגון שבלייל הסדר נהגו לברך רק על הכוס הראשונה והשלישית, שלא כמנהג הרמ"א, וכן לימודם בקבלה היה כדרך לימוד הספרדים. אך ה'חקל יצחק' עוד בקטנותו שינה מנהג אבותיו והחל להניח כשהוא נשען על הקיר. בתשובה הנדפסת, אותה שלח לבעל ה'מנחת אלעזר'

ממונקאטש אשר תמה על מנהגו, מאריך הרבי להוכיח ב"ג פרקים, כי יש להניח בעמידה, ובסוף מסיק כי יניח על הקיבורת בישיבה, ואחר כך יעמוד ויברך ויקשור. אך כאמור, כפי שראיתו בילדותי, הרבי נהג להניח ב'סמיכה' שדינה גם כעמידה וגם כשישיבה, כדי לצאת ידי כולם. הרבי דן בארוכה בענין מקום הנחת תפילין במקום שער וטען שכל התיאורא צריכה לעמוד במקום שער ולא רק האמצע שלה, וזכורני מילדותי שהיה מדקדק להניח תפילין כשיטתו זו".

בחורף של שנת תרצ"ג חלה ר' צבי יוסף באסטמה וסבל מאוד מקשיים בדרכי הנשימה. באחד מלילי טבת החמיר מאוד מצבו ונדמה היה שנוטה למות.

לימים סיפר ר' שלמה את מאורעות אותו הלילה: "אמי העירה אותי בשלש לפנות בוקר על מנת שאתלווה עמה אל הרבי ה'חקל יצחק' לבקש רחמים. הרחוב כולו היה מכוסה שלג, וקור מקפיא שרר בחוץ. "לפליאתנו, כשהתקרבו אל ביתו של הרבי גילינו שחלונות חדרו פתוחים (כך היתה דרכו תמיד כדי שיכנס אויר, הוא סבל מקשיי נשימה) וקול התורה נשמע ברמה מחדרו.

"אמי דפקה בדלת בחזקה, השמש ר' חיים בלעך ז"ל פתח לנו והכניסנו לחדרו של הרבי. מצאנו את הרבי עומד על רגליו, שעון על הסטנדר, ורגליו בתוך קערת מים, ולומד מסכת זבחים. (כן היתה דרכו תמיד ללמוד בעמידה). הרבי כלל לא שם לב לכניסתנו. בסוף כשהבחין בנו, הפסיק מגירסתו ושאל לפשר בואנו, ואמר שאין מקום לדאגה כלל... והוסיף כי מחר בשעה שלש בצהרים יבוא לבקרנו...

"ואכן ברכתו של הרבי הועילה מיד, מצבו של אבי השתפר, ועוד באותה שנה עלינו לארץ ישראל. למחרת היום המתין אבי לבואו של הרבי, והנה השעה הגיעה והרבי לא הופיע. אבי התפלא מאוד... שהרי הרבי היה דייקן במיוחד... והנה כשהשעון צלצל את הצלצול השלישי בשעה שלש בדיוק... עמד הרבי בפתח הבית!...

"כשאמי היתה ממונה על המטבח של הרבי והיתה צריכה להביא את האוכל בפני ה'חקל יצחק' וארע שאיחרה בכמה דקות, הרבי כבר לא אכל".

כשעלה ר' צבי יוסף לארץ ישראל אמר ה'חקל יצחק' לנכדו האדמו"ר רבי יעקב יוסף: אני מקנא ביהודי שנוסע לארץ ישראל. גם לאחר עלייתו המשיך ר' צבי יוסף לדבוק ברבו באמצעות קשרי מכתבים. ר' צבי יוסף הפציר ברבו שיעלה אף הוא לארץ ישראל, והבטיח לסייע לו בכך. אך הרבי השיב במכתבו: "איככה אוכל, ונסיעה כזאת קשורה מטבע הדברים בפרסום רב, והפירסום כידוע אינו טוב, חושש אני מפניו...".

"לא אסתיעא מילתא ובין כה וכה פרצה המלחמה ונטרפה השעה... "אחר החורבן הקים נכדו של הרבי את חצר ספינקא בבני ברק. אחת לשנה היה ר' שלמה נוסע לשבות אצל הרבי, וסועד על שולחנו את סעודות השבת. בכל עת עריכת ה"שולחן" (הטיש) היה הרבי מבקש מר' שלמה שיספר לפני הציבור מזיכרונותיו על סבו הקדוש בעל ה'חקל יצחק'. בליל שבת אחר ה"טיש" היה ר' שלמה עולה לישיבת פוניבז' ולומד כל הלילה עד עת תפילת שחרית בספינקא.

מתוך 'המחנך המחונן' על הרב שלמה הופמן זצ"ל.

אחד התלמידים בישיבת סלבודקא ניגש לראש הישיבה, הגאון ר' אייזיק שר, ושאל אותו: "יש לי בעיה גדולה! יש לי תאוה בלתי נשלטת לספר לשון הרע! בפרט סיפורים כאלו שאף אחד לא יודע! הרי זה כל כך מתוק, ממש זיס, צוקער, והתאוה הזאת בוערת בי כמו אש"

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, על החטאים הגדולים וכפרתם

"זאת תהיה תורת המצרע" (ויקרא י"ד, ב')

תורת המוציא רע (ויקרא רבה פרשה טז)

כתוב בספרים הקדושים שבזה שמוציאים רע מהפה, גורמים לכך שגם המקטרג פותח את פיו, וגם הוא מתחיל לדבר רע, לקטרג ולגרום לצרות קשות.

יש הבדל גדול בין חטאי הדיבור לבין החטאים האחרים. בכל החטאים יש צורך לעשות איזשהו מעשה, ולו הקטן, כדי לעבור על האיסור. כדי לעבור על "איסור בורר" בשבת צריך להוציא עצם קטנה מתוך הדג. אבל בחטא לשון הרע אין צורך לעשות כל מעשה! אדם יכול לשבת, לא לעשות כלום, ולדבר...

מצד אחד חטאי הדיבור כה חמורים, עד כדי כך שהגמרא אומרת (ערכין טו ע"ב) "כל המספר לשון הרע - מגדיל עונות כנגד שלוש עברות: עבודת כוכבים, גילוי עריות ושפיכות דמים". מצד שני כל כך זמין וקל לחטוא בחטאים אלו. לא צריך, כאמור, לעשות כלום, בסך הכל לדבר כמה מילים ולגרום לחורבן נורא! ובפרט בעידנא דריתחא, שישנה סערת רגשות, מהומה - שם המילים משתלחות "בלי חשבון"! נורא נוראות!

לפעמים מתערב גם "לשם שמים". אז הופכות המילים ל"מצוה"... כל מילה - מצוה... נורא ואיום! ה"מצוות" גורמות לחורבן נורא! לשון הרע - עברה כל כך חמורה, וכל כך קל לעבור עליה! מהי העצה? דורשי רשומות אומרים: "והובא אל הכהן" - עלינו לגשת אל הכהן, אל הכהן הגדול מאחיו, אל ה"חפץ חיים" וללמוד את ספרו "שמירת הלשון". זוהי העצה להתחזק ולא לחטוא בחטאי הדיבור. האדמו"ר מגור הזקן אמר: "מעיד אני עלי שמים וארץ, שהיה לי שינוי לטובה בזה שלמדתי את הספר של ה"חפץ חיים".

כשלא רוצים - לא מדברים

אחד התלמידים בישיבת סלבודקא ניגש לראש הישיבה, הגאון ר' אייזיק שר, שהיה געואלדיגער מחנך, צדיק גדול, חכימא דיהודאי, ושאל אותו: "יש לי בעיה גדולה! יש לי תאוה בלתי נשלטת לספר לשון הרע! בפרט סיפורים כאלו שאף אחד לא יודע! הרי זה כל כך מתוק, ממש זיס, צוקער, והתאוה הזאת בוערת בי כמו אש. אם הרב'ה יכול לתת לי עצה איך להתגבר על זה ולא להכשל?"

נענה ראש הישיבה ואמר לו: "אביך היה אצלי לפני שבועיים

והתעניין עליך. הוא עשה עלי רושם נהדר, ממש א פיינער מענטש. רציתי לשאול אותך האם גם עליו, על אבא שלך, יש לך תאוה לדבר לשון הרע?"

- "לא", השיב התלמיד. "על אבא שלי אין לי תאוה לדבר לשון הרע".
- "והאם אתה מרגיש שאתה עומד בפני 'נסיון' כשאתה לא מדבר עליו? האם אתה מרגיש שאתה "מתגבר" על תאוה כשאתה נוצר את פ'ך ביחס אליו?"

- "לא! ביחס לאבא שלי אין לי כל תאוה לדבר. זה אפילו לא 'נסיון' בעבורי". - "מדוע? האם לאבא שלך אין חסרונות?"
- "אין אדם ללא חסרונות. גם לאבא שלי יש חסרונות, ובכל זאת אין לי כל תאוה לדבר עליו. ולא זו בלבד אלא אם אשמע מישהו שידבר עליו לשון הרע - לא יתן לי הדבר מנוחה, ולא אוכל לישון כל הלילה".

- "תנסה להסביר לי, מדוע? במה שונה הוא מכל אדם אחר?"
- "על אבא שלי אני לא רוצה לדבר! אני אוהב אותו! וכשלא רוצים לדבר - לא מדברים".

- "אם כן אתה בעצמך נתת עצה נפלאה איך להתגבר על התאוה ולא לדבר לשון הרע על הזולת: תאהב אותו! אם תאהב אותו - לא תרצה לדבר עליו! וכשלא רוצים לדבר - לא מדברים".

רבותי! א געואלדיגער נקודה!
א געואלדיגער יסוד!
לפלוני יש חסרונות? אז מה? גם לאבא שלך יש חסרונות, גם לבן

שלושה ימים לאחר נסיון השוד, צעדתי לפנות בוקר לעבר בית הכנסת. הרחוב היה אפל, תוך כדי כך, קלטתי מזווית עיני גוי רחב גרם המתקרב לעברי. אין לתאר את החרדה שחשתי באותם רגעים. המחשבות התרוצצו במוחי. 'האם באים לשדוד אותי פעם נוספת?' הגוי הענק נגש אלי ושאל: "זה אתה, נכון? זה אתה!"

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א על כוחה של מחמאה

בְּדָד יָשַׁב (יג מו) בַּרְשׁ"י: הוֹאֵל הַבְּדִיל בְּלָשׁוֹן הַכָּע בִּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ
וּבִין אִישׁ לְרֵעֵהוּ, אִף הוּא יִבְדֵּל

בשבת מברכים של חודש מנחם אב תשס"ד, שהיתי במירון על יד קבר
התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי. לאחר התפילה בציון, נגש אלי יהודי,
שלא הכרתי ולא ראיתי מעולם ואמר לי בקול נרגש: "שלום עליכם!
שמעתי מאחד היהודים כאן, כי אתה אומר דרשות ברבים. אני רוצה
לספר לך מעשה בלתי שגורתי שחוויתי על בשרי לפני כשבועיים".

היהודי החל לספר את סיפורו בסערת נפש בלתי נשלטת:

"אני גר בלונדון. ה' יתברך השפיע עלי עושר רב, ובלי עין הרע אני
בעל רכוש גדול ונכסים לא מועטים. לפני כשבועיים יצאתי בעת
לילה מבית הכנסת בחיפזון, כשבכסי מונחת חבילת שטרות עבה
המכילה סכום עצום. צעדתי בחיפזון ברחובות לונדון, ומיהרתי
לביתי. כאשר עברתי ברחוב צדדי וחשון, הסתערו עלי לפתע
שני גויים גברתנים, מגודלי שרירים, שהערימו לעברי את המשפט
העתיק השגור על לשונם של שודדים ורוצחים: 'או הכסף או הנפש!'
על פי הגיון הבהיר הייתי צריך להשלים עם הפסד הממון ולהגיש
לשניים את חבילת השטרות באופן מידי ללא דין ודברים. אל תשאל
אותי שאלות מיותרות, כי אין לי כל דרך להסבר מדוע פעלתי
באופן הבא. ככל הנראה הקב"ה כיון את צעדי ונטע במוחי את
הרעיון המופרך. אינני יודע מהיכן שאבתי את הכוחות, אבל במקום
להושיט את חבילת השטרות לשני הגברתנים, פניתי לגדול שבהם,
שנראה כמי שיזום את השוד, ושאלתי: 'מה אתה רוצה ממני? לשם
מה אתה צריך את הכסף שלי?'

השודד ההמום מההעזה הבלתי מוסברת שגילתי, נרתע לרגע
קט, ואחר כך השיב בקול גס: 'אנחנו רוצים ללכת עכשיו למסבאה
קרובה, לקנות יין וויסקי, לשותות ולהשתכר עד כלות הנשמה. תן
כבר את הכסף!'

'האמת שאתה נראה לי אדם מאוד הגון ועדין, ציינתי, 'אם זו
הסיבה, הנה אני מוציא לך עכשיו שטר של עשרים לירות שטרלינג,
לך ותשתה כאוות נפשך!'

אל תשאל כיצד צץ במוחי רעיון כה מוזר, כאשר על פניו הייתי אמור
לאבד עשתונות ולהתמוטט ברגע אחד. ה' יתברך פשוט שם בפי

את המילים הנכונות. הבריון חטף את השטר שהושטתי לעברו,
והסתלק עם חברו מהמקום בלי לומר מילה!

באותו לילה פניתי לרב בית הכנסת שבו אני מתפלל, וגוללתי
באזניו את החוויה יוצאת הדופן והמופלאה שעברתי. הרב שמע את
הדברים ופסק אל אתר: "ניצלת ממוות לחיים, מחר בבוקר תבוא
לבית כנסת ותברך ברכת 'הגומל'!"

ניתן היה לחשוב כי בכך הסתיים הסיפור, אבל האמת שהוא טרם
התחיל! אני אדם עסוק מאוד, המסחר הבלתי פוסק והעסקים
הקדחתניים תובעים את מרבית שעות יומי, ולמרות זאת אני משתדל
מאוד לקום בכל יום לפנות בוקר וללמוד דף גמרא בחברותא, כדי
שלכל הפחות אתחיל את סדר יומי העמוס בלמוד תורה.

שלושה ימים לאחר נסיון השוד, צעדתי לפנות בוקר לעבר בית
הכנסת. הרחוב היה אפל, אך גם בחושך הצלחתי להבחין בצלליות
של יהודים המסתובבות לפני בית הכנסת. תוך כדי כך, קלטתי
מזווית עיני גוי רחב גרם המתקרב לעברי. אין לתאר את החרדה
שחשתי באותם רגעים. המחשבות התרוצצו במוחי. 'האם באים
לשדוד אותי פעם נוספת? מי יודע אם הפעם יסתיים הענין בשלום,
כפי שארע בפעם הקודמת?'

הגוי הענק נגש אלי ושאל: 'זה אתה, נכון? זה אתה?'
תוך כדי כך, אזרו המתפללים אומץ והתאספו סביבנו. התברר כי

מרצה ברבים, אז הנה, סיפר לכולם מהו כוחה של מילה טובה, אפילו היא נאמרת לגוי נטול מצפון, שאינו מהסס לשדוד ולרצוח נפשות!" היהודי סיים את סיפורו המפתיע, ותוך כדי כך, אולי בזכות התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי, נצנץ במוחי הרעיון כי שמא זה הפשט, בהנהגתו המיוחדת של רבי יוחנן בן זכאי, שאף על פי שלא הלך ד' אמות בלא תורה ותפילין, אמרו עליו שלא הקדים לו אדם שלום מעולם, ואפילו נוכרי בשוק (ברכות יז).

ככל הנראה רבי יוחנן וכל התנאים והאמוראים הקדושים ידעו את סוד כוחה הכביר של מילה טובה, עד שאפילו גוי שבא לשדוד ולרצוח, משנה בלי משים את תכניותיו הזדוניות, ברגע שהוא שומע מילה טובה ומנחמת!

חז"ל אומרים במדרש (ילקו"ש בהעלותך רמז תשכב): "רבי שמעון בן יוחאי אומר, והלא בידוע שעשו שונא ליעקב אלא נהפכו רחמיו באותה שעה, ונשקו בכל לבו". אמנם הגוי שונא את היהודי ומבקש להרוגו, אבל מילה אחת יכולה לשנות את עורו, עד שלא רק שהוא אינו מבקש עוד להרוג את היהודי, אלא מודה לו ואוהב אותו בכל ליבו! גם כאשר אדם ניגש לילד קטן ואומר לו: "ראיתי אותך היום בבית הכנסת, אתה מתוק שבמתוקים, כמה התרגשתי כשראיתי איך אתה מתפלל בחשק ובכוונה!" הילד שומע את הדברים ומבין עד כמה חשובה התפילה שלו, ומכאן והלאה הוא יבוא בעזר ה' בכל יום לבית הכנסת, ויתפלל בהשתוקקות ובכוונת הלב!

אם אותו אדם הוא יהודי בר דעת, היה ניגש גם לאביו של הילד ואומר לו: "שמע, היום בבוקר הייתי בבית הכנסת, ובמקרה שמת ליב איך הילד שלך מתפלל. אני רוצה לומר לך, כי ממש התפעלתי מהתפילה המיוחדת שלו!"

כאשר אבי הילד חוזר הביתה, ומספר את אשר שמע באזני כל בני המשפחה, הדברים נשתלים בלב הילד ומעודדים אותו להמשיך להתפלל בהשתוקקות ובערגה. כך מתרבים בכלל ישראל אהבה ואחוה, שלום ורעות. וכל אחד זוכה לחזק לב רעהו ולהרבות עבודת ה' וכבוד שמים בעולם.

(מתוך כבודם של ישראל)

הגוי הזה ממתין במקום, ובמשך עשרים דקות תמימות הוא נגש לכל יהודי שפונה לעבר בית הכנסת, מתבונן בו מקרוב, ומנסה לזהות האם פניו תואמות לפני האיש אותו הוא מחפש.

המתפללים היו נתונים באימת מות. ה' ישמרנו, מה הוא רוצה, מה הוא עלול לעשות?! אבל הגוי המשיך בדבריו. 'לפני שלושה לילות, אני וחברי התנפלנו עליך ודרשנו ממך באיומים את כספך'. התחלתי לרעוד, אולי העברתי שמע כי אני אמיד, ובא עכשיו להשלים את המלאכה. 'תראה', הסביר הפושע 'נתת לי שטר של עשרים שטרלינג, כדי שאקנה בו משקאות חריפים, אבל בסוף הוצאתי רק שלוש עשרה לירות שטרלינג. אני רוצה להחזיר לך את העודף, שבע לירות שטרלינג. 'אומר לך האמת', סיפר הגברתן, 'אני היום בן עשרים ושבע, אבל מאז זוכר אני את עצמי הייתי ילד מופרע וחסר מעצורים ההורים שלי היו אומרים לי תמיד: אתה אפס מאופס, מה יצא ממך? המורים בבית הספר היסודי היו מטיחים בי פעם אחר פעם: אתה פרא אדם, חדל אישים, לא יצא ממך כלום!

אני לא זוכר שאי פעם, אבא ואמא או אחד מהמורים שלי בבית ספר, אמר עלי מילה טובה. כשראיתי אותך באותו לילה, לאחר שעבר עלי יום קשה, התכונתי לפרוק עליך את עצבי ולרצוח אותך בין אם תסרב לתת את הכסף, ובין אם לא! אבל כשאמרת לי כי אני נראה אדם עדין והגון היתה זו הפעם הראשונה בימי חיי, שבה שמעו אזני בן אדם כלשהו, יהיה אשר יהיה, שאומר עלי משהו חיובי. החלטתי לקחת ממך את עשרים הלירות ולהחזיר את ההפרש. עכשיו באתי להשיב לך את העודף, הנה קח לך בבקשה שבע לירות שטרלינג! הגוי עב השרירים סיים את דבריו, ולנגד כל היהודים המתאספים פרץ בבכי חסר שליטה כתינוק בן יומו. 'זו הפעם הראשונה שאוזני שמעו כי אני אדם הגון ועדין!' מלמל בגרון חנוק מבעד למסך דמעותיו הנגרות.

היהודי העשיר סיפר לי את המעשה במערת רבי שמעון בר יוחאי, ופרץ גם הוא בבכי נרגש. הוא לא יכול להרגע ואמר: "אתה לא מכיר אותי, אני איש עסקים אינני נוטה לרגשנות יתרה. אבל מאז חלפו שבועיים, והמאורע הזה אינו מפסיק להדהד בראשי. אתה הרי

המשך מעמוד 3 | הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל

שלך יש חסרונות! יתרה מכך, גם לך יש חסרונות! ובכל זאת על מי שאוהבים - אין כל תאוה לדבר לשון הרע!

מהכפרה - נבין את חומרת העוון

ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות ועץ ארז ושני תולעת ואזוב... וביום השמיני יקח שני כבשים תמימים וכבשה אחת בת שנתה תמימה ושלושה עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן ולג אחד שמן (י"ד, י"ז)

לא מזמן הייתי בבית חולים. באמצע היום לקה אחד החולים ששכב לידי בדום לב. מיד הביאו מכונת הנשמה, ועוד מכונות גדולות ומפחידות שאיני יודע איך קוראים להן. הייתי על ידו ממש, מצדם היו מוציאים אותי מהחדר ברגעים המפחידים הללו, רק עקב מצבי הייתי מוכרח להישאר. מה שנעשה שם, מהומה שלמה!

רבי אלחנן וסרמן הביט בי, חייד והוסיף: "וגם יש מקום לחשוש שהמתברך יסמוך על הברכה ולא ישתדל בתורה כראוי..." אמא לא ויתרה, ואמרה לרבי אלחנן כך: "אני אלמנה, ואני מצווה עליכם שתברכו את בני!"

תיאור מרטיט של מרן פוסק הדור הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א, על הימים שזכה לשהות במחיצתו של הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת הַנֶּגַע (יג ג)

"אני נזכר שבאחת השבתות בשנת תרצ"ט, זו כבר הייתה מהתקופות האחרונות שרבי אלחנן היה איתנו, ליוויתי כדרכי את רבי אלחנן לבית כנסת לונדוני, בו הוזמן לדרוש. בדרכנו סיפר משהו לרבי אלחנן שחלק ממתפללי בית הכנסת הם בעלי דעות והשקפות ציוניות נוסח 'המזרחי'. מששמע כך אמר, אם כך על זו תהיה הדרשה שלי: נגד הציונות.

כאילו לא המתנה לו בברנוביץ ישיבה, ובה מאות עמלי תורה רעבים, הממתינים בכיליון עיניים לרב ולתרומות שיביא מלונדון.

לאחר קריאת התורה, עלה לבימה לדרוש, ותקף בחריפות את ההסתדרות הציונית והסוכנות החילוניים. אלו היו ימים שגם בבתי ישראל כשרים וחרדיים, לא הבינו לגמרי את עומק הבעיה במוסדות הללו. עודו מדבר התחוללה בבית המדרש מהומה. והציבור הציוני - היינו, מרבית המתפללים - יצאו מבית הכנסת לאות מחאה לפני תפילת מוסף. רבי אלחנן נותר בבית הכנסת עם קומץ אנשים בלבד לתפילת מוסף.

זה היה בית כנסת בעל אמצעים כספיים. ועל תרומות כבר היה ברור שאי אפשר לצפות מחבריו הזועמים.

כשחזרנו מבית הכנסת הביתה, אמר לי רבי אלחנן כך:

"הגעתי ללונדון להתרים אנשים לתמוך בישיבת ברנוביץ. הדיבורים שלי הבוקר גרמו להפסדים והרחקת התורמים. אני יכול להתחשב בזה, למרות שהגעתי ללונדון לשם כך. כי מלבד חובתי כראש ישיבה, יש לי חובה כ'עבד השם' והשמעתי לפניהם דיבורים כ'עבד ה'..."

ואז הרהר קצת והוסיף:

"... והקדוש ברוך הוא מה אומר? "לי הכסף ולי הזהב!" הכסף והזהב מצויים ברשותו, ולא בידי נגידי לונדון. יצאתי ללונדון לקיים את רצון השם יתברך ולקיים חובת השתדלות, אבל בבית הכנסת הבנתי שרצון השם יתברך במקום הזה הם דיבורים אחרים, ודיברתי את אשר ישים ה' בפיו!"

אני זוכר שכילד דבריו באותה שבת עשו עליי רושם גדול. התפעלתי מאד מנקיות הדעת שלו, שבכל נושא לא נטה ימין ושמאל, ולא חשב איזו תועלת תצמח לישיבתו, או מה יאמרו עליו. והחשבון

היחיד שניהל אותו היה כבוד שמים.

למה לא יתעכב רבינו ימים אחדים?

... ועוד מאורע מופלא ארע בתקופה ההיא, מאורע שנצרב במשה שטרנבוך הצעיר, והמחיש לליבו הרך את תחושת השליחות העמוקה של רבי אלחנן, ואת שעבודו המוחלט לתורת תלמידיו:

באחד המסעות של רבי אלחנן מברנוביץ לאנגליה, עוד לפני שפרק את מזוודתו, דפקה בבית האכסניה נדבנית חשובה, גב' היימן, והעניקה לו תרומה גדולה של מאות לירות סטרלינג עבור הישיבה. זה היה סכום שהספיק לפרק זמן לצרכי הישיבה. הודה לה רבי אלחנן מעומק לבו על נדיבותה לתורה.

עודו מדבר, נטל את המזוודה שטרם פרק, ונפרד מהאכסניה על מנת לחזור לבית הנתיבות, בדרכו לברנוביץ.

שאלנו אותו על העזיבה החפוזה, וניסינו לשדל אותו להתעכב מעט בעיר.

"והרי טרחת טרחה גדולה להגיע לכאן!", שאלו אותו כולם, "למה לא יתעכב רבינו עוד כמה ימים, יגייס סכום רציני לזמן ממושך יותר, כדי שלא יצטרך לשוב ולנדוד כאשר יתם הכסף".

השיב רבי אלחנן:

"המחויבות והשעבוד היחידים שלי הם הרבצת תורה. אנוס הייתי לעזוב את הישיבה, מפני שכלתה הפרוטה האחרונה ולא יכולנו עוד להמשיך, עכשיו שקיבלתי סכום מניח את הדעת, אינני רשאי להתמהמה כאן אפילו שעה קלה, ועליי לחזור לתלמידיי!". עוד באותו בוקר קם וחזר לישיבה הקדושה בבלרוס.

אצל יהודים אין משרתת, יש עוזרת!

שנים התהלך המלאך הזה בביתנו כבן בית. אכל מפתנו וישן במטנתנו. שורר איתנו זמירות שבת. זה השריש בנו מושגים חדשים. לאכול ולישון ולשיר במחיצת מלאך! אבל היראה הגדולה שלו נגלתה לעינינו גם בפכים הקטנים של היום יום.

הנה למשל, משנת תרצ"ה כאשר נסתלק אבא לעולמו, ואמא הייתה לאלמנה ואני ואחיי יתומים - אפשר היה להרגיש את ההבדל בתורת-לשון של רבי אלחנן, את הרפואות והחמימות ביחסו אלינו - האלמנה והיתומים. הוא היה נזהר זהירות מופלגת בכל דיבור שדיבר אתי, היתום, או עם אמא האלמנה, שמא יתנסח חלילה וחס שלא בכבוד הראוי ונמצא מצער לב של יתום או לב של אלמנה.

הוא היה פונה אליי בעדינות, מילה בסלע, והיה ניכר מבין ריסי לשונות איך הוא מחשב בחרדת קודש את מילותיו. ניתן לומר שכל שיחה אתנו הייתה רצופה באותה חרדת אלוקים שאפיינה את רבי אלחנן.

באחד הימים, בעודו עומד במטבח ביתנו מתעסק במילוי כוס מים חמים מהמיחם שעל האש, נשברה הכוס מפני החום. ולמרות שלא היה בכך שמץ אחריות או אשמה, משום שהיה זה טיבה הקלוקל של הכוס, התעצב מאד על הנוק שנגרם, ועל הצער שאולי זה יסב לאלמנה. הוא ביקש ממני ומאחיי לומר לאמא - בעלת הבית - שהוא שבר כוס ומבקש ממנה מחילה.

אחר כך יצא לדרכו. אבל כעבור דקות אחדות חוזר רבי אלחנן שוב: התברר שבדרכו התיישב בדבר שנית, ועלה בדעתו שאי אפשר לסמוך על קטן שיזכור לבקש מחילה, ולכן המתין במשך שעות עד שבעלת הבית חזרה - וביקש ממנה בעצמו מחילה. ורק משמחלה לו בכל לבה, הלך לדרכו.

הייתה בו עדינות נפש ונקיות דעת שבלטו בכל הליכותיו, הנה דוגמה:

באחת מסעודות השבת בביתנו, כשביקש רבי אלחנן לקדש על הכוס, ביקשו ממנו בני הבית להמתין ל'דינסט'. שבתרגום מילולי משמעו 'משרתת'. זו הייתה בת ישראל שעזרה בביתנו, ורבי אלחנן הזדעזע מזולות הלשון:

"אצל יהודים", אמר "אין דינסט". ניתן לומר 'עוזרת', וכדומה. אפילו אָמָה העבריה מכונה ביהדות בתואר כבוד: 'אמה'. שהוא מלשון 'אם'. לרמז שהיא בתפקיד של אם בישראל!".

ציווי מיוחד מאלמנה

בשנת תרצ"ה, לאחר מחלה ממושכת וכמה חודשי סבל, הלך אבא

הגאון רבי אשר לעולמו, והותיר אחריו את אמא עליה השלום עם עשרת ילדיה.

זו הייתה תקופת משבר בחיי המשפחה. אבא היה מורה הדרך, המפרנס, ורוח החיים בבית. אמא נאלצה להטיל על שכמה עול פרנסה ועול חינוך.

אמא הייתה בעלת מסירות נפש. והיא מסרה את נפשה לגדל לבדה את כולנו, ילדיה. האור היחיד שהאיר את חשכת לילותיה וייסורי אלמנותה היה התקווה לראות אותנו גדולי תורה ויראה.

באחד הערבים, כשרבי אלחנן נכנס לסעוד אתנו, התחננה לפניו אמא שיברך אותי שאהיה גדול בתורה ויראה.

אמר לה רבי אלחנן כך:

"בשנותי בצילו של ה'חפץ חיים' ראיתי שנמנע מלברך על גדלות בתורה. הוא היה אומר, 'כדי לזכות לתורה צריך מסירות נפש. בלי מסירות נפש לא תועיל ברכה. ועם מסירות נפש - תורה עצמה היא הברכה'."

רבי אלחנן הביט בי, חיך והוסיף:

"וגם יש מקום לחשוש שהמתברך יסמוך על הברכה ולא ישתדל בעצמו להתעסק בתורה כראוי. ויצא שכר הברכה בהפסדה..."

אמא לא ויתרה, ואמרה לרבי אלחנן כך:

איך בין א אלמנה, און איך הייס אייך בענטשען?!

("אני אלמנה, ואני מצווה עליכם שתברכו את בני!")

מששמע רבי אלחנן כך, ביטל לאלתר את דעתו, בירך אותי בחמימות שאזכה לגדול ולצמוח בתורה. וכיוון שהברכה הזו הייתה חלק מהמצווה להרנין לב אלמנה, הפליג בברכתו שעה ארוכה..."

כ-90 שנה אחר כך, בביתו הירושלמי ברחוב קצנבלוגן, שאלנו את רבי משה מה ברך אותנו רבי אלחנן.

הוא סירב לפרט. הוא רק אמר:

"כשהוא בירך, אז הוא כבר בירך..."

שאיפותיה של אמא ממני ומאחיי היו גדולות...

רבי משה מחיך בערגה כשהוא חוזר אל אותו לילה בסטמפורד היל, במחיצת רבי אלחנן. ואל שאיפותיה הגדולות של אמא:

"נראה לכם שהברכה סיפקה את אמא? שאיפותיה של אמא ממני ומאחיי היו גדולות... כשרבי אלחנן בירך שנזכה להיות תלמידי חכמים, נחרדה אמא:

"להיות תלמיד חכם זה לא מספיק, ומה עם יראת שמים?"

השיב לה רבי אלחנן כך:

"ברכתי שיהיו תלמידי חכמים. בלי יראת שמים אין על האדם תואר תלמיד חכם!"

ואז הוסיפה אמא עליה השלום, וביקשה ברכה גם עבור עצמה.

"ברך אותי רבי אלחנן", התחננה, "שלקדוש ברוך הוא יהא נחת ממני!"

"רבי אלחנן בירך אותה גם בברכה הזו, ונחה דעתה".

(מענונות אריות - הרב יעקב ב. פרידמן)

"אתה כל יום מתפלל "ולירושלים עירך ברחמים תשוב", "ותחזינה עינינו בשובך לציון", ויסלח לי מר, אבל זה לא באמת מעניין אותך, התפילה שלך היא מן השפה ולחוץ!!!"

הגאון הגדול רבי חיים שמרלר שליט"א, בשיחה מיוחדת ל'לקראת שבת', לקראת תחילת לימוד מסכת שבועות, והכנה ללימוד 'סדר קדשים' במסגרת 'הדף היומי'

יעקב א. לוסטיגמן

בערב שבת קודש הקרובה, יסיימו המוני רבבות עמך בית ישראל את לימוד מסכת 'מכות', ויום למחרת בשבת קודש, יחל לימוד מסכת 'שבועות' המונה כידוע 48 דפים, כנגד 48 קנייני תורה, ושהלימוד שלה נחשב כהכנה מיוחדת לקראת חג מתן תורה.

למרות ששמה של המסכת מורה שהיא עוסקת בדיני שבועה והמסתעף מהם, ואכן רוב פרקי המסכת עוסקים בסוגים השונים של השבועות ודיניהן, שני הפרקים הראשונים עוסקים בסוגיות של טומאת המקדש וקדשיו, בשל העובדה שעל טומאות אלו צריכים להביא 'קרבת עולה ויורד', ממש כמו בשבועת העדות ושבועת ביטוי שלא עמד בה וכו'.

האמת, שלימוד מסכת שבועות יכול להיחשב בבחינה מסוימת מעין כניסה מוקדמת בשיעורי של סדר 'קדשים', והיא אכן ממוקמת בסדר הש"ס קרוב מאוד למסכת זבחים, המסכת הראשונה בסדר 'קדשים', כשבין 'מכות' ו'זבחים' מפרידה בש"ס הבבלי ובסדר הלימוד של הדף היומי, רק מסכת 'עבודה זרה'.

בהנהלת 'דרשו' כבר החלו להיערך באופן מעשי לקראת לימוד סדר 'קדשים', מטבע הדברים, הלימוד בסדר זה נחשב 'מחוץ לתחום' עבור חלק מלומדי הדף היומי, ויש חשש כבד שמספר הלומדים יצטמצם חלילה. לכן יש צורך להסביר ולהכין את הציבור ללימוד מסכת זבחים וסדר קדשים.

במקביל, בשבועות אלו אנו קוראים את הפרשיות של ספר ויקרא, שגם הן נתפסות כבלתי מובנות לחלקים מהציבור, ולכן מן הראוי לפתוח את הנושא, ולדבר על 'הפיל שבחדר', האם הלימוד בסדר קדשים אכן אמור להפחיד כל כך, האם מסכת זבחים היא אכן מסכת קשה להבנה???

כמו בעל תשובה שלומד בבא בתרא

את השאלות הללו הצגנו בפני הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א, רב בית המדרש 'היכל צבי' צאנז בירושלים, ונשיא ארגון 'הגפן', שהנו גם אחד מגדולי מגידי השיעורים על הש"ס בדורנו, ונודע בהסברתו הרחבה והבהירה בין היתר במסכתות של סדר קדשים, המוסברות בשיעוריו המוקלטים בנעימות מיוחדת במינה ובבהירות יוצאת דופן.

"ידוע שיש בש"ס כמה מסכתות שנחשבות לקשות יותר מהשאר.

בעיקר שלושת המסכתות 'עירובין', 'יבמות' ו'נדה'. אבל האמת שזה לא מדויק, כי אף שלושת המסכתות קשות, הקושי שלהן אינו דומה. במסכת 'יבמות' באמת סברות וחשבונות שצריכים להשקיע יותר כדי להבין אותן, אבל במסכת 'עירובין' אין איזה קושי מיוחד בסוגיות, הבעיה בהבנה של מסכת 'עירובין' זה חוסר ההיכרות של הדור שלנו עם המושגים שמופיעים שם, כי המסכת עוסקת בהלכות פרקטיות של מבוי מפולש ומבוי עקום וחצר ואכסדרה ורחבה שאחורי הבתים ועוד, ואנחנו לא מכירים את המציאות הזאת.

"זכינו ובדור שלנו הוסר ופורק לחלוטין הקושי של מסכת 'עירובין', באמצעות ציורים נפלאים, בין היתר בשיעורי 'דרשו' וכמובן גם בפרויקטים של 'מאורות הדף היומי' ו'עוד והדר' וזכור לטוב 'פירוש ח' שהיה החלוץ בעניין, ואין ספק שהקרדיט בנושא מגיע במידה רבה מאוד לש"ס של שוטנשטיין ועוד ועוד. הנושא הזה כבר מאחורינו, ובמחזור הנוכחי של 'הדף היומי' אפשר באמת לראות שרוב הלומדים עברו את מסכת 'עירובין' והמשיכו הלאה בלי קושי מיוחד. זאת, לאחר שבעבר היה ידוע שכולם מתחילים ללמוד מסכת ברכות, ואז 'באה שבת באה מנוחה', ולבסוף מגיעים למסכת 'עירובין' שהיא מחוץ לתחום, ומסכת פסחים היא בגדר של 'בל יראה ובל ימצא' למרבה הצער.

"ואילו במסכת נדה, ובסדר טהרות בכלל, יש קושי שונה. חוסר היכרות של הציבור בחלקו עם המושגים הללו כי לא הורגלנו לעסוק בהם מילדות ובישיבה. זה כמו שייקחו בעל תשובה וזרקו אותו

לבית המדרש ללמוד כל יום דף גמרא במסכת בבא בתרא. ברור שהדבר יקשה עליו מאוד כי הוא לא מכיר את המושגים ואינו מוצא את ידיו ורגליו בסוגיא.

"בסדר קדשים יש לנו את השילוב של שני אלו, גם חוסר היכרות עם המציאות הטכנית, אנחנו לא חיים בין בהמות, לא מבינים מה ההבדל בין כבש לעז, ומה זה איל או שעיר עיזים. הציבור לא יודע, למרבה הצער, איך נראה בית המקדש, איפה נמצאות הלשכות השונות, ומה עושים בכל אחת מהן, ועוד הרבה מאוד מושגים שזרים לנו כי אנחנו פשוט לא מכירים אותם. גם חוסר היכרות עם המציאות הטכנית, וגם חוסר היכרות עם המושגים, שני אלו ביחד מייצרים את הקושי".

• מה יהיה אם כן הפתרון לנושא??? איך גורמים לאנשים להבין

שבאמת לימוד קודשים אינו 'מחוץ לתחום'???

"הדבר הראשון שצריכים לעשות זה להוריד את הפחד והחשש, צריכים להבין שזה לא בשמים ולא מעבר לים. את חוסר ההיכרות פותרים בקלות על ידי ש.. לומדים להכיר.

"הרי גם במסכת פסחים יש כמה וכמה דפים שעוסקים בנושא של קדשים וקרבת, ולא שמענו על אנשים שנופלים באופן מיוחד ללימוד דף היומי דווקא במסכת פסחים. למה? כי הלומד לא מרגיש שהוא נכנס לעולם זר. הוא מכיר את חג הפסח, זה חג חביב ואהוב עלינו, אנחנו לומדים על פסח, ותוך כדי נכנסים עוד נושאים, זה לא מפחיד וממילא לומדים ומבינים בלי קושי מיוחד. אם ניגש באותה הגישה גם ללימוד של מסכת זבחים, נגלה שאנחנו מצליחים להתחבר אליה ולעסוק בה ואפילו ליהנות מאוד ולקבל גישמאק מיוחד בלימוד הזה!

"ברמה הטכנית, הייתי ממליץ למי שקצת חושש, להצטייד מראש בספרי עזר, אפשר לקנות גמרא של שוטנשטיין, זו לא בושה לקבל עזרה במקום הנדרש, זאת בושה הרבה יורת גדולה להישאר מאחור כשכל עם ישראל לומד 'קדשים'..."

• אבל יש עוד נקודה שהרב לא התייחס אליה. סדר נשים ונזיקין

ברובו עוסק בנושאים ששייכים גם בימינו. סדר קדשים למרבה

הצער לא נוגע להלכה למעשה בזמנינו כמעט, אולי זה מה

שגורם לאנשים להרגיש קצת ריחוק מהלימוד הזה???

"בוודאי שיש לזה קשר, אבל אני רוצה לומר שאדרבה, השאלה הזאת צריכה להישאל בכיוון ההפוך. צריכים לגשת ליהודי שלא לומד 'קדשים' ולשאול אותו, אתה לא רוצה להתחבר לנושא של בית המקדש? אתה כל יום מתפלל 'ולירושלים עירך ברחמים תשוב', 'ותחזינה עינינו בשוכך לציון', ויסלח לי מר, אבל זה לא באמת מעניין אותך, אתה בכלל לא יודע מה אנחנו אמורים לעשות שם בירושלים, התפילה שלך, שלוש פעמים ביום, היא מן השפה ולחוץ!!!

"אדרבה, תלמוד 'זבחים', תלמוד 'תמיד' ו'מידות', ופתאום תראה איך שהתפילה שלך מקבלת צורה נכנסת בה נשמה. פתאום תבין שהכמיהה שלנו לבניין בית המקדש זה לא סתם איזה לחש שאומרים כל יום כי כך לימדונו אבותינו. יש פה רצון אמיתי לזכות

לביאת המשיח!!!

"הניסיון מלמד שמי שעוסק בסדר קדשים, מקבל את הכמיהה הזאת, מי שמעמיק בסוגיות הללו לא יכול לסבול את צער החורבן, הלימוד הזה מכניס את הלומד לאטמוספירה עליונה, של חיים בבית המקדש, עם השראת השכינה באופן שאי אפשר לתאר. אלו חיים אחרים".

ועדיין, האם אפשר לצפות שכל אחד יוכל להיכנס לקצב לימוד של דף שלם בקדשים מדי יום? יהיו אנשים שיטענו שהלימוד הזה צריך להתחיל בהדרגה, טיפין טיפין עד שנכיר מושגים ונדע איך לגשת לעניין...

"זכרוני כשהייתי אברך צעיר, מורי ורבי כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה'דברי יציב' צאנו זצ"ל, ייסד את 'מפעל הש"ס, וזכיתי ללמוד בכלל צאנו בירושלים לפי הסדר הזה.

"היינו לומדים מדי חודש 70 דפי גמרא - גמרא רש"י ותוס', ונבחנים עליהם במבחנים קשים ומפרכים. זו היתה תוכנית לימוד תובענית בצורה לא רגילה, שהיינו צריכים להשקיע בה ממש עד מיצוי הכוחות.

מחויבות אבסולוטית ללימוד הגמרא

"הרבי קבע אז ש-70 הדפים יתחלקו כך, מתחילים ממסכת ברכות, ולומדים 35 דף, ובמקביל מתחילים גם 'זבחים' ומתחילים' 35 דף, וכך המשכנו הלאה, מסכת שבת מול מסכת מנחות, מדי חודש בחודשו. אני לא אומר שזה היה קל, זה היה מאתגר מאוד, אבל הסיפוק, אוי איזה סיפוק! הרגשנו שאנחנו חיים בעולם אחר, במתבתא דרקיעא, המחויבות ללימוד היתה אבסולוטית, ניצלנו כל שנייה והיינו מייצרים זמן בבחינת יש מאין כדי ללמוד עוד כמה שורות ולחזור על עוד תירוץ בתוספות.

"בסופו של דבר, כשהייתי נכנס למסגרת ומחייב את עצמו לעמוד בה, הוא זוכה לסייעתא דשמיא מופלאה, ולכן העצה שלי למי שרוצה להצליח להגיע לסיום הש"ס, אל תוותרו, אל תורידו מינום ולא תפחיתו את הקצב, תגייסו עוד כוחות אם צריך תפנו עוד רבע שעה או חצי שעה כל יום כדי ללמוד את הדף היומי ולעמוד בקצב, בתוך זמן קצר תרגישו שאתם שוחים במים מוכרים, ושהלימוד הזה יערב לכם עד מאוד".

• לצד העצות הכלליות הללו, אולי הרב ייתן לנו עצה מעשית

איך להצליח בלימוד של סדר קדשים, איזה ספר מיוחד שכדאי ללמוד וכדו'?

"יש לי ספר מאוד מיוחד להמליץ עליו, קוראים לו 'יד החזקה להרמב"ם', או לחלופין, 'משניות זבחים', אלו שני ספרים שמי שיקרא אותם לפני לימוד 'זבחים' בדף היומי יוכל לבוא מוכן ללימוד. "הרי הרמב"ם כתוב בשפה מאוד קלה להבנה, בוודאי כשלומדים אותו ברמת הפשט בלי להיכנס לפלפולים. מי שרוצה לבוא ללימוד של קדשים כשהוא מוכן, כבר עכשיו ילמד הלכות עבודה, הלכות קרבנות ברמב"ם ויקבל המון מושגים שיהיו לו לעזר כשילמד את הגמרא. מי שרוצה לבוא עוד יותר מוכן, ילמד מסכת 'זבחים'

מֶרֶן הַגְּרָאִי"ל שְׁטֵינְמָן הִיָּה מִסְפֵּר, שְׁלֹאחֵר שְׁחִילְצוּ אֶת מֶהֱר"א מִבְּעֵלְזָא, הֵיוּ עוֹד יְהוּדִים שֶׁשִׁיחָדוּ אֶת אוֹתוֹ פֶּקִיד וְנִיצְלוּ בְּאִמְצָעוֹתוֹ בְּתַמּוּרָה לְסִכּוּמִים קִטְנִים הַרְבֵּה יוֹתֵר, וְאִפִּילוּ סִכּוּמִים פְּעוּטִים מִמֶּשׁ...

שיחה מרתקת עם הג"ר שלום שווארץ, מחבר ספר 'הפה קודש קודשים', על העיסוק בנושאי שמירת הלשון, והתועלת העצומה שבדבר

יוחנן וסרמן

זאת תהיה תורת המצרע (יד ב)

האוטובוס שהתדרדר במהירות במורד הרטוב והמחליק של כביש רמות, לא עצר אפילו לרגע. הנהג הערבי איבד שליטה על הבלמים, האוטובוס שהיה עמוס בנוסעים, נע במהירות לעבר התרסקות, בדרכו עלה למדרכה, הפיל רמזורים, והמשיך להתדרדר.

האירוע יכול היה להסתיים בנוק כספי בלבד, אלמלי שני הצורבים שעמדו על המדרכה, וניהלו שיחה נעימה. בתוך שניות זה קרה. הג"ר שלום שווארץ התעורר בבית החולים כעבור יומיים, ולא הבין מדוע כל גופו כואב ודואב.

"החבר ניצל גם הוא בסייעתא דשמיא", הוא מספר, "אבל אצלי זה לא היה פשוט. אנשי ההצלה חילצוני מתחת לדלת האחורית של האוטובוס, עם פגיעה רב מערכתית ובמצב לא יציב. במשך תקופה הייתי נתון בסכנה כל רגע, יהודים רבים התחזקו ונשאו תפילות לרפואתי, וברחמי ה' נעשו לי כמה וכמה ניסים.

"מטבע הדברים, כשאדם זוכה לכזה נס, שואל את עצמו במה זכיתי? איזו זכות עמדה לי שניצלתי מהאירוע הזה נגד כל הסיכויים. "במקרה שלי, התשובה היתה ברורה לחלוטין. אין לי צל של ספק שזה קרה בזכות ההתמקדות שלי בנושאים של עידוד וחזיון שמירת הלשון, כתבתי ספרים בנושא, ואני משתדל מאוד לפעול בו ללא ליאות, וברי לי שזה מה שהציל אותי.

"ואיך אני יודע? כי שומעים בלי סוף מקרי ישועה מאנשים שהתחילו ללמוד, וביתר שאת מאנשים שפועלים בנושא ופותחים שיעורים וכדו".

הושיעני מפי אריה...

אז מה באמת מוביל אברך יקר ממודיעין עילית לעסוק בצורה כה נרחבת וממושכת בנושא של שמירת הלשון? מבחינתו זו בכלל לא שאלה: "אני חי את הנושא כבר שנים רבות. אבי מורי, הגאון רבי יהודה אריה שווארץ שליט"א רב קהילות הקד' בקרית הרצוג, כתב חיבור נפלא בשם 'מידע לשידוכים', שבו הוא מקיף את הנושא של שמירת הלשון בכללותו, עם דגש משמעותי על האופן שבו צריכים לענות לאנשים שמבררים על מדובר או מדוברת למטרת שידוך. אבא עסק בכתביה הספר במשך שנים, בנוסף ללימוד ומסירת שיעורים בנושאי שמירת הלשון, וממנו קיבלתי את הרגש העמוק לנושא.

והאמת, זה פלא גדול שהעוסקים בנושא אינם רבים. הרי אין לך אף איסור מכל איסורי התורה שאפשר להיכשל בו כל כך בקלות ובכאלו היקפים נוראיים כמו הנושא של שמירת הלשון. והנושא הזה מבוסס כולו על מודעות, על עיסוק בלי פוסק. כל מי שלומד את ההלכות בצורה סדירה, לומד גם להיזהר ולהישמר, לעומת זאת, מי שאינו לומד את ההלכות, נכשל על ימין ועל שמאל בלי לדעת בכלל, כי הוא לא יודע מה מותר ומה אסור ואיך צריך לומר דברים מסוימים וכו'.

בשנים האחרונות יש התעוררות גדולה מאוד לנושא, מוסיף הרב שווארץ, אבל כל הזמן צריך להניף ולחדש את דגל העיסוק בשמירת הלשון! וההזדמנות של לימוד פרשיות תזריע מצורע, ושל ימי ספירת העומר, הם זמן מתאים להתחדש בנושא חיוני זה."

במסגרת העיסוק בנושא, חיבר כמה ספרים ברמות שונות, המעוררות על הנושא בדרך נעימה ובאמצעות סיפורים ועובדות על גדולי ישראל. גולת הכותרת של הפעילות היא הספר 'הפה קודש קדשים', ובשורות הבאות נצטט קטע מתוכו:

"בוא נמצא לעצמנו מקום פנוי", פנה אברהם כהן לשכנו יצחק לוי, שנכנס עמו לאולם בסיום החופה. "הנה", ענה לו יצחק, "בשולחן השני מימין מתארגן שולחן של בני השכונה. ניגש לשם לשבת לפני שהמקומות ייתפסו".

בן מלך ביופיו

אחד הדברים המיוחדים שתפסו את עינינו היה קטע נפלא שכותב האבא, הגאון רבי יהודה אריה שווארץ שליט"א בפתח לספרו 'מידע לשידוכים', ובו נותן הרב שווארץ מענה לשאלה שמטרידה רבים בנושא הזה... ביקשנו מבנו להרחיב מעט בעניין.

"ידוע מה שמספרים שפעם בא יהודי לחפץ חיים ובפיו טרוניא, עד שהדפסתם את הספר 'חפץ חיים', יכולנו לדבר ככל העולה על רוחנו, ומאז הדפסתם את הספר אנחנו לא יכולים לפתוח את הפה!!!

"השיב לו החפץ חיים, שהוא טועה טעות גמורה. אדרבה, לפני שהודפס הספר לא יכולת לפתוח את הפה כי לא ידעת מה מותר לדבר, ולכן נאלצת להימנע מכל דיבור פן ישל חלילה באיסור חמור. לאחר שבא ספר החפץ חיים והגדיר בצורה ברורה מה אסור ומה מותר, מעתה אפשר לדבר ובלבד שיהיה הדיבור באופן המותר. "והאמת, שכל עוד מדובר בדיבורים בעלמא, זה קל יחסית להימנע מדבורים אסורים. פשוט לא מדברים בגנותם של אנשים אחרים, ומשתדלים לדבר על נושאים כלליים שאינם עוסקים באדם ספציפי. "אבל מה קורה כששואלים אותך בענייני שידוכים? מבררים על בחור או על נערה, ואתה יודע עליהם דברים שונים, אבל לא יודע אם מותר לומר את זה או לא. מצד שני, האיש ששואל אותך סומך עליך, הוא פנה אליך מתוך אמונה שאתה תשתף אותו במה שהוא צריך לדעת כדי לקבל החלטה נכונה אם לעשות את השידוך או לא. איך אתה יכול לאכזב אותו?"

"לא זו בלבד, אבי מורי שליט"א שם לב לכך שהיו מקרים רבים, של אנשים שנכוו קשות בנושא. הם ביררו ושאלו אנשים קרובים אודות פלוני ופלונית, וקיבלו תשובות לא נכונות, כי הנשאלים חששו מפני לשון הרע. כמובן שזה גרם לעוגמת נפש עצומה לאחר מכן, והיו אלו דברים שניתן היה להימנע מהם בקלות אם הנשאלים רק היו עונים תשובה כנה ואמיתית כשנשאלו על המדוברים. אז מה עושים?"

"לכן אזר אבי מורי כגבר חלציו, וכתב חיבור מיוחד בנושא, בו הוא מברר הדק היטב את ההלכות ואת היוצא מדברי מרנא החפץ חיים ומדברי הראשונים והאחרונים, כדי לסדר את העניין באופן שבו כל אחד יוכל לדעת מה אסור לומר, מה מותר לומר ובעיקר מה חייבים לומר.

מה כן ומה לא

"אבל מה, אם אנשים 'ישפכו' את כל מה שהם יודעים על הזולת, הם יקלקלו ויהרסו למדוברים הללו את הסיכוי להתארס. איזה מן עולם יהיה לנו אם כולם יאמרו את כל האמת אלו על אלו???"

"לכן הביא אבא שליט"א בהקדמה לספר משל נפלא, שבעצם נותן למעיין בספר את שווית הראייה הנכונה עוד לפני שהוא מתחיל ללמוד את ההלכות.

"המשל הזה מדבר על בן מלך שנפצע בתאונה ואיבד את רגלו לא עליכם ולא עלינו. לאחר תקופה ביקש אביו המלך מאחד הציירים הידועים בממלכה, לצייר דיוקן של בנו כשהוא רוכב על סוס.

אברהם הרהר רגע, השיב בשלילה ומיד נימק את סירובו: "אני משתתף בשיעור קבוע בהלכות שמירת הלשון, ואינני רוצה לשבת במקום שבו קרוב לוודאי אכשל בדיבורי, כדרכם של הבריות שאינם זהירים מאוד לשמור את לשונם". לא שאני חושד או מטיל דופי ביושבים, ואף גם לא ראיתי מי הם היושבים, אך אני אישית חייב מאה אחוז מקום נקי. יש לי אלרגיה חריפה ללשון הרע ואף לאבק לשון הרע". - יצחק הנהן בראשו בהסכמה.

"נחפש מקום אחר", אמר אברהם, "ובהזדמנות זו אספר לך את סיפור חיי". ושניהם פנו לשבת בקצה השני של האולם.

"יצאנו מספר חברים לטיול באחד ממדבריות אפריקה השוממים. נסענו בג'יפ ממוגן, אחד מאתנו נשא נשק על כל צרה שלא תבוא. לאחר מספר שעות נסיעה בשמש המדברית הלוהטת היה החום ברכב כבד מנשוא. חברי ואני החלטנו לצאת להתאווור. החילונו לצעוד מחלצים עצמותינו לאחר הישיבה הממושכת, ובלי משימת התרחקנו מהג'יפ מרחק ניכר.

לפתע נשמעה שאגה מקפיאת דם, מן ההר הסמוך שעט לכיוונוננו אריה ענק בנהימה מצמררת. לרגע נעמדנו על מקומנו בהלם, אך מיד פתח חברי במנוסה ואני בעקבותיו. קיוונו כי חברינו ברכב שמעו את השאגה והם חשים להצילנו.

תוך כדי בריחה צעקתי באימה לחברי הרץ לפני: "האם נראה לך שיש לנו סיכוי להספיק להגיע לרכב? הלוא האריה מהיר מאיתנו". לשמע תשובתו נחרדתי: "איני צריך להגיע לג'יפ, עלי רק להקדים אותך..."

"כך עושים לחברים?" זעקתי בתדהמה.

"תלמד כלל בחיים: במקום פיקוח נפש אין חברים! כל אחד מחויב להציל ראשית את עצמו". - ענה לי.

נבהלתי מדבריו עד מאוד. חששתי, ובצדק, שזו חוויתי האחרונה עלי אדמות. בכוחות על-אנושיים ובכוח רצון החיים שפעפע בקרבי נסתי והקדמתי אותו. אלו היו מילותיו האחרונות...

בעדות שמסרתי במשטרה נתבקשתי לשחזר: "האם ראית את חברך נטרף?"

"אף חבר שלי לא נטרף", עניתי באירוניה... "במילותיו האחרונות הוא בעצמו לימדני את הכלל כי במקום פיקוח נפש - אין חברים".

אברהם כהן סיים את סיפורו והוסיף בהתנצלות: "תיאור מזעזע מאוד - לא כן? אה... זה... זה סיפור שלא היה ולא נברא, זה רק משל לנמשל מזעזע לא פחות!"

"בסכנה קיומית כזו של דיבור לשון הרע - אין אין חברים, על כל אחד לדאוג לחייו הוא. זכור, כי במקום פיקוח נפש אין חברים!!!"

יצחק, שעדיין לא התעשת לגמרי מהסיפור, פנה לאברהם בשאלה "ניחא, שהסיפור הינו משל בלבד, מסכים אני לקבל. אולם מדוע אמרת על התיאור שהמצאת כי זהו סיפור חייך?"

"הבן", השיב אברהם, הפסוק בתהילים אומר 'מי האיש הַחֲפִיץ חַיִּים... נְצַר לְשׁוֹנָה מִרְע'. לומר כי חשש לשון הרע הוא שאלה של חיים! - בעזרת סיפור זה מצליח אני לשמור את לשוני ולהאריך את חיי בזה ובבא". (כשכתבתי את הדברים לא שיערתי כמה הדברים קרובים גם אלי.)

ומידה טובה מרובה, איך נזהרים ונשמרים מפני חטא הלשון?

קטנה אלא בהתדרדרות מתמשכת.

ומידה טובה מרובה, איך נזהרים ונשמרים מפני חטא הלשון? צריכים לשנן ולשנן ולהחדיר את הפחד והיראה מפני החטא, זו הדרך היחידה להינצל מפניו.

לשפר את המודעות

ובעניין זה אספר מעשה שהובא גם הוא בספר 'הפה קודש קדשים' ומקורו בספר 'ומתוק האור' על שבת, באברך שהתרגל לגרד בזקנו ולמשוך ולתלוש את שערותיו עד שנעשה לו הדבר כטבע בלתי נשלט, וגם בשבת קודש היה תולש שערות רח"ל, למרות שרצה להימנע מכך מאוד.

הוא ניסה כל מיני שיטות ואפילו היה לוקח כדורים להרגעת הלחץ, אולי זה מה שיעזור לו, עד שראש הכולל שלו יעץ לו לשאול אדם גדול. נכנסו שניהם אל מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, והוא כדרכו האזין ברוב קשב לבעיה, ומתוך צורת הצגת הדברים הבין את שורשה ופתרונה.

אחר שהשאל סיים את דבריו התעניין הרב: "אמור נא, האם בראש השנה וביום הכיפורים גם הנך שוכח ותולש משערות זקנך?". האברך הרזה לרגע והשיב: "לא, בראש השנה וביום הכיפורים איני נוגע בזקני כלל!".

אם כך הסיק רבי מיכל יהודה בקול את המסקנה המתבקשת - "אם כך אין זה דבר בלתי נשלט לחלוטין, שהרי בימים הקדושים, שבהם גדולה במיוחד חרדת כל איש מישראל, הנך מצליח להתגבר, אלא מה? אין ערך השבת כה גדול בעיניך עד שידכא כל רצון ותחושה של גירוי?".

ולכן, המשיך ויעץ לו מרן זצ"ל: "הדרך להחדיר בנפש ולרומם בלב את ערכה הנעלה של קדושת השבת, היא בלימוד הלכות שבת בבית. על ידי הלימוד, השינון, החזרה והעסק בלימוד הלכות שבת תצליח לשלוט על עצמך גם בשבת מבלי כל צורך בתרופת המדכאות גוף ונפש". ואכן האברך עשה כך - והצליח.

רואים אנו יסוד חשוב: לימוד ההלכות בקביעות וברציפות, מעלה את האדם לרמה גבוהה של יראה ואהבה לה' וכן מקנה לו אהבה להלכה שבה הוא עוסק, ואף יוצר חיבור עז בינו למצוה עד שנמנע ממנו להגיע לידי שכחה. ולכן הדרך הטובה והיחידה להימנע מחטא הלשון היא לעסוק בנושא עוד ועוד, בקביעות, יום יום, וכדברי הגר"א: העקשן יצליח!".

"הצייר הבין מעצמו שאין זה יאה לצייר את בן המלך כשהוא קטוע רגל, ולכן התעלם מהמציאות וצייר את בן המלך עם שתי רגליים בריאות. "כעס עליו המלך ואמר, ציירת ציור שאינו נכון. לא כך נראה בני!!!". "זימן המלך צייר נוסף ששמע מה אירע עם קודמו, והחליט להישאר נאמן למציאות. הוא צייר את בן המלך כשהוא רוכב על סוס, ולא רק רגל אחת. שוב כעס המלך על הצייר שהבליט את המום של בנו בציור שצייר.

"כשהגיע הצייר השלישי, הוא התחכם וצייר את בן המלך כשהוא רוכב על סוס, אבל הציור היה מהצד, כך שרק רגלו הבריאה של בן המלך נראתה בציור, ואילו הרגל השנייה הסתתרה כביכול מאחורי גופו של הסוס המצויר.

"כשראה המלך את הציור שמח שמחה גדולה ושיבח את הצייר על הציור שמציג את בנו בצורה אותנטית, אבל מזווית מחמיאה... "כך גם בשידוכים, צריכים לומר את האמת, אבל לא חייבים להציג את זה באופן שלילי. אפשר לומר על בחור מסוים שבימי בין הזמנים הוא מאוד אוהב לעזור בבית, לא חייבים לומר שהוא לא דורס בבית הכנסת... וכן על זה הדרך בכל העניינים האחרים".

שבירת מחסום הפחד

בתוך הדברים מבקש הרב שווארץ לשתף אותנו עם מעשה נורא שסיפר מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל:

"בזמן מלחמת העולם השנייה, כשהבריחו את כ"ק מרן האדמו"ר רבי אהרן מבעלזא זיע"א מארצות המלחמה דרך גבולות שורצים בחיילים, פנו לפקיד גוי שיבריחו.

בתחילה לא הסכים הפקיד לעשות זאת, תמורת שום הון שבעולם. הוא חשש מאוד שלא לעבור על החוק. לבסוף שכנעוהו בסכום אגדי של כסף - חמישים אלף דולר [סכום המקביל לחמישה מיליון דולר בזמננו!] ותמורתו נאות להסתכן ולהבריח את האדמו"ר. (סבי רבי משה שווארץ ז"ל נטל חלק משמעותי בסיוע למאמצי ההצלה של מהר"א מבעלזא. סבא הצליח להימלט לאנגליה לפני המלחמה, וממנה פעל רבות, ולאחר מכן סייע בהקמת מוסדותיו ושיכון בעלזא בירושלים).

מרן הגראי"ל סיפר בהתפעלות, שלאחר אותו מעשה שחילצו את הרבי מבעלזא, היו יהודים נוספים ששיחדו את אותו פקיד וניצלו באמצעותו, אבל מהיכן היה להם כסף רב כל כך לשלם לו? התברר שהוא כבר נאות להבריח יהודי גם בתמורה לסכומים קטנים הרבה יותר, ואפילו בסכומים פעוטים ממש.

וכל כך למה? כי אחרי שנשבר אצלו מחסום הפחד מפני העבירה על החוק, כבר הסכים אותו פקיד למכור את עצמו ואת ערכיו בתמורה לסכומים הרבה פחות משמעותיים.

"למדים מזה", אמר מרן, "כמה על האדם להישמר מהתקרבות לחטא אפילו פעם אחת!"

כי ההרגל מכשיר את הדרך אף לדברים החמורים ביותר בעיני האדם ואפילו בלא רווח. והניסיון בנושאים אלו יוכיח יותר מכל כי גם בין הזהירים בלשונם עד מאוד, לעיתים מי שהתפשר על מילה אחת עלול להיגרר לדבר שעות, כי הנפילה אינה נגרמת רק בירידה

"רואים ישועות! זה פשוט עובד פעם אחר פעם!" "אנשים שואלים אותי לפעמים איך אני יודע שכל הישועות הללו הן בזכות לימוד מסכת קינים. האם יש לי הוכחות לכך, או שאולי אין קשר. אני תמיד עונה להם שאין לי שום הוכחה, אבל..."

מתוך שיחה עם הרב גרשון אינגבר זצ"ל, מחבר הספר 'קן שלמה', שהקדיש שנים ארוכות להפצת ועידוד לימוד מסכת קינים ברחבי הארץ

וְלִקְחָהּ שְׁתֵּי תוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה (יב, ח)

יעקב א. לוסטגימן

לפני קרוב ל-15 שנים, התחוללה מהפכה, בכל הקשור להיכרות של עם ישראל עם מסכת קינים, העוסקת בדיני התורים ובני היונה המובאים קרבן לה' בבית המקדש, הן כקרבן יולדת שלא השיגה ידה די שה, והן בשאר קרבנות המובאים באופן זה של 'קן' יונים.

מי שהוביל את המהפכה הזו, היה הרב גרשון אינגבר זצ"ל, שנפטר במהלך חג הפסח האחרון. לכבוד פרשת 'תזריע-מצורע' בה אנו למדים רבות על הקרבנות המובאים באמצעות תורים ובני יונה, אנו מביאים את הדברים שנאמרו על ידו ל'לקראת שבת', כשהפעילות היתה בעיצומה, לפני כשמונה שנים.

"זה לא חיבור שעוסק בפלפולים", הסביר הרב אינגבר על ספרו 'קן שלמה', "גם לא בחידודים ובבניית מערכות תלמודיות. החיבור הזה עוסק לכל אורכו בביאור הפשט הפשוט של המשנה, והוא מלווה בהמחשות באמצעות תרשימים צבעוניים וטבלאות מסודרות, שהופכות את הלימוד לנגיש ואפשרי לכל אחד."

למעשה, הוא מסביר, הספר מבוסס על החיבור 'קן מפורשת', של רבי צבי גוטמכר זצ"ל, אשר התסלק לבית עולמו בדמי ימיו ולא זכה להשאיר אחריו זרע של קיימא. אביו, הגאון רבי אליהו גוטמכר זצ"ל, הבטיח שכל מי שיעסוק בספר הוא ימליץ עליו לטובה בשמי מרומים, ויתפלל בעדו.

"הביאור הזה לא מדלג על אף מילה במשנה. כל מילה, כל שורה מבוארת בשפה ברורה ונעימה. לא חסכתי בטבלאות ובתרשימים כפי הצורך, כדי שכל דבר יהיה קל ונגיש לכולם", הוא מתאר.

**

לדבריו, 'לימוד מסכת קינים ידוע כסגולה מיוחדת להיפקד בדבר ישועה ורחמים. יש לזה מקורות מקדמוניים, כמו ספר החסידים שכתב שלימוד במסכתות שהציבור בדרך כלל אינו עוסק בהן, יש לו מעלה מיוחדת. מרנא החפץ חיים הרחיב בעניין, וכתב שיש מסכתות ומקצועות בתורה שהם בבחינת 'מת מצוה' שהכל קרובים אצלו וכל אחד מחויב לעסוק בו כי אין מישהו אחר שיעשה זאת.

"מי שפרסמה זאת בשנים האחרונות היתה הרבנית קנייבסקי ע"ה,

וסביר להניח שהיא שמעה זאת מבעלה הגדול יבלחט"א הגר"ח קנייבסקי זצ"ל.

"אנשים עשו כדבריה וראו ישועות גדולות, וכך הלך הלימוד במסכת ותפס תאוצה. יש יהודי יקר בירושלים, הרב דווידוביץ שמו (הרב אמנון דווידוביץ יבלחט"א), שהיה לו חבר שנושע וזכה להיפקד בפרי בטן כעשר שנים אחרי החתונה, בעקבות לימוד במסכת קינים. מאז הוא הפך את הנושא הזה למפעל החיים שלו, הוא מפיץ את הסגולה הזאת בכל מקום, וגם מארגן שיעורים, מרכז קבוצות ודואג שיהודים רבים יעסקו במסכת הזאת."

מאז שסיים את כתיבת הספר, היה הרב אינגבר יוצא מדי ערב למסור שיעור במסכת קינים. ששה ערבים מדי שבוע הוא היה עושה זאת, במוצאי שבתות וביתר ערבי השבוע, למעט ליל שבת קודש.

לדבריו סיפורי המופת שנשמעים מלומדי מסכת קינים רבים הם מספור. "אני כל הזמן מקבל טלפונים מאנשים שהשתתפו בשיעורים ונושעו בחסדי שמים, או אפילו סתם מאנשים שלמדו את המסכת באופן עצמאי או השתתפו בשיעורים שלא אני קיימתי, והם- מתקשרים אלי רק כדי לחזק את ידי ולומר לי שאכן מדובר בסגולה נפלאה, בדוקה ומנוסה.

"אנשים שואלים אותי לפעמים איך אני יודע שכל הישועות הללו הן

המשך בעמוד 17

הוא ניסה לשתוק, לשכך את המהומה אבל דבר לא עזר, ובני המשפחה אמרו לו שאין הוא יכול עוד להבליג כי מדובר בנושא ציבורי וחובה להגיב. הרב שטיינמן שמע את הסיפור והתחלחל

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' ומחבר ספרי 'להאיר', על היתרון שאין לבעל הלשון

וְהָיָה בְּעוֹר בְּשׂוֹר לְנִגְעַ צָרְעַת (יג, ב)

פרשיות תזריע-מצורע, עוסקות בעיקרן בנגע הצרעת המגיע בשל חטאי הלשון.

הגמרא במסכת תענית (ח ע"א) אומרת: "אמר ריש לקיש: מאי דכתיב (קהלת י', יא): 'אם ישן הנפש בלוא לחש ואין יתרון לבעל הלשון?' לעתיד לבוא מתקבצות ובאות כל החיות אצל הנחש ואומרות לו: ארי דורס ואוכל, זאב טורף ואוכל, אתה מה הנאה יש לך? אמר להם: ואין יתרון לבעל הלשון."

שלמה המלך ע"ה משווה את מדברי לשון הרע לנחש. כמו הנחש שנושך בלי שיש לו הנאה כלשהי מהנשיכה, כך גם מדברי לשון הרע אין להם כל הנאה מכך. רוב מדברי לשון הרע עוסקים ב'נייעס', בחדשות. מספרים מה פלוני עשה ואין הוא דיבר לאלמוני וכדומה. דברים שאין להם כל קשר אליהם, סתם כך בשביל לדבר, ללא כל הנאה.

אבל יש בין בעלי לשון הרע גם כאלו שלכאורה יש להם עניין בסיפור. משהו גרם להם רעה והם מספרים זאת הלאה, או כדי להזהיר מפניו של פלוני, או כדי להפריך את הדברים שסיפר. במקרים כאלה, היה מקום לחשוב שיש יתרון לבעל הלשון. יש להם הנאה כלשהי מהדיבור, ואין זה 'סתם' דיבור סרק, וממילא ההשוואה לנחש אינה מתאימה.

אלא שזו טעות חמורה בגישה. דעת ההמון היא, שכאשר משהו עושה נגדנו דבר-מה, או שמעורר מחלוקות נגדנו ומזיק לנו - חובה עלינו להגיב. אם נשתוק ולא נגיב, זה עלול לעורר את הרושם כאילו הלה צודק בדבריו.

אבל מרבתינו קיבלנו שזו טעות חמורה. להלו נביא כמה עובדות ממרנן גדולי דורנו - הגרי"ש אלישיב, הגר"ח קניבסקי והגראי"ל שטיינמן - שלימדונו שלא יהיה לנו כל רווח אם נגיב. אדרבה, אם נשתוק, נרוויח.

פשקווילים? אין דבר טוב מזה!

תלמיד חכם אחד שעסק בנושא חשוב ביותר, גילה כי החלו לצאת נגדו ולפרסם פרסומים חמורים בגנותו. לפיכך החליט לפרוש מהנושא, ואף שפנו אליו עסקנים חשובים וניסו לשכנעו להמשיך, סירב בכל תוקף באומרו כי רק אם הרב שטיינמן יורה לו לשוב

לעניין, הוא ימשיך. יום אחד פגשתי את היהודי הנכבד הזה ברחוב והוא מספר לי שהוא בדרכו אל הרב שטיינמן, לאחר שהרב ביקש שיבוא. ביקשתי את רשותו להצטרף אליו והוא הסכים. נכנסנו לביתו של מרן הגראי"ל שטיינמן ז"ע והוא שאל אותנו מדוע חדל לעסוק בעניין החשוב בו עסק. השיב לו הלה כי אנשים נלחמים נגדו, משמיצים ומכפישים אותו וזה מזיק לו. "במה זה מזיק לך?" שאל אותו הרב, "וכי מה אכפת לך שאנשים צועקים אם אתה יודע בוודאות שכל מעשיך רצויים לפני הקב"ה?" השיב אותו יהודי: "ראש הישיבה, יש לי שלושה ילדים לחתן, ואם ימשיכו את הפרסומים נגדי, זה עלול להפריע להם בשידוכים". אמר לו הרב: "אני מבטיח לך שזה לא יפריע לך בשידוכים ורק יעזור לך".

אמר לו אותו יהודי: "אבל הרב, מפרסמים נגדי פשקווילים!" באותו רגע התחולל לנגד עינינו מחזה מדהים: עיניו של הרב אורו לפתע פתאום, והוא הגיב לאלתר: "פשקווילים מפרסמים נגדך? הרי אין דבר טוב מזה, עושים לך ביזיונות, זה מנכה עוונות, הרב שך ביקש שיקברו אותו עם כל הפשקווילים שכתבו נגדו, וגם לי יש במגירה פשקווילים שהוציאו נגדי, כי זו זכות שאין כמותה בשמים!".

אשרי מי שחושדים אותו ואין בו

סיפרו שיום אחד הגיע למרן רבי חיים קניבסקי זצ"ל יהודי תלמיד

חכם שעסק בצרכי ציבור ורדפו אותו על כך, היהודי היה שבור ורצוץ ונכנס לשאול את רבי חיים מה עליו לעשות.

אצל רבי חיים, כידוע, לא היה שום מציאות, המציאות נגזרה לפי מה שכתוב בחז"ל, אם היה מוצא לדבר מקור על פי דברי חז"ל או אז היה הכל ברור ונהיר. הוא פתח מיד את הירושלמי במסכת פאה (פרק ח הלכה ו) וכך מסופר שם: רבי אליעזר היה פרנס של צדקה. יום אחד שב לביתו ושאל את בני הבית מה נעשה לעניים אורחים שבאו כאשר לא היה בבית. סיפרו לו כי באה שיירה אחת, הם אכלו ושתו, ואז שבחוהו והתפללו עליו. אמר להם: אין לי מהם שכר טוב מאחר והם מכבדים אותי. פעם אחרת כשהגיע לביתו ושאל מה נעשה לעניים, אמרו לו שהגיעה שיירה אחרת ואכלו ושתו ובזו אותו וקיללוהו. אמר רבי אליעזר: עתה יש לי שכר טוב ממה שאני מתבזה תחת זאת שאני רודף טוב.

וכתב שם ב'פני משה': "ללמד שאל יקפיד הפרנס והגבאי אם יתבזה על ידי כך מאיזה בני אדם, כי אדרבה זהו לו לנחת ויקבל שכר טוב בשביל כך".

אמר לו רבי חיים: "הנה, שנים רבות אתה עוסק בצרכי ציבור ואיש לא קם נגדך, עכשיו סוף כל סוף יצאו נגדך ועליך לשמוח, כי מעתה תקבל שכר על כל השנים שבהן עסקת בצרכי ציבור!".

תלמיד חכם אחר הגיע לרבי חיים ובפיו טרוניה דומה: הוציאו עליו שם רע בדבר שלא היה ולא נברא. חיך רבי חיים ואמר לו: "זה דבר נפלא, כי הרי אמרו חז"ל (שבת ק"ח ע"ב): 'אשרי מי שחושדים בו ואין בו', יהיה לך מקום מאוד מוכבד בגן-עדן ומה לך כי תלין?".

סיפר לו רבי חיים את הסיפור המופיע בספר 'אהבת יושר' על רבי שמואל הנגיד שהיה המשנה למלך ספרד, שהלך פעם עם המלך ובדרכם עבר שם אדם וקילל את המלך קללות נמרצות. הורה המלך לרבי שמואל הנגיד שיקצוץ את לשונו של אותו אדם, כעונש על הקללות שהשמיע. לימים שוב הלך המלך עם רבי שמואל הנגיד והנה פוגשים הם את אותו אדם והפעם הוא מברך את המלך ברכות נפלאות. כעס המלך על רבי שמואל הנגיד ואמר לו: 'הרי אמרת לך לקצוץ את לשונו של אותו חצוף והנה רואה אני שהוא מדבר כאחד האדם, הכיצד זה עברת על דברי?' השיב לו רבי שמואל הנגיד: 'אל ייחר אפו של המלך, כי אכן עשיתי בדיוק את ציוויו. המלך הורה לי לחתוך את לשונו הרעה של האיש, ואכן תחתית אותה ובמקומה שמתו לו לשון אחרת, וכעת שמע אדוני המלך כיצד הוא מברך את המלך בקול גדול'.

אמר לו רבי חיים: אם מישהו מדבר נגדך לשון הרע, אל תחזיר לו כי אז גם הוא יוצא נפגע וגם אתה תיפגע. אדרבה, תסייע לו, תיטיב לו,

וכך תחליף את לשונו הרעה בלשון טובה. על כך אומר שלמה המלך ע"ה: "ואין יתרון לבעל הלשון". אם נראה לך שיש לבעל הלשון איזה "יתרון", איזו הנאה - רק דמיון יש כאן, כי למעשה מכל הדיבורים האסורים שלו, אין הוא מרוויח מאומה רק מפסיד.

את זה התורה באה ללמדנו בפרשיות אלו, כיצד להתייחס לאותם בעלי לשון, שצריך להרחיק אותם מחוץ למחנה.

אפס תועלת!

יש את המשפט המפורסם שהיה שגור בפיו של מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל: "נער הייתי וגם זקנתי ולא ראיתי מוותר מפסיד". בפרשיה ציבורית עגומה מאוד, בה נפגעו הרבה אנשים ביניהם רבנים ומוסדות, גם לי היה מזה היזק רב, עליתי למרן הרב שטיינמן להתיעץ, והוא התעקש ממש שלא נגיב כלום.

טענתי כנגדו שניתן לענות על טענות שקריות כדי שלא יצא שם רע על מוסדות וארגונים, והוא אמר לי לשתוק וכך עשיתי והכל הסתדר. לימים כשכבר נכנסתי כמה וכמה פעמים בכל מיני נושאים שאינם קשורים לאותה פרשייה, באחד הפעמים פנה לפתע מיוזמתו ושאל מה קורה עם עניין פלוני, אמרתי לו שעשיתי כמצוותו לא ענית והנושא לא מורגש יותר. חיך מרן את חיוכו המתוק ואמר: עכשיו אתה מבין, הרי בשביל מריבה צריך שני צדדים, ואם צד אחד מחולל מהומות והצד השני שותק, המריבה נגמרת כי אין עם מי לריב. רק אם יש שני צדדים - יכולה המריבה להימשך עד אין סוף, אבל אם שותקים היא מסתיימת במהירות.

יהודי אחד הגיע לביתו של הרב שטיינמן לאחר שהמריבה נגדו פרצה את כל הגבולות. הוא ניסה לשתוק, לשכך את המהומה אבל דבר לא עזר, ובני המשפחה אמרו לו שאין הוא יכול עוד להבליג כי מדובר בנושא ציבורי וחובה להגיב. ראש הישיבה שמע את הסיפור והתחלחל, הוריד את הראש למשך דקות ארוכות, לאחר מכן הרים את ראשו ואמר: "תמשיך לשתוק ותראה שייצא מזה רק טוב". ואכן, לאחר השתיקה הזאת הכל נגמר.

"אין יתרון לבעל הלשון" אומר שלמה המלך. לא יצא לך כל 'יתרון', שום רווח אם תחזיר לאלו שמדברים נגדך, בוודאי שום רווח אם תאשים את בני משפחתך על הפסד כספי, זה רק היה מוסיף בעיות בשלום בית, תיסכול אישי ואשמה אישית, לעומת זאת אם נשמור את הלשון כראוי, רק נרוויח מכך ונקבל שכר לאין שיעור. כפי שידועים דברי אדוננו הגר"א באגרתו: "וכל רגע ורגע שאדם חוסם את פיו, זוכה בשבילו לאור הגנוז שאין מלאך ובריה יכולים לשער".

אחסידישער שבת

מתכוננים לשבת יחד עם:
ר' חיליש גולדברג
ור' יעקב אשר גריין
כל שבוע בקו השבת של 'דרשו'
077-2222-666

הרחוב המנומנם הפך לחרדת אלוקים. קולות הלילה של צופרי הסירנה השונים, הזעיקו את כל השכנים להתגודדות ענקית מסביב. כולם דיברו על הילד שנפל לבור

כאשר ביתו של אדם לוקה בנגע הצרעת,

ולאחר מכן רואה הכהן שהנגע ממשיך לפשות, יש כאן הפתעה גדולה, למה באמת?

הרב צבי גטקר

וְהָיָה פְּשֵׁה הַנֶּגַע בְּקִירַת הַבַּיִת (יד)

מספר ר' משה: נכנסתי ב'מקרה' לבית הכנסת במוצאי שביעי של פסח, ושם פגשתי - עוד יותר ב'מקרה' - באורח יהודי מאירופה. איחלתי לו 'שלום עליכם', והוא סיפר לי כי סבו הגאון זצוק"ל גר בזמנו ברחוב מסוים. אני מצדי גיליתי שבעצם אנחנו שכני ילדות, כי ההורים שלי גרו בבניין הסמוך לבניין של זקנו הדגול זיע"א. הוא החל להרהר, ואמר כמו קורא מתוך מחשבותיו: "אתה יודע בערב פסח לפני 27 שנים, ילד נפל שם בבניין של ההורים שלך...". אני נכנסתי לדבריו והמשכתי בחיך את הסיפור, "הוא נפל כי בחור אחד התז עליו מים עם ה...".

הפעם היה זה הוא שנכנס לדברי "זה אתה?!" הוא שאל בתדהמה. ואני הנהנתי בחיך ובחיוב. והוא קרס על הכסא הקרוב, "זה אתה???" איי תודה לך הקדוש ברוך הוא, תודה לך!!!". לא הבנתי על מה הוא נסער כל כך, אבל הוא מיד הסביר...

הסיפור שכעת קראתם את חלקו, מתכתב לביאור נפלא בפרשה, ולאחר הביאור נשוב ונספר את הסיפור במלואו.

"והנה פשה הנגע" אומרת לנו התורה, ויש להתבונן בדבר. הרי המילה "והנה" היא לשון של התפעלות, כאילו הנגע התרחב בהפתעה... השאלה נשאלת היא, על מה ולמה ההתפעלות הגדולה, הרי כך דרכו של נגע לפשות ולהתרחב, לא כן?

והתשובה שהנגעים באים על חטא, אך הנגעים לא באים כעונש בעלמא. הם באים לעורר את האדם, לזכות אותו לכפר על חטאו ולחזור בתשובה, זו מטרת הנגע. אם כן, הרי כבר היה נגע קטן, עוררו אותך משמים, כיצד זה ממשיך? מדוע לא חזרת בתשובה?? זה בהחלט מפתיע כשזה קורה לאדם שלקה בצרעת.

כי דרכו של יהודי לחזור בתשובה, אפילו בלי שמעוררים אותו, יהודי שפוגע בזולת וסיפר עליו לשון הרע, בדרך כלל ליבו נוקפו והוא מבקש מחילה. אך גם כשהיה חסר בשימת לב, זוכה החוטא לסימן ותזכורת מן השמים לבקש מחילה וכפרה, ולנקות את עצמו מחטאו. כשזה לא קורה, כשהנגע ממשיך זו ממש הפתעה, זה לא אמור להיות כך!

נמצאנו למדים כי פרשתנו אינה רק פרשת עונש, אלא פרשה של חסדי והאהבת השי"ת לעמו, שמשנה כביכול את הטבע כדי לעורר

אותנו לתשובה ולכפרה.

ועכשיו נחזור לסיפור המעשה.

לפני 27 שנים בערב פסח, מספר ר' משה, עמדתי מתחת לבית הורי, ילד כבן 10 הייתי, והתבוננתי בבחור עליז שמנקה את התריסים בביתו של הסבא. כמנהגי נערים בפרט נער שובב ועליז כמותו, ראה שאני מתבונן בו, ותוך כדי הניקיון התז עלי מצינור המים מעט מים. אני בתגובה נרתעתי לאחור, אך מאחורי היה בור אוורור של מקלט ציבורי, ו... נפלתי לבור הקטן.

הנער שראה אותי נעלם אי שם בבור שלא הכיר, נבהל ממש, ותיכף אץ לטלפון ובמעשה נערות שני הזמין 'כיבוי אש', 'משטרה', 'הצלה', והרחוב המנומנם בו התגוררתי הפך לחרדת אלוקים. אורות מהבהבים בשלל צבעים הבהבו בו מקצה לקצה, וקולות הלילה של צופרי הסירנה השונים, הזעיקו את כל השכנים להתגודדות ענקית מסביב. כולם דיברו על הילד שנפל לבור.

החגיגה הזו גם עלתה להורי לא מעט כסף שדרשו כוחות החילוץ בשכרם, כסף שככל הנראה היה להם מיותר בערב החג...

אבל במציאות, במהירות התנערתי מהחול, הלכלוך ושברי הזכוכית שהיו פזורים שם, וטיפסתי ועליתי, ובבושת פנים מהבלאגן הגדול שהצטבר לו ברחוב הסקרן, נמלטתי למעלה אל ה'בית' שלנו.

וזהו. בזה נגמר הסיפור. מציד.

אבל כעת במוצאי החג על ספסלי בית הכנסת, מתאר לי הנער

"בתחילה הרהרתי לעצמי", מסיים רבי משה שליט"א את סיפור המפעים, "על יד ההשגחה הפרטית, על התפילה שנענתה, ועל כך שאולי אבותינו שהסתלקו ממש בזמן סמוך זה לזה בערב פסח שנה זו, פעלו בעבור סיום הפרשה בעולמות העליונים.

"אבל לאחר מכן התעוררתי ואמרתי לעצמי, חשוב נא משה, איזה עם בעולם ישנו, שלא לדבר על עולמנו בימינו אשר גועש שנאות בצורה נוראית, באיזה עם בעולם חוץ בעם ה', נער סוחר בליבו 27 שנים מועקה על תעלול שעולל בנערותו, תעלול שלא קרה ממנו נזק, ולא תבעו אותו עליו בבית דין וכדומה. בכל זאת כל שנה הוא נזכר, וליבו כבד בקרבו, כי: 'ש איזה ילד שאני צריך לבקש ממנו מחילה'. רק בעם ישראל הקדוש!

ואכן השי"ת דואג לנו מסייע לנו להתפייס זה עם זה, גם כשזה כמעט ולא יתכן, כי מה הסיכוי שיהודי מסוים מאירופה, יפגוש יהודי מסוים בארץ ישראל, בתאריך מסוים, לזמן קצר, שבו הם ידברו מייד על מקום מגורי הוריהם?

אבל הקב"ה אוהב אותנו, ואהובה לפניו ההתפייסות שלנו, והקדושה הזו של האכפתיות בין אדם לחברו, אשרינו!

הצעיר ההוא, שהיום הוא כבר בעל בעמיו, המלווה את ילדיו לחופה אי שם באירופה, כי הוא 'לא שכח', וכל שנה בערב פסח ב-27 שנים הללו, הוא שוב נזכר בתעלול שלו ובתוצאותיו הלא נעימות, והוא מבקש 'ריבון כל העולמים עזור לי לזכות לקבל את מחילתו של הילד ההוא שנפל בגללי, אינני יודע מיהו, סייע לי להשיג אותו'.

גם השנה סיפר, כשבאתי לנקות את חלונות הבית, נזכרתי וביקשתי את בקשתי הקבועה בערבי פסחים, עזרני אלוקי למצוא את הילד ההוא.

והנה לא יאומן, כמה עצומה יד ההשגחה הפרטית, ה' שומע תפילת כל פה, שמע את תפילתי, והנה נפגשנו.

אני הגעתי לכאן ארצה בנסיבות לא משמחות במיוחד, הוא הסביר, והוכרתי להישאר ולהתארח בחג כאן בארץ, ובמוצאי החג שלכם הישראלים - ליל יום טוב אחרון של פסח אצלנו ה'חוצניקים', אני זוכה לפגוש את מושא בקשותי, אה אבן כבדה נגולה כעת מליבי.

לאחר כל ההתנצלות וגלילת המעשה באוזני, הוא התנער והתרומם, ותיכף אסף שלושה יהודים, ובפניהם ביקש ממני מחילה, ואני כמובן נענית לזו במחילה גמורה שלוש פעמים, ובא לציון גואל.

המשך מעמוד 9 | רבי חיים שמרלר שליט"א

עושה שינוי, זה מייצר חובות, זה גורר סנקציות כבדות מאוד ממי שלא עומד בדיבורו. הוא יכול היה לומר, מה עשיתי? בסך הכל דיברתי כמה מילים, לא עשיתי כלום, אבל התורה מלמדת אותנו, וכשלומדים מסכת שבועות רואים את זה ביתר שאת, שלכל מילה יש משמעות, לכל הגה שאדם מוציא מפיו יש תוקף, אין דבר כזה 'רק דיברתי'. זה מסר שכדאי להחזיק בו, ולהחזיר אותו ללב. יעזור הקב"ה שנזכה להתחיל ולסיים גם את מסכת שבועות, גם את מסכת עבודה זרה, ואת כל המסכתות שבש"ס, בלימוד עם חיות, מתוך גישמאק והתקשרות אמיתית לתורה הקדושה ולנותן התורה".

במשניות, זה בוודאי הרבה יורת קל מללמוד גמרא זבחים, וכשנגיע ל'זבחים' בדף היומי, יהיה לו הרבה יותר, הוא יכיר את כל המושגים וידע על מה מדברים".

• דיברנו הרבה על מסכת 'זבחים' ועל סדר 'קדשים', אבל בשבת הקרובה מתחילים מסכת 'שבועות', אולי נשמע מהרב כמה מילים כהכנה לקראת המסכת הנפלאה הזאת???

"אני תמיד אומר בשיעורים שאני מוסר, שכשלומדים מסכת 'שבועות', יש לנו הזדמנות מיוחדת ללמוד בפרוטרוט ובהרחבה מה כוחו של הדיבור. יהודי רק הוציא כמה מילים מהפה שלו, וזה

המשך מעמוד 13 | הרב גרשון אינגבר זצ"ל

לסיום שאלנו את הרב אינגבר כיצד אפשר להתארגן לפתיחת שיעורים, והוא הפנה אותנו לרב אמנון דווידוביץ שיח' במספר הטלפון - 0527611122, "הוא שמח להשיב לכל פניה, ועושה כל שביכולתו כדי שיפתח שיעור נוסף במסכת קינים". לשמחתנו, למרות השנים שחלפו מאז אותה שיחה, הרב דווידוביץ עדיין פעיל מאוד בסידור חברותות והקמת שיעורים, הן במסכת קינים והן בכל חלקי התורה, ובאחרונה אף הובאה שיחה נרחבת עמו כאן ב'לקראת שבת'.

בזכות לימוד מסכת קינים. האם יש לי הוכחות לכך, או שאולי אין קשר בין התוצאה הזאת והסיבה של לימוד מסכת קינים.

"אני תמיד עונה להם שאין לי שום הוכחה. כל הרעיון של סגולה הוא שהיא משפיעה באופן שנראה טבעי. זה לא שלומדים משניות ואחרי שעתים הכל מסתדר. אם כך היו פני הדברים, היינו מאבדים את היכולת לבחור בחירה חופשית. הקב"ה לא עושה ניסים גלויים, הוא מלביש את הכל בדרך הטבע, אבל מי שיש לו אמונה, רואה איך שפעם אחר פעם אנשים נושעים. זה פשוט עובד!".

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

מתוקים מהבש

זאת תורת הילולת (יבז)

מדוע ציוה הגאון רבי שמואל מסלנט שלא לפדות בכור?

ונכד רבינו - הגאון רבי ניסן אהרן טוקצ'ינסקי זצ"ל סיפר שהבכור הנ"ל היה רבי אברהם חנניה דעוויס זצ"ל, ובהגיעו למצות כבר לא היו תשעה מהכהנים בחיים, ורק אחד מהם נשאר - סבו של רבי יעקב משה הכהן הלפרין.

(אדרת שמואל אות רפב)

הורה שאלמד כמה משניות ליד העוף המת

הרב דוד שפיצר, תושב שיכון סקווירא בארה"ב, ואחד המלמדים החשובים בת"ת 'אביר יעקב' של קהילה זו, שיגר מכתב מרגש בענין צער בעלי חיים. הוא מספר שכאשר ביקש לחזק את ילדי הת"ת בענין זה של צער בעלי חיים, סיפר להם את המעשה המובא ב'טובך יביעו' (חלק שני, עמוד שנ"ג) אודות האברך שלא נפקד בילדים, והיה בא מדי כמה ימים אל מרן הגר"ח קניבסקי, שיברכנו בזרע של קיימא. יום אחד הגיע האברך לביתו של הגאון, ובישר בשמחה שאשתו ילדה בן זכר, וסיפר כיצד אירע הדבר.

חבריו הראו לו מה שמובא בספר 'חרדים', אודות האר"י הקדוש שהגיע פעם לבית אחד וכיבדו בעל הבית במאוד, וטרח והגיש לפניו כל מיני מטעמים. כשעזב האר"י את הבית, שאל את בעה"ב במה יוכל לשלם לו על טרחותיו המרובות שטרח למענו, וביקש האיש מהאר"י שיברכנו בזרע של קיימא. אמר לו האר"י, שהטעם שאין לו ילדים הוא מפני שציער עופות ותרנגולים שהגיעו לביתו, וכשיתקן הדבר - יתברך בבנים, וכן הווה. כששמע האברך את כל זה, נזכר שגירש בזמנו את היונים שהתאספו במרפסת ביתו. הוא החליט לתקן את הדבר, ומיד לאחר מכן נתברך בבן זכר. עד כאן מובא ב'טובך יביעו'. זאת הסיפור הזה סיפרתי לתלמידיי, כותב הרב שפיצר במכתבו.

והנה, יומיים לאחר שסיפרתי הדבר בחיידר, אירע עימי דבר פלא. בשעות הצהריים נכנס עוף קטן אל תוך ביתי. הוא היה כליכך קטן עד שכמעט לא היה בכוחו לפרוח, בתגובה אינסטנקטיבית ביקשתי להוציאו מן הבית, אבל משנזכרתי בסיפור ב'טובך יביעו', החלטתי שלא לצער את העוף. הגבהתי אותו בזהירות, והוצאתיו אל מחוץ לפתח הבית. ביודעי את חומרת האיסור של צער בעלי חיים, ביקשתי לגרום את ההיפך מכך, והבאתי לעוף פירורי לחם וכדומה,

מעשה אירע בירושלים בבן בכור לאמו שנולד בירושלים [שנת תרס"ו] ואבי הבן נפטר - לא עלינו, לפני הברית, ונקרא שם הבן בישראל כשם אביו, והגאון רבי שמואל סלנט זצוק"ל הורה שיש להמתין בפדיון הבן עד שיגדל הילד ויפדה את עצמו.

כשמלאו לו שלשים יום, קרא רבינו לביתו מנין של כהנים ומסר מודעה לפניהם שבכור זה איננו פדוי, ובקש מאם הילד שתביא מביתה כף של כסף והצורף רידד את הכף ועשה ממנה טס שחרתו עליו את שם הילד וגם הודעה שהוא בכור שלא נפדה ושעליו לפדות עצמו כשיגדיל. לאחר מכן צוה לאם הילד שלא תסיר את הטס ממנו אפילו בעת הרחיצה. ובנוסף לכך, צוה להדפיס למזכרת על נייר יפה באותיות זהב בולטות לוח את הנוסח כדלהלן:

"וזכרתם את כל מצות ד' ועשיתם אותם (במדבר טו לט), הלוח הזה יהיה לי לזכרון, אני אברהם חנניה בן חנניה ז"ל מזכרון טוביא דפה עיה"ק ירושלם תו"ב, בכור אנכי, פטר רחם לאמי מורתי מרת יענטע רחל תחי', ועוד לא נפדיתי, נולדתי ביום ח"י סיון שנת התרס"ו, וכשאזכה בחסדו יתברך להיות בר מצוה, והיינו ביום ח"י סיון שנת התרע"ט הבעל"ט, אז אקיים בנפשי מצות פדיון בכור, ויה"ר שהכהן שיקבל פדיוני יהיה הכהן הגדול, אשר יכהן אז פאר בבית המקדש שיבנה במהרה בימינו אמן ואמן".

וביאר בזה הג"ר יוסף כהן זצ"ל שהגר"ש סלנט קרא לביתו מנין כהנים, להודיע להם שהילד אינו פדוי על פי דברי הגמרא בכתובות (ז:): שלפרסם דבר צריך עשרה דוקא. ואסף כהנים בדוקא, על מנת להודיע להם שיש להם זכות ממון בכסף הפדיון העתיד לבא, והצריך לחרוט בלוח התלוי במקום בולט למזכרת.

עוד ביאר בזה הג"ר דב מאיר אייזנשטיין שבגלל רצונו של הגר"ש סלנט להבטיח שלא יבוא מאן דהו וירצה לפדות את הילד בקטנותו טרם יגדל ויהיה לאיש, הוסיף תפלה, יהי רצון שהפדיון יעשה ע"י הכהן גדול וכו', בהיותו בטוח שהכהן גדול, אפילו אם יבא בקטנותו של הילד, לא יורה לפדותו אז, ואף אם יורה לפדותו אז, אין לך לשמוע אלא אל הכהן הגדול שבימך.

ישראל מוויז'ניץ ז"ע. רבנו התאכסן בביתו מספר ימים, וכמוכן שעקב דוחק הצבור הגדול שבא אל רבנו, נגרמו קלקולים בבית; שברו חלונות וכדומה.

בהפרדו פנה, הסבא קדישא אל רבי חיים והודה לו על האירוח היפה ואף ברכו בזרע של קיימא, אלא שאת ברכתו האציל בצורה אגבית, וכך אמר לגביר המארח: "סבורני שכבר תזהיר את בניך ובני בניך שלא יכניסו לביתם יהודי שכמוני, מה שיגרום להם כאלו נזקים".

בעלת הבית שעמדה בצד והאזינה לדברים, לא ירדה לעומק דבריו של הרבי והעירה: "לא לא" מתוך כוונה שאינה מתחרטת חלילה על כך שהכניסה את הצדיק בצל קורתה, אבל מרן זיע"א עמד על שלו והשיב: "כן כן", ומקורביו שהכירו את דרכו רמזו לה שתשתוק. לתקופת השנה ילדה בן.

(על פי 'חכו ממתקים' - מתוק לחיכי - קדוש ישראל ח"ב עמ' שג)

לאחר שמוג את הכוס וכל הקהל מלאו את ביתו לשמוע הקידוש, נדחף תינוק אחד בבהלה ושאלה בפיו

בספר 'שבוע וישוע הבן' (להגאון רבי מרדכי גרוס שליט"א) מובא בשם מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל, שסיפר לו הרב מטעפליק הגאון רבי שמשון אהרן פולונסקי זצ"ל מגדולי המורים בדור העבר בעיה"ק ירושלים, שמנהג היה בעיירתו בשבת ראשונה למינוי רב, שהקהל מלווה את הרב בליל שבת בניגון מבית הכנסת לביתו, ולאחר שהרב קידש על היין הקהל חוזרים לבתיהם, וזו היא הכתרת הרבנים. בשבת ראשונה למנויו, לאחר שמוג את הכוס וכל הקהל מלאו את ביתו לשמוע הקידוש, נדחף תינוק אחד בבהלה ושאלה בפיו: אמי שלחה אותי לשאול את הרב, שברגע זה נולד לה בן זכר אימתי לעשות השלום זכר אם בשבת זו או לשבת הבאה? השיב הרב מטעפליק לאותו תינוק, לך אמור לאמך אם יש בביתה עוגה ויין שתעשה השלום זכר כבר הערב.

הרב מטעפליק כשסיפר הוראה זו לתלמידו מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל הוסיף ואמר, תא חזי הסייעתא השמיא שנתנו לי מן השמים לשאלה הראשונה לעיני כל הקהל. כי באמת אין שאלה זו בפוסקים בשו"ע יורה דעה בסימן רס"ה בהלכות מילה, במקום שמדברים על שלום זכר. אלא שבערב שבת זו של ההכתרה שלי החלטתי כיון שחג הפסח ממשמש ובא, אשנן את כל הפרי מגדים הלכות פסח ושם בסימן תמ"ד (משבצות זהב סק"ט) בדיני ערב פסח שחל בשבת כותב הפמ"ג בזה"ל:

"ויראה אם נולד בן זכר בליל שבת לאחר צאת הכוכבים, והקהל התפללו ערבית בלילה, י"ל דקורין הזכר בלילה זה, דמשמע התם הנושע מבטן אמו, וקרוב ללידה עושין, בשבת שהכל מצויין בבתיהם, ועושין בליל שבת סמוך ללידה, וא"כ משמע שבת שניה הסמוך ללידה לא הוה מצוה, עכ"ל הפמ"ג.

(קב ונקי)

ועשיתי כל מה שהיה באפשרותנו על-מנת שלא לצערו. ועם הכל, מצאתי לצערי בבוקר אחד את העוף כשהוא מת, ליד פתח הבית. התקשרתי לדיין הקהילה בסקווירא, ושאלתי אותו מה לעשות, והשיב שאלמד כמה משניות ליד העוף, ואחרי-כך אטלנו משם, וכך עשיתי. אחרי תשעה חודשים, מיום ליום ממש, נולדו לנו תאומים, לאחר שנים רבות שלא זכינו להפקר בזרע של קיימא.

(שמחה בבית עמ' תתעד)

סיפור הולדתו של ה'נפש החיים'

מסופר, שבביתו של הגאון רבי אריה לייב גינצבורג זצ"ל, בעל ה'שאגת אריה', היתה שוררת עניות גדולה, ופעמים שלא היה בביתו אף גליון נייר כדי לכתוב עליו את חידושי תורתו. יש מסבירים שזו אף היתה הסיבה לכך, שבספריו רבו ראשי התיבות, בהם היה משתמש כדי לחסוך בנייר.

בעיירה וואלוז'ין היה יהודי נכבד, שבביתו היה ש"ס שלם עם כל כרכי התלמוד הבבלי, ואף ספרים נוספים. היה זה אוצר שלא יסולא בפז עבור בעל ה'שאגת אריה', ובתוך זמן קצר הפך חדר הספרים בבית הפרנס לחדר הלימוד של הרב זצ"ל. בעל הבית העניק לו מפתח והגאון נכנס לחדר הלימוד ושקע בספרים שעות ארוכות וליותר מזה לא היה זקוק לכלום.

פעם אחת הרב יצא מחדר הלימוד ונוכח שפניו של בעל הבית זורחות. לשאלתו "על מה קרנו פניך?". השיב בעל הבית כי מגיעה לו ברכת מזל טוב, נולד לו בן לפני כמה דקות, ואכן בכי של תינוק בקע מאחד החדרים בבית.

הביע הגאון את פליאתו הרבה לנוכח העובדה שהשקט בבית נשמר למרות הלידה, והראיה שלא שמע דבר ולא הופרע מלימודו.

השיב הפרנס כי אכן זוגתו היולדת, מתוך הערכתה העצומה לתורתו של ה'שאגת אריה', נזהרת דרך קבע לשמור על שקט בבית בזמן שהוא לומד כדי שלא להפריע לו מלימודו, וגם כעת במהלך הלידה עמדה בגבורה רבה במנהגה הטוב, ונזהרה שלא יבטל בגללה תורה חלילה.

שמע הרב והתרגש: "כזאת אהבת תורה, כזאת מסירות נפש", אמר ושיבח את מסירותה של היולדת, "הקב"ה לא נשאר חייב על דברים כאלו". ואכן הקב"ה לא נשאר לה חייב, זכו היולדת ובעלה שבנם התינוק נודע לימים כרבם של ישראל, הוא הוא הגאון רבינו חיים מוולואז'ין זיע"א.

(גליון זה השער לה')

הברכה האגבית של הרבי מוויז'ניץ

הגביר ר' חיים רוזנר מסטרוזשיניץ היה חשוך בנים במשך י"ד שנה. כאשר עשה פעם חנוכת הבית, הזמין אליו את הרה"ק האהבת

מרן החזו"א שלא היה ברשותו 'פספורט' יצא להסתתר ביערות מחוץ לעיר, והנה לפניו חיילים העומדים בשתי שורות כשרובים בידיהם...

כיצד התגוננו תלמידיו של רבי אהרן קוטלר מפני הכלבים האימתניים?

הרב בנימין בירנצוויג

אִשָּׁה פִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר (יב, ב)

רש"י הקדוש פותח את פרשתנו בדברי המדרש "אמר רבי שמלאי כשם שיצירתו של האדם אחר כל בהמה חיה ועוף, כך תורת טהרתו וטומאתו, נתפרשה אחרי תורת בהמה חיה ועוף". ואומרת הגמרא שיצירתו של האדם אחרי כל הבהמות החיות והעופות היתה כדי ללמד אותנו דרך חיים, שהרי נאמר "אחור וקדם צרתני" אם זכה האדם אומרים לו אתה קדמת לבהמה חיה ועוף במעשה בראשית, לא זכה אומרים לו יתוש קדמך שלשול קדמך! והדבר פלא! וכי אם זכה האדם, ישתנה סדר הבריאה, והוא הקדים את הבהמות והחיות??? הרי המציאות היתה שהבהמות והחיות הקדמוהו בסדר הבריאה, בין אם הוא ינהג כראוי ובין אם יקלקל את מעשיו?

אלא שאם האדם לא זכה, והוא נדמה כבהמה ברודפו אחרי תאוות העולם, הרי שנחשב הוא בסדר הבריאה כבעל חי, והרי הם קדמוהו! אבל אם זכה ומקדש גופו בתאוות רוחניות ומזכך עצמו מתאוות העולם, הרי הוא כחלק אלוהי ממעל, אז הוא כלל לא נחשב בסדר הבריאה של שאר יצורי עולם, הוא גבוה ומרומם - הוא 'קדם' בחשיבותו לפני כל יצורי תבל!

ומה נמלצו בהקשר זה דברי חז"ל במסכת שבת (קנא, ב) 'אין חיה שולטת על האדם אלא אם כן נדמה לה כבהמה שנאמר נמשל כבהמות נדמו'. כי מי שהנהגתו היא הנהגת אדם ולא הנהגת בהמה, אין לבעלי החיים שום שליטה עליו.

ואכן, מעשים מופלאים מסופרים בזה מגדולי ישראל שלא שלטו בהם חיות כלל, ומה מחזק לדעת כי גם בדורנו אנו זכינים לראות באמת פלאית זו, כי האדם הגדול והשלם, הוא מעל לסדר בריאת שאר יצורי עולם, ואין להם כלל שליטה בו.

שולי המעיל

מעשה מרטיט מסופר על מרן הגאון רבי אהרון קוטלר זצ"ל ראש ישיבת ליקווד, שבהיותו ראש ישיבת סלוצק, התגורר בבית שעמד רחוק מבניני הישיבה, ומסלול ההליכה מביתו לישיבה עבר בדרך ראשית. מפני שלא רצה לטמא את עיניו במראות הרחוב ההומה, היה רבי אהרן עושה את דרכו בין חצרות הבתים, והיה מדלג מחצר לחצר מעל גדרות ומכשולים, עד שהיה מגיע לישיבה.

פעם קרה ששהו אצלו שני בחורים וכשהגיע זמן הסדר בישיבה ורזם רבי אהרן לצאת, ושאלם אם ברצונם ללכת איתו בדרך שהוא

רגיל בה דרך חצרות הבתים?

התלמידים לא יכלו לסרב והשיבו בחיוב אף שפחדו עד מאוד, מפני שבחצרות שהיה מדלג היו משוטטים כלבי שמירה עזי נפש ומסוכנים.

הם יצאו לדרך בבוטחם בקדושת מורם ורבים, וכך הם מצאו עצמם מקפצים איתו מחצר לחצר על גדרות ושערים, עד שהתקרבו לחצר אחת שבה התרוצצו כלבים גדולים ועזים ששמו לב ל'אורחים הלא רצויים' והתחילו בנביחות עזות כשהם חושפים את שיניהם החדות בהבעה ברורה שכול כולה רצון עז להתנפל על האורחים הלא קרואים אם רק יעזו להציג כף רגלם בחצר אדוניהם.

כשלבם בל עימם עצרו שני הבחורים ואמרו לראש הישיבה, איננו מסוגלים יותר, מפחדים אנו מהכלבים הללו שמשוגלים להרוג בני אדם!

נפנה אליהם רבי אהרן ואמר "אתם מפחדים יקרתי? החזיקו נא בשולי מעילי. אין לכם מה לפחד כל עוד אתם מחזיקים בו, כך תוכלו לעבור בשקט דרך החצר... התלמידים נשמעו לרבים, אחזו בכנפי מעילו של רבם, וקפצו לחצר..... ופלא עצום! הם עוברים את החצר והכלבים השתתקו ולא חרצו לשון...

מעשה דומה ונורא שמעתי מכלי ראשון מדודי הגאון רבי פנחס בירנצוויג זצ"ל:

בעת לומדו בבחרותו בישיבת כפר סבא, שם כיהן מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל כראש ישיבה לפני עשרות שנים. השכנים שגרו בשכנות לישיבה, התנכלו לה ולתלמידיה, והיו שולחים את כלביהם האימתניים לעבר שערי הישיבה כדי למנוע מהתלמידים לצאת, ולהטיל עליהם אימה.

התורה הקשה והמסובך, לא היה לו כלל הרגשים של גשמיות כל כולו היה במדרגות רוחניות נשגבות.

יום אחד ביושבו על לימודו באת מבתי הכנסת בוילנא, הגיע השמועה כי פלוגת חיילים הגיעה לעיר כדי לקחת ולגייס את הלומדים לצבא, ומי שלא היה לו פספורט היו יורים בו מיד.

כל יושבי בית המדרש ברחו והסתתרו, וגם מרן החזו"א שלא היה ברשותו פספורט קם ויצא להסתתר ביערות מחוץ לעיר. בהגיעו לקצה העיר ולפניו... פלוגת חיילים גדולה הנערכת לקראת החיפוש היסודי בכל בתי המדרש והיכלי התורה. החיילים עומדים בשתי שורות כשרובים בידיהם, ומתחילים בצעדה לעבר בתי העיר, מרן החזו"א לא נבהל, אלא המשיך בשלוה בצעידתו לעבר היער, ועבר בין שתי שורות החילים עד שיצא מחוץ לעיר. אף חייל לא שם ליבו ליהודי הקדוש שחלף ביניהם ללא חת וללא מורא. והעיד מרן החזו"א על עצמו, שהיה בטוח שלא יינזק אחר שגמר באותם ימים את חיבורו על עירובין.

עד כדי כך הגיע לדרגה גבוהה שמרוב עמלו בתורה באותה תקופה, התקדש גופו לדרגה של התפשטות הגשמיות, עד שהיה כ'רואה ואינו נראה' והחיילים - חיות האדם, כלל לא ראוהו בעוברו בפניהם.

ערב אחד דודי זצ"ל, היה חייב לצאת מהשיבה כדי לנסוע לענין אישי, וכאשר התקרב לשערי השיבה התקרבו אליה כלבי עזי נפש כששיניהם פעורות ונביחותיהם מאיימות, כמובן שהוא נרתע לאחוריו, ולא ידע את נפשו, אלא שאז התקרב לשערי השיבה ראש השיבה מרן זצוק"ל כשבכונתו לצאת מהשיבה לביתו, דודי עמד מהצד כשהוא נרעש ונפחד מהמחשבה של הכלבים הממתנינים לטורפם מחוץ לשיבה, והנה קרה דבר פלא עצום....

מרן זצוק"ל פתח את שער השיבה וכל הכלבים זזו מידיהם לעבר צידי הרחוב והתיישבו בשקט מוחלט, ובניהם עובר מרן זצוק"ל ואחריו דודי שליט"א, ולא יחרץ כלב לשוננו....
אם האדם - אדם הוא! קודם הוא לכל בהמה חיה ועוף! הוא כלל לא בשליטתם!

רואה ואינו נראה

ולא רק כלפי בהמות וחיות מהלכי על ארבע ישנה סגולה ומעלה גדולה זו. היא יעילה גם כלפי 'חיות' המהלכות על שתיים!
מסופר על מרן החזו"א בהיותו בעיר מינסק, שאחר שגמר את כתיבת חיבורו הענק על הלכות עירובין, בהיותו בגיל 50, נחלש עד מאד מרוב עמלו בתורה, והעידו כי מרוב עמלו בלימוד חלק זה של

הגה"צ רבי מאיר שפירא זצ"ל המתין בכלות נפשו לשמוע דברי תורה מהרה"ק האהבת ישראל זי"ע מויזניץ, אך לגודל תמיהתו ראה והנה כבר הביאו מים אחרונים לברכת המזון

מדוע לא אמר הרבי מויזניץ דבר תורה על פרשת 'דברים' במשך עשרים שנה???

זאת התורה (י"ד, נד)

ראה והנה כבר הביאו מים אחרונים לברכת המזון. כראותו כי כן לא יכול היה הגה"צ רבי מאיר שפירא זצ"ל לעצור בעד עצמו, ונענה ואמר בקול 'נפשי חשקה בתורה', כאומר שמבקש הוא לשמוע תורה מפי הרה"ק האהבת ישראל זי"ע מויזניץ.

והנה הגם שיכול היה הרה"ק האהבת ישראל זי"ע מויזניץ לומר לו, כי אם רוצה הוא לשמוע הימנו דברי תורה, יכול היה לבוא אצלו לבית מדרשו בכל אותן שנים ארוכות בהם הסתופף בחצר הקודש בטשורקוב, אך כידוע גודל מידותיו המתקונות של הרה"ק האהבת ישראל זי"ע מויזניץ, ותכף פתח הרה"ק האהבת ישראל זי"ע מויזניץ, בקול חוצב להבות אש, ואמר דברי אלקים חיים באופן היוצא מן הכלל ובדרך נעלה ביותר, לכבודו של הגה"צ רבי מאיר שפירא זצ"ל. ואכן בספרו 'אהבת ישראל', לא נדפסו דברי תורה על פרשת דברים מעשרים שנותיו האחרונות, בהם היה הרה"ק האהבת ישראל זי"ע שוהה בקארלסבארד למנוחה, זולת לשנת תרצ"ב שהוא דבר התורה הנ"ל שאמר, וכתבו על הגיליון את השתלשלות הדברים, שלא אמר הרה"ק האהבת ישראל זי"ע את דברי התורה, אלא מפאת חיבתו של הגה"צ רבי מאיר שפירא זצ"ל שביקש

הגה"צ רבי מאיר שפירא זצ"ל, בבחרותו הסתופף בצל הרה"ק האהבת ישראל זי"ע מויזניץ, ואף למד בשיבתו. אמנם אחר שנלקח כחתן על ידי אחר מחסידי הרה"ק רבי ישראל מטשורקוב זי"ע, נעשה חסיד נלהב ביותר של הרה"ק מטשורקוב זי"ע, והעריצו כאחד הקדושים אשר בארץ.

כעבור שנים ארוכות בשנת תרצ"ב איקלע הגה"צ רבי מאיר שפירא זצ"ל לשבות בשבת קדוש פרשת דברים בעירת הנופש קארלסבארד לצורך מנוחה, ומאחר ואף הרה"ק האהבת ישראל זי"ע מויזניץ שבת שם את שבתו, גמר אומר לבוא אצלו לסעודה שלישית, בקוותו לשמוע מדברי קדשו אשר היה אומר מדי שבוע בשבוע לפני קהל עדת מרעיתו.

אכן מנהג אדמורי"י ויזניץ היה, כי בהיותם מחוץ למקומות מושבותיהם - לא היו אומרים 'תורה' בעריכת השולחן, ועל כן הגה"צ רבי מאיר שפירא זצ"ל המתין בכלות נפשו לשמוע דברי תורה מהרה"ק האהבת ישראל זי"ע מויזניץ, אך לגודל תמיהתו

נכנסנו אל הסטייפלר, הראינו לו את תוכן הסגולה שמצאנו באחד הספרים שמועילה לזיכרון, ושאלנו את פיו. או אז אמר לנו בחיוכו הפקחי: "מה יכול להזיק?"

מעשה אבות // ניצוצי אורה בדרך אבותינו

הרב יאיר ארלנגר

"רבי אליעזר בן הורקנוס, בור סוד שאינו מאבד טפה" (אבות ב' ח')

סוד הגאונות של רבי אלחנן

רבינו ריש מתבתא דברנוביץ', רבינו אלחנן וסרמן זצ"ל, היה מפורסם בבקיאותו הרבה בכל חדרי תורה ובכוח זכרונו המדהים. מסופר כי באחד הימים שאל רבי אלחנן את הספר שו"ת הריב"ש ממחותנו רבי מאיר אבוביץ, אב"ד נובהרדוק, ובמשך חצי שנה נהג לעיין בו שעה קצרה בכל בוקר. שנתיים לאחר שהשיב את הספר לבעליו, ראוהו בני ביתו כותב אגרת תורה מעמיק מזכרונו תשובה של הריב"ש כלשונה, מלה במלה.

והנה באחד הימים בעת אסיפת גדולי תורה, דברו הנוכחים על גאונים אחדים בדור המבורכים בזיכרון, והזכירו גם שמו של רבי אלחנן.

נענה הגאון רבי נפתלי טרופ ריש מתבתא דראדין ואמר: לדידי אין לכלול את רבי אלחנן בין בעלי הזכרון... הוא אמנם דומה לבור סיד שאינו מאבד טיפה, אבל אין זה מכח זכירה טבעית דוקא, כי אם מרוב יראת שמים... מרוב פחד לא להיות בכלל השונה דבר אחד ממשנתו... מרוב שמחבב דברי תורה חביבות מופלגת עד שכל דיבור קטן נחשבים בעיניו להון עתק... מה פלא אם כן שהדברים נבלעין בדמו ואין השכחה שולטת בו?

לחיי האדומות של העגלון המלכותי

בספר 'חפץ חיים על התורה' (פרשת שלח) מביא שהחפץ חיים זצ"ל הקשה על המשנה כאן באבות, איזה שבח הוא זה שהיה זוכר כל מה שלמד והרי מסתמא הי' לרבי אליעזר בן הורקנוס כח זכרון נפלא ומשם כך הוא היה זוכר הכל.

ותירץ החפץ חיים זצ"ל, "אולם אחרי התבוננות גם כח הזכרון שבאדם הוא מעלה הנקנית על ידי יגיעה ועמל, זכורני שבעיירתנו הי' זקן אחד שסיפר בזקנותו מה שראה בילדותו איך שקיסר רוסיא עבר דרך העירה לפני שבעים שנה, והנה תיאר הזקן הזה את התמונה המרהיבה עין שהעגלה היתה רתומה לשני סוסים לבנים והעגלון היה לבוש מדי צבא עם כובע מרובע חבוש לראשו אף תיאר מראה הנהג עם לחיי האדומות, איך שישב על דוכנו עם המושכות בידו ועוד סימנים מובהקים כאלה, וכה עמד לו לזקן כח זכרונו זמן

רב של שבעים שנה.

"ולהיפוך יש מי שהוא שואל אותך אם פגשת את בנו ברחוב ואשר באמת ראית אותו הרבה פעמים אבל לא שמת לבך לו ולכן אינך זוכר אותו.

"הרי שהזקן הזה שזכר בזקנותו כל הפרטים של החגיגה ההיא עת עבר הקיסר דרך העירה הוא רק מפני שילדות היתה בו אז והשתוקק בשעת מעשה לראות את הקיסר והדבר נחרט בלבו בילדותו עד שלא שכחו אפילו בזקנותו.

כן הוא בר"א בן הורקנוס שנתן דברי תורה על לבו בהשתוקקות נפרזה, עד שאפילו דבר אחד מדברי תורה לא שכח, ממש בור סיד, וזה אות על חביבות התורה, שכל כך נתאהבה התורה עליו עד שנעשית חרוטה על לבו - וזוהי מן המדות הטובות שעל האדם להדבק בהן ושאינן נקנות אלא ביגיעה!".

קינמון עם זנגביל ודבש

סח הגאון הנשגב רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל, בלומדי בישיבת סלבודקה עם ידי"נ הרה"ג ר' צבי מונדר, מצאנו באחד הספרים סגולה לזכרון. דהיינו, לקחת כמה מיני אוכלין [המפורטים שם], לכותשם ולערבם עם דבש וכו', ולאכול מזה שלש פעמים ביום, ואז לא ישכח אף פעם כל מה שלומד. ונאמר איש אל רעהו: "נלכה נא אל הסטייפלר ונשאל את פיו, מה חוות דעתו על זה...".

נכנסנו אל הסטייפלר, והראינו לו את תוכן הסגולה. או אז אמר לנו בחיוכו הפקחי, המלבב והבלתי נשכח: "מה יכול להזיק קצת קנמון

וזנגביל ודבש וכו'? זה לא מזיק, ואולי גם קצת מזכך את השכל...".
אולי!... אבל כל הסגולות לזכור את הלימוד לא יועילו, בלעדי העצה הראשית - לחזור, ולחזור, ולחזור על מה שלומדים, הרבה פעמים. וכמה שחוזרים יותר, זוכרים יותר. וצריך סייעתא דשמיא, כמו שאמרו במגילה: "לאוקמי גירסא - שלא ישתכח ממנו, רש"י-סייעתא מן שמיא היא".

צביטה כואבת עם כוונה טובה

מעשה משעשע, הממחיש את נושא הזכרון סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, מעשה שהיה בערבי פסחים בשנת תשס"ט בעת 'ברכת החמה', שעמד איש זקן ושבע ימים בן 88 שנה, וגילה באוזני סובביו כי זה לו הפעם הרביעית אשר הוא זוכה לברך 'ברכת החמה', מיהרו 'בעלי החשבון' ומצאו שבפעם הראשונה היה היהודי כבן 4 שנים ולא יותר, ושטחו תמיהתם בפניו, וכי זכרון חד כל כך יש למע"כ, שהוא זוכר את כל אשר אירע עמו בגיל 4 שנים? נענה הזקן: "לא ולא, אבל את ברכת החמה דאז אזכור משום סיבה מיוחדת, שבאותו מעמד ניגש אלי יהודי מבוגר ונתן לי 'א קניפ' (צביטה) בחזקה, עד שכל גופי כאב מאותו ה'קניפ', מששאלתיו, מה חטאתי ומה פשעתי, מה מע"כ רוצה ממני ומחיי, אמר לי היהודי: 'רצוני שתזכור עד אריכות ימך ושנותיך, את המעמד הלז שאינו מתרחש בכל יום ויום', ואכן הוא פעל את אשר רצה..."

היגיעה והצדקות עמדו לו

עוד סיפר רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל, כמה פעמים זכיתי

לשמוע ממרן בעל 'קהילות יעקב' שדיבר בהערצה ובהכנעה נוראה על אודות מרן ה'חזון איש'. וכך היה אומר:

"דבר פלא ראינו אצל ה'חזון איש': עד יומו האחרון לא שלטה בו שכחה. בכל ענין שהיו מדברים אתו בכל מקצועות התורה, נראה היה הדבר כאילו עכשיו למד את הענין הזה. הוא ידע הכל על בוריו - את הסוגיות עם שיטות הראשונים והמסקנות להלכה. והמדובר הוא על עניינים וסוגיות שלמדם לפני שלושים וארבעים שנה. הכל, הכל בלי יוצא מן הכלל היה כתוב על לוח ליבו הטהור וחקוק במוחו הקדוש. וכך היה עד יומו האחרון ממש. בכל ענין שנשאל נראה היה הדבר כאילו הוא שקוע בו עתה ממש.

שאלתי את מרן במה זכה לזה החזון"א? האם בגלל שהרבה לחזור על תלמודו עד בלי די?

והשיב מרן: "ודאי שבלי לחזור הרבה אי אפשר לזכור. אבל הלא הגמרא אומרת (מגילה ו:): של'אוקמי גירסא' שלא תשכח ממנו, 'סייעתא מן שמיא הוא', ולחזון איש היתה סייעתא דשמיא שלא תשתכח ממנו תורתו - בזכות צדקתו העצומה, בזכות היראת שמים הנוראה שלו, אשר פחד ד' והדר גאוונו חופף עליו תמיד כל הימים, ויעל על ראשו את מוראם של ארבעת חלקי השולחן ערוך, אשר לא עשה שום תנועה וזיז כלשהו בלי להתייעץ עם ארבעת חלקי השולחן ערוך, והיה חרד על דקדוק הדין כחד מקמאי. ובזכות צדקות כבירה ונוראה זו זכה לסייעתא דשמיא עצומה שכל תלמודו היה בידו בלי שום שכחה, ושמועות מחוורות לו, מאירות ושמחות כנתינתן מסיני..."

"לכן", פרץ החפץ חיים בבכי ואמר: "אני מבקש מכם, קהל קדוש, השתדלו בכל כוחכם לפטור אותי מהבעיה החמורה שבה אעמוד, חלילה, בפני בית דין של מעלה,

תורת המצוה (יד ב)

לתת - הרי יהיה זה בגדר שקר! וכי הנכם חושבים שאני אוציא מפי מילה של שקר, ועוד לפני בית דין של מעלה?!

"אם אענה ואשיב לפני בית הדין שלא נתתם מספיק, הרי יחשב הדבר כלשון הרע! וכי אני שנוהרתי במשך כל ימי חיי מלדבר לשון הרע, אפתח שם את פי ואדבר לשון הרע על קהילה שלמה?!

"לכן", פרץ החפץ חיים בבכי ואמר: "אני מבקש מכם, קהל קדוש, השתדלו בכל כוחכם לפטור אותי מהבעיה החמורה שבה אעמוד, חלילה, בפני בית דין של מעלה, ותתנו את הקמחא דפסחא כפי דרישותיהם של ראשי הקהל שלכם".

כותבי הקורות מספרים, שהקהל התעורר מאד למשמע דבריו של החפץ חיים, והוציאו כסף מלוא חפניהם עד שהתמלאה וגדשה הסאה...

הרב אברהם פוקס, מתוך הגדה של פסח 'חשוקי חמד'

מרנא החפץ חיים הגיע פעם לעיר אחת, וראשי הקהל הודיעו לו שסכומי הכסף שנאספו לקמחא דפסחא עדיין לא מספיקים כדי לכלכל את נצרכי העיר, ובקשו ממנו לדרוש בפני הקהל ולעוררם בנושא.

נענה החפץ חיים לבקשתם, וכאשר התכנס הקהל, קם הכהן הגדול ואמר כדברים האלה:

"אני כבר אדם זקן, וגם אתם יודעים שלא אחיה לעולם... והנה כאשר אבוא ואתייצב בפני בית דין של מעלה, ישאלוני האם בעיר שלכם נתנו קמחא דפסחא בכמות מספקת?

"למשמע השאלה הזו", המשיך החפץ חיים, "אחיה נתון בבעיה גדולה. אם אענה ואומר שנתתם את כל הסכום שהנכם יכולים

האם מותר לחבר ידית של משקפיים בשבת על ידי חוט מתכת? והאם מותר לשנות בשבת את גובה 'סטנדר' באמצעות הבָּרָגָה?

חיבור חלקי כלי זה לזה בחיבור גמור עד שהם נחשבים כמאוחדים, וכגון חיבור במסמרים וברגים, הדבקה בדבק, או הידוק באופן חזק במיוחד, המכונה 'תקיעה' - אסור בשבת מן התורה. יש אומרים, שהאיסור הוא משום מלאכת 'בונה'; ויש אומרים, שאין איסור 'בונה' בכלים, אבל החיבור אסור משום מלאכת 'מכה בפטיש', הכוללת כל סוג של השלמת יצירת כלי, והרכבת כל חלקי הכלי אף היא נחשבת כהשלמת יצירתו. וכלי העשוי חלקים חלקים שניתן לפרקם ולהרכיבם, ובנופלו דרכו להתפרק - אסור לטלטלו בשבת, מחשש שיפול ויתפרק וישובו וירכיבוהו בשבת.

חלקי כלי שהדרך לחברם זה לזה באופן המוגדר כ'תקיעה', לדעת השולחן ערוך, אסור לחברם זה לזה אף בצורה רפויה, מחשש שמא יחברם באופן של תקיעה; ולכן, לדוגמה, ידית של משקפים שנשמטה ממקומה, דעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל והגר"נ קרליץ זצ"ל, שאסור להחזירה למקומה אפילו באופן רפוי, כגון על ידי חוט של מתכת או קיסם, משום שהדרך היא להחזירה בהברגה שדינה כתקיעה. וכמו כן, דעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, שאסור להחזיר זכוכית של משקפים שנשמטה ממקומה, הואיל והדרך להחזירה בתקיעה. אולם, לדעת החזון איש, בכל אופן מותר לחבר חלקי כלי בצורה רפויה. ולכל הדעות אסור לחברם בצורה מהודקת, כלומר, גם כאשר החיבור אינו כה חזק עד כדי שיוגדר כתקיעה. וחלקי כלי שאין דרך כלל לחברם באופן המוגדר כתקיעה, אך הדרך לחברם בצורה מהודקת - לדעת המשנה ברורה, לכתחילה אין לחברם אפילו בצורה רפויה, אך לצורך השבת יש להקל; ולדעת החזון איש, מותר אף להדקם זה לזה, כיון שאין לחשוש שמא יחברם באופן של תקיעה. וחלקי כלי שהדרך לחברם בצורה רפויה בלבד, לכל הדעות מותר לחברם בצורה רפויה.

וחלקי כלי המתחברים זה לזה על ידי הברגה, נחלקו הפוסקים אם חיבורם נחשב כתקיעה, או כהידוק. אולם, כלי אשר המכסה שלו מתברג אליו, לכל הדעות מותר לפותחו ולסגרו בשבת. וטעם ההיתר, לדעת החזון איש, משום שאילו היה המכסה מונח על הכלי לעולם, לא היה ניתן להשתמש בו, ונמצא שהפתיחה והסגירה היא המאפשרת את השימוש בכלי, ולכן הן נדונות כשימוש בכלי, ולא כהרכבת הכלי. ולדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל, טעם ההיתר הוא משום שהכלי נחשב לשלם אף ללא המכסה, ולכן חיבור המכסה אינו נחשב כהשלמת הכלי.

סטנדר מתכוונן - ושינוי מצבו של 'סטנדר' באמצעות הברגה או שחרור הברגה - לדעת המנחת יצחק, אם הדרך לעשות כן לעיתים רחוקות, אסור לעשות זאת בשבת, ואין זה דומה לכיסויי כלים שהדרך לפותחם ולסגורם בתדירות רבה; וכן דעת האור לציון. וכן הורה הגר"נ קרליץ זצ"ל, שאין זה דומה לכיסויי כלים, משום שבכיסויי הכלי נחשבת פתיחתו והברגתו כשימוש בכלי, שהרי אין אפשרות להשתמש בכלי אם ישאר סגור או פתוח, אבל בסטנדר ניתן להשתמש בגובה מסוים ללא פתיחת הברגה כלל, וממילא שינוי מצבו הסטנדר אינו נחשב כשימוש בכלי, אלא כעין יצירת כלי חדש. אולם, לדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל, הגר"ש אלישיב זצ"ל והשבט הלוי, מותר לשנות את מצב הסטנדר בשבת.

אילו איסורים כרוכים בפתיחת קופסת שימורים בשבת? והאם מותר לפתוח קופסת שימורים בשבת באמצעות ניקוב הקופסה משני צדדיה?

פתיחת קופסת שימורים בשבת - לדעת החזון איש, אין בה איסור מלאכת 'סותר', משום שבעודה אטומה מכל צדדיה אינה נחשבת ככלי, אך יש בה איסור מלאכת 'בונה', או 'מכה בפטיש', שהרי היא מכשירה את הקופסה לשימוש ככלי. ואף אם בדעתו להשליך את הקופסה לאשפה לאלתר, יתכן שאסור מדאורייתא לפותחה, משום שרבים נוהגים להמשיך ולהשתמש בה גם לאחר פתיחתה ולכן יש עליה 'שם' כלי; ועוד, שיש לחשוש שמא מתוך הרגלו יטעה ויפתח קופסת שימורים גם כשיהיה בדעתו להמשיך ולהשתמש בה. אולם, לדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל, במקום שמקובל להשליך את הקופסה מיד לאחר ריקון תכולתה, וגם דעת הפותח לכך - אין לקופסה חשיבות של כלי, ולכן אין בפתיחתה איסור בונה או מכה בפטיש, ומותר לפותחה; ולדעת המנחת יצחק, באופן כזה מותרת פתיחת הקופסה אף לדעת החזון איש. ולדעת האגרות משה, אין להתיר את פתיחת הקופסה בשבת אלא 'לצורך גדול', כגון בסעודת נישואין או שהזמין אורחים, ויתבייש אם לא יפתח את הקופסאות, וגם באופן זה עדיף לפתוח באמצעות גוי, וכשאין גוי במקום, יש להתיר לתלמיד חכם לפתוח את הקופסה בצינעה.

ולדעת המנחת יצחק, אף במקום שנוהגים להשתמש בקופסה, כך שפתיחתה באופן הרגיל אסורה בשבת - מותר לנקב את הקופסה באופן שלא תהיה ראויה לשימוש לאחר הפתיחה, ולפותחה לאחר מכן. וכן דעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל והגר"ש אלישיב זצ"ל. וכן מובא בשם הגר"י קניבסקי זצ"ל שאמר בשם החזון איש, שמותר לפתוח את הקופסה באופן שלא תהיה ראויה לשימוש חוזר, כלומר, באופן המוציא אותה מיידית מכלל שימוש. אולם, עשיית שני נקבים בקופסה, האחד בצידה העליון והאחר בתחתיתה - דעת הגר"י קניבסקי זצ"ל שאינה מועילה, למרות שהיא מוציאה את הקופסה מכלל שימוש, וזאת משום שקשה לדייק ולנקוב בשני המקומות כאחד, ובעשיית הנקב הראשון כבר הופכת הקופסה לכלי. וכן ביאר הגר"נ קרליץ זצ"ל בדעת החזון איש. ולדעת התהלה לדוד, לדעת הראשונים הסוברים שיש איסור סותר בכלים, יש איסור 'סותר' בפתיחת קופסת שימורים בשבת בכל דרך שהיא.

האם מותר להסיר בשבת פקקי פלסטיק ו'כתר'? והאם מותר להסיר פקק מתכת בשבת לאחר ניקובו?

פקק הברגה העשוי ממתכת, אשר בשעת הסרתו מהבקבוק נפרדת ממנו טבעת המחוברת אליו - כמצוי בבקבוקי זכוכית - לדעת המנחת יצחק, המנחת שלמה והגר"נ קרליץ זצ"ל, אסור להסירו בשבת משום מלאכת 'מכה בפטיש', דהיינו שמשעה שמתהדק הפקק על גבי הבקבוק בבית החרושת אינו ראוי לשימוש עד שתוסר ממנו הטבעת, ובהסרת הטבעת נעשה הפקק לכלי. ולדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל, אסורה הסרת הפקק משום מלאכת 'מחתך', אך הסתפק אם האיסור הוא מדאורייתא או מדרבנן. ואם טעה והסיר את הפקק בשבת, מותר להשתמש במשקה שבתוכו, ואינו נחשב למוקצה, משום שבאופן מסוים ניתן להסיר את הפקק בשבת בהיתר [כדלהלן]; והפקק עצמו אסור בשימוש מדרבנן, משום איסור 'מעשה שבת'.

ופקק הברגה העשוי מפלסטיק, אשר בשעת הסרתו נפרדת ממנו טבעת - לדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל והגר"ש אלישיב זצ"ל, דינו כפקק מתכת, האמור לעיל; ולדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל, אין דינו כפקק מתכת, משום שבפקק הפלסטיק ניכר היטב שהטבעת המחוברת בקצה הפקק אינה מגוף הפקק אלא תוספת המחוברת אליו, ולכן נחשבת הטבעת כהדבקה של טיט על גבי הבקבוק, שמותר להסירה. ופקק מתכת המכונה 'כתר', המצוי בימינו בבקבוקי בירה, דעת החזון איש והמנחת שלמה, שמותר להסירו בשבת, משום בהסרתו לא נוצר דבר ולא נחתך מאומה; ולמרות שהפקק מתעקם בעת הסרתו, אין בכך איסור 'סותר', כיון שניתן להשתמש בו שימוש חוזר אף לאחר שהתעקם מעט, ומטעמים נוספים.

ופקק שאסור לפתחו בשבת - לדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל והגר"ש אלישיב זצ"ל, מותר לנקב את הפקק תחילה ואז להסירו, כיון שבאופן זה שוב אינו נחשב ככלי כשמפרידים אותו מהטבעת, שהרי אין רגילים להשתמש בו כשהוא מנוקב; וכל שכן שהדבר מותר כאשר אינו מסיר את הפקק אלא שופך את המשקה דרך הנקב. [ובחלק מהפקקים יש פיסת פלסטיק בצדו הפנימי של הפקק, ויש להקפיד לנקב גם אותה, כיון שרק באופן זה יוסר מהפקק שם כלי]. ובניקוב הפקק עצמו אין איסור 'סותר', אם משום שאינו נחשב ככלי בעודו מוצמד לבקבוק, ואם משום שאינו כלי חשוב, ודינו ככלי רעוע שאין בשבירתו איסור סותר. ולדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, אסור גם לנקוב את הפקק.

חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ

”לפתע נפלה מחשבה נועזת במוחי, אולי זה שאני מדבר עמו הוא הרבי בכבודו ובעצמו! אחזתני רעדה, ומיד קמתי ועמדתי ביראת הכבוד”

כשיהודי רוצה לכבד את השבת, ולאחר זמן זוכה להשיג הבנה מעמיקה ונרחבת יותר אודות גודל קדושת השבת

לו את הקוויטל, והגבאי התחיל לקרוא את הקוויטל תוך כדי שהוא מתעכב על כל שם ושם ושואל אותי בפרטות על כל אחד ואחד. לפתע נפלה מחשבה נועזת במוחי, התחלתי לחשוב אולי זה שאני מדבר עמו - אינו הגבאי - אלא הוא הרבי בכבודו ובעצמו! שכן אני רגיל בחסידות אליה אני משתייך - ב"סקווירא" - שתחילה נכנסים לחדרו של הגבאי, מתיישבים ומדברים עם הגבאי, והגבאי כותב קוויטל, ואח"כ נכנסים אל הרבי בקודש פנימה, אבל אולי כאן - חשבתי - המנהג שונה, ואולי זה הרבי בעצמו... מספר ר' יצחק: לאחר שחשבתי כך, החלטתי שלפי הנראה אכן אני מדבר כעת עם הרבי בכבודו ובעצמו!

אחזתני רעדה, ומיד קמתי מהכסא ועמדתי ביראת הכבוד. הרבי סיים לקרוא את הקוויטל, ובירכני בברכות חמות ולבביות. ואני - אומר ר' יצחק - עמדתי וקפאתי על מקומי, ולא ידעתי מה עלי לעשות. בקול חנוק ביקשתי מהרבי מחילה, והצטדקתי שפשוט לא ידעתי... הרבי שמע וחיך, ושאל אותי "אתה חושב שאינני יכול לכתוב קוויטל? - עוד אצל אבי זי"ע כבר כתבתי קוויטלעך"... אמרתי להרבי "לא זו הבעיה, אלא שהתנהגתי עם הרבי בפחיתות הכבוד". הרבי עשה עם ידו תנועת ביטול...

מספר ר' יצחק: יצאתי מבית הרבי, ועמדתי נבהל ומשתומם ולא יכולתי לעכל מה שעבר עלי. כשחזרתי לאמריקה, נסעתי לשיכון סקווירא, ונכנסתי אצל בנו של הרה"ק זי"ע - כ"ק אדמו"ר הגה"ק (רבי איצק'ל) מראחמיסטריווקא זי"ע, שהתגורר באותן שנים בסקווירא - וסיפרתי לו כל השתלשלות הדברים שאירע עמי אצל אביו, ושאלתי אותו איך לפייס את אביו. חיך הרבי זי"ע ואמר "מ'דארף מיין טאטן נישט מפיס זיין, ביי אים איז דאס א נארמאלע הנהגה" [אין צריכים לפייס את אבי, אצלו זו היא הנהגה רגילה]...

שבת קודש, מקור הברכה, הוגדרה על ידי חז"ל כ'מלך' והן כ'מלכה', ובוודאי צריכים אנו לכבדה בכל הכבוד והיקר. אמנם, לפעמים חושב אדם שהוא נהג בשבת כבוד כראוי, אבל האמת היא שהוא אפילו לא התחיל לגעת בקצה קצהו של הכבוד הראוי לשבת, ולכן צריך האדם לשים אל לבו מעת לעת, להתבונן ולהעמיק בגודל קדושת השבת, כדי שיוכל לכבדה כראוי לפי הבנתו החדשה בגודל מעלתה. ובהקשר זה, נספר מה שמביא הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן, אב"ד סאנטוב-לייקווד שליט"א, בגליון 'נועם שיח' בפרשת כי תצא, תשפ"ד: לאחרונה פגשתי את הרה"ח ר' יצחק קוולענקא הי"ו, ושמעתי ממנו סיפור נפלא שאירע לו, וכך סיפר:

לפני הרבה שנים כשנסעתי לארץ ישראל, נתן לי אבי ז"ל מעטפה סגורה, וביקש ממני להיכנס אצל הרה"ק רבי יוחנן מראחמיסטריווקא זי"ע בעיה"ק ירושלים, ולמסור לו את המכתב ביד. ר' יצחק מוסיף ואומר: מעולם לא ראיתי את הרבי מראחמיסטריווקא - ולא כהיום שתמונות מתפרסמות וכו'.

מספר ר' יצחק: בהגיעי לארץ ישראל, ניגשתי לביתו של הרה"ק רבי יוחנן מראחמיסטריווקא ודפקתי על הדלת. הגבאי פותח את הדלת, ואני שואל אותו אם אפשר להיכנס כעת אל הרבי, והגבאי אומר שאפשר להיכנס. נכנסתי, והגבאי מושיב אותי אצל השולחן, מתיישב גם הוא, ומתחיל לשוחח עמי, התברר לי שהוא מכיר את אבי ואת זקני, ותוך כדי שאני משוחח עמו אני שואל אותו אם הוא יכול לכתוב לי קוויטל, הגבאי אומר "כן", ופתח מגירה והוציא נייר והתחיל לכתוב לי קוויטל. אדהכי והכי, הוצאתי את פנקס הצ'קים וכתבתי צ'ק והנחתי על השולחן, וכשהגבאי סיים לכתוב את הקוויטל, מסר לי את הקוויטל ולקחתי את זה והמתנתי שיאמר לי מתי אני יכול להיכנס אל הרבי. לאחר שעה קלה אומר לי הגבאי שאמסור לו את הקוויטל. מסרת

גליון 679
שנה י"ד תשפ"ה

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

יחיד למשפחה קיימת על האשיות ליהודים במבוא

סיפורי חז"ל

מתוקה שנת העובד

מעשה היה כשנפטר ר' בון בקוצר שנים, נכנס ר' זירא והספיד עליו ההספד הזה, וכך אמר: נאמר בספר קהלת, מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה יאכל. משל למה הדבר דומה, למלך שהיה לו כרם, ושכר פועלים לעבוד בכרם, והיה בין הפועלים אחר שהיה מוכשר במלאכתו יותר מכולם, והספיק בזמן קצר לעשות מה שפועל אחר צריך לעשות כל היום. וכשראה המלך שסיים מלאכתו, נטלו המלך בידו והיה מטייל עמו, לעת ערב באו הפועלים ליטול שכרם ובא אותו הפועל עמו, ונתן לו המלך כל שכרו כאילו עבד כל היום. התחילו הפועלים מצטערים ואמרו למלך: הרי אנו יגענו כל היום, וזה רק שתי שעות, למה זכה לשכר שלם. אמר להם המלך, למה אתם מצטערים, זה יגע בשתי שעות מה שלא יגעתם אתם כל היום. והנמשל: שר' בון שהיה שוקד על התורה ביגיעה עצומה למד בכ"ח שנה מה שאין תלמיד ותיק יכול ללמוד במאה שנה.

(קהלת רבה)

פרשת השבוע

בשמו, כדי שיברך אותם. עשה הקרוב כפי שנתבקש, ויצא עם הילדים לוורשה, כאן חיפש אחרי היהודי שחשב אותו בלבו לצדיק מפורסם וידוע לכל, אך רק לאחר חקירות ודרישות רבות, גילה אותו, והנה לגודל פליאתו, נראה היה האיש כאחד מפשוטי העם. כשהביא לפניו את הילדים ושטח את בקשתו, הרושם היה שהלה אינו מבין כלל מה רוצים ממנו, אף על פי כן מילא הקרוב שליחותו ואמר לו, אף שאינך יודע מאומה, תואיל נא לברך אותם כבקשת אביהם הרבי מגור. עשה היהודי כחפצו והרעיף ברכות על ראשם, ויהיה בצאתם מעל פניו, עדיין חוכך היה ומשתאה לדעת מי הוא, ומה מעשיו. אולי זה אחד מל"ו צדיקים נסתרים, אולם בשונו לגור סח לו ה"שפת אמת" דבר פלא. אכן, איש פשוט הוא, אלא שפעם אחת כשנימוול בנו, לא היתה בידו אף פרוטה לצרכי סעודת הברית, ומכר את כלי מיטתו, והכין סעודת מצוה בכסף שקיבל, ואחר כך נשאר בעירום ובחוסר כל. הדבר עשה רושם גדול בשמים, שאיש פשוט כמוהו עשה כזאת, נמנו וגמרו ליתן שכרו גם בעולם הזה, שכל ברכה היוצאת מפיו לא תשוב ריקם, והוא עצמו אינו יודע כלל שניחן בכח סגולי כזה שברכתו מתקיימת.

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (י"ב - ג') מסופר על הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א שאשר היו מומינים אותו לברית מילה, נוהג היה להשיב שמוכן הוא לבוא ולהשתתף, בתנאי שיערכו סעודת מצוה כראוי. פעם שאל אותו אחד מתלמידיו לפשר התנאי, והרבי הסביר, מאבקים קשים יש לי נגד השטן, אשר בכל עת מחפש דרכים לקטרג על ישראל, לעומת השטן טוען אני, שכאשר אדם מישראל מקיים מצוה כלשהי, הוא עושה זאת בשמחה וברצון, ואילו כאשר נכשל יהודי בעבירה ח"ו, גורם לו הדבר צער רב ולבו נשבר בקרבו, ויש הוכחה לטענתי זאת. כי מעולם לא ראינו יהודי ואפילו הגרוע ביותר, שיערוך סעודה לרגל עבירה שעבר, ולעומת זאת, כאשר יהודי עורך ברית מילה, בר מצוה ושאר מצוות, אז הוא שש ושמן, ועורך סעודות מצוה ומכיון שהשטן יודע את האמת, על כן מנסה הוא בכל כוחו למנוע מיהודי לערוך את סעודת המצוה, כדי שתהא לו סיבה מספקת לקטרג על ישראל. ולכן כשמומינים אותי לשמחת מצוה מוכן אני לבוא, רק בתנאי שיערכו סעודת מצוה כראוי.

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (י"ב - ג') מסופר על הרה"ק בעל "שפת אמת" מגור זיע"א, שפנה פעם אל אחד מקרובי משפחתו, וביקש אותו שיקח את שני בניו הקטנים אל יהודי פלוני בוורשה, ונקב

זמני השבת

זמני כניסת השבת

ירושלים: 8:00 ת"א: 7:03 ר"ת: 8:35

תזריע-מצורע

ירושלים: 6:44 ת"א: 7:00

כשיבוא מישו ויספר לך את הסיפור הזה

תדע כי התקבלה תשובתך

לפני הסתלקותו של הבעש"ט הקדוש זיע"א, באו תלמידיו הקדושים לעשות את הימים והרגעים האחרונים שלו עמו במחיצתו, הבעל שם טוב קרא לכל אחד מהם בנפרד והורה לו במה יעסוק בהמשך דרכו וחיו, אחרון קרא למשרתו ר' יעקב ואמר לו: "תפקידך יהיה לעבור ממקום למקום ולספר מכל אשר שמעת וראית בהיותך פה עמי". הבעל שם טוב הוסיף והבטיח כי פרנסתו של ר' יעקב תהיה מצויה בהרחבה מעיסוקו זה. ואמנם כפי שציווה הבעל שם טוב. כן נהגו תלמידיו. לאחר פטירתו פנה כל אחד מהם למקום ולתפקיד שהועיד לו רבו. גם ר' יעקב עשה כפי שהורה לו רבו, ובכל מקום שאליו הגיע התקבל בסבר פנים יפות, שמו של הבעל שם טוב היה ידוע בכל הסביבה ותמיד חפצו היהודים לשמוע ממאורעות חייו של הצדיק, בכל מקום גם העניקו לר' יעקב שכר הגון וכיבודו מאוד.

באחת מתחנותיו נודע לו, כי באיטליה חי יהודי עשיר אחד הלהוט אחר סיפורי הבעל שם טוב, כל המספר לו מעשה מהבעש"ט מקבל מטבע זהב, "מעכשיו תהיה פרנסתי מובטחת" אמר בלבו ר' יעקב, "אם אקבל מטבע זהב תמורת כל סיפור יהיה לי די והותר עד לסוף חיי" כשהגיע לעיר מגוריו של הגביר, נודע לר' יעקב כי האיש עשיר מופלג הוא, הוגה בתורה ביום ובלילה, בית כנסת בנוי באחוזתו ובו מתפללים מניין יהודים שלוש תפילות ביום. בקיצור יהודי תלמיד חכם מוקיר את התורה ולומדיה, ובעל מידות נדיבות, עוד נודע לו כי בכל שבת בעת הסעודות, נוהג הגביר לבקש מאורחיו לספר לו סיפורים על הבעל שם טוב, ר' יעקב פנה אפוא לביתו של הגביר, הייתה זו חווילה מפוארת שהשתרעה על שטח ענק ממדים, סביבה היה גן גדול שצמחו בו עצי פרי שונים לצד צמחי נוי מרהיבים, "בעל הבית מבקש שתתעכב אצלו עד שבת" הודיע המשרת לר' יעקב, "ובשבת תספר מסיפוריך". מיד הוכן עבורו חדר מרווח והוא סעד עם בני הבית.

השמועה על משרתו של הבעל שם טוב שהגיע למקום, משכה קהל רב לביתו של הגביר, הכל חפצו לשמוע מעשיות ממקור ראשון, "ספר לנו ר' יעקב ממה שראית אצל הבעל שם טוב" פנה אליו בעל הבית בסעודת ליל שבת, התלמיד המורגל כל כך בסיפורי הבעל שם טוב, פותח פיו מוכן ומוזמן להרצות את הסיפורים השגורים על פיו, אך מה זה קרה הוא אינו מצליח להיזכר בשום סיפור, מחשבותיו מבולבלות ואין הוא זוכר מאומה, הוא בא במבוכה אך התעשת במהירות, "אני עייף מאוד" התנצל באוזני בעל הבית, "מחר בסעודת הצהריים אספר", בלילה כשעלה על יצועו הרטיבו דמעותיו של ר' יעקב את כריתו, הוא ניסה להעלות את דמותו של רבו לנגד עיניו, אך גם משאלה

פשוטה זו לא עלתה בידו, הוא לא ידע את נפשו מצער ונרדם מתוך צער עמוק. ביום השבת נשנתה התופעה המוזרה, ר' יעקב חפץ לספר ומוחו כמו התרוקן, לא מעשה, לא אמרה, לא אירוע, שום דבר, עיניים חשדניות החלו להינעץ בו, אולם הגביר החליק את הדבר ואמר, שמן הסתם טרם התאושש האורח מהנסיעה הארוכה, הסעודה השלישית הגיעה הכל מצפים למוצא פיו של ר' יעקב ושוב נמחק זכרונו כליל.

"מן השמים מונעים ממני לספר" אמר לבעל הבית, כשבתכניתו להסתלק מהר מהמקום עם צאת השבת, הוא חשב לעצמו שאולי אין תושבי העיר הזו ראויים לשמוע ממעשיותיו הנפלאות של רבו הקדוש, אבל הוא לא הצליח למצוא לכך כל הסבר הגיוני, עוד ניסה לנחש שאולי משמים אין מעוניינים בהתעשרותו, אך הלא הבעל שם טוב בעצמו הבטיח לו כי יראה ממלאכה זו פרנסה מרווחת. "ישיבה כבודו עמנו עוד ימים מספר" ביקשו הגביר, "אולי ישוב זכרונו וינצנץ במוחו איזה מעשה", עבר יום ועוד יום וכבר הגיע יום שלישי בערב, ומעיינות מוחו של ר' יעקב כאילו נסתתמו לחלוטין, הוא הכין את מרכבתו להמשיך במסעו, והנה אך החלו הסוסים לדבור במורד ההר, ובראשו של ר' יעקב הבריך הזיכרון, מעשה אחד מוזר ומופלא עלה במוחו, הוא משך בחזקה במושכות והפך את כיוון נסיעתם של הסוסים, שוב דוהרים הם אל ביתו של הגביר ממחרים להגיע, טרם יישכח גם הסיפור הבודד הזה.

למרות כל שאירע עד אז, קיבלו הגביר בחמימות ובמאור פנים, הוא הכניסו לחדרו הפרטי ודרך את אוזניו לשמוע כל מלה, הסיפור אירע בימים שלפני חג הפסחא הנוצרי, החל ר' יעקב בסיפורו, במשך כל השבת היה הבעל שם טוב שרוי בצער ונראה מוטרד מאוד, מיד במוצאי השבת ציווה לרתום את הסוסים ויצא לדרך, גם אותי לקח עמו, כל הלילה נסענו מבלי שנדע לאן, עם בוקר עצרה העגלה מול בית שחלונותיו מוגפים, יהודייה זקנה יצאה לקראתנו כולה רועדת: "חוסו על נפשכם יהודים, יום חג לנוצרים היום כל יהודי שנמצא ברחוב אחת דתו למות" אולם הבעל שם טוב לא התרשם מדבריה, וביקש להיכנס הביתה, לאחר מכן ניגש אל החלון והתבונן החוצה, האישה נראתה דאוגה ולחוצה מאוד, אך הבעל שם טוב לא התייחס כלל לחששותיה ולאזהרותיה, מבעד לחלון נראתה כיכר העיר עליה ניצבה במה גדולה שהובילו אליה מדרגות רבות, והמון רב התגודד סביבה.

והנה צלצלו הפעמונים והבישוף הגיע לשאת את נאומו. "יעקב" פנה אלי פתאום הבעל שם טוב "לך וקרא אלי את הבישוף", בני הבית רעדו מפחד, אך הבעל שם טוב התעלם מהם לחלוטין, סמכתי על רבי הקדוש ופילסתי לי דרך בין ההמון היישר אל הבמה: "הבעל שם טוב כאן והוא קורא לך לבוא אליו" אמרתי לבישוף בשפת הקודש, הבישוף נתן בי מבט חודר "אמור לו שאבוא מיד עם תום הנאום", השיב למרבה תדהמתי.

משל ונמשל

הדם מסמל הזריזות והחלב סמל העצלות
והקרירות

את הטעם שבכל הקורבנות שהקריבו בבית המקדש צריך לתת הדם והחלב על המזבח אפשר להסביר בדרך זו.

משל ליהודי סוחר אחד שישב בבית המדרש ולמד תורה, בתוך כך בא סוחר אחד לביתו ורצה לעשות אתו עסק כלשהו. כשלא מצא אותו בביתו, סירב להמתין עד שיחזור מבית המדרש, והלך לסוחר אחר ואתו עשה את העסק. כשחזר ההוא מבית המדרש ונודע לו על הדבר, התפלא על בני ביתו ואמר: מדוע לא קראו אותו מבית המדרש? פעם אחרת בא אליו גובה המיסים של הממשלה, רצו אנשי הבית אליו לבית המדרש והזעיקו אותו שיגיע מהר הביתה, כשהגיע היהודי לביתו וראה מי ממתין לו, אמר להם לבני ביתו: שוטים שכמותכם, כאשר בא אלי סוחר לעשות אתי עסק שיכולתי להרוויח מזה, לא מיהרתם לקרוא לי הביתה ונתתם לו ללכת לסוחר אחר. והפעם כאשר הגיע גובה המיסים לבקש ממני כסף רצתם להביא אותי.

הנמשל: ישנן מצוות עשה ומצוות לא תעשה, ודרושים להן כוחות מנוגדים, למצוות עשה כוח הרצון והזריזות, ולמצוות לא תעשה מידת העצלות, האדם החוטא מחליף את השיטה, נוהג בזריזות ובחשק בעבירות על מצוות לא תעשה, ובמידת העצלות לעשיית מצוות עשה, והקורבנות באים לכפר על שני סוגי העבירות, ולכן מקריבים את הדם שהוא מסמל את הזריזות ואת החלב המסמל את הקרירות ואת העצלות.

(בשם המגיד מדובנא זיע"א)

חזרתי אל הבעל שם טוב הקדוש ומסרתי את המענה של הבישוף, אך הוא ציווני לשוב אל הבישוף ולהורות לו שיבוא מיד עכשיו, "אמור לו שאל יהיה שוטה ואל יתמהמה" הוסיף בנחרצות. שוב יצאתי מהבית וניגשתי לבמה ומסרתי לבישוף את דברי רבי. "אבקש את סליחתכם" פנה הבישוף לקהל המשולחב, "מיד אשוב" ובדברו ירד מן הבמה וצעד בעקבות ר' יעקב.

בבית התבודדו הבעל שם טוב עם הבישוף בחדר צדדי קרוב לשעתיים תמימות, לאחריון מיהר הבעל שם טוב לשוב לעירו, מה היה עם הבישוף ואת לא אדע, סיים ר' יעקב את סיפורו, הגביר ישב אחוזו בהרהוריו: "כל סיפורך אמת" הפטיר, "מיד כשראיתי את פניך הכרתך, ולכן גם האמנתי לכל דבריך בשבת" אמר.

"ועכשיו אספר לך את ההמשך" ניכר היה עליו כי הוא נרגש מאוד, "אני הוא הבישוף, נולדתי יהודי וסרתי מן הדרך עד שהמרתי את דתי, פניתי לכמורה וטיפסתי במעלותיה עד שנתמנתי לבישוף, הבעל שם טוב הקדוש הוא שהשיבני לצור מחצבתי, באותו ערב שעה שעמדתי מול קהל ההמונים בכיכר העיר, ואתה באת וקראת לי בשליחותו לבוא אליו, לא הצלחתי תחילה להתנתק מכל הכבוד והעושר הרב, אולם בפעם השנייה כשבאת אלי הצלחתי להתגבר על יצרי ובאתי, "כשהסתגרנו בחדר הורה לי הבעל שם טוב דרך תשובה מפורטת, הוא גם הדריך אותי להעניק מחצית מהוני לצדקה, מחצית מן הסכום שנותר ברשותי נתתי למלך כדי שישכים לשחררני מתפקידי, וכדי שאוכל להיעלם למדינה אחרת ולטשטש את זהותי, "בטרם נפרדנו מסר לי הבעל שם טוב סימן: כשיבוא מישוהו ויספר לך את הסיפור הזה, תדע כי התקבלה תשובתך.

"כל הימים מחזר אני אחר סיפורי הבעל שם טוב, מצפה לשליח שיספר לי את סיפורי האישי, ובכך יאות לי שהתכפרו עוונותי, כשראיתי שאינך זוכר מאומה הבנתי שכנראה עלי לשוב בתשובה עמוקה יותר, כשעברו הימים ונסעת מכאן, פרצתי בבכי מר על שלא זכיתי לשוב בתשובה שלמה, "עכשיו הנני המאושר באדם" סיים את דבריו הנרגשים, "בטוח אני שלזה התכוון הבעל שם טוב כשציווה עליך לכתת את רגליך ולספר מעשיות, ביצעת את שליחותך, לפרנסתך אל תדאג עוד, כי אני אספק לך ואת בהרחבה".

צ'ין אדם לחברו

לקבל מכות ולא לדבר לשון הרע פעם נסע הרה"ק הגר"א מוילנא ויע"א בעגלה בשנות גלותו, ולפתע סתתה העגלה והסוסים משכו אותו אל עבר גינתו של אחד הגויים, העגלון כשראה זאת קפץ והתחבא מפני הגוי בעל הגינה, אבל הגאון היה שקוע בלימודו. והנה כשראה הגוי בעל הגינה שהסוסים מכרסמים את גינתו, רץ אל העגלה בחמת זעם וראה את הגר"א יושב וקורא בספר, הדבר העלה את חמתו יותר והחל להפליא את מכותיו בגאון, והגאון לא הבין על מה ולמה, ורק לאחר דקות אחדות הבין מה קורה, ורצה לומר לגוי שהוא לא בעל עגלה ושיפסיק להרביץ לו, והנה בעל העגלה מתחבא באחד השיחים, אבל נזכר שזה "לשון הרע" ושתק והמשיך לספוג את המכות בלי לפצות פה. לימים כשהיה הגר"א נזכר במאורע זה הודה תמיד לה' על שהציל אותו ברגע הנכון מהעוון החמור של לשון הרע, והיה אומר שאילו חלילה וחס היה נכשל בו, אפילו בכל תורתו לא היה בה היכולת להצילו מעונשו החמור של איסור לשון הרע.

והוי דן את כל האדם לכף זכות הרב אריה לוי זצ"ל סיפר פעם מדוע הוא התחיל ללמד זכות על כל בן אדם, זאת בעקבות מקרה שקרה לו. פעם אחת הוא השתתף בהלוויה של אדם חשוב מאד, אחד מנקייה הדעת בירושלים, הרב אלעזר ריבלין זצ"ל שהיה עושה חסד לאלפים, בעל גמ"ח גדול, עוזר לנוקמים, מפורסם מאד. היה לו חבר אחד אדם חשוב מאד והם היו חברים 30 שנה, והוא גם היה החברותא שלו. תמיד בענייני צדקה וחסד עשו יחדיו למען הכלל

והפרט דברים גדולים. כשנפטר ר' אלעזר ריבלין השתתף בהלוויה רבי אריה לוי והנה איך שהתחילה ההלוויה, רואה הרב לוי שחברו של הנפטר עוזב את המקום, נכנס לחנות פרחים וקונה עציץ. הוא נשאר נדהם. ברגע האחרון שניתן לעשות חסד ולתת את הכבוד האחרון לחבר האמיתי שלך שהיית איתו רוב ימך, ומסע ההלוויה רק מתחיל ואתה פורש לעיני כולם, נכנס לחנות פרחים וקונה עציץ? הרב לוי לא יכול היה לעצור את רוחו, ונכנס לחנות כדי לקיים מצות "הוכח תוכיח את עמיתך", אומר לו הרב לוי: "ילמדני רבי, מדוע בתחילת ההלוויה נכנסת לחנות פרחים לקנות לך עציץ?" ענה לו היהודי הצדיק: "כידוע, אני מטפל במשך שנים במצורע ואמש הוא נפטר. הרופאים בבית החולים ציוו לשרוף את כל כליו ואת כל מلبושו כיון שהצרעת מדבקת היא, ובין החפצים שלו הם ציוו לשרוף גם את התפילין. כשאני שמעתי שצריכים לשרוף את התפילין שלו, באתי בדברים עם הרופאים הנכרים, ובקשתי מהם, אם אוכל במקום שהם ישרפו, לקבור את התפילין בתוך כלי חרס כמו מנהג ישראל, הם הסכימו אבל התנו תנאי, שעד השעה שתיים עשרה בצהריים אגיע לשם, כיון שנתאחרה ההלוויה והגיע הזמן שאני כבר חושש שלא אספיק להגיע, ואז חלילה ישרפו את התפילין, נאלצתי לעזוב את ההלוויה, להיכנס במהירות לחנות כדי לקנות את העציץ ולרוץ לבית החולים". אמר הרב לוי:

מרגע שהתברר לי המעשה הזה, קבלתי על עצמי מעתה רק להצדיק את הבריות ולדון כל אדם לכף זכות.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ה' אייר הרה"ק רבי לייבוש ממעוריש (תלמיד הבעש"ט - תקל"ה) הרה"ק רבי משה מסאמבור ב"ר יצחק אייזיק (ת"ר) הרה"ק רבי יוסף מאיר מסיפנקא ב"ר שמואל צבי (אמרי יוסף - תרס"ט) יום ראשון ו' אייר הרה"ק רבי לייבוש ממעוריש (תלמיד הבעש"ט - תקל"ה) הרה"ק רבי משה מסאמבור ב"ר יצחק אייזיק (ת"ר) יום שני ו' אייר הגה"ק רבי שלמה אפרים ב"ר אהרן (כלי יקר - שע"ט) יום שלישי ח' אייר הרה"ק רבי ירחמיאל משידלאבצא ב"ר יעקב יצחק מפרשיסחא (תקצ"ט) יום רביעי ט' אייר רבי אביגדור קרא ב"ר יצחק (בעל הקנה-קצי"ט) יום חמישי י' אייר הרה"ק רבי מאיר מרגלית ב"ר צבי הירש (תלמיד הבעש"ט - מאיר נתיבים - תקנ"ג) הרה"ק רבי משה מזויהעל ב"ר יחיאל מיכל מזלאטשוב (תקצ"א) הרה"ק רבי דוד מטאלנא ב"ר מרדכי מטשענובל (תרמ"ב) הרה"ק רבי הלל מקאלמייא ב"ר ברוך בענדט (תרנ"א) הרה"ק רבי יוסף תאומים ב"ר מאיר (פרי מגדים-תקנ"ב) יום שישי י"א אייר הרה"ק רבי יצחק מראדויל ב"ר יחיאל מיכל מזלאטשוב (תקפ"ה) הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ ב"ר מנחם מענדל (תקפ"ו) הרה"ק רבי יהודה צבי מסטרעטין ב"ר שמואל ונוויל (תר"ה) זכותם תגו עלינו ועל כל ישראל אמן

שמונה הלכות

נאמר הרה"ג נטילת הכין וביטוי שליט"א מוד"ס "גם אני אודך" רפרס"ס יוסף הדר"ס על המערים.

- הסרת הסכין מהשלחן בעת ברכת המזון (ב)
- א) סכין שמתקפל, לא סגי שמקפל הסכין, אלא צריך גם לכסותו. ("פסקי תשובות" אורח חיים סימן ק"פ, הערה 19)
- ב) סכין של פלסטיק לא צריך להסיר. (ספר "גם אני אודך" תשובות מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל)
- ג) נכון להחמיר להסיר לא רק סכין של ברזל, אלא אף סכינים של שאר מיני מתכות. (שר"ת "או נדברו" חלק ז' סימן ב')
- ד) כמה אנשים האוכלים בשלחן אחד, ואחד מהם מברך ברכת המזון, מותר לחבירו לאחוז סכין על השלחן ולחנות בו ירקות וכיוצא בו שרוצה לאכול. (ספר "גם אני אודך" תשובות מהגאון בעל שערי יושר זצ"ל)

לע"נ

הרה"ק רבי משה מזויהעל
ב"ר יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"א
גלב"ע י' אייר תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות
טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר
דפוס אישי מקצועי
08-8422112 ההגנה 54 רחובות
P6422112@gmail.com

פסקי הלכות והשובות מפי מורנו הגאון הגדול רבי עמרם פריד שליט"א

שו"ת בעניין ספיה לקטן

חילוקים בין הסוגיא ביבמות לסוגיא בשבת:

והנה מצינו בשבת (צ:) שאסור לתת לקטן חגב טמא לשחק בו, שמא יאכלנו, וכתב רש"י (שם) שעובר משום "לא תאכילום". ומבואר שעוברים על איסור ספיה אף שאינו מאכיל את האיסור בידיים, אלא רק נותן לו לשחק, ושמא יאכלנו.

וצ"ע מהסוגיא ביבמות הנ"ל, שמותר לומר לילדים לטייל ברחוב אף שיתכן ויעברו על איסור הוצאה מרה"ר לרה"י, ומבואר שכיון שלא נותן בידיים את האיסור, אין בזה איסור ספיה. ובמה שונה מהסוגיא בשבת הנ"ל לעניין חגב.

יש לבאר את החילוק בין הסוגיות הנ"ל בכמה דרכים:

[א] רק במאכלות אסורות יש איסור כשמניח לפניו, אבל בשאר איסורים אין איסור [אם לא סופה לו את האיסור בידיים ממש].

[ב] יש לחלק בין דבר האסור מצד עצמו כחגב טמא [לאו דווקא מאכלות אסורות], לבין דבר שהזמן גורם לאיסור (ועיי' שו"ע הרב סי' שמג ס"י).

[ג] אם מביא לו את האיסור בידו – אסור, אך אם מעמיד אותו ליד האיסור או מעמיד את האיסור לידו – מותר.

ולפי כל החילוקים הנ"ל מותר להעמיד ליד ליד מתג החשמל, כדי שידליקו מעצמו ואינו עושה את זה על דעת אביו, ואין בזה איסור ספיה.

[עוד מצינו במג"א (סי' שמ ס"ק ה) גבי עוגה שכתוב עליה אותיות, שמותר לתת את העוגה לקטן, ואפילו שיבוא לידי מחיקה. ונראה שאין איסור ספיה כשמניח לפני הקטן, אלא האיסור הוא רק כשסופה לו ממש. אמנם י"ל שהמג"א לשיטתו (סי' רסט), דס"ל שדבר שיש הסוברים שמותר לגדולים, מותר לספותו לקטנים].

טעם נוסף יש לדון להתיר, כיון שהקטן אינו צריך את האור והחושך אלא משחק במתג להנאתו, הרי הוא נחשב כמתעסק. ומצינו שנחלקו האחרונים אם מתעסק בשבת לא עובר איסור כלל, או שעובר איסור אלא שפטור (רעק"א בתשובה ח נחלק עם המקור חיים בסי' תל, וס"ל שיש איסור. ובעונג יו"ט סי' ז נקט כהרעק"א). לצד שאינו עובר איסור כלל, א"כ אין בזה איסור ספיה כלל, שנאמר רק באיסור ממש.

להעמיד את בנו הקטן ליד המתג

כתב הרמב"ן (בפירושו עה"ת, שמות כ, ט) "אתה ובנך ובתך - הקטנים, הזהירנו בשבת שלא יעשו הבנים מלאכה לדעתנו וברצוננו (שבת קכא)", וכן מבואר ברש"י ובריטב"א (יבמות שם, והובאו לעיל).

וכן מוכח מפשטות הסוגיא ביבמות, מכך שהגמ' השוותה בין טלטול מפתחות בשבת בסתם קטנים לבין כיבוי שריפה בבנו קטן, ומוכח שאין לחלק בין בנו קטן לשאר קטנים שבעולם, ומקום שמותר בזה מותר גם בזה, ומקום שאסור בזה אסור גם בזה. וכן משמע גם מהרמ"א הנ"ל (סי' שסב), שלא חילק בין בנו לשאר קטנים, וכן הוא במשנ"ב (שם ס"ק מד).

קטן שהגיע לחינוך

כתב המשנ"ב (שם ס"ק מד) שאם הקטן הגיע לחינוך, אביו מצווה לחנכו אף אם עושה זאת להנאת עצמו, וכ"ש שלא יניחו שם להדליק את האור.

בפרשת השבוע נאמר "לא תאכלום כי שקץ הם" (ויקרא יא, מב) ודרשו חז"ל (יבמות קיד). "לא תאכלום - לא תאכילום, להזהיר הגדולים על הקטנים וכו' דלא ליספו ליה בידיים", ומכאן נלמד שאסור לתת דבר איסור לקטן.

העמדת ילד ליד מתג חשמל בשבת

שאלה: האם מותר להעמיד ילד ליד מתג החשמל בשבת כדי שידליקו מעצמו.

תשובה: אם הילד ישחק במתג להנאתו, מותר אפי' הוא בנו. אבל אם הילד עושה זאת כי מבין שכך רצונו של מי שהניחו שם, אסור, אפי' אם אינו בנו [והוא בערך בגיל 4-5, והכל לפי העניין].

מקור: מותר להעמיד ילד [אפי' בנו שלו] שישחק להנאתו ליד המתג, והוא ידליק מעצמו. ואין בזה איסור ספיה מכמה טעמים:

או מפני שאין זה מאכלות אסורות, או מפני שזה איסור שהזמן גורם לו, או מפני שהוא רק מעמיד את הקטן ליד האיסור ולא נותן לו את האיסור בידו (ויתבאר עוד להלן).

אך אם הקטן עושה לדעת אביו, אפי' אם הוא עושה זאת מעצמו בשביל אביו, הרי זה אסור מהתורה מדין "לא תעשה מלאכה אתה ובנך ובתך" (שמות כ, י) (שעה"צ סי' שלד ס"ק נד).

ואם הקטן אינו בנו, ועושה לדעת אחרים כי מבין שכך רצון האחרים, אסור מדרבנן (שעה"צ שם ע"פ שבת קכא).

שורש הדין

בגמ' (יבמות קיד) מבואר שאם נאבדו בשבת מפתחות ברה"ר, מותר לומר לילד וילדה שיטיילו ברחוב, אפי' אם מטרת האמירה היא כדי שאם הם ימצאו את המפתחות, יביאום. והקשתה הגמ' ממה ששנינו שקטן הבא לכבות אש אומרים לו לא לכבות, מפני שהאב מצווה על שביתת בנו, ומדוע טלטול ברה"ר שונה ומותר. ותירצה הגמ' ששם מדובר שהכיבוי נעשה על דעת אביו.

וביאר רש"י (שם) "בעושה על דעת אביו - שהתינוק צופה באביו ורואה שנוח לו בכך, ואביו עומד עליו דהוה כאילו הוא מצווה לעשות, אבל הנך מפתחות לא הודיען שנאבדו שם ולא הכירו בדעתו שנוח לו". וכ"כ הריטב"א (שם) שאם מגלה דעתו שניחא ליה, הרי הוא כאילו מאכילו בידו.

וכן פסק הרמ"א להלכה (סי' שסב ס"ז, ומשנ"ב שם) שהשוכח חפץ ברה"ר, יוליך שם תינוקות שלא יודעים שהחפץ של אביהם, ומתכוונים להנאת עצמם, שחושבים שמצאו חפץ ברה"ר, ומביאים את החפץ לביתם, ולא יודעים שחפץ זה של אביהם. אבל אם התינוקות יודעים שהחפץ הוא של אביהם, אסור להוליכם שם ע"מ שיביאום, ואפילו אם הלכו מעצמם ולא אמר להם ללכת, כיון שהפעולה נעשית על דעת הגדול, אסור.

ולפי"ז מבואר שאם מעמידים ילד ליד המתג והוא מבין שהגדול מעונין בכך שהוא ידליק או יכבה את האור, אסור. אך אם הגדול לא מראה לקטן שהוא רוצה בכך, והקטן לא עושה זאת לצורך הגדול, מותר, כיון שהקטן לא עושה על דעת הגדול, אלא לצורך עצמו, שנהנה לשחק במתג.

הנאה ממעשה שבת של קטן

קטן העושה מלאכה, אם לא עושה זאת על דעת אביו, מותר ליהנות ממלאכתו. אך אם עושה זאת על דעת אביו, אסור ליהנות ממלאכתו (מג"א סי' שכה ס"ק כב, בה"ל שם ס"י ד"ה להשקות).

המתנה בין בשר לחלב לילדים קטנים

שאלה: האם מותר לתת לילד קטן לאכול חלב תוך ששעות לאכילת בשר.

תשובה: עד גיל שלוש - די שיאכל וישהה ביניהם [אם אפשר, ומותר אף להאכילו בידים].

מגיל שלוש עד שש - ימתין שעה אחת.

מגיל שש ומעלה [שכבר הגיע לגיל חינוך] - ימתין שלוש שעות, ויעלה בהדרגה [כפי רגילותו בין סעודה לסעודה] עד לשש שעות.

מקור: יש לבאר בכמה אופנים מדוע עד גיל שלוש אין צריך להמתין כלל, ואין בזה איסור ספיה.

[א] משום שסתם תינוק מסוכן אצל חלב (יבמות קיד, שבת קכא תוס' ד"ה ש"מ).

[ב] רק אכילת בשר וחלב יחד נחשבים איסור ממש, אך המתנה ביניהם נחשבת אינה נחשבת כאיסור, אלא כסייג והרחקה בלבד ע"מ שלא יבא לאוכלם יחד, ולא נאמר דין ספיה במקום סייג והרחקה, אלא רק באיסור ממש.

ומצינו סברא זו בספר יבין דעת (מהגאון מקוטנא, יו"ד סי' פט אות א) שכתב שאין בזה איסור ספיה, ובטעם הדבר כתב וז"ל "דאינו אלא זהירות בעלמא".

[והנה מצינו שנחלקו האחרונים האם האוכל חלב בשוגג תוך שש שעות לאכילת בשר צריך כפרה או לא. הדעת קדושים (יו"ד סי' פט) סובר שאין צריך כפרה, מפני שאינו בגדר איסור אלא רק בגדר הרחקה, ובמקדש מעט (סק"ב) כתב לבאר שאם זה היה בגדר איסור ממש, היה צריך כפרה (ודלא כהנתיבות (סי' רלד) הסובר שגם באיסור ממש בשוגג, אין צריך כפרה). ועין כף החיים (סי' פט סק"ח)].

[ג] איסור ספיה נאמר רק כשנותן לקטן דבר איסור בעצם (כעין מה שנתבאר לעיל בחילוק ב), אך כאן החלב אינו אסור בעצם, אלא רק הזמן גורם לחלב להיות אסור כעת.

ומצינו כע"ז בפר"ח (או"ח סי' תריא) שכתב שהטעם שאין איסור לספות מאכלים לקטן ביו"כ הוא משום שהאיסור הוא רק מחמת הזמן ולא מחמת המאכל עצמו. וכן מצינו במג"א (סי' רסט) להתיר להאכיל קטן לפני קידוש, ואין בזה משום ספיה, כיון שהאיסור הוא רק מחמת זמן האכילה ולא מחמת המאכל עצמו (וכע"ז לקמן).

אמנם יש לחלק, כיון שכאן האיסור לאכול חלב לאחר בשר הוא מחשש אכילת בשר וחלב יחדיו [לדעת רש"י (חולין קה) משום שטעם השומן נשאר בפה עד אחר שש שעות, ונמצא שאוכל חלב ובשר יחד. ולדעת הרמב"ם (פ"ט ממאכ"א) משום שנשאר בשר בין השיניים], וא"כ בזמן אכילת החלב יש חשש שהקטן אוכל בשר וחלב ביחד.

[ד] יש לסמוך על שיטת הרשב"א (יבמות קיד, ובתשובותיו ח"א סי' צב, עי' חיי"א כלל סו, ושו"ת רעק"א מהדו"ק סי' טו, בה"ל סי' שמג) שאין איסור ספיה בדרבנן בדבר שהוא לצורך הקטן.

[ה] עפ"י מה שכתבו הב"י והמג"א (או"ח סי' רסט) שבדבר שיש מתירין, אין בו איסור ספיה לקטן. וכיון שדעת התוס' (חולין קה: ד"ה לסעודתא) והמרדכי (חולין סי' תרפז) והגה"מ (פ"ט ממאכ"א סק"ג) שמותר לכל אדם לאכול חלב אחר בשר אם בירך ברכה אחרונה, ואוכל ושותה ביניהם - לכן לקטנים אפשר לסמוך על שיטות המקלים בזה, אף ששיטות אלו לא נפסקו להלכה, ויש לעיין בדבר.

ילד מגיל שלוש עד שש - ימתין שעה אחת. ואף שאין איסור ספיה כמבואר לעיל, מ"מ נראה שלכתחילה לא די שיאכל וישהה ביניהם אלא יש להמתין שעה.

ונראה שהדבר תלוי בטעמים שנתבארו לעיל. אם הטעם שתינוק ל"צ להמתין משום שסתם תינוק מסוכן אצל חלב, אזי לאחר גיל שלוש כבר אינו מסוכן, ולכן יצטרך להמתין שעה אחת (וכמו שנתבאר להלן לעניין ילד בגיל שש). ואף לפי שאר הטעמים יש לבאר, ואכמ"ל.

אמנם נראה באופן שהילד נצרך ממש, די באכילה ושתיה ביניהם.

ובמש"כ שילד מגיל שלוש עד שש - ימתין שעה אחת, וילד מגיל שש ומעלה [שכבר הגיע לגיל חינוך] - ימתין שלוש שעות ויעלה בהדרגה כפי רגילותו בין סעודה לסעודה, עד לשש שעות - אין בזה איסור ספיה כנ"ל, ואף שהיה נראה לכאורה שכיון שיש דין לחנוכה, יצטרכו לחנוכה להמתנת שש שעות, אמנם נראה של"צ לחנוכה לכך (וכן מבואר בלקט יושר עמ' לה), שכיון שמעיקר הדין די בהמתנת שעה [לדעת הרמ"א], לכן די לקטן בהמתנת שעה אחת.

ואף לנוהגים כדעת השו"ע הסובר שהמתנת שש שעות היא מעיקר הדין, לילדים די בהמתנת שעה, עפ"י מה שכתבו הב"י והמג"א (או"ח סי' רסט, נזכר לעיל) שבדבר שיש שיטות המתירין, אין בזה איסור ספיה לקטנים. ומשמע מדבריהם שאף דין חינוך אין בזה, ולפי"ז די לחנוכה בהמתנת שעה. אך נראה שכיון שאין כ"כ צורך באכילת חלב אחרי שעה מאכילת הבשר, לכן ימתינו שלוש שעות [וגם יש הנוהגים כך (עי' איסור והיתר לר' ירוחם סי' לט)], ואכן במקום שיש צורך ממש, די בהמתנת שעה.

יש לבאר עוד טעם בדבר, דהנה מבואר בגמ' (חולין קה) "בהא סעודתא הוא דלא אכילנא, לסעודתא אחריתא אכילנא", וכתבו הראשונים ששיעור זמן זה הוא שש שעות, כי זהו שיעור ההמתנה של סתם אדם בין ארוחה לארוחה (רמב"ם פ"ט ממאכ"א, ומאירי שם), ולפי"ז נראה שיש לדון שילד די בהמתנת פחות משש שעות, וכמו שהוא רגיל להמתין בין ארוחה לארוחה, ומצינו כע"ז במאירי (הנ"ל ד"ה הויש), ויל"ע בזה [ועיי"ש עוד במאירי שהביא מדברי הפסיקתא רבתי (פסיקתא כה, פרשת עשר תעשר) שאמר הקב"ה למלאכים "תינוק שבישראל מקיים את התורה יותר מכם וכו' בשר בחלב וכו'"], ולכן נראה שימתין לפחות שלוש שעות, שזוהו זמן ההמתנה בדרי"כ בין הארוחות, ואפי' ממתקים יהא מותר לו לאכול לאחר שלוש שעות.

ומה שנתבאר שמגיל חינוך יש לעלות בהדרגה עד להמתנת שש שעות, מצינו דוגמא לזה גבי חינוך לצום ביום כיפור, שמחנכים את הקטן לשעות, ומוסיפים שעות כפי רגילותו (יומא פב, או"ח סי' תרטז), ואף שיש לחלק כמובן.

לתרומות והנצחות ניתן לפנות

לקו בית ההוראה במספר
0733260800 שלוחה 11

הגיליון הודפס לזכות

יעקב ישראל בן שולמית,
ומשפחתו

מספר הטלפון בבית ההוראה

0733-260-800

להפניית שאלות לרב ולקבלת הגיליון
לחייל - פנו לכתובת

6191265@gmail.com

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

תזריע - מצורע

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון
מכון באר האמונה
ארה"ב: Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2025

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת תזריע - מצורע

אמונה

- ד נרפא נגע הצרעת - האמונה שהכל לטובה מהפכת מידת הדין לרחמים
- ז נצור לשונך מרע - על ידי ההתחזקות באמונה בבורא ית"ש

שמירת הלשון

- י ביד הלשון - הכל תלוי בשמירת הלשון
- יג מי האיש החפץ חיים - השכר המופלג לשומר פיו ולשונו
- יז דברו על לב - להיטיב לאחרים בדברי חיזוק ופיוס

ספח"ק בת עין

ולהבין זה על דרך המוסר, על פי דאיתא בזוה"ק (זח"א ד.) עמא די חשוכא מהפכין לנהורא כו', דהנה עיקר שעשוע דקוב"ה בצדיקים - שמהפכים מדת הדין למדת הרחמים, היינו שבכל בחי' דינים רואין ומסתכלין בחי' חסדי השם יתברך, שמאמינים בה' כי חפץ חסד הוא, ומה ששולח על אדם איזה צרה רחמנא ליצלו, הוא בחינת חסד, כדי שיפשפש במעשיו, בין כשיש לאדם איזה יסורים בגשמיות, או ברוחניות שרואה שאין עבודתו שלמה, הכל הוא לטובתו, כדי להעלותו לתשובה עלאה יותר, כי גם בחינת דינין בחינת גבורה בחינת שמאל נכלל בו בחינת חסד, כדאיתא בזוה"ק (ח"ב דף קסז.)...

וזהו רצון הבורא ברוך הוא, שיבין כל זה, ושיאמין באמונה שלמה שהוא בחינת חסד, ובה מעלה בחינת הדין ונתהפך לבחינת חסד, כדאיתא בזוה"ק (ח"ב דף סז.)... פירוש שצריך האדם להרים ולהגביר בחינת חסד בחינת ימין על בחינת שמאל בחינת דין, לומר שכל עיקר היסורים הוא בחינת חסד כנ"ל. ובה נתהפך מצרה לחסד.

(בת עין, ריש פרשת תזריע)

פרשת תזריע מצורע

לְהִקָּא זְבִין לִי [- בא ועלה לכאן ומכור לי], אמר ליה לאו אנת צריך עליה ולא דכוותך, אמרח עליה [- הפציר בן] סליק לגביה [-הוציא לון] ספר תהילים הראה לו פסוק 'מי האיש החפץ חיים', מה כתיב בתריה [- מה כתוב אחריו] 'נצור לשונך מרע, סור מרע ועשה טוב' (שם יד-טו). אמר רבי ינאי אף שלמה מכריו ואומר (משלי כא כג) 'שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו', אמר רבי ינאי, כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט [- פירוש המקרא] עד שבא רובל זה והודיעו מי האיש החפץ חיים. לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם זאת תהיה תורת המצורע - תורת המוציא שם רע. ע"כ דברי המדרש.

ויתבאר על פי יסוד גדול ונחוץ לכל תהלוכות החיים, בכל מאורע ומקרה שיבוא על האדם ועל כל צרה שלא תבוא, שהמאמין בהקב"ה שהוא בורא ומנהיג לכל הברואים, כל מאי דעביד רחמנא למב עביד, ואף אומר בפיו 'גם זו לטובה', הרי בעצם אמירתו על

נרפא נגע הצרעת - האמונה שהכל לטובה מהפכת מידת הדין לרחמים

בפרשתן (יד ג), 'וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע', ועמדו המפרשים לפרש דקדוק לשון הכתוב, שלכאורה תיבת 'נגע' היא יתור לשון, שהרי היה די באומרו 'והנה נרפא הצרעת', גם צריך לבאר מה שנאמר 'מן הצרוע' שאף הוא נראה בשפת יתר, שהלא פשיטא שנרפא נגע הצרעת מן הצרוע ולא ממי שאינו צרוע...

ומבאר הרה"ק ה'ייטב לב' זי"ע בהקדם מה דאיתא במדרש (ויק"ר טו ב) על מה שנאמר (פסוק ב) 'זאת תהיה תורת המצורע' בזה"ל, הדא הוא דכתיב (תהילים לד יג) 'מי האיש החפץ חיים'. מעשה ברוכל אחד שהיה מחזר בעיירות שהיו סמוכות לציפורי והיה מכריו ואומר מאן בעי למזבן סם חיים, רבי ינאי הוה יתיב ופשיט פתורקליניה [- לומר בטרקלינו], שמעיה דמכריו מאן בעי סם חיים, אמר ליה ליה תא סק

א. שמעתי מבעל המעשה, איש צדיק ונכבד, וכה סיפר לרגל החג נסעתי לעי"ת ווינא לערוך את חג הפסח (תשפ"ה) בקרב בני המשפחה, מיד לאחר החג נסענו לקברי צדיקים אשר באותו מחוז (במרחק נסיעה של כמה שעות) ואח"כ נסענו לקרעסטיער, לשם הגענו בלילה, מיד עלינו לציון הק' והתפללנו שם, ומשם פנינו לאכסניה שם ללינת הלילה, אדהכי והכי כבר הראה השעון על אמצע הלילה, אבל, היינו מוכרחים להשכים קום, היות ולא היו שם שיירות רבות מצויות, וראינו כתוב על הלוח שתפילת שחרית ב8:00.

אחר שחרית ופת שחרית עלינו שוב לציון. משם נסענו לציון הרה"ק הישמח משה זי"ע, היות ואני כהן נכנסתי למקום המיוחד לכהנים, ובכניסתי פגשתי אחד ממכריי איש צדיק וחכם שגם הוא כהן יוצא ממקום הכהנים (הלה משמש כמג"ש של בני הבחור נ"ו), בירכנו זה את זה בברכת שלום, והלה אמר לי, מ'טרעפט זיך אין גוטע פלעצער (נפגשים במקומות טובים). כמסיח לפי תומו הוא מספר לי, שהגם שיש לו בן הדר בווינא, אבל הוא ממשיך בדרכו לקרעסטיער שם ישהה עד יום חמישי (פרשת שמיני, כ"ו בניסן).

חזרנו לווינא - נסיעה של 6 שעות... בהגיענו פתחנו החבילות, ולפתע מגלה אחד מבניי שאין לו את התפילין... אחרי מחשבה נזכר ששכחם בביהמ"ד בקרעסטיער, בתחילה נבוכנו כולנו, עד שנזכרתי, הרי המג"ש נמצא שם, מחמת השעה המאוחרת לא התקשרנו עד הבוקר, ואכן בבוקר דברנו אתו, והא ענה מיד, הנני כעת בביהמ"ד, והתפילין מונחות כאן לצידי אחר כבוד...

ונוכחנו נפלאות השגחת הבורא, אילו הגענו לציון הישמח משה כשלוש שניות (סקונדעס) יותר מאוחר, כבר לא הייתי מוצא את המג"ש, ולא הייתי יודע כיצד להשיגם מקרעסטיער, ולא עוד אלא שראינו שכבר יום קודם דאג רבי ישעיה'לע שאורחיו יהיו מסודרים ויהיה להם כל צרכיהם, כי הוצרכנו לקחת תפילין מגמ"ח עבור בני, והנה, בווינא יש כמה וכמה בתי מדרשות, ובהיותי באחד מהם ביום שלפני נסיעתנו בירר אצלי בחור אלמוני היכן יש

שהינו רע ומר, הרי בזה הוא שומר מצוות נפשו כי הצרה מתחלפת לטובה, וכלל הדברים שהכל תלוי באמרי פיו, אם אומר שהוא טוב - אכן כך יהיה, וכן להיפך ח"ו. ועל כך מסיימים חז"ל ואומרים לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם זאת תהיה תורת המצורע - תורת המוציא שם רע, כלומר, אחר שנתבאר כיצד זוכים ל'סם חיים' על ידי שיאמר שהכל לטובה, לפיכך משה מזהיר את ישראל שיוזהרו על לשונם מלהתלונן ולהתאונן על הרעה אשר פקדתם אלא יתחזקו באמונתם שהכל לטובה, ואמר להם זאת תהיה תורת המצורע,

ה'רעה' שהיא טובה - הרי הוא מהפך את מידת הדין לרחמים, ואכן הצרה נהפכת לטובה. וזה ה'סוד' אשר גילה הרוכל באומרו מי האיש החפץ חיים, מי הוא הרוצה לקנות סם חיים, זאת יקנה על ידי 'נצור לשונך מרע', כלומר שינצור לשונו מלומר שהוא רע אלא יאמר על כל דבר שהוא טוב, וזהו שממשיך הכתוב לומר סור מרע ועשה טוב, ר"ל סור מלומר שהוא רע, וממילא עשה מאותו רע טוב. וזהו גם ביאור המקרא שהכריז שלמה ואמר 'שומר פיו ולשונו שומר מצוות נפשו' שהשומר פיו ולשונו מלומר על המאורע שהגיע אליו

גמ"ח תפילין (ולמעשה לא היה באותו ביהמ"ד רק במקום אחר), ועל ידו הוברר לנו מבעוד מועד מקום הגמ"ח... כשעדיין לא ידענו שגם אנחנו נצטרך לגמ"ח הלזה (- רק רבי ישעיליה סידר לנו זאת מבעוד מועד), בלכתי עם בני הבחור אל הגמ"ח - מה מצאנו כתוב - שהגמ"ח הוא לעילוי נשמת רבי ישעי' ב"ר משה.

ב. מעשה היה בימי רבינו האר"י הק' זי"ע, באיש יהודי שנוות ביתו היתה בעלת מידות רעות עד מאד, והייתה מצערת אותו נוראות, בצערו הלך האיש אל האריז"ל, והוא גילה לו 'מכבשי דרחמנא' שבגלגול הקודם היה להיפך שהוא ציער אותה, ולכן עכשיו כל פעם שהיא מצערת אותו הרי זה כפרה גדולה, ומצילתו מגיהנום קשה - כל צער וצער מנקה עוד ועוד מעונשי הגיהנום. כשהבין האיש את הטובה וה'תיקון' שבדבר החל לשמוח מאד על כל עינוי וסבל שהיה לו מידה, ונהפך לו מ'מוצא אני את האשה מר ממות' ל'מוצא שלל רב'... עד שהרגיש בלבו 'הכרת הטוב' גדולה על שהיא מזככת אותו, ושהיא נבחרה משמיא להיות השליח הטוב לתקן אותו, והחל להעניק לה מתנות על העבודה הנפלאה שהיא עושה בשבילו.

והיא היתה עומדת ומשתוממת מה אירע... והפצירה בו שיגלה את הסוד ולא אבה, עד שהפצירה עוד ועוד, וסיפר שהיה אצל האריז"ל והוא גילה לו את כל ה'סוד'. אך היא ברוע מידותיה אמרה, וכי אכן תחשוב שאני אעזור לך להינצל מהגיהנום... לא ולא... וחדלה מלצער ולענותו בכדי ש'יזכה' לעונשי הגיהנום בעולם הבא. מיהר האיש אל האריז"ל, ובכה לפניו רבי קדוש, פסקו העינויים, מי יצילני מעתה מדינה של גיהנום... ענה לו האריז"ל, כבר השגת את הכפרה, ומעתה יהיו לך אך ורק חיים טובים.

שמא תאמר, היאך נזדמנו שני המאורעות בדיוק בבת אחת, בדיוק באותו הזמן שקיבלה על עצמה להפסיק לצער בכדי שישמר לו העונש אז נשלם זמן התיקון... (ואילו לא היתה מחליטה כך וכי לא היה נשלם התיקון), אכן התשובה הברורה היא על דרך מה שאמרו חז"ל (ברכות סב.) 'סמא דיסורי קבילי', פירוש, שקבלת הייסורים באהבה ושמחה הוא סם המרפא לייסורים, והם כלים ממילא והולכים מאליהם [וכמו שהאריך בזה רבינו ה'ואור החיים' הק' זי"ע (בראשית מו ז), עיי"ש], על כן ככל שהתחזק באמונתו שכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד וייסורים אלו הם הם תיקון וטובה עצומה עבורו עד שקיבל את 'הדין' בשלמות ובשמחה אזי בזה הפך את כל הדינים לטובה, וממילא כבר לא היתה צריכה להמשיך לצער, על כן סיבכו מן השמים שתחדל מהנהגתה הרעה.

ומעתה יתבאר לנו עוד במה שנתבאר שאמירת גם זו לטובה מהפכת את הרעה לטובה, שכאשר אדם מתחזק באמונתו לומר גם זו לטובה ומקבל את הדין בשמחה על ידי שסומך על אבינו שבשמים שכל מעשיו הינם רק לטובה, וגם קושי ויסורים אלו הם לטובת תיקון נפשו, אזי נמתקים כל הדינים ושוב אין צריך לייסורים שימרקו את גופו ונפשו.

ולהלכה ולמעשה לימוד עצום ונפלא, אם יש לך 'שונא' (מ'בית' או מבחוץ) שיורד לחייך, אזי אף שאין לנו את האריז"ל שיגלה לנו שורשי הנשמה ומה היה בגלגולים קודמים, אכן הקב"ה הוא שגילה לנו בתורתו במה שאמרו כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, א. אותו צער וסבל אינו מיד השונא אלא כל דעביד רחמנא, הקב"ה הוא שעשה ועושה ויעשה לכל המעשים. ב. לטב עביד - אין זה אלא לתיקון נפשך, על כן קבל על עצמך את כל ה'פעקל' (חבילת הקושי) באהבה, וכאשר תקבלנה באהבה ממילא פקע שיעבודיה, והכל יתבטל בעזהשי"ת.

באר הפרשה - פרשת תזריע מצורע

ותהי לי לישועה, כלומר שאני מודה ומשבח לך בעת עניתי בשמחה כאמרי שהכל טובה וחסד הוא, וזוה ותהי לי לישועה' כלומר שהצרה נעשה לי ישועה ממש, כי נתהפך הדין לרחמים ממש, עכ"ל.

בדברים הללו פירש גם הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (ד"ה כי תבואו) בלשון הפסוק בפרשתן (יד לד), 'כי תבואו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחוזת ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם', וברש"י, 'בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, וע"י הנגע נותן הבית ומוצאן, אך אם כן לכאורה קשה מדוע נקט הכתוב בלשון 'נגע' והרי אין זה אלא 'ענג'. ומבאר בזה"ל, אלא כי למראה עיני אדם כשפוקדים עליו להרוס את ביתו הלוא הוא נגע, אך באמת מי שהיה מאמין באמונה שלימה שכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד ובטוח היה שכן הוא לטובה - מצא אוצר ונתהפך מנגע לענג, וזה שהיה מתרעם על שנצטווה להרוס את ביתו ולא היה מאמין שהוא לטובה - הוא לא מצא אוצר, והיה לו זה באמת נגע צרעת. וכן הוא תמיד, זהו שאמרו חז"ל (ברכות ס:): לעולם יהא אדם רגיל לומר כל דעביד רחמנא

תורת המוציא שם רע, כי זה שמוציא שם רע, ואומר כי בלתה אליו הרעה הוא אכן שנאמר בו דיני המצורע, אך לו חכמו ישכילו מלהוציא 'שם רע' אלא יוציאו רק שם טוב על כל מה שהגיע אליהם וזוה 'פטריו' מכל 'תורת המצורע'.

ומעתה יתבארו הישב כל לשונות הכתוב, והכי פירושו, והנה נרפא נגע הצרעת - כיצד אירע כזאת על ידי שחדל המצורע מלהביט על הצרעת שהיא נגע אלא הפך את עינו לומר שהכל לטובה, ואין כאן נגע אלא ענג, על ידי זה אכן נרפא נגע הצרעת, וזהו שמסיים הכתוב מן הצרוע, ר"ל היאך נרפא נגע הצרעת על ידי הצרוע עצמו, כי בידו הדבר להפוך את הרעה לטובה.

וכך כתב להדיא הרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע (ויגש ד"ה או יאמר ויבח) בהאי לישנא, וזוה צדיקים מהפכין מדת הדין למדת הרחמים (בר"ר ע"ג), כי הם אומרים בנפשם אשר מדת הדין הזה מדת הרחמים הוא ולא דין, כי כל היסורין טובות וחסדי הא-ל המה כמו שבארנו, ועי"ז הקב"ה מהפך להם מדת הדין לרחמים והקללה לברכה, שמיסורין האלה נעשה טובה גמורה להם וכו'. וזה אומרו (תהילים ק"ח כא) 'אודך כי עניתני

ג. והוכיח זאת ה'בן יהוידע' (ברכות ס: ד"ה שם א"ל) מאותו מעשה שהיה עם רבי עקיבא, שהלך בדרכו עם תלמידיו ובידיהם תרנגול חמור ונר. בדרכם הגיעו לעיר אחת, חיפשו מקום ללון ואיש מאנשי העיר לא אבה לתת להם 'קורת גג', נענה ר"ע ואמר כל דעביד רחמנא לטב. שכבו עצמם לישן במדבר, והנה באה הרוח וכיבתה את הנר, בא החתול ואכלו לתרנגול, בא האריה וטרף את החמור. ועל כולם הכריז 'כל דעביד רחמנא לטב'. באותה הלילה נכנס ה'גייס' לעיר ולקח את כל בני העיר בשבי, ואילו את ר"ע ותלמידיו לא לקחו מכיוון שלא ראו ולא שמעו אותם... נענה ר' עקיבא ואמר לתלמידיו, וכי לא אמרתי לכם כל מה שעושה הקב"ה הכל לטובה. והקשה ה'בן יהוידע', וכי מה בא לומר להם 'וכי לא אמרתי לכם', מה חידוש יש בדבר, ומה ענין זה לאמירתו עד הנה.

ומבאר ה'בן יהוידע', וז"ל. כוונתו לומר כי האדם שפותח פיו לטובה אפילו אם נגזרה עליו גזירה לרעה אפשר שתבטל הגזירה, ולכן אמר מה שאתם רואים עתה שהכל היה לטובה אינו אלא מאחר שאמרנו בכל עת ושעה - 'כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד', כי בזה נפתח פתח לטובה - שיתהפך הדבר לטובה ולברכה. ורצה ללמדם בזה שיהיו מורגלים לפתוח פיהם לטובה על כל דבר אף מה שנראה להם כרעה, כי בזה יהפכו הכל לטובה.

יש שהקשו מדוע נקט בלשון 'ארמי' כל דעביד רחמנא לטב עביד ולא בלשון הקודש 'כל מה שעושה הקב"ה לטובה', והקושיא תגדל ביותר וביותר קשה שהרי רבי עקיבא עצמו פתח בלשון הקודש, וכמו שאמר 'לעולם יהא אדם רגיל לומר', ומדוע סיים בלשון ארמי, אלא שמבואר בראשונים (עי' רא"ש ברכות פ"ב ס"ב ב ומעדני יו"ט שם אות ז) שלשון ארמי אינו לשון 'אמיתי' ושפה בפני עצמה אלא הוא לשון משובשת מ'שבעים לשון'... ועיקרה מלשון הקודש (ועל כן 'קרובה' היא ודומה הרבה ללה"ק), ושמה נאה לה כי 'ארמי' הוא מלשון 'מרמה', ומשום כך אמר רבי עקיבא לומר כל מאי דעביד רחמנא בלשון ארמי דייקא, שגם אם אינו 'אמיתי' - שאינו אוחז בדרגה גבוהה כזו שהוא בטוח בעצמו שיהא זה לטובה, מכל מקום ידבר בפיו דברי אמונה ויאמר כל מה דעביד רחמנא לטב עביד. וגם אמירה כזו תהפוך את הכל לטובה.

צרעת' וגו'. והנה פרשיות אלו (תזריע ומצורע) יפות נדרשות בעסק 'שמירת הלשון', שכן הן עוסקות רובן ככולן בדיני טומאת נגעים וטהרתם שהם באים מחמת דיבור לשון הרע (ערכין מז:), ולתכלית זו נכתבו פרשיות אלו בתורה, וכדאיתא במדרש שהובא לעיל מעשה ברוכל אחד שהיה מחזר בעיירות והראה להם הנכתב בתהלים - 'מי האיש החפץ חיים נצור לשונך מרע, סור מרע ועשה טוב' ומסיים שם לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם זאת תהיה תורת המצורע - תורת המוציא שם רע ללמדנו דעת בגודל הזהירות בשמירת הפה והלשון.

וכן מבואר בדברי רבינו הרמב"ם (טומאת צרעת פט"ז ה"י) בזה"ל, 'זוה השינוי האמור בבגדים ובבתים וכו' אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא היה בישראל כדי להזהירן מלשון הרע, עכ"ל.

והזמן גרמא¹ לעסוק ב'סוגיא' זו, להתבונן בחומר העיון כי נורא הוא, ולאידך גודל השבר של

לטב עבדי, וכשאומר 'לטב' עי"ז נעשה באמת לטובה ונהפך מנגע לענג כנ"ל, עכ"ל.

ומהאי טעמא כתב רש"י לפרש לשון הכתוב כנגע, ש'אפילו תלמיד חכם שיודע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר ברור לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי, שהנה מדרכו של ת"ח שהוא שפל בעיני עצמו, ואינו רואה לעצמו שום זכות אלא נדמה לו שהוא מלא חטאים ועוונות, וממילא כאשר יודמן לו נגע הוא סבור שהקב"ה נפרע ממנו על עוונותיו, ולא עולה על ליבו שיש בזה 'בשורה טובה'. אך מ"מ בא הכתוב ללמדנו, שאף מי שברי לו שבדין הוא שיקבל ענשו אל יאמר 'נגע נראה לי' אלא רק 'כנגע', כלומר שנראה כנגע אך באמת 'ענג' הוא כי הכל לטובה, וע"י שיאמר זאת יתהפך לטובה למצוא אוצרות זהב וכסף.

נצור לשונך מרע - על ידי ההתחזקות באמונה בנורא ית"ש בפרשתן (תזריע יג ב), 'אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע

ד. וכך פירשו (תפארת יונתן להגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע, ועוד) בלשון הכתוב (תזריע יג נב, מצורע יד מד) 'צרעת ממארת' שצרעת באה על האמירה (כי 'ממארת' מלשון 'אמירה').

הגה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (עי"י עץ הדעת טוב) מדויק בלישנא דקרא (מצורע יד לה) 'כנגע נראה לי בבית', שלכאורה קשה מדוע אמר כנגע, ואינו אומר 'נגע' נראה לי בבית, אלא, כי האיש הרואה צרעת בביתו ידע שאין זה הנגע עצמו, אלא רק 'כנגע', כי הנגע עצמו הרי הוא עצם 'חטא הלשון' הנורא, אשר נחקק בעמקי נשמתו, והיא נשחתת על ידי אלו הדיבורים, וכלומר שבפגם הדיבור נעשה 'נגע' בפנימיות נפשו, וה'נגע' החיצוני אינו רק 'כנגע'...

ה. וכבר דרש הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (אמור ד"ה וספרתם) בלשון הכתוב 'וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה', תנופה נוטריקון תנו פה, לרמז שעיקר עבודת הימים הוא לתקן את הפה ולטהרו.

זאת ועוד, כי בכח הטהרה והקדושה הנשפעת בימים אלו לתקן את אשר פגמו וקלקלו בדיבורי לה"ר, וכמו שכתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (להלן כה כט) עיקר תיקוניה תלוי בימי הספירה - שבין פסח לעצרת, עיי"ש.

ו. ודברי תורה צריכים חיזוק הרבה... וכמו שכתב ה'חפץ חיים' זי"ע (חובת השמירה פ"ו) וז"ל. כלל הדברים צריך האדם לידע שהיצה"ר אורב לו תמיד להחטיאו, וכמו שאמרו חז"ל (קידושין ל:): שהיצה"ר מתגבר עליו ומתחדש עליו בכל

יום, ממה שנאמר (תהילים לו לב) 'צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו', והוא רובץ על פתח פיו של האדם להחטיאו, כמו שאמר הכתוב (בראשית ד ז) 'לפתח חטאת רובץ', כי שם אם יסיח האדם דעתו קצת מהשמירה תיכף יבוז אותו

ביזה רבה או ביזה זוטא, ועל כל פנים לא יצא ממנו בשלום, ועל כן מתחזק היצר להיות רבוץ שם יותר משאר אברים כי שם בלשונו עלול מאוד לחטוא. ועל כן צריך האדם להתחזק שלא להסיח דעתו מן השמירה, וזהו שכתוב

(מיכה ז ה) 'שמור פתחי פיק', ויהיה נכון לבו בטוח שבודאי הקב"ה יעזור לו שלא יפול ביד היצר, וכמאמרם הבא לטהר מסייעין אותו, ופירושו, מי שמתחיל לטהר עצמו מסייעין אותו מלמעלה הרבה, שיוכל לגמור טהרתו בשלימות. עכ"ל.

ואכן מסופר על מנהגו של ה'בית הלוי' זי"ע שהיה מביט בכל העת על קופסת טבק, משנשאל מהם 'הסודות' הכמוסים ונסתרים בזה, הראה שחקוק על גג הקופסה מפנים 'שפו שמנ' ר"ת שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו,

וכתב זאת שיהא לו לסימן ולזכר בכל עת שישמור על פיו ולשונו.

איתא בגמרא (שבת קנה:): 'אמר רב פפא לית דעניא מכלבא ולית דעתיר מחזירא', וברש"י ביאר שאין לך 'בעל חי' עני ככלב שקשה עליו למצוא מזונו כי מגרשים אותו ממקום למקום. ואין לך בעל חי עשיר כ'דבר אחר' המוצא

באר הפרשה - פרשת תזריע מצורע

נוצרי לשונם מדבר רע, ואת הדרך אשר נלך בה להתחזק בשמירת הלשון והדיבור.

לה"ר מורה על חסרון באמונה, כי אילו היה חזק באמונתו בבורא ית"ש אזי לא היה בא לכלל זאת.

בראש ובראשונה, ההתחזקות באמונה הפתורה בבורא ית"ש שהוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים מונעת הרבה מהאדם את ה'צורך' והסיבה לדבר לשון הרע. וכמו שיש ללמוד זאת מה דאיתא בגמרא (שם טו): 'אמר רבי יוחנן אמר רבי יוסי בן זימרא כל המספר לשון הרע כאילו כפר בעיקר', והרי שסיפור

זמעמא דמילתא, כי הבה נתבונן, מהו השורש המביא את האדם לדבר לשון הרע, ועל רוב המקרים הוא מפני שנדמה לו ש'פלוגי' הזיקו וציער אותו בגופו ובנפשו או בממונו, הכשילו או ביזהו, או שמרגיש בעצמו ש'הצלחת' רעהו באה על חשבונו וכיו"ב רבות, ועל כן הוא מדבר עליו סרה' ברצותו להרגיע את סערת רוחו.

את מזונו בכל מקום אשפה. ולכאורה תמוהים הדברים - מה רצה רב פפא לגלות לנו בדבר זה, וכי איזו תוכחת מוסר נלמד מזה, וכתב הגר"א (דברי אליהו מס' שבת) שבא לרמזו כאן, דהנה כל ירא ה' יתרחק בתכלית הריחוק כשיראה מומר האוכל בשר חזיר, ודבר פשוט שיגרשו חוטא זה מחוץ לשלש מחנות, והיינו טעמא כי חמור העוון של אכילת חזיר בעיני כל בית ישראל, ועל זה אמרו 'לית דעתיר מחזירא' - שהכל יודעים ומכירים בחומר האיסור והעוון שיש באכילת חזיר, אבל לאידך גיסא 'לית דעניא מכלבא' - זה עוון לשון הרע, כמאמרם (פסחים קיח.) 'כל המספר לשון הרע, וכל המקבל לשון הרע, ראוי להשליכו לכלבים', ואיסור זה הוא בבחינת 'עני', כי הוא כצחוק בעיני בני אדם, והם מזלזלין בו ואינם מתבוננים כלל מה הם מוציאים מן הפה.

וכבר אמרו דורשי רשומות, שבסוף פרשת שמיני ישנם מ"ז פסוקים שנאמר בהם איסור אכילת שרצים, ואילו בפרשיות תזריע מצורע העוסקות בדיני נגעים וצרעת הבאים על האדם בעון לשון הרע יש קנ"ז פסוקים, שהוא יותר מפי שלשה ממנין הפסוקים שנאמר בהם איסור וטומאת שרצים, והיינו טעמא, כי יותר חייב האדם להיזהר בדיבורים שהוא מוציא מפיו ממה שנוהר להכניס לתוך פיו.

וכמעשה המובא בספר 'נפלאות היהודי' (עמו' עה) שפעם אחת אמר היהודי הקדוש זי"ע להרה"ק הרבי ר' בונם ז"ל שיסע לדרך, ולא אמר לו על מה, ולקח עמו איזה חסידים ונסע לדרך, ויבוא לכפר אחד והיו רוצים לאכול שמה אצל בעל הכפר, אמר להם בעל הבית שאין לו מאכלי חלב רק בשר, והרבי ר' בונם היה בחדר בפני עצמו והחסידים היו הולכים וחוזרים בבית הכפרי כדרכם, והיו חוקרים ודורשים מי הוא השוחט, ואם הייתה הבהמה כשרה בלי סירכא, ואם המליחה והדחה הייתה כהוגן. והיה כדברם אל בעל הבית כדברים האלה נשמע להם קול מאיש אחד שהיה יושב מאחורי התנור ובגדיו קרועים כדרך האורחים העוברים ושבים מעיר לעיר, בשמעו שהחסידים חוקרים ודורשים בענייני הבשר ענה האורח, חסידים חסידים, מה שאתם נותנים לתוך הפה אתם חוקרים ודורשים - מי השוחט, והבשר איך הוכשר, אבל מה שאתם מוציאים מהפה היינו הדיבורים היוצאים מהפה אין אתם צריכים לשום שאלה... כשמוע הרב הקדוש הרבי ר' בונם בהחדר שלו הנ"ל חשב בדעתו שעל דבר זה שלח אותו היהודי הקדוש ז"ל ללמוד דבר מוסר זה מהאורח, ותיכף חזר לביתו. והאורח הנ"ל היה אליהו זכור לטוב.

מן הבאר

ואין לך מי שאינו צריך חיזוק בעניין זה, וכמו שכתב הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע, וז"ל. בעזה"י א' וישלח תרצ"ו ירושלים תובב"א. אהוביי אנ"ש היקרים שיחי' במדינת פולין וכו', עוד זאת אדרוש מכם, כאשר רבו הצרות מבית ומבחוץ ונאמנים דברי חז"ל דגלות הזה מטעם לשה"ר ושנאת חנם, ולזאת אבקש להתחזק בענין שמירת הלשון מלשה"ר ושנאת חנם, ועצתי, שתלמדו בספר חפץ חיים ושמירת הלשון עכ"פ בב' ימים בשבוע, ואעידה עלי שמים וארץ כי אחרי שגמרתי הספרים הנ"ל הרגשתי בעצמי בזה פעולה לטובה, ולזאת גם השלם במידותיו יתפעל עי"ז. ואחשוב שזה שאמר הרוכל לר' ינאי - לאו אנת ודכותך, עכ"ז אטרח עלי ר' ינאי להראות כי הכל צריכים לזה.

ז. וביסוד הדברים ביארו מה שאמרו חז"ל (פסחים קיח.) 'כל המספר לשון הרע, וכל המקבל לשון הרע, ראוי להשליכו לכלבים', כי הנה מדרך הכלב ומטבעו, שכאשר בעליו מכהו במטה, הרי הוא קם בחמתו ונושך את המטה, והנה,

או לנקום ברעהו וכיו"ב. אכן, אילו ידע והכיר שאין ביד בריה בעולם להזיק ולהפסידו, ואין גורלו נתון אלא בידי הקב"ה, לא היה מדבר עליו"ה, גם היה פוסק מלחשוב כל היום והלילה - 'מה עשה לי פלוני' ומיה דיבר עלי אלמוני וכיו"ב, שהרי היה יודע שאין מעלה ומוריד מה עשה פלוני ומה חשב אלמוני'.

לא די שאינו נוקם ומעניש בזה את בעליו אשר הכהו, אלא הוא גם פוצע את פיו בעקירת שיניו עד זוב דם, וזאת מפני שאין לו דעת להבין שה'מכה' אותו הוא האדם המחזיק במטה, ולא המטה שאינו אלא 'אמצעי' לבעליו להכות על ידו. ולכלב הלז דומה המספר לשון הרע ומרכל על חברו, כי הוא חושב ומדמה בנפשו שחברו עשה לו עוול ועל כן מדבר עליו סרה, ומדוע אינו שם על לב שחברו אשר עולל לו כך וכך אינו כי אם 'מקל' בעלמא אשר הקב"ה הכהו במקל זה, בכדי לעוררו ולקרב את לבו אליו, והוא ב'חכמתו' במקום אשר יבוא להתעורר ולשמוע את דבר ה' אליו הריהו מדבר לה"ר ומגלגל 'מחלוקת' בעולם... על כן ראוי להשליכו לכלבים, כי ימצא מין את מינו... יש שנתנו טעם לשבח מדוע לוקה המספר לה"ר בנגע הצרעת, לרמז לאדם שילמד לקח מנגע הצרעת, מה הנגע בצרעת ירבה לחכך את עצמו עוד ועוד, ולרגע נראה לו שמיטיב לעצמו ומרגיע את כאבו, אבל באמת אינו אלא גורע לעצמו, וככל שירבה להתחכך יזיק לעצמו יותר ויותר. כיו"ב ממש המדבר לה"ר, נדמה לו שבדיבוריו הרעים על חברו ירוויח לעצמו, אך באמת אינו אלא כמתחכך בבשרו שלא די שאינו מועיל אלא אף מזיק לעצמו.

ח. ביסוד זה ביאר הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (דרשות, פרשת טהרות בד"ה וגלוח) שלכן נצטווה המצורע לגלח את כל שערו, כדכתיב בפר' מצורע (יד ט) 'והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו, את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו, ואת כל שערו יגלח', ולכאורה יש להתבונן מה טעם מצווה זו, והרי הלה כבר ישב 'בדד מחוץ למחנה' - מרוחק מכל באי עולם, ו'טמא טמא יקרא', מדוע לעת כזאת אחר שכלתה סאת צרותיו ונתכפר לו החטא, עליו לגלח את כל שער גופו, למען ידעו כל הרואים כי מצורע היה.

וביאר ה'בן איש חי', כי כל ענין טומאת הצרעת בגופו של אדם באה מטומאת נשמתו בעוון לשון הרע הנורא, והרי נתבאר שה'גורמים' לאדם לדבר 'לשון הרע' הם דמיונותיו שמדמה שחברו לקח ממנו מאומה או הפסידו באיזה דבר, אם בענייני פרנסה, אם בשאר העניינים שמדמה בנפשו שאחד לוקח מעמו מאומה, ועי"ז הוא בא לדבר עליו רעות. אך לו חכמו ישכילו להבין שאין אדם נוגע מן המוכן לחברו אפילו כמלא נימא' (יומא לח:), ואין מי שיוכל להשיג את גבולו, מיד יפסיק מלדבר על רעהו כל רע, וזאת מרמזים לו בגילוח השיער, כי שערות ראשו של אדם נראות כמי ששוכבות זו ע"ג זו, וכאילו אחת תופסת מקומה של חברתה - אך בשעה שמגלחים את השערות נתגלה שכל שיערה ושערה יונקת חיותה מגומא נפרדת בראש האדם, ואדרבה, איתא בחז"ל (בבא בתרא טז.) 'אלמלי שתי שערות יונקות מגומא אחת, היו מחשיכות מאור עיניו של אדם'. ומזה ילמד המצורע לקח שלכל חד וחד יש שורש יניקה בנפרד הן לפרנסתו הן לשאר הצטרכויותיו, ואין איש יכול לגעת או להתעסק - לגרוע או להוסיף ביגומתו של חברו, אין אדם נוגע במוכן לחברו אפילו בכהוא זה, וממילא מה לו כי ילון על חברו - הרי לא הוא גרם לו לחסרון הפרנסה וכיו"ב, ויעלה בידו להיטהר לגמרי מחטא הלז של 'לשון הרע'.

ט. עוד עלינו להוסיף בהאי עניינא, כי פעמים הרבה 'נדמה' לאדם שהלה הזיקו וכיו"ב ומיד מתמלא עליו תרעומת ובא לידי לה"ר ומחלוקת, ובאמת אין זה אלא 'דמיון', אם יבדוק את הדברים לאשורם ולעומקם יראה שיש כאן הרבה צדדים לזכות... לא היה זה בכוונה, או שהוא לא אמר כלל כדברים הללו ממש... וכאותה פרפרת נאה ששמעתי בשם כ"ק האדמו"ר מסקולען זי"ע, דכתיב בפרשת תזריע (יג ג) 'וראה הכהן... נגע צרעת הוא וראהו הכהן וטמא אותו', ומדוע חזר לאמר 'וראהו הכהן' לפני 'וטמא אותו', אלא בא ללמדנו דעת, בטרם תחליט לאמר פלוני טמא, פלוני אינו כשר, אנא, קיים בו עוד פעם 'וראהו' - בדוק שוב את מצבו, אולי בכל זאת תמצא איזה לימוד זכות.

על אחת כמה וכמה שלא יאמין לבעלי לה"ר המספרים לו שפלוני חטא כנגדו, ומצינו בזה דברים נוראים במדרש בפרשת כי תשא (שמו"ר מו) ויאמר ה' אל משה פסל לך, הה"ד (איוב יא ו) 'ויגד לך תעלומות חכמה', אתה מוצא בשעה שאמר לו הקב"ה 'לך רד כי שחת עמך' (שמות לב ז) היה תופס בלוחות ולא היה מאמין שחטאו ישראל, אמר אם איני רואה איני מאמין שנא' (פסוק יט) 'ויהי כאשר קרב משה אל המחנה' - שלא שברן עד שראה בעיניו, אוי להם לבני אדם שהם מעידים מה שאינם רואים, אפשר שלא היה משה מאמין בהקב"ה שאמר לו כי שחת עמך, אלא הודיע משה דרך ארץ לישראל אפילו שיהא אדם שומע דבר מן יחידי נאמן אסור לקבל עדותו לעשות דבר על פיו אם אינו רואה.

ביד הלשון - הכל תלוי בשמירת הלשון
 למחרת אמר לו רשב"ג, היום רכוש עבורי דבר רע,
 איתא במדרש (ויק"ר לג א) שרבי שמעון בן גמליאל ושוב חזר טבי מן השוק והביא לו 'לשון'. שאל אותו
 אמר לו לטבי עבדו צא השוקה וקנה לי מאכל רשב"ג, מדוע הבאת בשתי הימים לשונות, ענהו טבי
 טוב, חזר טבי מן השוק ובידיו 'לשון של בהמה'. העבר 'מיניה טבתא ומיניה בישתא, כד הוה טב לית

ודבר שפתיים אך למותר, אילו היו הבריות נוהגים 'למעשה' כדברי המדרש שלא 'להאמין' לאדם אפילו אם הוא
 נאמן ביותר - כמה מחלוקות ודברי ריבות היו נמנעים, וכמה צער ועגמת נפש היה נחסך מאתנו...

י. עוד מצוי ביותר שבני אדם מספרים לה"ר על אחרים בלי טעם וסיבה... וכמו שכתב הרמב"ם (טומאת צרעת פט"ז ה"י)
 'וזה דרך ישיבת הלצים הרשעים, בתחלה מרבין בדברי הבאי כענין שנאמר (קהלת ה ב) וקול כסיל ברוב דברים', עיי"ש,
 משום שאינם משימים על לב גודל החורבן שיכול לצאת מדבריהם, אלא נדמה להם שלא עשו מאומה אלא רק דברתי...
 ובאמת מפרשה זו גופא יש ללמוד עד היכן מגיע כח הדיבור, שהלא ידוע שכל דיני טומאת נגעים וטהרתן
 תלויים רק בכהן, שאפילו אם המצורע יודע בבירור שהנגע טמא הוא, עדיין אינו טמא כל עוד שלא ראהו הכהן
 ואמר 'טמא', ואם נכנס לבית המקדש אינו חייב כרת, לאידך, אף אם פשוט בעיניו שהנגע הטמא התמעט משיעורו
 וכבר דינו להיות טהור, מ"מ כל עוד שלא ראהו הכהן ופסק שהוא טהור, עדיין כל דיני טומאה עליו, ואם נכנס
 למקדש חייב כרת. מכאן תבין עד כמה יש משמעות לדיבור, ואפילו לגבי חיוב כרת...

שמעו נא רבותי מה שראו עיני ולא זר בהיותי באת"ק מירון על ציון התנא האלוקי רשב"י, והנה הראני יהודי
 חשוב מבני עיה"ק ירושלים על יהודי בא בימים (כבן שבעים) היושב שם ושותה לשכרה, ואין בין שתיה לשתיה אפילו
 כמלוא נימא... ברם הכרת פניו מעידה עליו כי ממקור חשוב מוצאו. הלה מספר בעצמו את קורות ימיו, וכך הווה,
 בשנות בחרותו למד בישיבת פוניבז' בעי"ת בני ברק, ובהגיעו לפרק 'האיש מקדש' נתעכבו הדברים עידן ועידנים,
 עד שלבסוף בא בקשרי שידוכין בשעטומ"צ בגיל מבוגר ביותר. והנה כב' שבועות לפני זמן החתונה, דיבר איש
 אחד מבני משפחת הכלה עמה, ובקור רוח שאל אותה בביטול, נו, וכי על בחור זה חיכיתם זמן רב כל כך... בכמה
 מילים ספורות הללו זרע הלה 'ארס' בלב הכלה, עד שהחליטה לבטל את השידוך... לגודל צערן של החתן נשבר
 לבו בקרבו לשברי שברים, ארז את מטלטליו, נסע למירון, ומני אז הרי הוא שותה לשכרה זה כחמישים שנה
 במספר... הביטו וראו כוחו של דיבור רע אחד...

סיפר לי הרה"ח ר' בנימין קאמינער שליט"א על אביו ר' ברוך ז"ל, ר' ברוך היה מקורב מאד אל הרה"ק ה'בית
 ישראל' ז"ע ושימש בתפקידים רבים הנוגעים להנהגת הציבור וכיו"ב, פעם אחת נקרא אל הקודש פנימה, ואותו
 הלילה ליל ערב ראש השנה היה - לפני אמירת 'זכור ברית' (בפעם הזאת היה הפעם היחידה שהבית ישראל איחר לזכור ברית),
 פתח הרבי לספר לר"ב שבקרוב אנ"ש יש אברך שבלידתו לא נקצב לו מן השמים שכל ודעת ככל אחיו מבני ישראל
 רק פחות מזה הן ב'כמות' הן ב'איכות', על כן, בהגיעו לפרק 'האיש מקדש' הוכרח ג"כ לקחת מי שלא נתברכה
 בשכל רב ודעת רחבה... ואכן, חייהם זרמו על מי מנוחות, ואף נולדו להם שני בנים בעזהש"ת. כל זה עד לפני
 כמה ימים, כי הוצרך ה'שווער' (החותן) לשלוח איזו חבילה לבית ה'איידיעם' (החתן), מה עשה השווער, ירד ל'תחנת
 האוטובוסים' וחיפש אחר הנוסע לעיר מגוריו של חתנו, משמצא ביקש ממנו להעביר חבילתו לחתנו, ולהעמיד
 דברים על דיוקם שאל את ה'שליח' האם הוא מכיר 'אברך פלוני'... וישאלהו האיש... מי.. אותו המשוגענער... (פלוני
 המשוגע), והסכים לקחת החבילה. אחר הדברים האלה, החל השווער לחשוב וכי זה שמי וזה זכרי - 'חותנו של
 משוגענער'... לא ולא, בשום פנים ואופן לא אתן להיות כן, כי חרפה היא לנו... (מן הנראה שאף שכלו של החותן לא היה
 'רחב כל כך'), 'זה היום עשה ה' - היום הזה יתן החתן 'גט פיטורין' וישחרר את בתי מלהיות כפותה בידי משוגענער
 ל"ע... ובזה ביקש הרבי מר"ב שיראה להשכין שלום ולחבר בין הניצים.

משיצא את פני הקודש מיהר ר"ב לטפל בענין, ולא עלה בידו, שהרי 'שלושה שותפים' היו נתונים תחת 'טיפולו'
 הבת - 'אשת המשוגענער', אביה ואמה... על שנים מהם הצליח ועל אחד לא הצליח, לא ארכו הימים ואותו האיש
 נתן גט פיטורין ואיגרת שבוקין לעולמי עד, מה עלה בגורל הבנים - שניהם יצאו לתרבות רעה.
 עתה בין והתבונן נוראות, עמד לו יהודי בתחנת אוטובוס ולתומו שאל מי.. אותו המשוגענער... ובזה גרם לחורבן
 הבית, האיש והאשה הושלכו ליגון ואנחה עולמית על שהוכרחו להתגרש זה מזה, שתי 'נשמות קדושת' והם הבנים
 של אותו המשוגענער ירדו לעמקי שאול... ועד היום הזה לא ידע זה האיש מה גרם במאמר פיו...

בפרשתן (תזריע יג א), 'וראה הכהן את הנגע בעור הבשר, ושער בנגע הפך לבן... וראהו הכהן וטמא אותו'. ולכאורה צריך ביאור, כי בכל התורה כולה מרמז הלבן על טהרה שאין למעלה הימנה, כדכתיב (ישעיה א יח) 'אם יהיו חטאיכם כשנים, כשלג ילבינו, אם יאדימו כתולע בצמר יהיו' (ואף ביוהכ"פ קושרים 'לשון של זהרית' חציו על קרני השעיר וחציו בבית המקדש, והיו הכל מצפים ומייחלים שתלבין, ואז ידעו שנמחל להם כל חטא ועון). ומדוע כאן הלבן מורה על טומאת הנגעים. וביארו בעלי המוסר, כי אכן, כאן באתה התורה ללמדנו את הדרך הנכונה, כי אף אם כל מעשיו של אדם 'לבן' הם, וכולו קדוש וטהור, כל תהלוכותיו קודש הם ובלתי לה' לבדו, מכל מקום אם על ידי מעשיו והנהגותיו הוא מצער² ופוגע באחרים, וכגון שאינו נוצר את לשונו ומדבר סרה בחברו, הרי עם כל ה'לבן' שבו טמא יקרא...

טב מיניה, וכד ביש לית דביש מינה' - הן הטוב והן הרע מן הלשון הם באים, בשעה שהלשון טובה ומדברת דיבורים טובים אין יותר טוב ממנה ומהתועלת הבאה על ידה, ובשעה שהלשון משמשת לרע, אין רע יותר ממנה, כי 'מוות וחיים ביד לשון'³ (משלי יח כא).

איתא במדרש (ויק"ר פז ו), אמר רבי יהושע בן לוי חמש תורות כתובות במצורע (כלומר, חמש פעמים נזכר הלשון 'תורה') 'זאת תורת נגע צרעת (יג נט), 'זאת תהיה תורת המצורע' (יד ב), 'זאת תורת אשר בו נגע צרעת (שם לב), 'זאת התורה לכל נגע הצרעת' (שם נד), 'זאת תורת הצרעת' (שם נו) ללמדך שכל האומר לשון הרע עובר על חמשה חומשי תורה. וכך כתב רבינו ה'אור החיים' הק' זי"ע בפרשתן (מצורע יד ט) אין לך דבר שמרחיק האדם מן קונו כלשון הרע.

יא. סיפר ה'מגיד מישרים' פמ"מ הרה"ג רבי חזקיהו יוסף קרלנשטיין שליט"א שהכיר 'בעל תשובה' שאחז במנהג טוב והוא מקפיד על כך עד מאד, שבכל עת שהוא שומע דיבורי לשון הרע - ללא נפקא מינה מי הוא המדבר, הרי הוא בורח משם כל עוד נשמתו באפו, אף אם ה'נשארים' הינם חבריו הקרובים ביותר. כשנשאל האיש מניין למד הנהגה נעלית כזו, מהיכן יש לו כזו עזות דקדושה לעזוב את החברים מבלי לחוש שום אי נעימות... השיב להם במעשה שהיה עמו בשנות עבר, בטרם עבר עליו רוח טהרה, כי היה לו ידיד נאמן שהיה שותף עמו בעסקיו, ויהי היום החליטו שניהם לנסוע לטייל ברחבי הג'ונגל (jungle), ושכרו ביחד ג'יפ (Jeep) המתאים לנסוע בתוככי היער העבות והסבוך, באמצע טיולם יצאו שניהם מהרכב והחלו לטייל בין העצים, לפתע הופיע לנגדם מין בעל חי הנקרא צ'יטה (ברדלס), והוא מין נמר מסוכן אשר מסוגל לטרוף בני אדם לשבור רעבונו - גם הוא נחשב כ'יחיד מומחה' במהירות ריצתו, הלה החל לרוץ לעברם, והם נבהלו ונסו על נפשם, אלא שהצ'יטה בעקבותיהם ודולקת אחריהם במהירות עצומה. תוך כדי המנוסה אמר 'השותף' לחברו, כל רצוני ושאיפתי עתה, אחת שאלתי אותה אבקש, שאני אקדים אותך.. וזאת בכדי שהחיה המפחידה תקדים לתפוס אותך תטרוף תאכל ותשבע, ותניח לי... נדהם הלה מהאכזריות היוצאת מפי חברו ידידו ושותפו... ואמר ל'שותף' היאך תדבר אלי דיבורים כאלו, השיב השותף בנוגע לענייני חיים ומוות אין חברים... וכאשר הנידון אם אני אחיה אם לאו בוודאי אביט כעת רק על עצמי שאנכי אחיה ואתה תלך ל... ואכן ב'ריצתם' הצליח השותף להקדימו, אלא שבדרך ריצתם היה מקום לפנות לרחוב הפונה לצד שמאל, ומן השמים הכניסו בליבו מחשבה, מוטב אנוס לצד שמאל, כי החיה תמשיך במרוצתה ביושר ואני את נפשי הצלתי, ואכן סיבב עצמו לשמאל הדרך, והחיה רדפה אחרי 'השותף' ותפסה אותו בקרסולו ממש סמוך ליד הג'יפ, ולא השאירה ממנו זכר כי אם 'צוואה' לדורות בחיים ומוות אין חברים... ולאחר שחזר בתשובה וקיבל עליו עול תורה ומצוות, למד כי 'חיים ומוות ביד הלשון', ונזכר באותו מעשה שב'חיים ומוות' אין חברים... על כן הוא בורח מפני לשון הרע כי בדבר הנוגע לעצם החיים אין חברים...

יב. כתיב בפרשתן לענין יולדת שצריכה להביא 'ובן יונה או תור לחטאת' (תזריע יב ו), וכתב ה'בעל הטורים' וז"ל, בכל מקום מקדים תורים לבני יונה חוץ מכאן, לפי שאינו מביא אלא אחד, שאם ימצא יונה לא יקח תור לפי שכן זוגו של תור מתאבל עליו (ואילו היונה אינה מתאבלת כ"כ), ע"כ. כלומר, שבקרבת העוף 'מצוה מן המובחר' להביא תורים ורק במדרגה פחותה מהם הם ה'בני יונה', ומ"מ, כאן, שציוותה התורה להביא עוף אחד בלבד, העדיפו את ה'בן יונה' על פני 'תור' כדי שלא יצטער בן זוגו שנשאר לבדו. והרבה יש להתעורר כי אם עדיף להביא קרבן פחות ערך מאשר לצער 'תור', ק"ו כמה יש לנו להיזהר שלא לצער בני אדם (ולא רק בני 'יונה')...

דבר נורא אמרו 'בעלי המוסר' בהא דאיתא בגמ' (קידושין נז:): שהציפור החיה מותרת באכילה כי 'לא אמרה תורה שלח לתקלה', וקצת תמוה, מדוע היה 'הוא אמינא' לומר שתאסר באכילה עד שהוצרכו לגילוי והיתר מיוחד שלא

באר הפרשה - פרשת תזריע מצורע

האדם. ועל פי על ידי ה'פה' - ה' יסעו באם אינו שומר את פיו הרי הוא מגרש את השכינה הקדושה ממנו, ותסע השכינה להלאה (אילנא דחיי, פיעטרעקאוו תרס"ח).

נוראות מצינו בדברי הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (בלק ד"ה במסורה) המביא שג' פעמים מצינו בכתבי הקודש תיבת 'הַאֲמָנָם'. א. 'האמנם לא אוכל כבודך' (במדבר כב לו). ב. 'האמנם אלם צדק תדברון' (תהילים נח ב). ג. 'האמנם יֵשֵׁב אלוקים את האדם על הארץ' (דב"ה ב' ו יח). ומבאר השייכות בין כל ג' פסוקים אלו, בזה"ל, כי הקב"ה מתרעם על האדם שהפסיד לעצמו הכבוד הגדול הזה להיות משכן ה' בתוכו רק בטומאת

זו"ל הגר"א בפירושו למשלי (פ"ג ג) 'שומר פיו נוצר נפשו', שהפה הוא שמירה לכל הנפש, וזהו שאמרו (ברכות יז.) 'שמור פיך מכל חטא', שעי"ז תתקדש ותטהר עצמך מכל עוון. אבל מי שמרחיב שפתו אע"פ שיש לו נפש טובה ועושה מצוות הרבה וכמה גדרים, הפה יהיה לז"ג מְחַתֵּה"י [- לשון שבירה] לכל"ט. ובאבן שלמה (פ"ז אות א) הוסיף, 'וכל תשוקתו לדבר מצוה מתבטל עי"ז'.

וכבר אמרו לפרש בלשון הכתוב (במדבר ט ב) 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו', כי על פי - בשמירת פיו הוא גורם שה' יחנו - שה' יחנה וישרה שכינתו על

אמרה תורה שלח לתקלה, אלא, כי אכן, מאחר שטבלו אותה בדם הציפור השחוטה, מי ש'טובל' ורוחץ עצמו בדמם של אחרים הנו פסול ונדחה...

יג. כתב החפץ חיים, שמעתי מהגאון רבי דוד טעביל (מקארלין בעל הנחלת דוד) ששמע מבעל 'נפש החיים' ששמע מהגר"א, שבפעם אחת בעת שנות 'גלותו' נסע עם 'בעל עגלה' ממקום למקום, באמצע הדרך הכניס בעל העגלה את הסוסים לשדה שעמדה בצד הדרך, למען יקיים בעל השדה 'הכנסת אורחים' בסוסיו, ויאכלו הסוסים ותשבע נפשם... בעל השדה שראה את הגניבה לאור היום' התקרב אל העגלה כשכולו אש להבה לנקום בבעל העגלה, אבל זה האיש שראה כי כלתה אליו הרעה נשא רגליו ונמלט על נפשו, משהגיע בעל השדה שלא ראה את בעל העגלה כי בורח הוא ולא מצא אלא את הגר"א (חשב שהוא 'בעל העגלה') והפליא בו את מכותיו מכות גדולות ונאמנות. לימים אמר הגאון לתלמידו רבי חיים מוואלז'ין זצ"ל שהיה יכול להיפטר ממסכת מלקות בדיבור קל בעלמא - על ידי שהיה אומר 'לא אני בעל העגלה', אך בזה היה נחשב לו כאמירת 'לשון הרע', וכל זכויותיו לא היו מועילים להצילו מלהתגלגל בכלב...

יד. נוראות כתב ה'יערות דבש' ח"א בביאור תפילת שמו"ע שאנו פותחין בה בפסוק (תהילים נא יז) 'ה' שפתי תפתח', ששם א-ד-נ-י במילוי אותיותיו אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד עולה בגמטריא תרעא והוא מלשון שער - שאז השערים נפתחים... ואיך אני פותח שפתי כל היום בדברים בטלים וכו'... מה יענה איש כזה ומה יאמרו מלאכי השרת, הלא יצחקו לו, ויאמרו, חסר לב קרא לו, בבואו להתפלל הוא מבקש מה' שיפתח שפתיו, ואילו כל היום שפתי חומה פרוצה... (מבלי כל בקשה מה' שיפתח שפתיו לזה, מדוע לפני התפילה בא לבקש כזאת) לכן זאת ישים על לבו, שפתיו לא יהיו נעות רק לדבר חפץ (דברים שבקדושה ודברים טובים ונכונים, ואז יפה יאמר 'ה' שפתי תפתח', והם באמת 'שערי צדק' לבוא בם להודות לה'.

טו. ידוע ומפורסם מה שכתבו הקדמונים (הובא ב'חובת הלבבות' שער הכניעה פ"ז), שהמדבר לשון הרע על רעהו מפסיד כל זכויותיו הנזקפים מעתה לזכות מי שדיבר עליו, אף הוא 'נשכר' בחבילי העוונות של רעהו הנזקפים מעתה לחובתו ל"ע. וכך אמר המגיד לבית יוסף (פר' ויקהל) 'וגם בענין הקמים אשר קמו נגדך אין להרהר כי הם לא יזיקוך אלא יועילו כי מי שאומר לשון הרע על חבירו מנכין לו מזכויותיו ונותנין וכו' הוא אמת ויציב ואלו הוי ידעי בני נשא דא הוו חדאין כד שמעין דאמרי ביש מנהון כאילו יהבי לון מתנת כסף או זהב' (ואילו היו יודעים בני האדם 'סוד' זה היו שמחים כמו שקבלו מתנות זהב וכסף).

ביסוד זה ביאר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (שמי"ל ח"ב פ"ח בהערה ד"ה וכוה ניחא לי), כי ידועה הסגולה לומר בסיום תפילת שמונה עשרה פסוק המתחיל ומסתיים כאותיות שמו שלא ישכח את שמו ליום הדין (עי' באליה רבה' סוף סימן קכב), ומדוע ישכח את שמו, אלא בראותו כי מענישין אותו על עוונותיו של איש אשר בשם 'ראובן' ייקרא, ולאחמ"כ על עוונות שמעון, לאחריו על עבירות של לוי - אז כבר מתבלבל לגמרי וכבר אינו יודע אם שמו ראובן שמעון או לוי וכיו"ב. ולכן נדרש לעשות סגולה מיוחדת שלא ישכח את שמו... ומטעם זה מזכירים פסוקים אלו לאחר הבקשה 'נצור לשוני מרע'.

הוא שלא ימות מן הזקנה עד שיהיה כאחד מהם - 'כלומר כאחד מן השרפים כדכתיב (ישעיהו ו' ו') 'ויעף אלי אחד מן השרפים' (הובא באמרי קדוש השלם)".

ב"ק האדמו"ר מו' מיגראד זי"ע (אריה שאג, קונטרס המאמרים עמ' תו) היה מבאר בצחות הלשון על מאמרם 'כל דאלים גבר' (ב"ב לד: ועוד), אלים מלשון אילם שאינו יכול לדבר. כל דאלים - המשים עצמו כאילם ואינו מדבר לשון הרע וגם אינו משיב למחרפיו דבר, זה נחשב גבר - הוא נקרא 'אדם'. וכמו"ש במס' חולין פ"ט.) מה אומנתו של אדם בעוה"ז - יעשה עצמו כאילם.

מי האיש החפץ חיים - השכר המופלג לשומר פיו ולשונו בה אמר דוד המלך (תהילים לד יג-ד), 'מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב, נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה', ופירש הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (חובת השמירה פ"ו), מי האיש החפץ חיים בעולם הבא.

שפתיו. וזהו 'האמנם לא אוכל כבדך' בתמיה, וכי קמן הוא הכבוד הזה, 'האמנם ישב אלוקים את האדם על הארץ', רק 'האמנם אלם' (וכמו ש'אמרו חז"ל (חולין פ"ט). מה אומנותו של אדם בעולם הזה יעשה עצמו כאילם, יכול אפילו לדברי תורה תלמוד לומר צדק תדברון, עכ"ל. והרי שיכול האדם לזכות ל'כבוד הגדול' שיהיה משכן ה' בתוכו, אלא שטומאת שפתיו מרחקת ממנו השראת השכינה. וכמה גדול הכאב והצער עד שאבינו שבשמים 'מתרעם' למה עזבתני... ולמה לא רצית שאשכון בתוכך...

לאידך, אין לתאר ואין לשער כמה מתרומם ומתעלה השומר לשונו מלדבר רע"ו, וכמאמרו של הרה"ק 'השרף' מסטרעליסק זי"ע בלשון המשנה (פאה ח ט) כל מי שאינו לא חיגר וכו' ולא אילם ועושה עצמו כאחד מהם אינו מת מן הזקנה עד שיהיה כאחד מהם, שנרמו בזה שמי שאינו אילם ובידו לנבוח דיבורי לה"ר ורכילות אלא שעושה עצמו כאילם ונמנע מלדבר מובטח

טז. ובאמת, אין כל מלאך ובריה יכולים להשיג גודל התענוג והנחת רוח שה'שותק' גורם בשמים ממעל לאביו אוהבו שבשמים, ומה רב שכרו עבור זה. וכך כתב הרה"ק ה'ישמח משה' זי"ע (ישיר משה על שה"ש) על הפסוק (שם א ב) 'ישקני מנשיקות פיהו', כי נשיקה רומז על תענוג ואהבה - וממה הקב"ה מתענג מנשיקות פיהו - כשאדם משיק שפתותיו זו לזו בכח - לעצור בעדם מלהוציא איזה דיבור... ועל דרך זה אמרו לבאר הפסוק (משלי טו כג) 'שמחה לאיש במענה פיו', שמחה לאיש זה הקב"ה (בר"ר ג א) - כשאדם מענה ומסגף את פיו מלהוציא בפיו דיבורים שאינם מהוגנים.

זה לעומת זה, הרה"ק ה'מאור עיניים' זי"ע מבאר (מצורע ד"ה זאת) עד כמה חמור עוון לשון הרע והטעם שהנגעים באים על מספרי לה"ר, וז"ל, אבל הענין דכתיב (בראשית א א) 'בראשית ברא אלוקים' ודרשו רז"ל בשביל התורה ובשביל ישראל, נמצא ישראל הם דבר חשוב מאוד לפני השי"ת שבשבילם ברא כל העולמות וכל הברואים, והשי"ת מקבל תענוג מכל אחד מישראל אפילו מרשע גדול, 'כפלא הרימון רקתך' (שה"ש ו' ז) אפילו ריקנים שבך מלאים מצוות כרימון (סנהדרין לז), וכשמדבר לה"ר על אחד מישראל אפילו כשאומר אמת הוא מבטל תענוג הבורא ית' כביכול, ומביא בו מידת עצבות כביכול כאמור (בראשית ו' ו) 'ויתעצב אל ליבו', ומהפך מעונג לנגע, על כן מידה כנגד מידה נגעים באים עליו. עכ"ל.

יז. יתר על כן היה אומר הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע, כשהוא נותן טעם בדרך צחות, למה נתן אברהם אבינו למלאכים שלש לשונות בחרדל כאשר באו אצלו כחום היום (ב"מ פו:), כי חרדל מאכל חריף הוא, ובשעת האכילה הרי זה כעין דוקר את הלשון, וזה מה שרצה אברהם לרמז למלאכים, שמעלתם של בני אדם בשר ודם גדולה יותר מהם, כי הם לא הרגישו מעולם את ההרגשה הקשה כאשר חברו דוקרו בחרצובות פיו ועליו להתאפק מלענות לו, וכיון שאין להם נסיונות דוגמת בשר ודם לכן אין מעלתם כדוגמתם.

מן הבאר

כתב ה'חפץ חיים' זי"ע (כבוד שמים פ"א אות י) כי גדול שכרו של השומר פיו ולשונו מלדבר רע על אחיו בני ישראל, שינהגו עמו 'מידה כנגד מידה', ובעלותו השמימה כשיעמידוהו לדין, אין הקב"ה שומע לקול המקטרגים עליו לספר רעתו לפני הקב"ה, על דרך שהוא לא שמע ולא סיפר בגנותן של בני ישראל.

באר הפרשה - פרשת תזריע מצורע

לראות טוב בעולם הזה, והיינו כי הנוצר לשונו מרע גופא כ"א, בפרנסה טובה כ"ב ובכל מילי דמיטב, וכלשון ושפתותיו מדבר מרמה זוכה לקבל שכרו" בעולם הבא החפץ חיים (חובת השמירה פ"ו) וסגולה זו היא טובה מכל ובעולם הזה כ"ט, באריכות ימים כפשוטו מתוך בריות הסגולות שמחפשים אנשים להצלחה.

יח. אומרים משם הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע, שהנה מידות התיבה שעשה נח הם ש' אמות לאורך, נ' אמות רחבה ול' אמות קומתה (בראשית ו טו), וסימנך 'לשן', כי אכן שמירת הלשון היא ה'תיבה' המצלת מכל 'מי המבול' הזידונים, ואף אם נגזרה גזירת כלייה חלילה הרי מוות וחיים ביד הלשון, ושומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. יט. בשם החפץ חיים זי"ע ביארו במעשה הנזכר במדרש על אותו רוכל וכנ"ל, שלא לחינם הזכירו את אומנותו שהיה רוכל, אלא כשם שרוכל לעולם אינו מוכר בהקפה ויש לשלם לו תיכף ומיד - שהרי היום הוא כאן ומחר הולך לו לעיר אחרת רחוקה - כך המספר לשון הרע או המצער את חברו נפרעים ממנו מן השמים מיד עובר לעשייתן, ואין ממתנינים לשלם לו שכר פעולתו לאחר זמן. ומידה טובה מרובה, הנזהר בלשונו ישולם שכרו כהנה וכהנה מיד בעולם הזה.

כ. מעשה נורא שמעתי מפי הגר"י שבקס שליט"א על חותנו רבי אברהם שטיינער זצ"ל (שהיה דר ברח' רוזנהיים בבני ברק), ר"א נסתלק לבית עולמו כשהוא בן תשעים ושש שנה, וזוהי פרשת אריכות ימיו, בימי ה'מלחמה' שהה ר"א במחנות הכפיה והעבודה תחת שלטון הרשע ימ"ש, מנהג רע נהג הממונה על אותו המחנה שבכל לילה היה קורא לאחד מבני המחנה ו'סועד לבו' בהריגתו, אף ללא מציאת עוולה או תירוץ, ולא ידע איש מהם מה יעלה בסופו... באחת הלילות קרא הרשע ליהודי מבני המחנה ונקב בשמו - 'ראובן בן יעקב' (שינינו השם מפי כבוד הבריות), הלה שאיבד את שפיות דעתו פנה לר"א כמי שהוא נקרא בשם שנקב הרשע... וגער בו - ראובן... ראובן... גש נא אל הממונה, ר"א החליט להיות 'מעביר על מידותיו' כשהוא מזכיר לעצמו את הפסוק (משלי כא כג) 'שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו', ולא ענה כסיל כאיוולתו 'אתה הוא אותו ראובן שנקבו בשמך', אלא נשא סבלו בדומיה וצעד היישר אל מותו בידי אותו רשע... אלא, שבהגיעו נענה הרשע ואמר - נפלה ההחלטה שכהיום נשנה ממנהגנו, כל בני המחנה יעלו על מוקדה מלבד האיש אשר נקבתי בשמו הוא ישאר בין החיים, ואכן ר"א זכה חי בטוב ובנעימים עדי בואו לגיל צ"ו שנה.

ובהספד שנשא המספיד חישוב כי חייו ניתנו של ר"א ניתנו לו כשלל על שקיים את הפסוק 'שומר פיו ולשונו' צא וחשוב כי פיו בגמטריא צ"ו שנים כמנין שנות חייו עלי אדמות.

אגב אורחא, סיפר לי חתנו של ר"א כי כל ימיו שמר חותנו על 'פיו ולשונו' ואף כשפרצה 'שערוריה' בביהמ"ד שקבע בו מקומו לתפילתו והחלו נשמעים בו דיבורי 'לשון הרע' עקר רגליו משם וברח משם כל עוד נשמתו באפו, וזכה לצ"ו שנים בריאות מלאות וטובות, בבית הרופא לא ביקר ולבדו היה מהלך ברחובה של עיר על שני רגליים בריאות, ואת הנצרך לו קנה בגפו בחנויות הסמוכות לביתו.

ומה רב היה שכרו מן השמים על שמירת פיו, כי אחר המלחמה כשהחלו הרשעים לשלם 'פיצויים' מידי חודש בחדשו לנפגעי המלחמה, ורצו בני המשפחה שר"א ישנה בדיבורו ויספר כאילו ש'פגיעתו קשה' יותר ממה שבאמת נפגע בכדי להגדיל קצבת הפיצויים, אך הוא עמד על שלו שאיננו משנה כהוא זה בדיבורו... ואף הגדילו לעשות באופן של 'המחשה', שאחד מקרובי משפחתו היה מתקשר אליו בטלפון, מציג עצמו כ'רופא' מפורסם והיה 'מדריכו' כדת מה לדבר ומה 'למכור' לרשעים כדי שיכירו וידעו את גודל פגיעתו הקשה... ור"א ענה בטלפון - לא אשנה בדיבורי כהוא זה מן האמת, אך הקרוב לא הרפה והוסיף להתקשר אליו פעמים רבות ובכל פעם ענהו ר"א בתוקף 'לא אשנה בדיבורי', וממילא גם כשהתקשר הרופא הממונה מטעם המלכות השיב לו באותה מטבע לשון - לא אשנה בדיבורי ואבקשך להרפות ממני... הרופא שלא הבין מה הוא סח... ומה חטא כי שפך עליו קיתון של רותחין הבין שמן הנראה 'חולה' וחסר דעה עומד לפניו ומיד אישר לו קצבת פיצויים גבוהה ונכבדת.

סיפר הרה"ח ר' משה בנצלוביץ זצ"ל משישי חסידי גור בדור האחרון, והיה משמש כאיש החברא קדישא בביה"ח בבני ברק עד סוף ימיו. בבחרותו עלו הוריו להשתקע בארץ ישראל (לפני ה'מלחמה'), בימים ההם סבל מכאבים עזים בשיניו, בימים שהרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע ביקר באר"י, רצה ר' משה להזכיר את עצמו אצל הרבי וביקש מבנו של הרבי - הרה"צ רבי מאיר זצ"ל ה"ד, שיזכיר אותו לפני אביו. אמר לו רבי מאיר שיעמוד במקום פלוני שהרבי עתיד לעבור שם, וכאשר יעבור שם הרבי יזכיר לו את כאביו, וכן הוה, ויהי כשמוע הרבי את האזכרה, נענה ואמר 'נו, רעדט

מען נישט קיין לשון הרע' (א"כ פוסקים מלדבר לשון הרע), כאומר לו, שאם מתייסר באחד מאברי הפה סימן הוא לו שעליו להתחזק בשמירת הלשון, ואכן קיבל על עצמו מאז שלא לדבר שום דברים אסורים ונעלמו לו יסוריו וכאביו. פעם נכשל בשמץ לשון הרע באמצע הלילה, ומיד חזר והרגיש בכאבי שיניים, והיו לו יסורים אלו לזכרון שיפסיק לדבר דברים אסורים, כי אחר שקיבל על עצמו לשמור פיו ולשונו הוטב לו ועד שעלה השחר נעלמו הכאבים כלא היו, ועד שנות זקנה ושיבה היו שיניו לבנות כחלב וללא שום פגם.

סיפר בעל המעשה, הרב א.ג. שטיינבערג שליט"א מעי"ת לעיקוואד יצ"ו שלפני כמה שנים היה לבתו הילדה איזה זיהום (אינפּעקטשע"ן) ברגלה עד של"ע בלילה אחד נתדרדר מצבה עד למאד, חיש מהר הבהילו אותה לבית החולים, ובהגיעה שמה איבדה הכרתה והוצרכו לחברה ל'מכונת הנשמה' (רעספּערייטער), עד שאמרו הרופאים שלא תראה כבר את אור הבוקר רח"ל. למעשה עשה הקב"ה נס ונשארה בין החיים, כשעדיין מצבה קשה מאד, והיתה שוכבת שם ממש כמו מת ל"ע, והנה ביום בהיר אחד - אחר כמה שבועות, הקרה הקב"ה לאותו האברך נסיון גדול ב'שמירת הלשון' שמשום איזה סיבה רצה מאד לספר איזה לשון הרע גדולה ו'עסיסית' (א פעטע לה"ר), אבל ברגע האחרון גבר על יצרו וסגר את פיו בכח, והתאפק מלדבר הלשון הרע, ובאותו רגע פתח את פיו בתפילה בזה הלשון 'רבש"ע איך האב פארמאכט מיין מויל, בעט איך דיר בזכות דעם זאל מיין טאכטער עפענען איר מויל' (רבוש"ע אני סגרת את הפה שלי, ואני מבקש שבזכות זה בתי תפתח את פיה), לא עברו אפילו 'עשר דקות' והנה ב"ב מתקשרת אליו מבית החולים בצעקות גדולות, ומבשרת לו, הילדה התחילה לבכות... ומאותו רגע התחילה הישועה עד שלבסוף ב"ה בניסי ניסים נעשית בריאה ושלימה לגמרי ב"ה.

כא. מעשה נורא שמענו מאחד מן החבורה, הרב א.ק. מעי"ת אלעד יצ"ו, כאשר אחת פגעה בנוות ביתו פגיעה קשה וכואבת, הנפגעת החרישה במסירות נפש, וגם לא סיפרה לאיש מאומה מאשר אירע עמה, כך החזיקה מעמד עד יום שישי בבוקרו של יום, ויהי ביום השישי בהיות הבוקר, הרגישה שיותר איננה מסוגלת לשאת את המשא בגפה, והחליטה 'להוציאו לאור', ולספר את הנעשה אולי ירווח לה במעט, וכמעט שלא פצתה את פיה עד שברגע האחרון נזכרה בסדרת השיעורים אשר לומדת ועוסקת בקביעות בספרי 'שמירת הלשון', ובלמה את פיה בגבורת נפש...

לא עברה מחצית השעה, ונכנסה למטבח ביתה, ולנגד עיניה נגלה מחזה מזעזע, כי זה לפני כמה חדשים קנו לצורך חיתוך הבשר וכיו"ב סכינים חדים עד אימה, ולכן הם משמרים את הסכינים ממגע ידי התינוקות עד חרמה, ובאותו היום הצליח קטן בן שנה ומחצה לדלג ולטפס וכבר שיחק בסכין בפיו ובלשונו - כשהוא מנסה למצוא בו טעם מתוק וכיו"ב, ונזעזעה עד עמקי לבה, ואך בנס ופלא הצליחה מבחוץ לשמור על קור רוח ובשלווה והשקט בקשה מהתינוק שיפתח את פיו כשכל אבריה נקשן דא לדא - הוציאה את הסכין ומצאה פיו ולשונו שלמים ללא כל כחל ושרק, חתך ופצע... אז נזכרה כי היא שמרה על לשונה והקב"ה שמר על לשון בנה הקטן...

כב. וכבר ידוע הדיוק בדברי הרוכל (הובא לעיל) מאן בעא סמא דחיי, ש'שמירת הלשון' אינו רק סם המציל את האדם ממוות, באריכות ימים ושנים. אלא הוא אף סמא דחיי - סם הנותן חיים טובים ללא כל מחסור, ומביא על האדם חיים של אושר וכל טוב.

וז"ל הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל בהסכמתו לספר 'עיקרי דינים' על הלכות לשה"ר להג"ר שמואל הומינר זצ"ל, יש החושבים שלשון הרע הוא איסור ככל האיסורים, והמונע עצמו מעון זה הוא שומר נפשו מהלכד, אבל אין זה מבטיח חיים שצריך לזה גם זכיות על ידי קיום מצות ולמוד תוה"ק, ואף שאמרו חז"ל ישב ולא עבר עבירה כאילו עשה מצוה, בכל זה אינו דומה לעשיית מצות רבות בפועל. וכיון שבא הרוכל הזה ואמר מאן בעי למיזבן סמא דחיי, הנה חידש בזה שאינו כפי מה שחושבים, דהא לא שייך לומר מי שרוצה ליקח סם חיים לא יאכל סם המות, דאי אכילת סם המות אינו סם חיים, וקא משמע לן שמניעת דיבר לשה"ר נחשב כאילו עשה מצוות רבות כל רגע ורגע שהוא חוסם את פיו, ומוסיף לו חיים בפועל.

הרה"ק האמרי חיים זי"ע (פרשת בא, ועוד) היה מרמז בפסוק המדבר מענין חג המצות (שמות יב כד) 'ושמרתם את הדבר הזה לחק לך ולבניך עד עולם', שהרי אמרו חז"ל (ביצה טז.) 'חק - לישנא דמזוני הוא', והיינו דקאמר 'ושמרתם את הדבר' - דבר היינו הדיבור, ע"י 'ושמרתם על הדיבור' יהא לחק - פרנסה ברווח, 'לך ולבניך עד עולם'. עוד רמז כן בקרא (שמות יד יד) 'ה' ילחם לכם ואתם תחרישון', ויש לפרש ילחם מלשון לחם (ומרמז לכל עניני פרנסה), ורמזה תורה שאם 'ואתם תחרישון' - שישמור על הדיבור כראוי מלדבר דברים אסורים, יזכה ללחם וכל שפע טוב.

באר הפרשה - פרשת תזריע מצורע

ונודע מה שכתב הגר"א זי"ע (באגרתו עלים לתרופה) 'וכל רגע ורגע יי שאדם חוסם פיו יד זוכה לאור הגנוז שאין מלאך זכריה יכולים לשער' כה.

דברו על לב - להיטיב לאחרים בדברי חיווק ופיוס בפרשתן (יד ד), 'וצוה הכהן' ולקח למטהר שתי צפרים חיות, איתא בזוה"ק (ח"ג מו): כמה דעונשא

ומשום הכי נמי קיימא לן בקרבנות מצורע (עי' מנחות י). 'במקום שנותנים את הדם [של האשם] שם נותנין את השמן, שמן רומז לשפע, ומלמדנו שאם יתאמץ בכל כוחו ובדם התמצית לסגור את פיו ולשונו בשלשלאות של ברזל, יזכה להשפעות רבות וטובות, וכנרמז עוד במאמרם (חולין לא). 'וזבחת ואכלת - מה שאתה זוכה אתה אוכל', דבמקום זביחת היצר הרע שם מתעורר השפע.

מין הבאר

כתב ה'חפץ חיים' (שמירת הלשון ח"ב פ"ז) וז"ל. ודע עוד, דכשם שהנחש נענש בענין מזונו כדכתיב (בראשית ג יד) 'ועפר תאכל כל ימי חיך' כן הוא מי שהוא 'בעל לשה"ר' נענש בעונש, כמו שכתב בספר 'הקנה', וז"ל. ראה והבן שכל המוציא לשה"ר מפיו נידון בצרעת, ומסיים שם בסוף דבריו שמי שאינו נעשה מצורע נידון בעניות, ושקול עניות כצרעת, והרי הוא עני הנמסר בידי אדם. ובאמת, לפלא הוא בעיני שטבע בני האדם לחפש סגולות וברכות מאנשים גדולים להצלחה על פרנסה, ומה יועילו להם כל הסגולות והברכות אם חס ושלום הוא מורגל בזה החטא של לשה"ר ורכילות, הרי יש על זה ארור מפורש בתורה - 'ארור מכה רעהו בסתר' (דברים כז כד) ואמרו חז"ל (שבועות לו). 'ארור' בו קללה, בו נידוי, וזה לא יצא מפי איש אחד, כי אם בהסכם כל ישראל בצירוף הכהנים והלויים כדכתיב בקרא, והרי הוא מכלה השפעתו, ואם היו שומעים לדברי הייתי מייעץ להם יותר שישמרו עצמם בזהירות יתירה מזה החטא ובפרט מלעשות בפועל ממש רע לחבירו מענין גזל וחמס והונאה וכיוצא בזה שאז בודאי יתברכו נכסיהם יותר מכל הסגולות, וכמו שידוע שכל הארורים פתחו מתחילה בברכה ואמרו 'ברוך אשר לא יכה את רעהו', וכל ישראל ענו על זה אמן, ובוודאי תתקיים הברכה הזו.

כג. הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (בהקדמה לספרו שמירת הלשון, וכן מרגלא בפומיה דהגה"ק הסטיילפלער זי"ע) מדייק עוד, שלא אמרו שרק מי שדוחה דבריו למשך חודש או שבוע ימים יזכה לכך, אלא אפילו אם מתאפק מלדבר לרגע כמימרא בלבד נמי יזכה לשכר זה, ומכאן יראה כל בר דעת מה רב טובו של השולט על עצמו ושומר על מוצא פיו.

כד. הרה"ק רבי מנחם מנדל ה'שרף' מקאצק זי"ע (אמת ואמונה אות רמב) פירש את הפסוק (משלי כא יד) 'מתן בסתר יכפה אף', דקאי על המתאפק מלהוציא דבר איסור מפיו, כי אין לך 'מתן בסתר' גדול מזה, שהרי אין בריה בעולם יודעת מה היה במחשבתו לדבר חוץ ממנו והקב"ה היודע תעלומות סתרי כל חי. נמצא שבהתאפקותו נתן כביכול 'מתנה בסתר' להקב"ה ומבטל חרון אף. וכבר ידוע בין החכמים שכדאי הוא הדבר להפקיד פקדונות אצל מלכים ושרים ולתת להם מתנות, כי עי"ז תהיה לו דריסת הרגל בביתם ובארמונם, ויוכל לקבל מהם טובת הנאה כשיצטרך.

בענין זה פירשו בעלי המוסר בנוסח התפלה (בסוף שמו"ע) 'אלקי נצור לשוני מרע', כי 'נצור' מורה על נצירת דבר יקר, וכמו שכתוב (שמות לד ז) 'נוצר חסד לאלפים', וכן (משלי כז יח) 'נוצר תאנה יאכל פריה', ואילו שמירה היינו מן המזיקים, וא"כ לכאורה בענין הלשון היה לומר 'אלקי שמור לשוני מרע' - שלא נזיק את עצמנו בדיבורים אסורים ונפול חלילה בבאר שחת. אלא, הן הן הדברים, בכל עת שהאדם מתאפק מלדבר דברים אסורים הרי הוא נוצר ומפקיד את דיבוריו באוצר המנוצר אצל הקב"ה בכבודו ובעצמו.

כה. פעם התאונן אחד מתלמידי ה'חפץ חיים' זי"ע לפני רבו, שדרש לפני קהל גדול משך שעתים ולא השפיע אף על אחד מקהל שומעיו וא"כ מה תועלת בדרשתו. ענהו הח"ח במתק שפתיו, הנה ידוע מאמר הגר"א ז"ל, שבעד כל רגע ורגע שאדם חוסם פיו זוכה לאור הגנוז שאין לבן תמותה שום מושג בנועם זיו אור זה, וזהו רק בעד רגע אחד, הגע בעצמך כמה שכר תקבל אם עלה בידך לחסום פיהם של קהל ועדה משך שעתים לבלי לדבר דברים אסורים לה"ר ורכילות הלא אין לשער ערך השכר, מחלקך יהי חלקי (ח"ח עה"ת, יתרו בהגהות).

כו. הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע ביאר הטעם שכל דיני מצורע הם רק על פי אהרן הכהן או אחד מבניו, כי עיקר טענתו של מספר לשון הרע כי מה חטא בדבר והרי אינו אומר אלא את האמת... לזה הצריכה אותו

הרע, ועל כן שוחטים אותה להשתיק את קולה, ולרמוז על תקנתו של מספר לשון הרע שיחדל מלהשמיע קולו, וכדברי רש"י (בשם חז"ל, ערכין מז:): 'שלה"ר הוא מעשה פטופטי דברים ואף הציפורים מפטפטים תמיד בצפצוף קול. ואילו 'הציפור החיה' באה לכפר על מי ששתק במקום שהיה צריך לדבר, ועל כך נאמר (פסוק ז) 'ושילח את הציפור החיה על פני השדה' לרמוז שאדרבה מעתה יצפצף בקול במילין טבין לחזקת ולתמוך בזולתו.

דהאי בר נש בגין מלה בישא, כך ענשיה בגין מלה טבא דקאתי לידיה ויכיל למללא ולא מליל, והיינו, שבחומר האיסור של דיבורי לשון הרע, לא פחות מכך הוא חומר הנמנע מלעודד את חברו בדיבורים טובים המשיבים את הנפשי.

עפי"ז ביאר הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע (לקט אמרי קודש עמ' נא) הטעם שצריך המצורע להביא שתי ציפורים, כי 'הציפור השחומה' נועדה לכפר על לשון

התורה שילך אל אהרן ובניו, כדי שילמד ממידתו של אהרן הכהן שהיה אוהב שלום ורודף שלום ושינה מדיבורו בשביל השלום, כלומר, שפעמים הרבה על האדם להימנע מלומר את ה'אמת' (אל יאמר שקר, אבל אמת אינו מחויב לגלות כשאין צורך)... ולבעל ה'אמת' שכמותו יאמר לו הכהן באמת אתה טמא (הובא בפרדס יוסף).

ובכלל ייאמר, כפי מה שתכנה את חברך כך יגדל ויצמח, אם תאמר לו צדיק אתה יגדל לצדיק וח"ו להיפך. הגאון רבי מאיר מאזוז זצ"ל, כותב בספרו הגדה של פסח (הגדת ה' נסי), הנה אומרים על בן הרשע 'הקהה את שיניו', ויש בזה חשבון נפלא, כי רשע עולה בגימטריא 570, שניו עולה בגימטריא 366, הורד מרשע תיבת שיניו (366-570) נשאר בידך 204, כמנין צדיק. והכוונה שמי שיש לו בן המתנהג כרשע ח"ו, אם ישנן באזניו, ובכל עת יאמר לו, בני, צדיק אתה, צדיק אתה, אז אכן יפחית מה'רשע' את 'שיניו', והא אכן ייהפך להיות צדיק...

ומביא שם, בדידי הוה עובדא בהיותי בבית החולים (אחר שנפל מקומה שלישיית, לפני שנים רבות מאד) מצאתי שם יהודי אפיקורס ל"ע (שמוצאו מבית חרדי), הלה שאלני כמה וכמה שאלות לקנטר ועל הכל עניתי לו בטוב טעם ודעת, שאלני האיש לשמי, ואמרתי לו שמי מאיר (על אתר אמר האיש, שרבי מאיר היה לומד מאחר - תוכו אכל וכו'). אח"כ שאלתיו לשמו, אמר לי האיש שמי פלדמן (ללא אותיות ע' וא' כפי שהיא נכתבת באידיש, שהם אותיות הניקוד), שאלתיו איך אומרים פלדמן בלה"ק, נענה האיש תרגום של 'פעלד-מאן' הוא 'איש שדה', אמרתי לו הרי כינוי זה 'איש שדה' כתיב על עשו, ואתה אינך עשו כלל וכלל... אינך רשע, כי אם 'צדיק' - לכן עדיף שתשאיר את שמך 'פלדמן' בשפת האידיש, כי פלדמן עולה בגימטריא כתיבת צדיק... ואתה צדיק, שורשך טוב, ובסוף אתה עצמך תשוב להיות צדיק. ואכן, כך הוה, סוף דבר שהלה חזר בתשובה שלמה.

(וכן מעשיו בתחילה, אותו איש סיפר שבשעתו היה לו חשק לעלות לארץ ישראל, ובני המשפחה כינו אותו 'אפיקורוס' על רצונו לעלות לארץ ישראל, [תחת להסביר לו שהסביבה היא של אפיקורסים, ולא שהוא עצמו אפיקורס] וזה גרם לו לקיים את דבריהם ואכן התהפך להיות אפיקורס, וכשחזר ר"מ לקרוא לו צדיק חזר להיות צדיק).

כז. ענין נפלא שמעתי בשם הגאון רבי אהרן קאטלער זצ"ל, כי הנה איתא בחז"ל (יומא ט.) שבית ראשון נחרב עבור ג' החמורות, ע"ז ג"ע ושפיכות דמים, וידועה הקו' שבפסוק כתיב שהוא על עזבם את תורתו (ירמ' ט יב), אלא ביאורו, כי שניהם היו להם, והעיקר היה מה שעזבו את התורה, ואילו היו עוסקים בתורה היה מתקיים בהם 'המאור שבה מחזירה למוטב', וממילא לא היו עובדים ע"ז ושאר עבירות. מעתה יש מקום לתמוה, מדוע מצינו לענין חורבן בית שני שנחרב על שנאת חינום, אעפ"י שהיה בידם תורה אך מחמת שנאת חנום נחרב, מדוע לא נתקיים בהם המאור שבה מחזירה למוטב, מדוע לא פסקו בזכות התורה מלשנא בחנם איש את רעהו, ויישב הר"א, כי תורה הנלמדת ללא מידות טובות, אין בה 'אור תורה' ולא שייך שהמאור שלה יחזיר למוטב...

כח. עפ"י דברי הרה"ק רבי יהושע מבעלזא, שהציפור החיה באה על מילה טובה שהיה בידו לומר לרעהו ושתק, יש מקום לבאר, כי הנה אמרו חז"ל (קידושין מז:): שהציפור החיה מותרת באכילה כי 'לא אמרה תורה שלח לתקלה', כלומר, שלא יתכן שהציפור אסורה לכל העולם, שא"כ נמצא באה תקלה למי שימצאנה, ומנין ידע שהציפור אשר נתפסה בידו היתה של מצורע ואסורה. ורמז יש בדבר, שאל יאמר אדם כיצד אומר לחברי דיבורי עידוד וחיוזוק, ואסביר לו פנים כי גדלה מעלתו - והרי הוא מסוכן לבוא עי"ז לגאות והתנשאות, לזה ידע שלא אמרה תורה שלח לתקלה, אל תחשוש מלשלוח דיבורים טובים באזני חברך, כי בוודאי לא יצא מהם כל תקלה ומכשול...

ואילו 'המשגיח' הגה"צ רבי יחזקאל לעוונישטיין זצ"ל (אור יחזקאל מידות עמו' כג) אמר, שתלמידי ר' עקיבא לא נהגו כבוד זה בזה (יבמות סב:) כי חששו שמא ע"י שינהגו כבוד איש ברעהו יביאוהו לידי גאוה. ובאמת היה בזה פגם

באר הפרשה - פרשת תזריע מצורע

לשבור רעבונו ולהחיות גופו, כלה הנאתו (ושוב מתעורר רעבונו אחר זמן), אך המפייסו בדברים הרי הוא משביע את נפשו ומחיה אותה בדברים^ל, וחיוזק זה עומד וקיים לעד (גם לרבות, כשהלה נזכר ומהרהר שוב בדברים שנשמעו באזניו, כדרכו של עולם, ותחי רוחו מחדש), על כן שכרו גדול יותר ומתברך ב"א ברכות.

ועי"ז יושפע שפע רב בכל העולמות, שפע ברכות טוב, רפואות וישועות לנו ולכל ישראל^{לא}.

וכן נמי גם לאידך גיסא, שכמו שהשומר פיו ולשונו (בסור מרע) מתרומם למעלה ראש ואין ערוך לשכרו, כן יש בידו להתעלות למעלה למעלה ע"י דיבורים של טובה (- עשה טוב), כשאיש לרעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק. וכבר אמרו (ב"ב ט:): 'כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות, והמפייסו בדברים מתברך ב"א ברכות', הרי שהמפייסו גדול וחשוב יותר, ובטעם הדבר כתב המהר"ל (ח"א שם), כי הנותן פרוטה לעני אינו משיב את נפשו אלא לפי שעה, שאחר שקנה בפרוטה אוכל

וחסרון, כי אין זה מעניינו של אדם לדאוג אודות ענוותנותו של רעהו, אלא יהא עניו לעצמו... ואת רעהו יכבד בכל הכבוד ששייך לו...

יש שהוסיפו על כך שלכן אמרו (ברכות יט:): 'גדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה שבתורה', שאף שיש איסור להתגאות, אך חיוב כבוד הבריות דוחה חשש 'לא תעשה' זה...

כט. ודבר שפתיים אך למותר, שעיקר החיוב לעודד ולחזק בדברי חיזוק המחיים את הלב ואת הנפש הוא כלפי בני הבית, אשר אי אפשר לתאר ולשער עד כמה יכול להחיותם בדיבוריו הטובים, ואליו נשואות עיניהם, ודי בהערה זו, תן לחכם ויחכם עוד...

ל. נוהג היה הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל להרבות באמירת דברי שבח לתלמידיו במנה גדושה, פעם נשאל על מנהגו זה, נענה וסיפר דבדידיה הוה עובדא בבחרותו כשלמד בישיבת וואלאז'ין, בימים ההם לא היו להוריו העניים פרוטה לפורטה, ולכן כש'גלה' ללמוד בישיבה היה צריך ללכת לשם רגלי בקור ובכפור כשבקושי היו לו בגדים לחמם את עצמותיו היבשות, כדרכו נקרעו בגדיו ומנעליו, וכך הגיע לישיבה מבויש ונכלם ממצבו הדל. בבואו לישיבה הראו לו מקום מיטתו בחדר אחד עם הגאון רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל (שלימים כיהן כראב"ד 'העדה החרדית' בירושלים עיה"ק ת"ו) ואליו התחבר בעבותות אהבה. יום אחד הבחין רבי זעליג ראובן בהרגשותיו של רבי איסר זלמן, וכיון שרצה לעודד את רוחו אמר לו מדוע פניך רעים, והלא אתמול אמר ראש הישיבה חידוש בשמך... והעיד רבי איסר זלמן שדיבור זה נסך בקרבו כוחות מחודשים וזקף את ראשו, ומאז סילק לגמרי את העצבות מלבו, וכיון שראה עד כמה יכול דיבור אחד להשפיע על נפש הבחור על כן קיבל על עצמו לשבח ולפאר את הבחורים בהרחבה יתירה.

וכך העיד הגה"צ רבי חיים ברים זצ"ל, מעשה בתלמיד שהרגיש עצמו ירוד וחלש מאד, ובאותה תקופה שאל קושיא באמצע השיעור, ושיבח רבי איסר זלמן מאד את קושייתו, עד שאמר, שעל קושיא כזו צריך להעמיד 'משקה' בביהמ"ד, ואותו תלמיד שאב מלא חופניים חיזוק ממאמר זה, עד שבמשך כמחצית השנה למד בהתמדה וביגיעה מחמת דיבור זה, ועתה צא ולמד כמה משפיעה ומסייעת נדיבות הדיבור לכל אחד.

באמצע שיעורו של הגאון רא"ז מעלצער זצ"ל שאל אחד הבחורים קושיא, והרא"ז נענה, אכן הקושיא היא עצומה, ומוכרחים אנחנו להתחיל את כל הסוגיא מחדש, ולבאר את הכל עפ"י יסוד חדש לגמרי. אחר השיעור ניגש אליו הגאון רבי מתתיהו דייזיס, ושאלו, הרי כל הקושיא ששאל אותו בחור אין לה לא ידיים ולא רגליים, מה כל כך נתפעל הרבי מזה, אמר לו רא"ז, ידעתי בני ידעתי שיש כאן טעות מעיקרא, אבל חשבתי הרי בחור זה הוא שְקֵט בדרך כלל, וחשבתי מה יום מיומיים, מה אירע שהוא שואל היום קושיא ברבים, הרי מעודו לא שאל שאלה בשיעור, לאידך, הבחנתי שהנמצא כאן עוד איזה יהודי שאינו מוכר, והבנתי שכנראה מדברים לו נכבדות איזה בחור מהתלמידים, וכנראה מדובר מבחור זה, לכן הוא מקשה כדי להרשים אותו איש, ממילא הייתי צריך לסדר הענין לטובת השידוך. לא. כה אמר הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע (מגן דוד לר"ח אייר) כי ימי חודש אייר מסוגלים לקבלת התפילות, וטעם הדבר כי הנה נאמר בפר' במדבר, שבאחד לחודש השני, הוא ר"ח אייר, אמר הקב"ה למשה למנות את בני ישראל ולסדרם ב'דגלים' והיתה אז שמחה גדולה לפניו ית' (עיי"ש), ונרמז זאת במאמר הכתוב (תהילים כ ו) 'נרננה בישועתך ובשם אלוקינו נדגול ימלא ה' כל משאלותיך', וכלשונו, בעת שמגיע זמן אשר בשם ה' אלוקינו נדגול – שזכו בני ישראל לדגלים, בכל שנה ושנה בהגיע הזמן הזה ימלא ה' כל משאלותיך, השי"ת ממלא כל משאלות עם בני ישראל וזוכים להשפעת רחמים פשוטים ממקור הוי"ה ב"ה.

ישקו העדרים

זאת תהיה תורת המצודע ביום טהרתו (יד ב)

סיפר הגאון רבי בנימין רימר שליט"א משגיח דישיבת טשעבין, שלפני שנים רבות הנהיגו בישיבת טשעבין, שבכל שמחת אירוסין של בחור מתלמידי הישיבה ישתתף לכה"פ אחד מחברי הצוות הרוחני לפאר אותה לכבודו של החתן, ויהי היום ואחד מהבחורים עמד לחגוג את שמחת אירוסיו באחת הערים בצפון ארה"ק, ובאותם הימים היה זמן הנסיעה מירושלים לאותה עיר נמשך כארבע שעות לכל צד, והיה זה מחובתו של רבי בנימין להשתתף שם, כמובן שלא רצה לנסוע ולבזבז שמונה שעות על הדרכים מלבד השהות במסיבת האירוסין, ומה עוד שהיה בזה הרבה טלטולי דאורחא, וביקש מאביו רבי מרדכי לבקש ממנו 'לוותר' לו על חובה זו... אך הגר"מ לא הסכים אליו, ואמר לו שאי אפשר להפר את 'התקנה', ונאלץ לנסוע. בהגיעו אל מקום השמחה מצא אולם מלא במשתתפים, ואיש לא הכירו חוץ מהחתן אשר שמח מאוד בבואו והראה ל'מחותנו' הנה המשגיח בשערי האולם, מיד העלו את ר"ב לשולחן ה'מזרח' וכבדוהו ב'דרשה', פתח רבי בנימין ודרש כיד ה' הטובה עליו, אך כל המסובים המשיכו לעסוק בשלהם, זה בדיבור וזה באכילה ושתייה... והרגיש כי 'קול ה' במדבר'... אחר גמרו עזב את המקום מתוך 'עגמת נפש', על שטרח והתייגע וכפי הנראה היה זה לחינם, ולא 'תרם' מאומה בהשתתפותו וק"ו בדבריו... ושפך ליבו לפני אביו על כל מה שעבר עליו.

לאחר ג' שנים נפגש ר' בנימין עם אותו אברך ברחובה של עיר בבני ברק, ונדהם לראותו אוחז בספרים ומעיין בהם, מאחר שבשנות בחרותו היה 'לידיגייער' (הולך ריק)... והיה ברור לו לר' בנימין שתיכף ככלות ימי ה'שבע ברכות' הוא לובש 'בגדי עבודה', והנה חזותו מוכיחה עליו שהוא 'בן תורה', שאלו ר' בנימין למעשיו והשיב שהוא משמש כ'מגיד שיעור' באחת הישיבות... שאלו ברוב תדהמתו אתה... החזיר לו האברך לר"ב, אתם אשמים בכל זה... שאלו ר"ב, ומה עשיתי כי הבאתי עלי זכיה גדולה כזו... סיפר לו האברך, המשגיח זוכר את 'מסיבת האירוסין' שלי, ואת הדרשה שנאמרה אל העצים והאבנים... לא כך היה, כי חותני הוא איש פשוט ותמים עד מאד, והוא התפעל מאוד מכל השבחים שהעריף 'המשגיח', ובבואו לביתו מלא התרגשות סח לבני ביתו (השוויגער שלי) ובתו הכלה כי זכינו בחתן בן תורה, שהוא ממש 'ספר תורה' חי, ותיאר בפניהם את כל מה ששמע במו אוזניו מהמשגיח שגמר עליו את ההלל, וכך היה בכל התקופה עד הנישואין, שהכלה ומשפחתה היו בטוחים שזכו ב'הלום' מן השמיים... והיא נישאת אדעתא דהכי, וכל ציפיותיה היו לראותי עולה ומתעלה במעלות התורה, ולא היה בידי אלא לישב וללמוד, מתחילה אכן 'שלא לשמה' ולבסוף בא לשמה, עד שזכיתי בחסדי ה' ללמוד וללמד ולהרביץ תורה. באותה שעה זכה רבי בנימין לראות כי יש שכר לעמלו, ואותה נסיעה ונשיאת דברים הצמיחה אילן רב פירות. ללמדנו עד כמה דברי חיזוק ועידוד יכולים לשנות ולבנות דורות עולם.

פאר מקדושים

פּוּגִים גְּדוּרִים מִסְפָּרִים עֵתִיקֵי יוּמִין

פרשת תזריע מצורע תשפ"ה

אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' וביום השמיני ימול. (יב ב)

לבאר סמיכות פרשת שמיני המסיימת בפסוק והתקדשתם והייתם קדושים וגו' לפסוק כי תזריע וילדה זכר וביום השמיני ימול, י"ל עפ"י דאיתא (עי' שבועות יח): כל הפורש מאשתו סמוך לוסתה הוי"ן לו בנים זכרים שנאמר (קהלת יא ב) תן חלק לשבעה, כלומר שפורש סמוך לוסתה, וגם לשמונה, אלו שמונה ימי מילה שזה שכתו. ומבואר לפי זה והתקדשתם וכו' שתקדשו עצמכם בפרישה סמוך לוסתן, כי תזריע וילדה זכר וביום השמיני ימול, תזכה לבן זכר שביום השמיני ימול אותו וק"ל.

(המדפיס מאמסטרדם רבי יהודה ליב זוסמנ'ש, במה שהוסיף מדיליה בספר אהל משה (אמ"ד תקי"ט) לרבי משה כהנא עפשטיין)

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן. (יד ב)

במפרשים הקשו ביום טהרתו משמע שכבר נטהר, ואח"כ אמר שיצא הכהן, משמע שיצא לראות אם נרפא הנגע אם לאו. ועוד דאמר נרפא נגע הצרעת מן הצרוע, כיון שנרפא למה קראו צרוע, ומאי זאת תהיה, היל"ל זה תורת המצורע. ונ"ל במ"ש הרמב"ן והרב אלשיך בפרשת תזריע (יג מז) בענין הנגעים שאינן נוהגין עכשיו, ובזמן שישראל ישבו על אדמתן והיו טהורים וקדושים בלי עון ואשמה היו הנגעים שכיחים.

ותוכן דבריו שבזמן שהיו ישראל על אדמתם קדושים וטהורים, אז כל סיג טומאה מחלאת עון, הקדושה מדחה אותן לחוץ, משא"כ עכשיו שישראל אינן בחזקת טהרה אין הטומאה נידחת לחוץ ומצאה מנוח וכו'.

והנה עמידת בית ראשון היה ת"י שנים כמו שאמרו ז"ל בזאת יבא אהרן (ויקרא יח ג) כמנין בזאת שהוא ת"י, ומנין בית שני היו ת"כ שנים, וחז"ל נתנו סימן כתי"ת למאור גימטריא ת"י ת"ך, שהן שנות בית ראשון ושני, לכן אמר זאת תהיה תורת המצורע, פ"י במנין זאת שהם שנות בית ראשון (ואף שזאת אין גימטריא רק ת"ח שנים, י"ל שנת בנין הבית ושנת החורבן אינו במספר) ותהיה בגימטריא ת"ח שנות בית שני, הם תורת המצורע, שבאלו הימים שהבית המקדש היה תורת המצורע, ואחר החורבן שאין ישראל על אדמתן אין הנגעים נוהגין. ונתן טעם לזה ואמר ביום טהרתו, ר"ל שאין נגעים שכיחין רק ביום טהרתו, כשישראל הן קדושים וטהורים מכל סיג, אז הטומאה נידחת לחוץ ונראין הנגעים.

(יד אבי שלום (אופיבך ת"פ) לרבי שלום אב"ד פיזענץ)

זאת תורת אשר בו נגע צרעת, אשר לא תשיג ידו בטהרתו. (יד לב)

כבר הקשה האור החיים שכל הכתוב מיותר. והענין הוא דהנה צרעת היה בגדולי עולם, וכן מצינו במשה רבינו ע"ה והנה ידו מצורעת כשלג, וכן במרים הנביאה.

וטעם הצרעת שמראה השי"ת להצדיקים שעדיין אינם עובדים אותו בשלימות, כי הגוף נמשל לצרעת שנתגשם בחטא אדם מפיתיו הנחש, וכן איתא בזוהר, ובא הקב"ה להראות להם שעדיין לא נודכך גופם בשלימות כדי שיחזרו בתשובה. וזהו פירוש מלת מצורע מוציא רע. וזה כוונת הכתוב כאן זאת תורת המצורע, ר"ל שלענין זה בא להורות הצרעת, שידע אשר לא תשיג ידו בטהרתו, שעדיין לא השיג ידו בטהרתו ולא נודכך כראוי.

(ליקוטי שושנים, לרבי משה צבי מסאווראן)

דף היומי

כמה טפשי אינשי דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבה, דאילו בס"ת כתיב ארבעים יכנו ואתו רבנן בצרו חדא. (מכות כב)

בספר אור ישראל (פפד"א תס"ב) כתב טעם לזה דבצרי ליה רבנן חדא, משום שאמרו במדרש, אלמלא נגדוהו ארבעים מלקות הוי מיתה ממש, וקיי"ל מלקות במקום מיתה עומדת ולא מיתה ממש, ולכן צריכין אומד למלקות אם יכול לקבל אם לאו.

וז"ש הכתוב (דברים לה ב) יערוף כמטר לקחי, היינו תורה שבכתב הנקרא לקחי, כמ"ש (משלי ד ב) כי לקח טוב נתתי לכם, ובתורה שבכתב משמע ארבעים יכנו, ואז היה מת על ידו. וזהו שאמר יעריף, ואין עריפה אלא לשון הריגה כמ"ש וערפו שם את העגלה (תענית ז). משא"כ תול כטל אמרתי היינו תורשב"פ הנקראת אמירה, ואמרו חכמים בתורה שבע"פ שאין לוקין רק ל"ט, ועי"ז ניצול מן המיתה. וזהו שאמר תול כטל אמרתי, רמז על ל"ט מלקות, דאתי רבנן ובצרי ליה חדא, ועולה רק ט"ל מלקות.

(בית פרץ דרוש כג (זאלקאווא תקי"ט) לרבי פרץ מ"מ מבראד)

רבי שמשון חסיד מהמבורג

הג"ר שמשון חסיד נולד לאביו רבי משה מהמבורג, וכשגדל מאד בתורה שימש כדיון בבית דינו של הגאון הנודע רבי יחזקאל קצנעלבוגן זצ"ל הידוע בספרו כנסת יחזקאל. בשנת תצ"ו התעורר פולמוס גדול בהלכה בין רבי יחזקאל קצנעלבוגן לרבי שמשון חסיד בענין פצוע דכא, כשליצירו של רבי שמשון עומד המהר"ם חאגיז זצ"ל ולצידו של רבי יחזקאל עמד הגאון רבי יעקב עמדין זצ"ל, שאף הדפיס ספר מיוחד על ויכוח זה בשם אגרת בקורת (אלטונה תצ"ט).

בבית המדרש שהקים הנדיב רבי יששכר בר כהן בהמבורג עלה ונתעלה מאד בתורה, ואחרי פטירת רבי יששכר בר עמד רבי שמשון חסיד בראש בית המדרש. רבינו יונתן אייבשיץ זצ"ל העריכו ביותר, וכתב עליו תוארים מופלגים: 'האי חסידא ופרישא איש קדישא'.

ב"י כסלו תצ"ח נסתלק לבית עולמו, ונקבר בבית העלמין היהודי באוטסנן הסמוכה לאלטונה, ועל מצבתו חרות שנהג לחזור על הזוהר הקדוש מדי חודש, ועל שישה סדרי המשנה מדי שבוע.

חיבר ספר נזירות שמשון חידושים על שולחן ערוך אורח חיים ובפרט על המגן אברהם, החידושים לא נכתבו כספר להדפסה, אלא הועתקו מגיליון השולחן ערוך שלו. וגם בתוספת חדישים על המשניות, נכללו חידושי שלו וציינו (מהרש"ה) ר"ת מוה"ר יששכר חסיד. בנו הג"ר יששכר בער בלוד זצ"ל בעמ"ס בינת יששכר היה גאון מפורסם, וכיהן אב"ד בק"ק קהילת מטרסדורף.

זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת תזריע מצרע תשפ"ה שנה י | גליון מס' 579

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

בניני אמונים

בניני תפלה בפרשה

צרעת הנפש

מונעת את התפלה

"כל ימי אשר הנגע בו יטמא טמא הוא בדרך ישב מוחזן למחנה מושבו" (ג טו)

דרש המשפיע רבי משה וולפסון:

כתב ה'חפץ חיים' ('שמירת הלשון' שער הזכירה ז) שענש הצרעת על חטאי הלשון נתן גם ב'מינו. אולם בשונה מהזמן שבית המקדש היה קיים, שאז נגע הצרעת נכר בגוף החוטא, בזמן הזה הנגע נסתר והוא נדבק בנפשו. לכך אף רומז הפסוק (משלי כא כג): "שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו".

לאור דבריו, דרש המשפיע רבי משה וולפסון, יש לומר בדרך רמז, כי כשם שבזמן בית המקדש נאסר על המצרע להכנס לירושלים (המקפת חומה מימות יהושע בן נון, ראה רמב"ם טמאת צרעת י ז), כך גם בזמן הזה, מי שדבר לשון הרע ולקה בצרעת הנפש, אין ראוי תפלתו לעבר דרך שער התפלה הקבוע בירושלים, ולפיכך מעכבים אותו מן השמים מלהתפלל תפלה הראויה להתקבל, ואוטמים את לבו מלחוש בנגעם ומתיקות התפלה.

ענין זה נרמז בכתוב (תהלים קמב ח): "הוציאה ממסגר נפשי להודות את שמך", כלומר, רפא את נפשי מנגע הצרעת, שהלוקה בה מכנה "סגירא" בלשון התרגום, כדי שאוכל "להודות את שמך" בתפלה כהלכה ('ואני תפלה עמ' נח).

קנינת מדת

השפלות בתפלה

"ולקה למטהר שתי צפרים חיות טהרות ועץ ארז ושני תולעת ואזב" (ד ט)

רש"י מפרש שתולעת השני והאזב הבאים לטהרת המצרע, נועדו לרמז כי התקון לחטאו

קול אמונים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

אם לא תענה, איך תענה?

בפרשתנו מפרשת התורה את דיני הצרעת, הבאה פענש על הנכשל בחטא הלשון. הזהר הקדוש (מצרע נג א) מגלה לנו שאין זה ענשו היחיד של הנכשל בחטא הלשון. נוסף על כך, דבוריו האסורים גם מטמאים את פיו וחוסמים את תפלתו מלהתקבל.

ואולם "מות וחיים ביד הלשון". כשם שיש לה ללשון כח לסתם שערי תפלה, כך יש בכחה לפתחם. הזהר הקדוש (וילך רפח ב) מלמד אותנו על כחה האדיר של עגית אמו פהלכה, ואלו דבריו: "כאשר ישאל נזהרים לענות אמן פראוי, הקול מכריז בכל העולמות: 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים' ('שעיה כו ב) - אל תקרי 'אמונים' אלא 'אמונים'. כשם שישאל פתחו שערי הברכות בעגית אמן, כך יפתחו בפניהם שערי תפלה, ותתקבל תפלתם".

ואתה, קורא נכבד, האם תגש לתפלה מבלי לפתח תחלה שערי תפלה?! בידך המפתח, האם תותר עליו?!

לא בכדי אנו אומרים מדי בקר, לפני ברכות השחר, את הכתוב המזכיר לנו 'סוד זה (תהלים סט ז): "ענני באמת ישעך", כלומר, "ענני באמת" - ענני בזכות עגית אמן שפרושה כידוע אמת.

אל תחמיץ את ההזדמנות לפתח שערי תפלה! הקדם מדי בקר לבית הנקסט ואמר את ברכות השחר בחברותא! זהו מעשה קל ופשוט, אך עצמתי מאין כמותו, והוא מבטיח כי תפלתך תתקבל ברחמים ובכבוד.

בקריאת "ענני באמת ישעך"!
שבת שלום,

א' תמוז ה'תשפ"ה

יהיה על ידי שישפיל את עצמו
מגאותו כתולעת וכאזוב.

דרש רבי שמשון דוד פנקוס:

כידוע, מדת השפלות היא תנאי מוכרח בעבודת התפלה, כפי שנפסק בשו"ע (או"ח צח א): "יתפלל דרך תחנונים כרש המבקש בפתח". הסבה לכך היא שכאשר אדם מתפלל מתוך שפלות - קרובה תפלתו להתקבל. כאשר עומד האדם בתפלה לפני הבורא יתברך בגבהות לב, משדר הוא בכך שאינו חסר כלום, ורק על מותרות הוא מבקש, ומדוע שירחמו עליו משמים? אך כאשר הוא מכניע ומכופף את עצמו, מוכיח הוא בהתנהגותו את הכרתו שאין לו כלום משלו, והוא זקוק לתמיכה על כל צעד ושעל. אדם כזה, בקשותיו מתקבלות לרצון לפני ה', כפי שלהבדיל בשר ודם היה מרחם עליו אלו היה רואהו בשפלותו.

כדי שנוכל להגיע לדרגת שפלות שפזו, תקנו לנו חכמים פריעות והשתחיות בתפלה. השתחיות אלו נתקנו באפן אשר ככל שדרגת האדם גבוהה יותר - כך יהיה עליו להשפיל עצמו יותר, כפי שאמרו חכמים (ברכות לד ב) שאדם רגיל כורע בתפלת שמונה עשרה בברכת אבות ובמודים תחלה וסוף, כהן גדול כורע בסוף כל ברכה וברכה, והמלך בתחלתה ובסופה של כל ברכה (וראה רמב"ם הלכות תפלה ה י).

לאור זאת צריך כל אדם להתבונן ולערך חשבון נפשו: ככל שהוא חש גבוה יותר בדרגתו, כן יהיה עליו להמעיט ולהשפיל עצמו טרם בואו להתפלל, כדי שתפלתו תתקבל.

כמה חשוב אפוא שלא נפגע להרגל בנושא חשוב זה ושללא נקים את תקנת הפריעות וההשתחיות כ'מצות אגשים מלמדה'. עלינו לכרע מתוך הרגשה והכרה בסבת התקנה, וכך נזכה להכניע עצמנו פראוי, ותפלותינו תתקבלנה ברחמים ובכבוד (תפארת שמשון).

ברכות השחר כהלכה

במול בבונה בתברותא

המחאה שהתחלפה ואמן שהחמצה

שחלה טעות בשליחה, וכי אין מדובר כלל בהמחאה שלו. הוא התקשר לבנק והתעניין לפשר הדבר, אך לא היתה בפייה תשובה, והם המליצו לו לגשת לסניף הבנק ולברר את הענין.

שעות ספורות לאחר מכן נפתרה התעלומה, כאשר מכשיר הטלפון בבית משפחת ליטון צלצל, ומעבר לקו הזדהה יהודי תושב בורו פארק אשר ספר כי אף לביתו הגיעה מעטפה דומה למעטפה שהגיעה לבית משפחת ליטון, אולם בתוך המכתב הנחה המחאה על שם משפחת ליטון. מסתבר כי הפקיד בבנק החליף בטעות בין ההמחאות; את ההמחאה של משפחת ליטון הניח במכתב שלהם, ואת ההמחאה שלהם הניח במכתב שנשלח למשפחת ליטון.

הרב ליטון הודה לדובר שמעבר לקו. הוא התעניין לשמו ולכתבתו וספס עמו כי לאחר שבת יגיש עמו כדי להחליף את ההמחאות.

שעות ספורות לאחר מכן, סמוך לכניסת שבת, צף המעשה לפתע בלבנו של הרב ליטון. הוא שחזר שוב במחו את שם משפחתו של האדם שקבל בטעות את המחאות... השם היה מפר לו, וארכו לו כמה דקות כדי להזכר מהיכו.

מסתבר כי היה זה, לא פחות ולא יותר, אותו אדם ששבוע קודם לכן הוא פגש בבית הכנסת והעיר לו על כך שענה אמן חטופה. שם המשפחה לא היה נפוץ במיוחד, ואף הכתבת שנמסרה לו היתה קרובה מאד לבית הכנסת שבו התפלל. לא היה אפוא כל ספק כי מדובר באותו אדם.

הרב ליטון ראה בכך השגחה פרטית מפלאה, כפיכול אותנו לו מן השמים כי נהג פהגו כאשר הסב את תשומת לבו של אותו אדם לכך שענה אמן חטופה, וכי עליו להמשיך להשתדל לחזק את הענין של עניית אמן פדיון.

מיד עם צאת השבת התקשר הרב ליטון לאותו אדם והתעניין האם אכן הוא האיש שלו העיר לפני שבוע על עניית אמן חטופה. האיש אשר את העבדה בהתפעלות, והשנים סכמו ביניהם להפגש כדי להחליף את ההמחאות.

הפעם הגיע הרב ליטון לביתו של האיש כשבדידו ספר 'משנה ברוחה' חלק א', וכשנפגש עם האיש קרא מתוכו:

על דברי השלחן ערוך' (קכד ח) בבאור אסור אמן חטופה - "שלא יחטוף וימחר לענות אותו קודם שיסיים המברך", כותב 'המשנה ברוחה' (ס"ק ל): "רצה לומר, שימתינו עד שיסיים הש"ץ כל התבה אחרונה לגמרי. ויש אנשים שמתחילים לענות בעוד שהש"ץ עומד עדין בחצי תבה אחרונה וזה אסור".

לשאת חן בעיני המתפללים, בכל זאת לא נרתע מלעסוק ומלחזק את סובביו בנושא הקרוב ללבנו - עניית אמן כהלכתה. כך, כאשר במהלך חזרת הש"ץ הבחין באחד המתפללים העונה אמן פעם אחר פעם לפני שסיים החזן את ברכתו, התקשה לשאת זאת. לאחר התפלה הוא נגש לאותו אדם והעיר לו כי הדבר אסור. "עניית אמן טרם סיים הש"ץ את הברכה במלואה, נחשבת כאמן חטופה שאסור לענותה", הסביר רבי הלל לאיש. אך הלה התקשה להודות בטעותו, "לשניה אחת לכאן או לשם אין כל משמעות..." הוא טען, וכשרבי הלל נסה להתוכח עמו, דרש ממנו הלה שיראה לו מקור לדבר.

בקשתו של המתפלל כלל לא היתה מסבכת בעבור רבי הלל... כמי שעוסק בנושא זה שנים, הלכות עניית אמן היו סדורות במחו, ובפרט הלכה פשוטה זו. הוא נגש מיד לארון הספרים ותר אחר כך א' של ספר 'המשנה ברוחה' של מרן ה'חפץ חיים'. אלא שלמרבית הפלא לא מצא את הפרק המבקש.

נגש אפוא רבי הלל בשנית לאותו אדם והסביר לו כי אמנם לא מצא את הפרק המבקש, אך אם ירצה יוכל לעין בעצמו במשנה ברוחה' בסימן קכד סעיף קטן ל' ובנקל ימצא את ההלכה. ליתר בטחון הוא התענין לשמו של האיש, ואמר לו כי ישתדל

הרה"ג רבי הלל דוד ליטון שליט"א, תלמיד חכם מפלג מפלטבוש שבניו יורק, אשר חבר ספרים נפלאים בכמה וכמה מקצועות התורה, נוהג מזה שנים לחזק בכל עת מצא את קיום מצות עניית אמן כהלכתה, בכל מקום שאליו הוא מגיע.

את המעשה המובא לפניכם הוא נשם

שעות ספורות לאחר מכן נפתרה התעלומה, כאשר מכשיר הטלפון בבית משפחת ליטון צלצל, ומעבר לקו הזדהה יהודי תושב בורו פארק אשר ספר כי אף לביתו הגיעה מעטפה דומה למעטפה שהגיעה לבית משפחת ליטון.

א. שמבטא את האל"ף שבראש התבה בשו"א [המכנה חט"ף בלשון הראשונים] ולא בקמ"ץ (שו"ע קכד ח).

ב. שחוטף וממחר לענות אמן, לפני שמסיים המברך את ברכתו (שם).

זהירות אמן חטופה

לשלח לו בהקדם צלום של העמוד שבו מופיעה ההלכה המדוברת.

הצורה שבה התקשה אותו אדם לקבל את הערתו, גרמה לכך שבלבו של הרב ליטון החלו להתעורר ספקות, שמה הוא לא היה צריך להעיר את הערתו, הלא בסך הכל היה אורח במקום.

שבוע חלף מאז. בערב שבת קודש פרשת תרומה הופיעה מעטפה בתבת הדאר של משפחת ליטון. המעטפה הכילה בתוכה מכתב מקפל ובתוכו המחאה בנקאית. במכתב נאמר כי בשל בעיה שהיתה בהמחאה נאלץ הבנק להחזירה. מבט חטוף בהמחאה הספיק לרב ליטון כדי להזכר

לזכרון בראש הספר 'חובת עניית אמן', אותו הוציא לאור. זהו מעשה המשלב בתוכו השגחה פרטית מפלאה וחזקו נפלא בנוגע למצות עניית אמן כהלכתה על כל פרטיה ודקדוקיה.

ספור המעשה החל בשבת קודש פרשת משפטים תשנ"ח. רבי הלל התפלל באותה שבת בבית כנסת מסים בשכונת בורו פארק, כמנהגו לסור לשם פעם בשנה לצורך מגבית צדקה לארגון חשוב שהוא נוטל חלק בנהולו.

על אף שרבי הלל היה אורח במקום, ובפרט שמטרת בואו חיבה אותו להשתדל

ההתגברות הראשונה

ה'בית יוסף' פותח את חבורו הגדול ה'שלחן ערוך' במלים: "יתגבר כארי לעמוד בבקר לעבודת בוראו, שיהא הוא מעורר השחר". הלכה זו היא יסוד קיום המצוות ועבודת ה' של היהודי, וכפי שכתב בעל הפלא יועץ ש"בזה תלוי כל היהדות" (חסד לאלפים א א). שכן כאשר האדם פותח את יומו בהתגברות להשפמה בזריות, אזי זכה להמשיך ולהתגבר על יצרו לאורך כל היום. אולם אם מיד עם שחר הוא נכנע ליצרו וממשיך לשפב, היאך יוכל לעמוד בפני פתויי היצר במשך היום, הלא כבר אכרו חכמים (אבות ד בב) "עברה גוררת עברה".

וכך כתב רבי מרדכי דוד ליון, בעל ה'דרכי דוד':

"והנסיון מורה לנו, כי מי שמשכים ומתפלל כהגון, גם למודו בתורה כל היום הוא כראוי, כי אחד מחזק את השני, ורוחו נכון בקרב לעסק ולהתעמק בתורה כפאות וכנכון. ואם חס וחלילה תפלתו בזלזול קצת בתחלת היום ואינה כהגון חלילה, נגרר היום ממילא אחר תחלתו ואינו מרצה מעצמו. ולכן צריך האדם להתחזק ולהתאמץ בשניהם יחד - בתפלה ובתורה" (דרכי דוד' פתיבות קי ב).

ההשפמה הורגת את היצר הרע

רבי אברהם אזולאי, בעל ה'חסד לאברהם', כותב כי השפמת הבקר היא סגולה נפלאה "להרג את היצר ולהכניעו", והביא רמז נפלא לכך מדברי הגמרא (ברכות נח א): "הבא להרגך - השכם להרגו"; הדרך להתגבר על היצר הרע "הבא להרגך" הוא באמצעות ההשפמה - "השכם להרגו" (הגהות מהר"א אזולאי על הלבוש א א).

אף בעל הפלאה כותב שההתגברות לעמוד בבקר לעבודת ה' היא "שמירה לכל היום להיות לו לעזר להתגבר ולנצח את יצרו" (פתחא זעירא בראש ספר 'המקנה' אות לח).

יום אחרון מלא במצוות

בספר 'תגבר כארי' (שער א אות ג) משתף המחבר בתובנה מטלטלת על מעלת השפמת הבקר, אליה הגיע בעקבות מעשה שהיה: אחד ממפריי התמוטט לפתע ביום בהיר בשעה שמונה בבקר ונפטר בתוך שעות ספורות.

באותו יום קם אותו יהודי בזריות כדרכו, קרא קריאת שמע בכונה, התעטף בטלית, הגיח תפלין, ענה אמן אחר ברכות השחר, התפלל עם הצבור פותיקין, ענה אמן אחר הקדישים ואחר חזרת הש"ץ, ואף זכה לעלות לתורה. לאחר מכן עוד הספיק להשתתף בשעור הקבוע לאחר התפלה ורומם את נפשו בעוד דף גמרא.

כך, אף שהשיב את נשמתו בשעת בקר מקדמת, עוד הספיק לקים ביומו האחרון מצוות רבות שליו אותו בעת שהשיב נשמתו לבוראו.

שערו בנפשכם, אלו היה אותו יהודי מאחר לקום באותו יום, מה גדול היה צערו על כך שהפסיד את המצוות הגדולות הללו ביום האחרון לחייו!

על החי לתן אל לבו, ומדי בקר לחשש שמא אלו שעותיו האחרונות, ואם לא ימהר להשכים קום יאבד את המצוות הרבות שיכול הוא לקים עם בקר ('תגבר כארי' שער א אות ג).

הבושה הגדולה "מלא פניהם קלון"

אין מצוה קלה יותר מעניית אמן, אף דוקא בשל כך התביעה על הזלזול בה חמורה שבעתים.

בספר 'רחמי האב' (אית נו) כתוב שבעוד על מצוות שקיומן כרוך בטרח או הוצאות כספיות, יתכנו מליצי ישר שילמדו זכות על האדם שלא קימן לעתיד לבוא, את הזלזול במצוות עניית אמן יהיה קשה להצדיק: "מה יענה ליום פקדה כשישאלוהו: למה לא ענית אמן - מה עבודה היא?!" ומסיים כי על גדל הבושה שתהיה לאותו אדם בעולם הבא, מרמז הכתוב ואומר (תהלים פג ז): "מלא פניהם קלון" - סופי תבות אמ"ן.

נקפיד על עניית אמן, נפתח את היום באמירת ברכות השחר בחברותא ונרבה לעצמנו הרים של זכיות!

ענית אמן עדיפה מהשתתפות בברית מילה

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יב ג)

גאב"ד רמת אלהן רבי יצחק זילברשטיין נשאל מאת אדם הנוהג לומר בקביעות ברכות השחר עם חבריו בבית הכנסת, באפו שכל מתפלל אומר את הברכה בתורו והיתר עונים אחריו אמן. באחד הימים, אחר שברך בפני חבריו, נודע לו שמתקיימת ברית מילה בקומה העליונה, והסתפק - האם עדיף שימשיך ויענה אמן אחר המברכים, או שמוטב שיפרש וילך להשתתף במעמד הברית, שהוא כידוע מעמד גדול ואף אליהו מלאך הברית משתתף בו?

והשיב: יש להעדיף להשאר בחבורת עוני האמן אחר ברכות השחר מאשר להשתתף בברית, משום שהעונה אמן מקים מצוה בפעל, בעוד שהשתתפות בברית אינה מצוה. אף הגעת אליהו מלאך הברית אינה סבה לעזוב את חבורת עוני האמן וללכת לבד, לפי שבענית אמן בורא האדם מלאכים חדשים, וכפי שמעיד הרמז הידוע: "אמן" בגימטריה "מלאך" (יוו העמודים וחשיבותם קצב מו עמ' 14).

'טמא טמא' - פנגד בטול מאה ברכות

"וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא" (יג מה)

דרש אחד מחכמי תימן הקדומים:

מפני מה נענש המצרע שעליו לקרא לאוני כל "טמא טמא"? אלא לפי שבטל אמירת מאה ברכות ביום, נגזר עליו לקרא תחת זאת בקול "טמא טמא" - בגימטריה מאה (שואל ומשיב ילקוט מדרשים).

שערי אמן נפתחים בטורת המצרע

"זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הכהן" (יד ב)

דרש רבי נח מינדס, מחתנו של הגר"א:

הזהר הקדוש (וילך רפה ב) דורש מן הכתוב (ישעיה כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמור אמונים", שבזכות ענית אמן בכונה נפתחים למעלה פתחי ברכה שמהם נשפע רב טוב על ישראל. לעמת זאת, את המצרע מכנה הזהר (תרו פ א, וכע"ז) בתרגום אונקלוס (כאן) "סגירא". ויש לפרש כי עוון לשון הרע, שבגינו לוקה אדם בצרעת (ערכין טו ב), פוגם

בתקון הנעשה בענית אמן וגורם לסגירת שערי השפע הנפתחים בזכות ענית אמן.

דבר זה אף נרמז בכך שראשי התבות של שלשת השתפים בעוון לשון הרע: "אומר", "נאמר" [מי שמספרים עליו לשון הרע] ו"מקבל" הם: אמן.

לפיכך טהרתו של המצרע נעשית באמצעות הבאת צפורים ואזוב, שראשי תבותיהם הם צ"א כגימטריה של אמן, כי בטהרתו נפתחים שערי אמן שנגעלו בפניו (פרפראות לחכמה, וראה 'מגן אברהם' [למגיד מטריסק]).

אמן מסלקת נגעים

"זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הכהן" (יד ב)

דורשי רשומות דרשו כי הקפדה על ענית אמן מצילה מנגעים וחלאים, מכך ש"שירי של פגעים" שבו נאמר: "לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך", הוא פרק צ"א מתהלים - בגימטריה 'אמן'.

אף מכך שפרשתנו, פרשת מצרע, מונה תשעים פסוקים, נתן להביא רמז לכך שהמקפיד על ענית תשעים אמונים ביום כתיבת הקדמונים, נצול מן הנגעים (ראה 'שערי צדק', נדפס בתוך ספר 'אסוף השמו', פרשת מצרע).

שערי מן עז

ענית אמן במשנת בעל החולא

חיל ורעה

הכנסת לענות אמן, היא שמה רבה".

החנוך מקטנות ליראת ה'

את דברי המשנה (אבות ג ט) "כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו - חכמתו מתקיימת, וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו - אין חכמתו מתקיימת", מפרש הרבי מקומראנא כך:

כל מי שיראתו קדמה לחכמתו, דהינו שעוד בהיותו רך בשנים, טרם הגיעו לגיל לפוד תורה וחכמה, הקדימו לחנוך ליראת ה', ולמדוהו לברך ולענות אמן, אזי כשיגדל וילמד, "חכמתו מתקיימת" בידו. ואולם מי שחכמתו קדמה ליראתו, שהמתינו הוריו שיגדל ויחכים ואז ידע ליראה את ה', ולא חנכוהו הוריו משחר טל ילדותו להקפיד על אמירת ברכה וענית אמן, אזי אין חכמתו מתקיימת, כי קיים החכמה תלוי בכך שיקדם לה החנוך ליראת ה' (נוצר חסד' על אבות שם).

כתב הרבי מקומראנא בספרו 'שלחן הטהור' (רטו ז), כי הזהר הק' ובעקבותיו אף האר"י הק' הפליגו מאד בגדל ענינו של המבטל מצות ענית אמן, ולעמת זאת האריכו בגדל שכו של הנוהר בעניתה. והפעם בדבריהם "לאחזו פלצה ורתת. על פו יהיה אדם נוהר לענות אמן בכונה גדולה ובנישוב הדעת... ויזהר לענות תשעים אמונים אחר הברכות והקדיש".

מנהג הבעל שים טוב

בענין חנוך הילדים לענית אמן, כתב האדמו"ר רבי יצחק איזיק מקומראנא בספרו 'שלחן הטהור' (צח ג) כך:

"מנהג כשר... שריש דוכנא [מלמד תינוקות] מביא תינוקות של בית רבן לבית הכנסת שיענו אמן ויהא שמה רבה וקדשה בקול נעים. וכן עשה מרו רבי ישראל בעל שם טוב בילדותו, שקבץ כל תינוקות של בית רבן לבית

ה'היכל הברכה' י באיר תרל"ד

האהל במקום מנוחתו של בעל היכל הברכה בקומראנא

האדמו"ר רבי יצחק איזיק יהודה יחיאל ספרין נולד בשנת תקס"ו לאביו האדמו"ר רבי אלכסנדר סנדר מקומראנא. בילדותו הרבה ללמד תורה מפי אביו הגדול.

לאחר שהתיתם מאביו בהיותו כבן שתים עשרה, גדל אצל דודו אחי אביו, האדמו"ר רבי צבי הירש מזידיטשוב, ולאחר שנשא לאשה את בת הצדיק רבי אברהם מרדכי מפינטשוב, עבר לגור בעיירה פינטשוב, שם כהן חמיו כרב.

הוא הרבה לנסע לצדיקי דורו וללמד מהם ארחות ישר וחסידות, ואולם את עקר תורתו קבל מפי חמיו ומפי דודו הרבי מזידיטשוב. אחר פטירת דודו בשנת תקצ"א, והוא בן עשרים וחמש בלבד, חזר לעיירה קומראנא. שם החל לנהר אליו קהל חסידים רב, והוא התפרסם כצדיק פלאי ופועל ישועות.

חבר ספרים רבים שבהם שלב את תורת האר"י הק' ותורת הבעל שם טוב, בהם: 'היכל הברכה' - פרוש על חמשה חמשי תורה; 'אוצר חיים' על תר"ג מצוות; 'זהר חי' - פרוש על ספר הזהר; 'מעשי אורג', 'עצי עדן' ו'פני זקן' על ששה סדרי משנה.

נפטר בתאריך י באיר תרל"ד, ומנוחתו כבוד בבית העלמין בעיירה קומראנא.

{ אז נדברו }

פרשת תזריע מצורע תשפ"ה | גליון מס': 688 | לסדר: "יום בשורה הוא ואנחנו מחשים!?"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל:

a8447168@gmail.com

אנחנו זקוקים למעט 'מצלצלים'
לקראת הדפסה מחודשת של הספר
'המסולאים בפר' - תורה,

לקראת חג השבועות.

התקבל מידע מהימן שישנם אנשים
שעו להם כסף מיותר!!! ואליהם אנחנו
פונים... נא להסדיר את העניין בהקדם

(פירוש האפשרויות כמפורש למטה)

רוצים להיות שותפים

בהוצאות העלון?

בבנק: בנק פארי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

באשראי: "נדרים פלוס"

(שם קופה: עלון אז נדברו)

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

חיפוש נרתבים אחרי... לא מוצאים אותי... נאבדתי לעצמי...

בשכונה שלי ישנו בחור בן עליה וירא שמים שיש לי קשר איתו... בין הזמנים יוצא לנו לשוחח הרבה... כמובן שאנחנו מדברים רק בנושאים של עבודת ה' ודקדוק הלכה כ"י... כי אי אפשר לדבר איתו על נושאים אחרים!!! כי באמת כל כולו תורה ועבודת ה' ולא מעניין אותו כלום חוץ מזה!!! (לא אני... אני מדבר גם על פוליטיקה ועל החסה שבשטחים... אבל לא איתו...) יום אחד שנינו סיימנו שחרית בשטיבלאך באותה שעה ויצאנו יחד לרחוב... והיה לי חשוב לדבר איתו על איזשהו נושא... (עוד מעט אני גם אגיד לך מה הנושא...) ואני מתחיל לדבר איתו בענייני עבודת ה'...

ואז לפתע הוא עוצר אותי!!! רגע... אי אפשר לדבר כאן! יש פה פח!!! נכון... הוא צודק... באמת יש פה 'צפרדע' ועל פי הלכה אסור לדבר כאן ד"ת... 'והיה מחניך קדוש'!! טוב... אני שותק עד... עד שנעבור ד"א ממקום שכלה הריח... סו"ס עברנו את הפח, ואז אני ממשיך...

לא חלף דקה וחצי... ואני שוב רואה שהוא לא מרוכז... הוא לא איתי... אני שואל אותו: מה יש?? הטלית שלך... מה הטלית שלי?? הטלית שלך נגררת על הרצפה... (יצאתי מהשטיבלאך עם הטלית עלי)

אה... טוב... אני ארים אותה... (ואז הוא הסביר לי: שהוא הסתפק האם יש דין תוכחה בכלאו דברים או לא ולכן הוא היה מהורהר) טוב... הרמתי את הטלית... העיקר שתהיה רגוע... ותתן לי כבר לדבר... אני ממשיך לדבר... ולא חלף חצי דקה והוא שוב... **שוב הוא עוצר אותי...** שוב פח!!!

בטח... מאז הספקנו לצעוד 50 מטר ואז הספקנו כבר להגיע לפח השני... שוב אני שותק!!! בטח... הוא צודק... אסור לדבר ד"ת ליד פח... סו"ס עברנו את הפח השני, ויאלא... תן לי כבר לסיים את המשפט... אני כבר שלוש פעמים מתחיל וכל פעם אתה עוצר אותי... **פעם אחת** בפח הראשון... **פעם שניה** עם טלית... **ופעם שלישית** עם הפח הבא... ומה מהר כי עוד רגע אנחנו כבר בפח השלישי... טוב... אני ממשיך לדבר... **ולפתע שוב!!! שוב אני מרגיש שהוא לא איתי...** נו... מה יש עכשיו? תשמע... יש פה מיכל גניזה ממוול, ואני רואה שהוא התמלא על גדותיו ויש פה פרשת המן ושירת הים זרוקים על הרצפה ואי אפשר להמשיך ככה ללכת בשאט נפש... צריך לאסוף את זה... זהו!!! כעת איבדתי אותו לגמרי... אם הוא עכשיו הולך להרים לי את כל הגניזה אני אשאר פה איתו עד תמיד של בין הערביים... אמרתי לו: רגע רגע רגע... אתה רוצה להגיד לי שכל פעם שאתה רואה גניזה על הרצפה אתה הולך ומרים אותה? הוא עונה לי: יש לי ברירה... הלוואי!!! הלוואי ותפטור אותי!!! נראה אותך פוטר אותי מלעבור ליד כתבי הקודש שמונחים בבזיון על הרצפה ולהמשיך הלאה... ניסיתי להתווכח איתו... אבל הוא הראה לי בקיאות בנושא הזה... פה כבר לא יכולתי!! בשלב הזה התעצבנתי!!!

שלא תבין... לא התעצבנתי עליו... התעצבנתי בעיקר על עצמי!!!

כי... כי לאורך כל הדרך... מכל המכלול של ההתנהלות אני מזהה אצל הבחור הזה משהו לא תקיני!!! קח רק התיאור הקצר הזה שתוארתי לך איך שכל 30 מטר הוא מוצא משהו אחר שצריך לעשות ע"פ הלכה... תסכים איתי שמהו פה לא תקיני בהתנהגות!!! דא עקא: ש... שמה לעשות... הוא צודק!!! לא תפסתי אותו על טעויות!! בכל פעם שהוא עצר אותי, הוא בסוף צדק!! גם בפח הראשון, גם בפח השני, גם בטלית, וגם בגניזה... לא היה משהו שהוא עשה שיכולתי להגיד לו: שזה סתם חומרה מיותרת!! ואתה סתם נתקע!! לא!! הוא היה מנומק עד הסוף... ולא יכולתי להתווכח איתו... אבל עדיין!! בסיכום של המכלול הכללי ברור שמהו פה לא תקיני...

זה עיצבן אותי: משהו פה לא נכון!!!!!! השאלה מה??

ועכשיו!!! אחרי שהסברתי לך מה עיצבן אותי בדרך חזור איתו מהשטיבלאך... אז אני אשלים לך את התמונה... כי למעשה הסיפור לא התחיל כאן, זה כבר התחיל בשטיבלאך... הסיפור התחיל מזה שאני הגעתי לשטיבלאך בשעה יחסית מאוחרת... (לפני סו"ק השני... סו"ס זה היה ערב פסח) ושמתי לב שכל פעם שאני מגיע לשטיבלאך הוא כבר שם... והבנתי שהוא כבר פה הרבה זמן... ראיתי שהסידור שלו כבר הרבה זמן אווז ב'אמת ויציב... בקיצור: מהר מאוד קלטתי שמדי בוקר הוא 'מסתובב' סביב עצמו בשטיבלאך יותר משעתיים... והוי... זה בבת אחת שאב אותי אחורה... יש לי בזה ניסיון אישי מהעבר... בתקופות ההבשלה שגם אני הייתי כזה...

ובכן: תנשוש כעת נשימה עמוקה!!! ואני אתאר לך הכי קצר שיכול להיות איך זה עובד אצלו... ובכן: עקרונית, מיודעינו קם מוקדם בבוקר והוא מתחיל את שחרית בשעה שבע בשיבה, אבל!!! באמצע ברכת ק"ש הוא פתאום עזב והלך לשטיבלאך... ולמה? כי אני כבר רואה שאני לא אספיק להתחיל שמו"ע יחד עם הציבור... ובשו"ע כתוב להדיא שכדי להתפלל במנין, צריך **להתחיל** שמו"ע ממש עם הציבור (בין הייתר מהסיבה שאסור **להצטרף** לשמו"ע עם הציבור רק אם אתה יכול לסיים לפני קדושה ומודים א"כ התחלת יחד איתם...) לכן באמצע ברכת ק"ש הוא כבר התקפל ושם פעמיו לשטיבלאך... אבל מה אתה חושב... גם כשהוא הגיע... בסוף הוא הפסיד את המנין... ולמה? לא בגלל שהוא איחר... אלא כי מישהו מהמנין הקודם האריך בשמו"ע ולכן ידידנו לא יכל להיכנס פנימה לחדר התפילה כי אין עוברין כנגד המתפללים... ועד שאותו אחד סו"ס גמר שמו"ע... הם כבר היו בחזרת הש"ץ... אז הוא הפסיד גם את המנין הזה... (אה... מה תטען: יכולת להתחיל שמו"ע בחוץ...? לא!! שם יש בעיה כי קי"ל ש'לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים ואח"כ יתפלל!!! אי אפשר להתפלל בפתח...) חכה... לא סיימנו... טוב... אז הוא לקח גמ' והסידור פתוח ב'אמת ויציב' והוא מחכה למנין השלישי, אבל עד שכבר הגיע המנין השלישי... הוא נצרך לנקביו... **ההמשך בעמוד 3-4 בגיליון זה...**

ואהבת לרעך כמוך - ברור לו מיתה יפה.

השיר המוכר בספרית העומר שכולנו מכירים מהגן: אמר רבי עקיבא, ואהבת לרעך כמוך - זה כלל גדול בתורה!!!

אבל!!!! למרבה האבסורד... אתה יודע מה חז"ל דורשים מהפסוק הזה?? ואהבת לרעך כמוך - ברור לו מיתה יפה!!!! מדובר ביהודי שנתחייב מיתת ב"ד... וצריך לסקול אותו באבנים... וכאן מגיעים חז"ל דורשים 'ואהבת לרעך כמוך'!! אנחנו מחויבים לשקוד ולברור לו מיתה יפה!!! שהמיתת ב"ד בצורה הכי מוכבדת והכי פחות מצערת... (שלא ישלחו אותו מגובה יותר מידי כי זו מיתה מנוולת... ושלא יהיה יותר מידי נמוך כי אז זה יהיה איטי וצערני דנופא יותר)

ואת זה מאיפה לומדים?? מ-ואהבת לרעך כמוך!!! אתה קולט?? אני תמיד ידעתי ש'ואהבת לרעך כמוך' זה פסוק שכולו לבבות וחיבוקים ונשיקות לעם ישראל... אין חרדים אין חילונים כולנו יהודים... אבל לא!!! דווקא חז"ל פגשו את אהבת ישראל במקומות הכי מדממים!!! מול יהודי שנתחייב מיתת ב"ד... וגם אחרי שאנחנו הורגים אותו ממקום של 'בערת הרע מקרבך' עדיין אנו מחויבים כלפיו בזיקה של ואהבת לרעך כמוך...

אמרתי את הורט הזה באיזשהו מקום... ובזוית העין ראיתי שם יהודי פשוט שמחויך במרירות... אח"כ הוא ניגש אלי ואמר לי: שתהיה לי בריא!!! סו"ס כבר התרגשתי לשמוע איזה ליטאי קשוח שמוכן להכיר באהבת ישראל... לאהוב כל יהודי כמות שהוא... אבל איפה... מהר מאוד קלטתי שהשמחה שלי הייתה מוקדמת... כי קאום אני שומע שאתה מוכן לאהוב אותי רק בדרך לגרדום... אתה מוכן רק להרוג אותי באהבת ישראל... הוא סיים ואמר לי: איזה גאון אתה... איך הצלחת לקחת גם את הפסוק הכי מפורש בתורה 'ואהבת לרעך כמוך'... 'גם את זה הצלחת לקחת לאן שאתה רוצה... להרוג באהבה??

יש לציין שקבלתי את התוכחה!!! בינינו... הוא צודק... תסכים איתי שכר"ע אמר לתלמידיו ואהבת לרעך כמוך זה כלל בתורה הוא לא התכוון שמהיום תהרגו באהבה... הוא התכוון לאהבת ישראל באמת... אז היה מקום מסוים לתוכחה שלו... אם כן!!! אותו יהודי לא הבין לאן חתרתני!!! טמון פה עומק עצום ונפלא!!! זה שהחז"ל פוגשים את 'ואהבת לרעך כמוך' גם במחוזות הכי עגומים של אדם שחייב מיתת ב"ד... מה טמון בזה?? שאהבת ישראל זה לא סוג של מצב רוח... זה לא עוד איזה ריגוש חיובי של עגלונים... כולנו באחדות ובאהבת ישראל... לא!!! זה לא חובבני!!! אהבת ישראל זה ערך אבסולוטי!!! יהודי זה אובייקט אלוך שאני מחויב אליו!!! מחויב להכיר בו!!! אני מחויב סנטימנטים אליו כי הוא ערך קדוש מצד עצמו!!! גם מרן ר' אהרן מבעלזא זיע"א... עם כל הכבוד לקדושתו הנוראה... עיקר המעלה שלו הייתה שהוא יהודי!!! (כי אם הוא לא היה יהודי אז מה יש לרובש"ע מהניו הכי קדוש???) אה... הרי לא חסרים יהודים שלמרות שהם יהודים, הם לא התקרבו לקרסולים שלו... נכון!!! אבל אז מה... בסוף ר' אהרן מבעלזא... הנקודה הכי בולטת זה שהוא היה יהודי!!! וממילא על אותו משקל לצד ההפוך... היהודי הכי גרוע בעולם... בסוף הוא יהודי!!! וכמו שאני מחויב לר' אהרן מבעלזא בגלל ש... שהוא יהודי (צדיק) באותה מידה אני מחויב לברור מיתה יפה ליהודי הכי טמא... כי נכון שהוא חוטא... אבל... אבל פורט, הוא יהודי!!!

זו ההההנקודה של 'ואהבת לרעך כמוך'!!! להבין שיהודי זו קופסא שחורה של אלוקות! זה חוצה מגורים וחוצה כל הבנה. זה בן של ה'... מה שבטוח: אני אוהב אותך... האמת שאתה קצת מעצבן אותי. אבל אתה בן של ה' איך אפשר לירוק עליך... לא קל להסתדר עם אחים... אבל אנחנו בנים משותפים של ה'...

העצלנים הקדושים שלא יודעים להעריך את עצלותם...

יצא לי לדבר עם בחור על התמודדות ומאבקים בשמירת עיניים ובקדושה... הוא כמו בן היה עוסק במעידות שלו ואני מיקדתי אותו מול ההתגברות המוצלחות שלו... ואז הוא אומר לי באכזבה: תשמע... קשה לי לומר על עצמי שאני מתגבר... אני בעיקר בורח וחומק... בעיקר נמנע... יש כל מיני מקומות מועדים או סיטואציות מסוימות שאני יודע שאני עלול להגיע שם להסלמה רוחנית ולכן אני מעדיף לשמור מרחק!! אני בעיקר עוסק לא לעורר את הדוב ולא להגיע בכלל למצב של מאבק... אבל ברגע שתכל'ס מגיע איזשהו ניסיון... ברגע שמתחילה דרמה ומאבקים... אז עפעס... זה לא חלק... זה ודאי לא התגברות הרמטית... והמשפט הזה הוא טעות!!! פשוט טעות!!!! מצאתי משנה במסכת כלה שכתוב בה משפט מבהיל: ר' אחאי ב"ר יאשיה אומר: כל הצופה בנשים סוף בא לידי עבירה, וכל המפנה את עצמו מן העבירה ולא עשאה, אפילו הוא ישראל, ראוי להעלות עולה ככהן גדול, שנאמר 'וישלה את נערי בני ישראל ויעלו עולות, וכל מי ששם עצמו עצל מן העבירה בעולם הזה ולא עשאה, נהנה מזויו השכינה לעולם הבא, שנאמר ויהיו את האלהים ויאכלו וישתו.

האם הבנת מה כתוב כאן?? אני אסביר: (כי במכילתא זה גם כתוב... עם הוספה קטנה שמסבירה) במתן תורה היה פחד להתקרב!! משה רבינו מזהיר את עם ישראל השמרו לכם עלות בהר ונגוע בקצהו!! כולם רועדים מפחד ומתרחקים... תכל'ס... הגיע ה' בסיון וצריך קצת לבנות מזבח ולהקריב... מי יקריב?? מי יזכה להיות זה ש-כן נכנס במקום שהזהירו שלא תגע בו יד כי סקול יסקל?? היינו מצפים שמשה רבינו יקרא לזקני ישראל... אבל לא!! וישלח את נערי בני ישראל!! משה רבינו מזמין את הנערים!!! שהם!!! הם יעלו עולות... הם יחבו שלמים לפני ה'... (הם אלו שלדורי דורות אנחנו אומרים עליהם "עולת תמיד העשויה בהר סיני לריח ניחוח") מה יש באותם נערים?? במה זכו אותם נערים להיות מיוחסים יותר מהזקנים??

וכאן מגיע המדרש (פסיקתא רבת) ואומר לנו משפט שכמדומני שחובה לשנן אותו: ואל אצילי בני ישראל לא שלח את ידו!!!! אל תקרי אצילי אלא עצלני!!!! מכאן שכל מי ששם עצמו עצל מן העבירה בעולם הזה ולא עשאה זוהה ונהנה מזויו השכינה שנאמר: ואל עצלני בני ישראל לא שלח ידו ויחזו את האלוקים...

שים לב: להיות עצל מן העבירה!!! מה פירוש להיות עצל מן העבירה?? מילא לברוח מעבירה... להתגבר ולא לחטא... אבל להיות עצל מן העבירה?? מה זה??

אבל בשבילי (ובשביל עוד כמה כמוני) זו בכלל לא שאלה... אני מבין מצוין מה זה להיות עצל מן העבירה... אין לי כח לריב עם היצר הרע... לא מתחשק לי להתעמת איתו ולכן אני מתרחק מקו העימות!!! ואני עושה את זה נטו משיקולים אישיים... אין לי כח לעימותים...

אז זהו!!! שהקב"ה מגיע ואומר: כן כן... בדיוק על זה דברתי!!! לא בקשתי ממך להביא לי ביצועים מרהיבים בכל מחיר... על זה אני מדבר: על עצלני בני ישראל!!! מי שמתעצל מלעשות עבירה!! זה הדבר!!! ובינינו לבין עצמנו... אין לנו הערכה לזה...

אם תשים לב: מתי אתה מצליח להעריך את עצמך?? כשהיה לך ניסיון קשה והתגברת בחירוף נפש!! אז כמו בן שכל הכבוד... וכמו בן שצריך להיות תמיד ערוך להסלמה כזו ולעמוד בניסיון... אבל צריך לדעת שההתגברות האידיאלית שעליה הקב"ה משתבח בך זה דווקא ההתגברות המינורית והשקטה של 'עצלני בני ישראל'!!! להתעצל מן העבירה!!!

תעביר לנגד עיניך כמה מקומות היית רוצה ללכת וכמה דברים היית רוצה לעשות ואתה נמנע רק בגלל שאתה יודע שזה לא יעשה לך טוב, ואתה מעדיף להימנע מעימות מול היצר הרע... אז זהו!!!! שעליך משה רבינו מצביע וקורא 'וישלח את נערי ישראל ויעלו עולות',

העצלות הזו מן העבירה, היא האידיאלית ביותר והיא נחשבת אצל הקב"ה יותר מהכל... ---

כן... אני לא חושב לרגע שאני אצליח לגרום למישהו להעריך את עצמו בגלל זה כי סו"ס להתעצל מן העבירה זה אף פעם לא יהיה משהו שיגרום לי להעריך את עצמי... כי עצם המפגש המביש הזה שלי מול עצמי... שדבר ראשון: יש לי שייכות עם עבירה!!! ודבר שני: הדרך האידיאלית שלי להילחם בה זה באמצעות עצלות שאני פשוט נמנע מחיכוכים... אז אני כבר פוגש את עצמי בשתי נקודות חולשה... חולשה אחת: שיש לי שייכות עם חטא... והחולשה השנייה: שאני לא מרגיש מספיק חזק להילחם אלא חלש שנמנע... (זה כמו אחד שלא ניגש למבחנים, למה?? משתי סיבות: גם כי הוא מפחד שהוא לא ידע... וגם בגלל שהוא רועד מפחד מפגוש כשלו... השילוב של שני הפרטים האלו גם יחד לא מוסיפים לו בטחון עצמי רב כידוע ליודעי חן)

אז זהו!!! שאתה אולי לא מרגיש חייל מצטיין עטור במדליות נצחון... אבל לא אתה קובע... הרבש"ע קובע... והוא יתברך רוצה דווקא את זה!! סו"ס כי הוא ידע יצרנו... ה' ברא אותנו עם יצרים והוא רוצה אותנו עם זה... וזה לא פשלה!! והוא בסה"כ רוצה שתהיה מוצלח!! שתהיה בן אדם חכם שיועד להיות מחושב ולהימנע מלהיכנס לבוץ... ה' לא מחפש קונצנים!!! ה' רוצה 'ילד גדול' שמבין עניין...

בערך פעם או פעמיים בשבוע אני מקבל טלפון מבחור שמספר לי כמה טובא ומשחיתים הוא מוריד לעולם... והוא צריך לעשות תעניות כדי לכפר על זה... ואני בקנאות מסביר לו שנכון!!! הורדת המון טובא לעולם... אבל מה עם הקדושה?? אתה יודע כמה קדושה הורדת לעולם?? הרי על כל מעידה רוחנית כמה פעמים התגברת... כמה פעמים 'פנית את עצמך מן העבירה ולא עשית?? כמה פעמים כן השתדלת לשמור על העיניים עד שנפלת... אתה יודע כמה קדושה הורדת לעולם?? אתה יודע כמה צחצחות קדושים ניקית בעולם והברקת ותקנת את נפשך ורוחך מכל סיג ופגם ונטהרת והתקדשת בקדושה העליונה??...

אני רוצה שתבין: כשיש לך מעידה רוחנית... אתה בהחלט ממלא את העולם בטומאה... אבל כשאתה כן מתגבר... אתה מנקה לא רק את הטומאה שלך אלא של עוד הרבה הרבה יהודים אחרים שמלכלכים את העולם וליידערו... הם לא יודעים להוריד את המים... הם לא יודעים לנקות... וכשאתה ב'עצלות' שלך מן החטא מטרה את העולם ואתה גורף גם את הלכלוך שלהם... זה בדיק מה שכתוב: 'וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות!!' משה רבינו שלח כמה בחורים 'עצלנים' מחטא... שהם בסה"כ משתדלים להימנע מעימותים... והם אלו שזכו ליוראו את אלוקי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר', כן, היו שם מאבקים של סל ומגרפה וטיט... אבל אח"כ הם ניקו את זה כעצם השמים לטוהר והם עשו את העבודה בשביל כל כלל ישראל... הההלו... קצת הערכה לעצלות של דורנו... קצת הערכה למי שמוכן להישאר משועמם בדורנו... עיני ישראל נשואות אליך...

כשאתה??! כשאתה יוצא לרחוב... אתה מסתכל על כל העולם כמו איזה נסח טאבו של חלוקת מגרשים תורניים!!! אתה רואה מול העיניים שלך מלא מלא טרסות הלכתיות!!! וכל חמש מטר נגמרת הלכה אחת ומתחילה הלכה אחרת... לדוגמא: אני הולך איתך ברחוב... אני מצדי כעת עסוק בלפטפט איתך... אני כעת עסוק איתך/איתי/איתנו...

ואילו אתה??! אתה רואה מול העיניים שלך מפה אחרת לגמרי...

בעשר מטר הראשונים ראית פח!! אחרי שנגמר הפח... כעת ראית את הטלית שלי נגררת!! אח"כ ראית פח שני, ואח"כ ראית גניזה... אתה מצידך מסתכל על העולם כמו רצועות הלכתיות!!! תבין: כשאני הולך ברחוב!!! אני עם עצמי!!! מידי פעם צצים לי כל מיני הזדמנויות הלכתיות... אם זה פחים, אם זה שילוח הקן, אם זה עזוב תעזוב... אבל כשאתה הולך ברחוב... אתה מצידך לא קיים... רק מה???

תתי חלקה הלכתיים!! אתה מסתכל על החיים כמו עורך דין לענייני מקרקעין... כל החיים זה מלא מלא מגרשים הלכתיים צפופים!!! כשאתה מגיע לשחרית... אתה מצידך פוגש פה עשרים רצועות הלכתיות צפופות... יש רצועה של תפילה במנין, וה'בר מצרא' שלו זה 'אין עוברים כנגד המתפללים', ואז יש לו 'קרן זוית' בהתנגשות עם בל תשקצו... ולך לא נותר אלא לעשות שלום ולשרטט את מיצרי ה'שדות', איפה מסתיימת ההלכה הזו ואיפה מתחילה ההלכה השניה... וההההלו... איפה אתה פה בסיפור??? הבנתי שתפילת שחרית זה סידרת הלכות שצריך לקיים אותם... אבל איפה אתה ממוקם שם?? אז זהו!!!

אני אגלה לך סוד: כשאתה מגיע להתפלל שחרית, אליבא דאמת הרבש"ע לא רוצה ממך לא תפילה במנין, ולא קדושה ולא פסוד"ז כמונה מעות... רק מה הוא רוצה?? **הוא רוצה אותך!!!** הוא רוצה את הבוקר טוב שלך כי אתה הבן זוג שלו... רק מה?? אחרי שאתה פה... אז ה' מגיש לך תכניה ומתכוון מפורט איך הוא רוצה שתופיע לפניו... עם תפילה במנין ועם קדושה ועם פסוד"ז וגוף נקי... אבל בסוף בסוף הוא רוצה אותך!!! אותך במתכוון הזה... הקב"ה רושם נוכחות!!! איזה נוכחות?? שלך!!! ומעתה: כעת תבין מה ההבדל ביני לבינך... כשאני מגיע לתפילת שחרית... אני מגיע עם עצמי!! עם הרמ"ח והשס"ה שלי!!! אני מגיע עם כל החבילה שלי... אם אני בדיוק עצבני אז אני מגיע עצבני... ואם אני ממרה ורוצה כבר לגמור את התפילה אז זה מה שאני היום... בקיצור: אני מגיע איך שאני!!! (עכשיו: זה לא סתירה שאין עומדין להתפלל לא מתוך שחוק ולא מתוך טרדא', נכון, יש עניין שאני!!! שאני אהיה בכבוד ראש, שאני אהיה בשוב הדעת... ואם אני לא מקפיד על זה, זה לא בסדר... אבל לכה"פ אני פה) אבל סוף כל סוף אני רצה פה אותי!!! אז הנה אני!!! זה מה שאני היום!! ולכן... גם אם יהיו לי כל מיני התנגשויות הלכתיות שמצד אחד צריך להתחיל שמו"ע עם הציבור, ומצד שני אין עוברין כנגד המתפללים ומצד שלישי קדושה... אל תשאל אותי מה אני בסוף אעשה... מה שבטוח: אני בשלב מסוים אסיים את התפילה... כי יש לי יום ויש לי חיים, ויש לי תכנית מה לעשות היום... אבל אתה ? ! ?

אתקיף אותך: תגיד לי: איזה היתר יש לך לעבור כאן כל יום ולראות עשרות דפי גמ' וחצאי סידורים זרוקים על הריצפה ולהמשיך הלאה?

יש היתר בעולם לראות כזה ביזיון כתבי הקודש ולהמשיך הלאה?

התחלתי לגמגם: אא... אהמ... אתה שואל מה ההיתר שלי? אהההמ...

בעצם... בעצם אתה צודק... אני לא יודע מה לענות לך... אין לי תשובה!!!! אבל... אבל האמת היא **ש...**

ש... שאני פשוט ממהר!!!!

תבין: תמיד כשאני עובר פה... אני תמיד בדרך לאיזשהו מקום... ולכן ע"פ רוב אני בכלל לא רואה את הגניזה כי אני עסוק בעולם שלי... וגם אם אני כן רואה... פשוט אין לי זמן... אני כעת באמצע!! באמצע ללכת לאיזשהו מקום... הוא התחיל לצחוק... והאמת היא שגם אני צחקתי... כי שנינו הבנו ש'אני ממהר' זה לא תירוץ!!!! אז מה ואתה ממהר... וכי יש היתר לא להתפלל שחרית כי אני ממהר לעבודה... (יש היתר לחלל שבת כי אחרת אני אפסיד יום עבודה... אם צריך לעשות פוס בגלל ידישקייט עושים ויהי מה!!) אבל תוך כדי שאני צוחק על עצמי... פתאום קבלתי פלעש!!! פתאום הרגשתי לראשונה שאני מתחיל לנגוע בנקודה!!! אמרתי לו: תקשיב: אני מתחיל להבין מה ההבדל ביני לבינך... לשנינו יש את אותו שמונה עשרה!!! מול שנינו יש פח ברחוב!!! מול שנינו יש מיכל גניזה!!! שנינו גם צריכים להתפלל תפילה במנין, הנתונים שלך ושלי הם אותם נתונים!!!!

אבל בכל זאת מה ההבדל?

כשאני הולך ברחוב!! חוץ מהפח... וחוץ מהטלית הנגררת, וחוץ מהגניזה, יש פה עוד משהו!!!! **יש פה אותי!!!!** גם אני נוכח כאן חוץ מהפח וחוץ מהגניזה... וכשאני החלטתי לצאת כעת לרחוב כנראה **שאני** רוצה איזה משהו... כנראה שאני בדרך לאיזשהו יעד... וממילא כשאני הולך ברחוב... בראש ובראשונה **אני עם עצמי!!!** (עכשיו: מי זה עצמי... זה עוד שאלה... יכול להיות שאני שקוע בלימוד ויכול להיות שאני שקוע בשטויות, זה כבר לא משנה... הצד השווה שביניהם שאני עם עצמי, ומי שזה יהיה ה'עצמי' הזה) ולא רק שאני עם עצמי... יש לי גם הלו"ז שלי... את המסלול שלי לאן פני מועדות... (ושוב: לאן פני באמת מועדות? זה שוב אותו עניין... יתכן שאני הולך כעת לפדיון שבויים, ובאותה מידה יתכן שאני הולך כעת לעשות חיט ג'ד או מסלול ביהודיה... זה לא משנה... אני כעת הולך לאיזשהו מקום שאני רציתי ללכת לשם...) רק מה? תוך כדי שאני עם עצמי!!! ועסוק בללכת לאן שאני רוצה... פה ושם קופצים לי בזוית העין כל מיני דברים מסביב... רגע אחד הפח קופץ לי מול העיניים... גם הגניזה מידי פעם מהבהבת לי... לפעמים יש גם השבת אבידה שמחייכת לי מהצד... אבל כל זה מגיע לי מסביב!!! כי... כי סו"ס יש פה גם אותי!! סו"ס גם אני כעת נוכח כאן ואני כעת באמצע החיים...

עד כאן אני!! כעת נעבור אליך...

למה לא להיאבד בתוך עבודת ה'...

(המשך מעמוד 1-) אמנם הוא יכול לשהות עצמו כשיעור הילוך פרסה אבל קיי"ל שלכתחילה לא... אז הוא חלץ תפילין, ויצא וחזר... ועד אז הוא הפסיד גם את המנין השלישי וכעת הוא ממתין למנין הרביעי... ואז סו"ס הוא כן התפלל שמו"ע, אבל!!! אבל רגע... הוא הפסיד קדושה... וכידוע: ש'קדושה' דוחה אפילו תפילה במנין... וכעת הוא ממתין למנין החמישי...

בקיצור: אני מקווה שהבנת פחות או יותר את השפראך... הבן אדם מוצא את עצמו מידי בוקר 'מטייל' ממנין למנין... פסוד"ז במנין הראשון, יוצר אור במנין השני... וכן הלאה וכן הלאה...

ואני כעת שואל אותך בשם השכל הישר: בינינו... זה

תקני או לא תקני?? התשובה היא חד משמעית: לא!!! **משהו פה לא נכון בהתנהלות!!!** תפילת שחרית לא אמורה להיראות ככה!!! לא לזה התכוין הרבש"ע... דא עקא!!! שנראה אותך מתווכח איתו... תנסה להוכיח לו שהוא טועה... תשמע לי... כמו חבר... אל תתחיל איתו! כי הוא יוציא אותך קטן!!!

הוא בקי בהלכה הרבה יותר ממני וממך... אם תתווכח איתו הוא יוכיח לך שאתה עובר יום יום על דינא דגמ' ואתה תגיד טוב טוב ונתלך...

זה מה שמטריף את דעתני!!! כי ברור לי כשמם בצהרים שמשוהו פה לא תקני!!! ואני לא מצליח להסביר למה... אתה קולט את הבעיה שלי? נכון שברגע הראשון... כשהתחלתי לתאר את הבחור הזה, אתה בטח חשבת שאני מדבר פה על בחור כפייתי עם נערווען שתקוע פה בגלל שהוא נוטל ידיים מאה פעמים וחוזר על פסוקים... אז זהו שלא!!! בחור כפייתי יודע יותר טוב מכולם שיש לו בעיה... אבל כאן מדובר בבחור בריא בנפשו! בחור לעניין! והוא בסה"כ ירא שמים בלי עיגולי פינות! והוא בקי בהלכה קצת יותר ממני וממך!!! והוא פשוט צמוד ל'חוק'!!! והוא אמר לי בשיא הכנות: אין לי בעיה... אני לא מרובע... תסביר לי למה אני לא צודק ואני אפסיק... אבל תסביר!!! תנמק!!! תוציא לי היתר להתחיל שמו"ע שלא עם הציבור. תוציא לי היתר לעבור כנגד המתפללים

בקיצור: על הנושא הזה יש לי הרבה ויכוחים איתו... ולא מצאתי קצה חוט... לא הצלחתי למצא את הנוסחה מה פה לא נכון... עד!!! עד שהגיעה אותה יציאה משותפת מהשטיבלך כפי שתוארת בתחילת המאמר... ואז צעדתי יחד איתו 300 מטר!!! ולאורך ה-300 מטר הוא עצר אותי כמה וכמה פעמים... פעם זה אודות הפת, ופעם טלית ואח"כ גניזה... ואח"כ היה גם עזוב תעזוב עמו, והשבת אבידה...

ו... ופה!!! פה הוא הצמיד אותי לאיזשהו פינה ש...

שהופ!!! פתאום הבזיק לי איזה אלומת אור... פתאום עליתי על קצה חוט... זה קרה בשלב שהוא נעצר לי מול הגניזה והתחיל לאסוף לי את השיימס... ואז אמרתי לו: רגע רגע... אתה רוצה להגיד לי שכל יום אנשים זורקים פה גניזה... ואתה עוצר פה ואוסף?? הוא אומר לי: כן!!! יש לי ברירה??... ואז הוא לפתע התריס בי: רגע... למה שאתה תתקיף אותי, אולי אני

בדקדוק הלכה, זה יותר מגיע לידי ביטוי באוסף של מלא מלא פרטים עבוידת ה' דחוסים וצפופים... הדוגמא המוחשית ביותר: זה ליל הסדר... זה הייליגער קדש, והייליגער רחץ, והייליגער כרפס, והייליגער מגיד, והייליגער מצה ומרור ונרצה ונוצעק, וההלל... מרוב בוחסות של הייליגערס אל תשכח שבסוף ה' רוצה הייליגער אחד ויחיד, הלא הוא אתה הקרטון הדחוס ש-כה אמר ה' בני בכורי ישראל!! אבל איפה הנקודה הזו מאוד מאוד בולטת ומגיע לידי ביטוי בכל שכבות הגילאים??

בתחום של הלימוד!! כתבתי בס"ד ספר שלם על לימוד התורה... וניתן לומר שהמסר שהיה לי הכי חשוב לכתוב זה שכל אחד חייב למצא את ה'הובי' שלו בלימוד!! לפתח תחומי התעניינות ותחביבים אישיים בתוך הלימוד... תלמד את מה שאתה הכי הכי אוהב... אחרי שכתבתי את היסוד הזה... אני מצידי הרגשתי שהצלתי את אמריקה... ברגע שהקורא יפנים את המסר הזה... ויתחיל ללמוד איך שהוא אוהב... זהו... הוא ירגיש טעם בלימוד... **אלא שלמרב** **הפתעתי גיליתי שלא הועלתי כלום!!**

ולמה?? כי התקשרו אלי אנשים בזה אחר זה וכולם שאלו את אותה שאלה... אתה רוצה שאני אלמד מה שאני אוהב... מאיפה לי לדעת מה אני אוהב?? אולי תגלה לי איך אני אמור לדעת מה אני אוהב ללמוד??

התחלתי לגמגם... לא הבנתי... ובאכול... אתה יודע מה אתה אוהב לאכול? איך?? איך אתה יודע?? אכלת!! טעמת!! בדקת אם זה טעים לך... ומאז אתה יודע מה טעים יותר ומה פחות... אז אותו דבר בתורה... מה יש פה להבין... הרי הספקת ללמוד הרבה שעות בחיים... מה... אף פעם לא קבלת אינדיקציה מה יותר 'טעים' לך בלימוד??

מה מתברר??? שכשהלכת לאכול, זה היה אתה. אתה פה הפרעסער!!! זה הטעם שלך... זה הכרס שלך... זה הגישמאק שלך... לכן התרווחת וטעמת ולעסת עם כל הריכוז והרגשת!! ומאז יש לך טעם מאוד ברור באוכל... אז זהו!! שככל הנראה מתברר שכשניגשנו ללימוד... השארנו את עצמנו על הקולב!! כל היום אנחנו מתפלספים בהגדרות מהי דרך הלימוד... (כאילו התורה מתחלקת כמו מגרשי הדלקה במיוון... זה המגרש של דרך הלימוד עיון, וזה מגרש ההדלקה של בקיאות... מי אמר שיש בכלל דרך הלימוד...) די... תפסיק להתפלסף... תגיע לגמ' עם הכרס שלך ועם הטעם שלך... תפתח את תורת ה' ותיכנס לשם עם כל ההיגיון הטבעי והנורמלי שלך ותמצא את החיבור האישי שלך שם... בנקודה הזו כולנו תקועים!! קח את הדוגמא מאותו בן עליה שתקוע שעתיים בשיטבלאך... אז זהו!! שבתורה כולנו תקועים כמוהו... אנחנו ניגשים לעסק התורה כמו איזה נסח טאבו של דרך הלימוד ורצועות ידע... ההלו... תהיה פה!! שב על זה... אני מתגעגע לבעלבת שהתיישב על 'שור שנגח' והתחיל להתעבב... אז נכון שהוא דיבר כמו בעלבת... אבל לפחות הוא פה!! לאט לאט הוא יהיה רבי עקיבא... אבל תהיה... ההמשך חייב לבא... יש עוד הרבה להאריך... בא נחליט ששבוע הבא נמשיך בנושא הזה...

החבילה... עם כל הג'ונגל שיש לי בראש... זו נוכחות אמנם רחוקה אבל מלאה... ואילו אתה מקפיד על כל פרטי דקדוקי הלכות תפילה... ותכל'ס... לא נרשמה נוכחות!! כל הלכות תפילה נוכחו כאן חוץ ממך!! איפה אתה? מה... אין לך יום?? אין לך שום תכניות ליום הקרוב?? אתה הולך ברחוב... איך זה קורה שאתה רואה כל הזמן רק שאלות הלכתיות... איפה אתה פה בסיפור...? כאן חשוב להדגיש: אני לא מתחמק מלהודות שלא ענית לגופו של עניין... אל תשכח שהיו לו ספקות הלכתיות מובהקות שמהם התחמקתי באלגנטיות... ולמה?? כי סוג הספקות האלו לא קשורות לתשובה הלכתית... **זה קשור לנוכחות!!**

ברגע שיש כאן נוכחות של בן אדם... אז מטבע הדברים יש נתונים גמישים איזו הלכה אמורה להידחות מפני השניה... אבל בשביל זה צריך נוכחות!! לדוגמא: יהודי חייב ללמוד תורה 24 שעות כפול שבע לא פחות!! אין הנחות!! נו... אז למה אפילו ר' חיים קנייבסקי לא למד ממש ממש 24 שעות? כי כנראה שהייתה שם נוכחות!! היה שם יהודי חי!! שהוא היה צריך לפעמים מיעוט שיחה, מיעוט שחוק, מיעוט תענוג... הנוכחות שלו מצאה מקום להתגדר בו!! היא אפשרה מרחב של כל מיני צרכים נוספים שנכנסו כחלק בלתי נפרד מהשיקולים... ונס!! נס שהייתה שם נוכחות של ר' חיים... כי תאר לעצמך שר' חיים היה מוחק את עצמו לגמרי... אז הרבש"ע אולי היה 'מרוויח' 24 שעות תורה נטו... אבל מי צריך את זה... זה היה סתם משטחים של תורה... ערימות של סחורה...

וכי הרבש"ע צריך משטחים של תורה?? ה' זקוק לבוחסות של שעות לימוד?? ה' רוצה תקשורת!! ה' רוצה את הכלה שלו- ר' חיים!!

ה' לא צריך את הש"ס של ר' חיים... ה' צריך את הש"ס יידן ששמו ר' חיים... אבל אם ר' חיים היה נדחק והוא היה איננו... אז מה יש לרבש"ע מכמויות של תורה?? זה כמו קרבן פסח ללא בעלים

שתבין: אנחנו אומרים: הללו עבדי ה'- ולא עבדי פרעה!! סליחה על השאלה: מה הרווחנו... הרי בין כך נשארנו עבדים? אז מה ההבדל בין עבד של פרעה לעבד של ה'?? ושאלה שניה: אם נשארתי עבד של ה' אז למה אני אמור כל בוקר 'שלא עשני עבד'?? מה התשובה במילה אחת??

עבד של פרעה זה אומר עבודות שירות!! פרעה לא היה צריך אותי... אני הייתי הכושי שעושה שירות וברגע שהוא מסיים תלך מכאן כי הנוכחות שלך רק מפריעה... אבל ברגע שה' קנה אותי... ה' נישק אותי ואמר לי: ה'היפך!! אני דווקא לא צריך שירות... אני רוצה בעיקר אותך!! אני רוצה שתעבוד אותי בשביל לפגוש אותך. אני רוצה אותך בשירות!! אני לא רוצה שתפרוק סחורה ותלך... אדרבה... בקשתי סחורה בשביל לפגוש אותך...

תכל'ס... סוג הבחור שעליו דיברתי זה עדיין זן פחות מצוי... יש אמנם מיעוט כזה... או יותר נכון: יש שלב כזה אצל הרבה בני עליה... זה בעיקר תקופת הבשלה מסוימת!! (אגב: אצל בחור חסידי במקביל זה פחות מתבטא

כשאתה מגיע לתפילה... אתה שוכח את עצמך בבית...

כשאתה נכנס לבית הכנסת... אתה מתנהג כמו סדרן מדפים שעומד מול סחורה שצריך לסדר אותה במדפים וזה הדבר היחיד שמעניין את הבוס... אתה לא קיים!! אתה לא מעניין את אף אחד!! הבוס יודע שהסחורה הזו שצריכה להגיע למדפים... זו בדיוק התפיסה שלך... אתה מגיע לתפילה... מתחיל לסדר את המדפים... מנין במדף שלו... קדושה במדף השני... ואז הגניזה... והפח... אתה מסדר את כל הידישקייט... כל היהדות מסודרת... כל מוצר באגף שלו... חוץ ממישהו אחד שלא נכח פה... הלא הוא אתה!! כעת חשוב שתשים לב: אני אומר כאן נקודה מאוד עמוקה כי בדרך כלל את המשפטים האלו רגילים להגיד בייחס שלא מספיק מכון בתפילה או חי מצוות אנשים מלומדה... וכאן מגיע המוכיח בשער ואומר: איפה הלב שלך... איפה אתה... הקב"ה רוצה את הלב והנשמה שלך... **אז זהו שלא!! אני פה לא מדבר על זה!!** אני מדבר על נקודה שהיא כמעט הפוכה לגמרי!! הקב"ה רוצה את הנוכחות שלך!! תהיה פה!! תהיה אתה!! אחרי שתהיה פה... נתחיל לסדר את הלב ואת המחשבות... אבל כשאתה בכלל לא מכיר בנוכחות שלך... אין אפילו את מי לסדר... אתה איננו!! האם הצלחתי להסביר??

יהיה לי נס אם הצלחתי!! כי זו נקודה מאוד עדינה ודקה... שאני עדיין באמצע להבין ולהגדיר אותה... (אולי הקוראים יצליחו להסביר לי מה אני אומר)

וכמדומני שבדור שלנו זו אחת הנקודות שהכי חמקו לנו בין האצבעות... יש הרבה עובדי ה' ששובשים ציצית וזוכרים את כל מצוות ה' 'ועשיתם אותם...' אבל הם שכחו **את עצמם על הקולב...** כלומר: קיי"ל שציצית חובת גברא!! אם יש לך ציצית על הקולב בארון... אתה לא מקיים בזה מצוה אלא רק כשאתה לובש אותה... אז זהו!! שהיום בדורנו... הציצית דווקא לא נשארה על הקולב... אבל אתה!! אתה לפעמים נשאר על הקולב... יש כאלו שעושים כ"כ הרבה מצוות ומעשים טובים ותורה וכו'... אבל מרוב עומס של נתונים הם שכחו את הנוכחות של עצמם... הם כמו סדרני מדפים של הרבש"ע... עושים לו שירות מצוין... אבל הם מחוץ לתמונה... וזה מאוד מאוד חסר לה'!! כי הקב"ה בראש ובראשונה רוצה אותך... שתבין- הסברתי לאותו בחור- אני הרבה פחות צדיק ממך... אני הרבה פעמים מגיע לתפילה ואני מחכה מתי לגמור את התפילה... בו בזמן שאתה כבר שעתיים הולך פה הלון חזור... ולמרבה האבסורד יתכן שאני עם התפילה המזופתת שלי כגוף בלא נשמה... עדיין הגשתי פה לה' תפילה יותר 'תפילתית' ממך... ולמה?? כי כמה שהתפללתי ועל הפנים... אבל לכה"פ הייתי פה!! נרשמה נוכחות שלי... אוהו נוכחות... (מה ההוכחה הכי פשוטה שהייתה פה נוכחות שלי?? הראיה שהייתי כ"כ לא מרוכז... הרי למה הייתי כ"כ לא מרוכז?? רק בגלל שהגעתי לכאן עם כככל

בוקר שגרתי בהקרת קיני מחוסרי כפרה... זב חבה יולדת ומצורע...

השעה שבע בבוקר בבית חיינו!!! לפני כמה דקות הסתיימה ברכת כהנים בשם המפורש... ובשניות אלו הזכרים במחנה וחביתין עולים בכבש ומקטירים ע'ג המערכה... ובעוד שלוש וחצי דקות בערך יעלה הכהן שזכה בניסוח היין ויפנה לשמאלו ויערה לשית... ואז ישמע לפתע צליל חד שזה אומר שהקיש הממונה על השיר בצלצל ואחרי שניה לפתע יתחילו הלויים לדבר בשיר של יום... כן... תמיד של שחר בבוקר שגרתי...

בשעה הזו מגיעים ה'הזמנות' הראשונות לפני ראש המשמר וראש בית אב... ומתחילים אט אט לקבל הערכת מצב מה הולך להיות פחות או יותר הלו"ז ביום הזה... כי תשמע... עקרונות הלו"ז בביהמ"ק הוא קצת בלתי צפוי... כי... כל יך תדע כמה אנשים פתאום יופיעו כאן ויקריבו... זה דברים שלא תמיד אפשר לצפות אותם מראש... אבל בדרך כלל הזרזים שמגיעים להקריב, הם כבר מגיעים לתמיד של שחר ועד שבע בבוקר כבר מתקבלת הערכת מצב ראשונית איך לחלק את העבודה ואיפה צריך תגבורת... אז לעת עתה... נכון לשעה הזו הרישומות ואחזות ב-429 קיני יולדות!! מספר סביר וקלאסי... 238 מתוכם זה יולדת עשירה שזה אומר חטאת העוף אחת ואילו העולה זה כבש... ו-191 מתוכם זה יולדת עניה שזה אומר שמדובר בשני תורים או שני בני יונה שזה אומר בסה"כ 382 זוגות!!! ועוד 238 פרדות בודדות... עד כאן קרבן יולדת... ומיד בדקות הקרובות יופיעו כאן כהני בית האב שמיומנים במליקת העוף שהיא אחת מהעבודות קשות שבמקדש ומיד יתחילו במליקות... (אמנם יש סדר קדימה לקרבת בהמה, אבל כשמדובר בחטאת יש קדימה אפילו כשה עוף, חטאת העוף קודמת לעולת בהמה, חוץ מזה משתדלים לא להשהות קיני יולדת כדי לא לצער אותה) כמובן שקודם יגמרו עם היולדות העשירות... יתנו להם להיכנס כדי לסמוך על העולת בהמה ורק אחרי שהם יגמרו אז יתחילו עם היולדות העניות... לא!! שלא תביני... זה לא שאנחנו נוטנים דין קדימה לעשירים... לא זה השיקול... השיקול הוא שברגע שמדובר בקרבן יולדת עניה... זה אתגר די מלחיץ שצריך משטח נקי עם כמה שפחות תנועה ערה בשטח... כי תביני: בעוד כמה דקות יגישו לכאן 191 זוגות של גוזלות... כלומר: זה 191 חברותות 'מסודרות' של גוזלות... שמה זה אומר? זה אומר שכל שתי גוזלות זה מעגל סגור שאחד חטאת ואחד עולה... נו... מי יהיה חטאת ומי עולה? זה כבר לא משנה... הכהן יבחר אחת וימלוך אותה למטה כדין חטאת ולא יבדיל (דהיינו לא מפריד את הראש מהגוף, כך זה בחטאת העוף) וברגע שהוא עשה אחת חטאת, אוטומטית בבירית מחדל השניה הנפכה לעולה... עד כאן הכל רגוע... אבל!!! תאר לעצמך שמתוך 191 זוגות של 'מעגלים סגורים' של קיני יולדת פתאום פורח לו גזל אחד סורר... ו... ובא 'לבקר' את הזוג השני... ואז פתאום יש לך שלוש גוזלות במקום שנים... ואז לפתע מישהו קופץ מתוך השלושה גוזלים ומחליט ללכת 'לדבר בלימוד' עם החברותא השלישי... ו... ואל תשאל... נהיה לך פה סמבטוחה שלימה!!!

כי אתה לא יודע מי קפץ... האם החטאת או העולה... סו"ס הם תאומים... וברגע שהוא הגיע לבקר את הזוג ויש לנו פה שלוש גוזלות... אתה לא יכול לדעת אם יש לך פה שתי חטאות ועולה אחת או שתי עולות וחטאת אחת... בקיצור: תוך שניות יכול להיות לך סנטוכה שלימה!!! בלגן שלם... ובמקום להקריב עולת יולדת ולשחרר את היולדות במזל טוב לחיים טובים ולשלום ולבשר להם שהקריבו כפרתם וכעת הם ראויים לאכול בקדשים... במקום זה נכנסו פה לכדור שלג של תערובות ש... ש... שמה אתה חושב? מי ישלם את זה? היולדת המסכנה!!! שאל תשכח שהיא גם עניה... (סו"ס המטמא והמדמע והמנסך פטור מדין אדם... כהן שנכשל ביצירת תערובת דינו כמדמע והוא פטור...) לכן כשמדובר בהקרה של קיני חובה- כלומר: בזוגות של גוזלות שאחד צריך להיות חטאת ואחד עולה... כאן יש רף גרישות מאוד גבוה... מתוך זהירות מירבית שלא יהיו פה הסלמות!! אל תשכח... יש לך פה עסק עם ציפורים... זה עניין של שניות עד שנעשה פה אנדרלמוסיה...

סיימנו בסייעתא דשמיא עם ה-429 קיני יולדות... ב"ה לא נרשמו שום חריגות!!! כעת עולת העוף מוקרת ע"ג המערכה (למעט מוראה ונוצתה שהושלכה במקום הדשן) ואילו בשר חטאת העוף נלקח לאגף אכילת הקדשים... בהמשך היום לאחר תמיד של בין הערביים תתחיל החלוקה של אכילת חטאת העוף... (אל תשכח שאם קרתה פשלה הכי קטנה של התערבות של עולת העוף בחטאת העוף גם לאחר ההקרה, אמנם היולדת יצאה ידי חובה אבל אמנם לא יכולים לאכול כי כל גזל הוא בספק שמא הוא עולת העוף שהיא כליל לגבוה) כמובן שעל הרגישות הזו מופקדים הלויים שהם מיומנים בהשגחה קפדנית ביותר ושליטה במצב ואילו הכהנים מתמקדים בעבודה המעשית... אחרי שסיימנו עם קיני היולדות... יש פה היום עוד 113 קיני זבים וזבות... גם אותם צריך להקריב אחד חטאת ואחד עולה... גם זה ברוך ה' עבר בשלום בלי חריגות...

לבנתיים שוב התעדכנה הרשימה... אוהו... היום מגיעים כאן שמונה מצורעים למתן בהונות!! אוהו... שמונה מצורעים זה מספר לא מבוטל... מצורע זה מאורע יחסית יותר נדיר... ישנם ימים שאין בכלל מצורעים ביום השמיני... ואגב: בשביל הכהנים זו הזדמנות!!! כי אל תשכח שלכהנים יש זכות בכ"ד מתנות כהונה... ואחד מתוך ה-כ"ד מתנות זה לוג שמן של מצורע!!! וכמובן שלכל אחד מסתנות כהונה יש את היחודים שלו ואת התיקונים והשפע המיוחד שזה משיפע... ותחשוב שיש כהנים שאף פעם לא זכו בלוג שמן של מצורע!!! תמיד במשמרת שלהם לא היה אף מצורע!! הם לא פספסו לא את מותר העומר ולא את מותר שתי הלחם... הם דחקו ודחפו כדי לזכות תמיד בלחם הפנים... ולא תאמין: למרבה האבסורד יש פה כמה כהנים שזכו כבר בגזל הגר שזו עצמו יחסית די נדיר... (צריך שיבא מישהו שגזל גר והוא נזכר להחזיר את הגזילה רק אחרי שהגר מת והוא בחר להחזיר את הגזל בדיוק בשבוע של המשמרה שלך... צריך פה הרבה מזל... ושוב: הכסף זה הדבר הכי זול פה... המ'מתנות כהונה' כאן... זה הפואנטה) אז תחשוב שהיו כאלו שכבר היה להם גזל הגר... אבל מצורע אף פעם לא הזדמן להם בבית אב... והנה היום יש לא פחות ולא יותר שמונה מצורעים...

המעמד של מתן בהונות של מצורע זה מעמד מרגש וסוחט דמעות!!! אם כי השוערים הלויים מאוד שומרים בקפדנות על הסדר הטוב... כי תביני: המצורע ביום השמיני הוא עדיין טמא... כל עוד לא היו עליו הוא עדיין מחוסר כפרה... וממילא יש פה קונפליקט!!! מצד אחד הוא צריך להיכנס כאן בשביל שיוז עליו מדם האשם על תנוך אזנו וכו'... אבל מצד שני הוא לא יכול להיכנס לגמרי... ולכן זה מאוד רגיש... מעמידים אותו בשער נקנור!! הוא צריך לעמוד דום על בלטה מסוימת!! ששם בדיוק זה המפתח של הכניסה לעזרה!! אם הוא מתקדם פסיעה אחת נוספת... הוא מתחייב כרת כי מחוסר כיפורים חשיב טמא שאסור ביאת מקדש, ואז ברגע ששוחטים את האשם הכהן לוקח מהדם בכפו... ואז המצורע מטה את ראשו פנימה... מכניס בוהן יד ימנית פנימה ובוהן רגל פנימה... תחשוב שכל תנועה לא זהירה כאן עלולה להסתיים בחיוב קרבן עולה ויורד של ביאת מקדש... חוץ מזה!!! אל תשכח שהוא עדיין טמא... הוא עלול לטמאות כאן בדברים... ולכן גדול המעמד ומרגש מאוד אבל ישנה תכונה גדולה בקרב הלויים השוערים... הם מחפים עליו בטבעת אנושית ולא מאפשרים להפתעות בלתי צפויות לשבש ברגע האחרון את השמחה הגדולה לראות יהודי שהיה מורחק מג' מחנות שסו"ס לפני שבוע הוא חזר למחנה ישראל... אתמול הוא גילח וטבל ויכל כבר להיכנס למחנה לוייה... ובעוד עשר דקות כן יתן ה' ונוכל לומר בהקלה ובשמחה שהנה... ברוך הבא בשם ה' ברכונם בשם ה'... אתה יכול להיכנס בעזרה!!! בטהרה ובקדושה אשרי העם שככה לו...

סיום מסכת מכות... ומיד נוגשים לחג

(מסכת) שבועות.

כל כך מהר ושוב סיום!! סיום מסכת מכות... כ"כ הרבה זמן לא יצא לנו ללמוד מסכת קצרה... תחשוב: הפעם האחרונה שלמדנו מסכת קצרה זה היה מסכת הנוגה, או אולי סוטה... אבל חוץ מזה כל המסכתות היו משמעותיות... נעות בין 90 ל-120 דפים... תכל'ס: כעת מתחילים מסכת שבועות!!! כבר הזכרתי לפני חודש שימסכת שבועות היא מסכת מלאה וגדושה בהמון המון גופי תורה... אני לא מכיר מסכת שיש בה ריכוז של כ"כ הרבה גופי תורה מגוונים בכ"כ קצת דפים!!! ניתן לומר שהמסכת היחידה ש-די מוכירה אותה בהיקף... תנחש איזו מסכת?? מכות!!! כן... שבועות זה בדיוק אותו רעיון כמו מכות... כמו שמכות זו מסכת כולא 23 דפים... שמתגקז בה כל דיני עדים וזממיון, רוצה נפש בשגגה, מגוון נרחב של חיובי מלקות... כך בדיוק מסכת שבועות...

אבל היות ואין מקום ביריעה... לעת עתה אני אתן רק רק טיפ קטן: כידוע: לחג השבועות אין מסכת רשמית!! (לפסח יש פסחים, לסוכות יש סוכה, לפורים יש מגילה) רק מה?? היות ובעצרת כ"ע מודו דבעינין לכב, או ביצה נחשבת המסכת של שבועות... כמו כן: יש כמה דפים במנחות בדיני כבשי עצרת ושתי הלחם וזהו!! **אז אני רוצה לומר לך:** שמבחינתי הפרק הראשון של מסכת שבועות, הוא אצלי חלק מתיקון ליל שבועות... (יותר מדויק תיקון י"ב שבועות) ולמה?? כי למי שיודע, אמנם שעיר חטאת אחד יש בכל ר"ח ובכל רגל... שהוא בא על תקן 'שואב שוטף' על טומאת מקדש וקדשיו שאין להם ידיעה... כשביל זה יש ניקיון פעם בחודש ועוד ניקיון קצת יותר יסודי בימי הרגל בה... אבל בחג השבועות יש משהו יוצא דופן!!! התורה מצווה להקריב שני שעירי חטאת בזה אחר זה בפער של שעה קלה ביניהם... כלומר: במילים אחרות: שעה קלה לאחר שהשואב שוטף עשה ניקיון!! והוא שוב חוזר ומנקה... מה קרה?? רק לפני שעה 'עבר' פה שעיר שעשה שטיפה וניקה את המקדש... אז למה צריך שוב?? **אלא בחג השבועות יש גילוי עצום ונפלאה** שהקב"ה קורץ לנו: תדעו לכם שעקרונותיה!!! היותם אמורים להקריב שעיר חטאת כל שעה עגולה!! כן... אותה מוזמן ללכת למשרדים חשובים... או למקומות אלגנטים שמשקיעים בממבדות ולראות צוות ניקיון שכל שעה עגולה מעביר שטיפה כיאה וכיאות למשרד שכזה... ק"ו שכך היה אמור להיות בבית חיינו... רק למה בסוף לא צריך??

כי היא היא!!! חיסך הכתוב!! היות וקבלתם את התורה!!! מכאן ואילך על כל פשעים תכסה אהבה... ובסידר... השוכן איתם בתוך טומאותם... אנתנו משפחה גרעינית עם הקב"ה... ויש ארך אפיים... גם אם יש לכלוכים פה ושם... זה מתקבל... אפשר לחכות עם זה... ודווקא יום עצרת נבחר להיות היום שבו אנחנו מקריבים שני שעירים לבטא על דרך השלילה מה היה אמור להיות אי לאו האי יומא!!! זו הסיבה שדווקא בשעיר של עצרת לא כתוב 'חטאת' ודורשין חז"ל: כיון שקבלתם על עצמכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימיכם... גם המעירות הנקודתיות מקבלות מימד אחר של ביקורת בונה תוך כדי פעילות שוטפת... וממילא!!! עיקר הסוגיה של שעירי חטאת היא הפינה החמה של חג עצרת... ולכן לכה"פ הדפים המסוככים והפחות מוכרים סביב שעירי חטאת... אנא... תלמד טוב... זו הגמ' המומלצת ללמוד מיד לאחר קדושת כתר בבוקרו של חג עצרת... תוך כדי הבלניע'ס החלביים... הנה לך טיפ ראשוני לבנתיים עבור הדפים הראשונים של מסכת שבועות... האמת היא שזה בעיקר דף ב', ומשם קפיצה לדף ז' ואילך (כי דף ג' ד' ה' ו' הם סוגריים בפ"ע) נפגש עוד א"ה...

לפעמים הרב צריך לדעת גם להיות שרברב...

הגורילה יוצאת ממני... אבל הההלו... לפני שאתה דופק את הראש בקיר... תחשוב רגע: כמה יהודים זוכים לקבל ממך הבנה והדרכה והכלה ודרך סלולה כיצד לשוב ל'... והרי אתה יכול לספק להם רק בגלל שיש לך שייכות אמיתית (לא תיאורטית) עם המקום הזה... אז מה אתה רוצה? על זה נאמר: 'הרב כבסני מעונו... אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישוּבו'!! אנהנו כמובן לא מזמינים את זה וזה גם לא מצדיק שום נפילה רוחנית... (זה נכון רק אחרי שאנחנו מציינו משתתלים לעמוד בניסיונות עד הקצה ואנחנו מחויבים לאפס סובלנות מול שלום עליך נפשי ולא להשלים עם שום נפילה רוחנית קבועה...) אבל לאחר מעשה!!! אחרי ארבעים שנות ע"ה... כשאתה אוכל את הלב **על מה שהיה**... ההלו... אל תמהר לאכול את הלב... יש נהגי מוניות שרק ר"ע הצליח להפוך אותם לתנאים קדושים... כך גם אתה הרגעים האלו שאתה מוצא את עצמך בהכרת שפלותך... לא נעים לומר: אבל יש **רב** ויש **שרברב**...

סליחה על ההשוואה אבל: **מה ההבדל בין רב ל-שרברב?**

רב זה הבן עליה הקדוש שלא יודע צורת מטבע... האברך והבחור הזך והטהור ש'יורו משפט' לעקב, תורת אמת היית בפיחה! התורה כמות שהיא... אבל בשביל להרביץ תורה... לא תמיד מספיק להיות רב... צריך להיות לפעמים **שרברב**... וצריך לבלוע את רגעי השרברבות האלו... ר"ע נאלץ להיות שרברב 40 שנה... ואתה ואני... יש לנו פה ושם רגעים כאלו...

הנה לך נקודה אחת של פרקטיקה שנדרשת ממי שתפקידו להיות מרביץ תורה... אבל יש משהו עוד יותר פרקטי... וזו הפרקטיקה כמות שהיא...

לדוגמה: ואהבת לרעך כמוך זה פסוק בתורה!! זה גם שיר יפה!! אפשר גם למסור על זה שמועט שלם... לוי כולו לצטט לך עשרות מאמרים מכל הש"ס במעלת מצוות שבין אדם לחבירו... אבל בסוף בסוף... איפה זה תקוע? בפרקטיקה!!! מה שנקרא '**הכרת המציאות**'!!! כמו שאפיית מצות צריכה 'גומרים' מקצועיים... כך גם הכנסת אורחים וביקור חולים והבאת שלום בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו... גם זה צריך 'גומרים' מקצועיים... בסוף בסוף כל גופי תורה זקוקים לביצוע פרקטי מעוגן מול הכרת המציאות... ככה זה בכל דבר בעבודת ה'... וזו המשבצת של יששכר וזבולון... וכאן יש ענף מאוד מאוד נרחב של שטייגן בעבודת ה'... שחבל שיש כאלו שלא מודעים לקיומו... (ובשביל זה אני חוזר על זה ללא הרף... ויש לזה אינספור ויראציות... חלקם הגדול מחוץ לטווח שלי ויותר קרוב לטווח שלך...)

קח דוגמה: מה ההבדל בין דיין בבי"ד של שלושה לבין דיין שיושב בסנהדרין או בבי"ד הגדול? ההבדל הוא: שחכם שנמצא בסנהדרין, לא מספיק שהוא יהיה ת"ח מופלג וצדיק וישר ואיש אמת ושונאי בצע... יש בבי"ד סנהדרין צריך עוד כמה דברים שהם דווקא פחות מהותיים אבל הכרחיים... תן ניהוש מה?? תנקשיב רמב"ם בזה"ל: "אין מעמידין בסנהדרין בין גדולה אלא בקטנה אלא אנשים חכמים... בעלי דיעה מרובה, יודעים קצת משאר חכמות כגון רפואות וחשבונות ותקופות ומזלות ואיצטגנינות ודרכי המעוננים והקוסמים והמכשפים והבלי ע"ז וכיצא באלו כדו שיהיו יודעים לדון אותם, ושידעו רוב הלשונות כדי שלא תהא סנהדרין שומעת מפי המתורגמן!!" אתה שומע? הדיין בבי"ד של ג' הוא ת"ח גדול מאוד! אבל מה לעשות שהוא לא יודע סיניתי... וגם לא צרפתי... וברגע שהוא לא יודע את זה אנהנו בבעייה!! כי בית דין לא יכול לשמוע מפי המתורגמן... אז אין לנו ברירה... כחלק בלתי נפרד מהמכלול של מסירת התורה והעמדת דין אמת לאמתו אנהנו זקוקים לדיין שיועד צרפתי ופורטוגזי... כמו כן צריך דיין שמבין לא פחות ולא יותר בכשפים... רבי אליעזר הגדול ביים פטירתו הראה לרבי עקיבא מעשה כשפים... הוא אמר מילה וכל השדה התמלאה קישואים... (ורבי אליעזר לא היה חשוד לדבר דברים בטלים... ובזוהי לא ביים פטירתו... בפרט שביים הזה הוא דרש ר"ז דרזין בסתרי תורה ובשיר השירים עד שר"ע לא יכל לסבול את הקדושה והוא נס החוצה... וזה לא סתירה שביים הקדוש הזה הוא לימד את ר"ע מעשה כשפים) כי אין ברירה... יש דין 'מכשפה לא תחיה' ובשביל זה הנהגת התורה זקוקה גם ל'מאגר מידע' בכשפים... **כפי**

מה הדברים אמורים??

בתוך ציבור גדול יש מכלול גדול של כישורים... ואנחנו זקוקים למכלול הזה!!! הנהגת התורה זקוקה למאגר מוחות המגוון הזה... כמעט לכל מידע של 'הכרת המציאות' ישנם השלכות מעשיות בהלכה... ויש המון יהודים שמסתובבים בינינו שיש להם את 'מאגר המידע' או מכלול של כישורים שונים... והם לא מעלים על דעתם שהמידע הזה שווה תורה!!!

יש אחד שיש לו חוש טכני... ועם החוש הזה יש לו כ"כ הרבה מה להוסיף לנו בעבודת ה'... (אני חושב שהבעיה המרכזית של בעלי החוש הטכני, שמרוב שהחוש הזה חזק אצלם, הם בטוחים שלכולם יש חוש טכני... אז זהו! שכשאני מגיע לביצוע טכני אני מרגיש כמו יהודי שנפל במדינה עוינת בלי וויז) יש אחד שהוא איש עולם הגדול... יש לו היכרות עם סגנונות שונים של אנשים, אין לך מושג כמה זה נצרך בשביל מכלול נתונים... (יש יהודים שבשביל להתחיל להחזיר בהם יידישקייט... אתה חייב מינימום של תקשורת איתם) ואם נדבר על תחום הנפש... כיום ההבנה בנפש האדם מתברר כדבר שרוב גופי תורה תלויים בו... אין לך מושג כמה נוער נושר חמק לנו בין האבצעות בו בזמן שאין לזה שום רקע רוחני, אלא הכל התחיל מבעיות רגשיות שלא טופלו בזמן... ממילא מי שיש לו משיכה להבנה בנפש האדם זו שליחות של הרבצת תורה לכל דבר ועניין!!! תעקוב אחרי רבי מאיר כמה בעיות שלום בית הוא פתר עם פרקטיקה של תקשורת בין אישית... משהו קולט שהיעוץ הזה הוא גופי תורה? והאם זה שיש לו 'ציר הרע' להתעסק בתחום של השכנת שלום... האם הוא העלה על דעתו שהשכנת שלום בבית יהודי זו תורה? הרי אם מעשה כשפים זו תורה כי אנהנו צריכים לדון דיני מכשפים ומעוננים... אז לתת מענה תורני בחוסר תקשורת בין אישית שיש לזה השלכות ישירות לככלל התסבוכות ההלכתיות של מסכת כתובות... זה לא תורה? ושוב: מי שזכה להיות שבת הלוי!! שידע שהוא עושה את הדבר הכי נכון... אבל הזבולון והיששכר של דורנו... אם כבר יש לך משיכה לשם ואתה כבר מפרש את זה כאיזה 'הובי' מוזר שמוציא אותך מהלימוד... למה... למה לראות את זה כיציאה מהלימוד... מתי יבינו בק"ש שאי אפשר לצפות ממלמד שיהיה אברך!!!! כי מה לעשות שהוא לא אברך... מה שכן אפשר... אפשר לצפות להיות מלמד... לא!! אדרבה... אנהנו צריכים אברכים שיהיו מלמד... תבא עם המגבעת של האברך!!! אנהנו צריכים יששכר שיהיו... אנהנו צריכים רבי מאיר שיעסוק בשלום בית... אנהנו צריכים ר' חיה שיעסוק בקירוב. ודו"ק.

ימי ספירת העומר שמורים בזכויות יוצרים רבי עקיבא!!! בימים אלו אנהנו מתייחדים עם האבלות על תלמידי ר"ע... ובעיקר עם הנכס שכן נשאר לנו לנצח נצחים... הלא הוא רבי עקיבא מוסר התורה!!

כבר נכתב כאן בעלון חמש פעמים אם לא יותר שבסידור מדפים של י"ב שבטים... יש את שבת הלוי ויש את שבת יששכר (הבולון) ולכאורה גם לוי וגם יששכר, שניהם יושבים על אותה משבצת! שניהם מייצגים את התורה!

כולנו יודעים שבשבת יששכר התייחד בתורה ומאיך שבת הלוי עוד יותר ממנו... על שבת הלוי נאמר: יורו משפט' לעקב ותורתך לישראל... כל פעם שמוזכר בית דין בתורה זה 'ובאת אל הכהנים הלויים ואת השופט', אז מה בכל זאת ההבדל בין לוי לבין- יששכר וזבולון?

התשובה היא: שלוי זה עמוד התורה בעצמו... לוי זה האברך כולל המיתולוגי!! אותו אדם השלם שעליו הרמב"ם מתבטא 'ולא שבת הלוי בלבד... אלא כל אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים... ויהיה ה' חלקו ונחלתו... לעומת זאת יששכר...?!? יששכר זה לא התורה בעצמה אלא זה המרביץ תורה... המלמד תורה... ולכן יששכר נקרא 'מלכה של תורה'!! הוא איש הקשר בין לוי לכלל ישראל... יששכר מצד עצמו פחות חשוב מלוי... אדרבה... הוא נחשב לתלמיד של לוי... לוי הוא הגוף!! ויששכר וזבולון הם שני הרגלים שמתניעות את הגוף קדימה... יששכר הוא זה שמביא את בשורת התורה של לוי ומגיש אותה ל-24.000 תלמידים... לוי לא מסוגל להעמיד 24.000 תלמידים... אין לו זמן לזה... כי הוא צריך ללמוד!! אבל יששכר?!? זו השליחות שלו... הוא בנוי מצד הטבע שלו להיות מרביץ תורה... הוא מסוגל לחיות על גלגלים ולהיות חמור גרם שישן בעמידה ומתרוצץ הלך חזור מגבת ועד אנטיפרס לזכות את הרבים ולהרביץ תורה ולרבוץ בין המשפטיים (אגב: גת זה נבחלת יששכר) **וזה היה רבי עקיבא!!!** וחשוב מאוד לדעת את זה... צריך לדעת שיש כאלו שבנויים להיות מרביצי תורה כיששכר ויש כאלו שבנויים להיות איש תם יושב אוהלים כליו... וחשוב שכל אחד יכיר את מקומו!! אני לדוגמה מחובר לר"ע בנשמה שלי... כל פעם שסיפרו לי על גדול בישראל שקדן שלמד ולמד ולא יצא מד' אמותיו הרגשתי תעוקה... כי אני לא בנוי לזה... ומאיך אח שלי, בדיוק ההיפך... כל פעם שהוא שמע על גדול בישראל ששם חבלים של ברזל במתניו וחזר בכל גבול ישראל לזכות את הרבים... אח שלי היה חוסף מזה חום... אוה... חייבים? תנו לי ללמוד בשקט... ואז תמיד הרגעתי את אח שלי בעיניים נוצצות: הכל בסדר... אתה תשב ותלמד... ותהיה ר' חנינאי שאם תשתכח תורה מישראל תהדרנא בפלופך ואני אתפוס אומנותו של ר' חיה ששונה לתלמידים בשוק... כי אני לא בנוי לשבת במקום אחד... ואילו אני כן בנוי לזיכוי הרבים ולהפוך את העולם, אנא: קחו את זה לתשומת לבכם!!! אם אתה בחור/אברך שחשקה נפשך רק לעסוק בתורה אל תקח ללב את כל הסיפורים על חובת השעה להרביץ תורה כי אתה לא בנוי לזה... (אתה כן חייב בתורה של חסד' בתוככי בית המדרש, ויתכן שבגיל 88, יום אחד הקב"ה יסמן אותך וכלל ישראל יהיו אותך כמעתיק השמועה... כע"פ כן זה אצל רוב דוילי עולם בדרונה שמבין שנים הגו בתורה בצניעות ובשקט ורק מזה צמחו לאן שצמחו) ואילו אני ודברים שלי נעסוק בהרבצת תורה...

ידידי היקר: לא יעזור לך כלום... אם משרוש נשמתיך אתה בנוי להרבצת תורה... יהיו לך קפיצים!! אתה לא תצליח לשבת על המקום!! ולכן אין צורך לאכול את הלב... אל תרגיש לא נוח שיש לך משיכה לצאת ולהרביץ תורה... אתה לא אשם שבמקרה גדלת במשפחה או בקהילה שהדמות של הגדול בתורה שלהם היה משבט לוי שלא ימש מתוך (אוהל) אם אתה יששכר, תהיה יששכר גאה!! תכיר את מקומך!! כמובן שזה כרוך בלהודות בפה מלא שאתה בדרג אחד פחות מלוי!!! לא קרה כלום... אני מודה בפה מלא שאני לא במדרגה של אח שלי שיושב ולומד כל היום... ואגב: אל דאגה... החיים לא נעצרים כאן... סוף אנהנו ממשיכים לעשות שטייגן... כמו שלוי... יתכן שיום אחד יאלץ להיות יששכר... כך גם יששכר יום אחד יכול לטפס ולהשתדרג להיות גם לוי (והדוגמה הכי פשוטה: כמה שר"ע מייצג את יששכר בהרבצת תורה, הוא לא נשאר שם!! אל תשכח שליידע ליידיע יום אחד ר"ע עמד מול מפגל חיים של הרבצת תורה שקדם מול עיניו והוא נשאר רבי עקיבא... אתה מבין שזה לא השאיר אותו באותה מדרגה הוא משם עלה והתעלה ונהיה מוסר התורה שבעל פה!!! נשיא שבת הלוי!!!)

עכ"פ אחד המאפיינים הבולטים ביותר של יששכר בכלל ורבי עקיבא בפרט זה לשמש כממיר ולהנגיש ולתרגם את התורה של לוי למטה מעשרה טפחים... זה פירוש המילה מרביץ (תורה)!!! מלשון: בנאות דשא ירביצני... הרועה מושיב ומרביץ את הצאן על הדשא... יששכר הוא כמו רועה צאן... הולך ברוחו של כל אחד... וצריך לדעת מה להגיד ומתי ואין ואיפה עדיף לשתוק... אבל לוי לא בנוי לזה!!! אצל לוי 'תורת אמת הייתה בפיחה'! לוי מניח את האמת כמות שהיא על השלחן בלי כפפות ללא כחל ושלום שרק... לוי הוא אמת מידה הברורה!!! אנהנו צריכים משהו שיזכיר לנו מה האמת כמות שהיא בלי עטיפות... אבל מה לעשות שבשביל להעמיד תלמידים צריך 'ואני אתנהלה לאיטי לרגל הילדים' כמו שיחזקאל מתנבא על הרועה האידיאלי 'את האובדת אבקש ואת הנדחת אשיב ולנשברת אשוב ואת החולה אחזק ואת השמנה וחזקה אשמיד', נקודת ההבדל בין לוי ליששכר ש-לוי מחובר לתורה עצמה!! ואילו יששכר מוריד את התורה למטה... (וזבולון מוריד סופית עד למטה...)

ואחת הנחמות היותר גדולות שלא זיק לנו לדעת אותם!!! זה שאתה מבין לבד שאם רבי עקיבא היה עם הארץ עד גיל ארבעים... זה... זה לא סתם מחדל... הסיבה שהוא היה מוכרח להיות עם הארץ בעבר... זה בגלל שימים יגידו וידרש מרבי עקיבא לקחת את התורה הכי עמוקה ולהצליח לתרגם ולהאחיב אותה על אחרון עמי הארץ המגושמים... ובשביל להצליח לרדת לראש של עם הארץ... אתה חייב שייכות עצמית עם המושג הזה... ובשביל זה רבי עקיבא היה צריך להיות עם הארץ בעצמו בשביל שביים מן הימים הוא יוכל לרדת למקום הזה ולהוציא יקר מזולל **וזו אחת הנחמות הגדולות ביותר שאמורות ללוות אותנו...**

כל מי שליחות שלו בעולם זו הרבצת תורה!! עלול להיות לו את השעות המביכות שלו שהוא מוצא את עצמו במצבים ש... שהיו... זה לא מתאים לי... למה זה קורה לי... זה מטרף את הדעת!! מה הסיפור שלי? מי אני... מצד אחד אני כזה בן עליה מרומם... מצד שני פתאום

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - אהלבת ציון

פְּרִשְׁת תְּזַרְיעַ - מְצוּרַע - לְשׁוֹן הָרַע מְזִיקָה לָנוּ

"וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: זֹאת תְּהִיָּה תוֹרַת הַמְצוּרַע" (ויקרא י"ד, א'-ב')

אמרו חכמינו ז"ל, שכל מצוותינו ותורותינו של אדם אינו מספיק למה שמוציא מפיו."

אדם שמדבר לשון הרע תפילותיו לא מתקבלות- "מאן דאית ליה לישנא בישא, צלותא לא עלתה קמיה קודשא בריך הוא".

אנחנו מתפללים בכל יום בסיום התפלה: "אלוקי נצור לשוני מרע"- אחרת התפילה לא מתקבלת.

בפרשה קוראים בפרשה: "וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא" (ויקרא י"ג, מ"ה). הרב שטרנבוך כותב בספרו ביאורים והנהגות: **טמא הראשון**- טומאה בארץ וצריך לצאת מחוץ למחנה.

טמא השני- טומאה בשמיים ואין תפילתו מתקבלת. דוד המלך כתב: "וְלִרְשָׁע אָמַר אֱלֹקִים, מִה לָךְ לִסְפֹּר חֲקֵי וַתִּשָּׂא בְרִיתִי עָלַי פִּיךָ" (תהילים נ', ט"ז).

מִן הַחֶפֶץ חַיִּים כֶּתֵב: על ידי לשון הרע האדם מקלקל את כל עבודת ה' שלו, ועלול לאבד את כל עולמו!

לא לחינם דוד המלך אומר: "אֲהַב יָמַי לְרָאוֹת טוֹב? נֶצַר לְשׁוֹנְךָ מֶרֶע" (תהילים ל"ד, י"ג-י"ד). יהי רצון שנשמור על הפה שלנו ונחשוב על כל דיבור היוצא ממנו.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
רב הקהילה מבשרת ציון

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה שמואל אימן בן אסתר זרי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב יהודה אריה בן רחל ברכה רונן אברהם וב"מ קסיר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי סיון רבקה בת אלן אסתר יניב בן פרידה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה דרור בן סופיה לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניצרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניצרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן דנימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קנש בת דגטו רותית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן חקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

לעיתים אנחנו תוהים ולא מבינים מדוע חלילה הפרנסה נפגעת. הרי בסך הכל אנחנו שומרים ומשתדלים לקיים מצוות קלה כבחמורה. כמובן שעלינו לעשות חשבון נפש על מעשינו ולתקן את הטעון תיקון.

הגאון הרב רבי אהרון יהודה לייב שטיינמן זצ"ל אמר, **שרבים מבני התורה סובלים מדחוק ועניות מחמת שנכשלים בעוון לשון הרע, ואם היו מתחזקים בדבר, ודאי שהיו נושעים בפרנסה טובה.**

רמז לדבר המילה 'פרנסה'. אם נחלק את המילה נקבל- **פה רסן**. דהיינו על ידי שמירה על הפה ועל הדיבור היוצא מפינו הפרנסה לא תיפגע חלילה.

לעיתים האדם מרשה לעצמו להתפרק ולספר לאשתו ולבני ביתו לשון הרע. מִן הַחֶפֶץ חַיִּים' כתב (גחלת א"ש כלל ח', י'): "רבים משתבשים בזה בצורה חמורה, שמספרים לנשותיהם כל מה שאירע ומה שעבר עליהם בבית המדרש, עת לומדו, או בשוק, או במקום בו עבדו. והנה מלבד איסור לשון הרע, עוד הוא מרבה בזה מחלוקת, כי היא בוודאי תיטור אשתו שגאה ותריב עבור זה עם פלוני או אנשי ביתו וגם תסיט את בעלה להילחם ביתר עוצמה וסוף דבר שאם לא יריב במלוא שנאתו, יתבזה גם בעיני אשתו. על כן השומר נפשו ישמור את עצמו מאוד, שלא לגלות לאשתו מעניינים אלו".

הגאון מווילנה כתב בצוואתו: "אלו דברים שאדם אוכל כו' ולשון הרע כנגד כולם" (תוספתא פאה א'). ומה לי להאריך בזה העוון החמור מכל-העבירות. "כל-עמל האדם לפיהו" (קהלת ו', ז'),

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל
לעילוי נשמת אדי אדוניו מזרחי בן שרה סרח
לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר
לרפואה שלימה לאריה חיה בת אסתר נועה בת אסתר ויליד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניצרי בן ימנה וגלית בת מסודי
להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה
לע"נ פיבי בת מזל ע"ה ונועם בן אורנה ז"ל

זמני לכת

ע"י	כנסת לבת	צאת לבת	בינון תפ
18:44	19:57	20:49	י"מ
19:03	19:55	20:46	ת"א
19:05	19:58	20:49	מ"ב
19:03	19:56	20:46	כ"ב

שואל ומשיב בהלכה – ספירת העומר – חלק ג'

האם נשים צריכות לספור 'ספירת העומר'? האם צריכות לספור עם ברכה? מה הדין אם אדם טעה במניין השבועות אבל צדק במניין הימים?

שאלה ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רב הקהילה:

תשובה !

נשים כידוע פטורות ממצוות עשה שהזמן גרמא, לכן נשים פטורות ממצוות ספירת העומר מכיוון שהמצווה תלויה בזמן. אם אישה רוצה, היא יכולה לספור. לדעת הספרדים, סופרת בלי ברכה. **מקורות:** או"ח תקפ"ט, ו.

לאשכנזים: דעת הרמ"א שאישה שמקיימת מצוות עשה שהזמן גרמא ויכולה גם לברך עליה. יש פוסקים אשכנזים שהורו שעדיף שאישה לא תברך על הספירה, מכיוון שהיא לא מצויה בבית-הכנסת ויש חשש גדול יותר שתשכח לספור יום אחד. יתכן שלא תשים לב לכך ולמחרת תמשיך לספור בברכה.

מי ששכח לספור יום אחד (בלילה לא ספר בברכה וגם ביום שכן ולא ספר בכלל), לא רשאי להמשיך ולספור בברכה. **מקורות:** משנה ברורה תפ"ט, ג'.

מי שנוהגת להתפלל תפילת ערבית בכל יום או שבני ביתה רגילים להזכיר לה לספור, החשש שתשכח לספור באחד מימי ספירת העומר קטן יותר ולכן אם היא רוצה לשיטת הרמ"א היא יכולה לברך ולספור. **מקורות:** מגן אברהם תפ"ט, א.

לפי הקבלה אין לנשים לספור את ספירת העומר אפילו בלי ברכה. **מקורות:** רב פעלים ח"א סו"י י"ב.

מצווה לחנך את הילדים הקטנים לספור את ספירת העומר בברכה מדין חינוך. קטן שהגדיל, כלומר: נהיה בר-מצווה בתוך ימי הספירה, אפילו אם הקפיד לספור בכל יום את ספירת העומר לפני שנהיה בר-מצווה, מכיוון שבעודו קטן לא היה מחויב במצוות מן התורה כמו גדול, הוא דומה למי שעד עתה לא ספר ספירת העומר ולכן לא יכול להמשיך לספור בברכה בשאר הימים. **מקורות:** שו"ת יביע אומר ח"ג או"ח כ"ז.

הטועה בספירת העומר במניין השבועות אבל את מספר הימים מנה כראוי, יכול להמשיך לספור בברכה

נְסִיּוֹן וּשְׂכָרוֹ

הרה"ג ר' בנימין אהרן שליט"א מעביר את השיעור לכמה בעלי בתים. השיעור מועבר בצורה נפלאה וברורה ומשובבת נפש שכן הרב התברך במתק שפתיים. אחד ממשפטי השיעור הוא איש עסקים חשוב שעובד בכל יום מהזריחה ועד לשעות הקטנות של הלילה. בדרך הטבע הוא לא היה אמור להיות בשיעור. בקושי יש לו זמן לדברים ההכרחיים שהוא צריך לעצמו. המגיד שיעור דיבר בהתלהבות וברגש רב על העניין של ההתמדה והקביעות ועל כך שיש לנו חצי שעה שאנחנו נותנים לקדוש ברוך הוא, זו חצי שעה שצריכה להיות בבחינת 'יהרג ואל יעבור'. חצי שעה שכל כולה היא קודש לה'.

דברים היוצאים מן הלב – נכנסים אל הלב. איש העסקים החליט לקבל על עצמו שלא משנה מה יהיה, הזמן של השיעור הוא מקודש. לאיש עסקים נקבעה פגישה עסקית חשובה מאוד במגדלי עזריאלי לגבי עסקה גדולה שממון רב מוטל בצידה. מדובר בפגישה שהוא המתין לה ועבד עליה זמן רב ביותר ועלתה לו בדמים מרובים תרתי משמע.

הבעיה היתה שזמן הפגישה נקבעה לשעה של השיעור. מרוב מאמציו וההשקעה לפגישה הוא אישר את הפגישה ולא שם לב לכך שזה יוצא בדיוק בזמן השיעור. למחרת כשנודע הדבר, הוא הודיע שאין באפשרותו להגיע לפגישה בזמן זה והוא מבקש לדחות את הפגישה לשעה אחרת.

האחראי שטיפל בפגישה אמר שיבדוק וחזר אליו. זמן קצר לאחר מכן חזר אליו ואמר שהוא מאוד מצטער אבל אין אפשרות לדחות את הפגישה ועליו להחליט אם הוא רוצה להגיע לפגישה במועד המקורי שנקבע או שהוא מוותר על הפגישה. איש עסקים שבמשך ימי חייו שמע אלפי פעמים את הפסוק: "טוב לי תורת פיך מאלפי זָהָב וְכֶסֶף" (תהילים קיט, עב), ופעמים רבות גם שר את המילים הוא אזר אומץ רב וקיבל החלטה גדולה ביותר ואמר: "אני לא מוותר על השיעור בגמרא!".

שני חברים שלו היו בפגישה והם חתמו על העסקה. בסופו של דבר הם הפסידו סכום כסף גדול ביותר. התברר שהיתה שם הונאה גדולה וכל הכסף שהם השקיעו ירד לטמיון ואילו הוא בזכות השיעור והתעקשותו שלא לבטל את סדר הלימוד הקבוע, כספו ניצל ונמנעה ממנו עוגמת נפש מרובה ביותר. כעת הוא הרגיש פשט חדש בפסוק: **טוב לי תורת פיך, שהיא שומרת מנזק – של אלפי זהב וכסף.**

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משיגחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

קו לעניית 'אמן' ו'אמן יהא שמיה רבה' לאחר שיעור תורה- בזמן אמת מספר פעמים ביום 02-313-7905

העלון נמצא בחובות גדולים. בעל בית-הדפוס העלה את מחיר ההדפסה בבת אחת ב-220 ₪ לכל הדפסה מי שיוכל לעזור, תבוא עליו ברכת טוב. למעוניינים לעזור נא להתקשר 052-7652084 או לשלוח מייל PnineEH@gmail.com

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון,

חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מברשת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים- האדמו"ר הרב משה אייכנשטיין מסאמבור זצ"ל

האדמו"ר הרב משה אייכנשטיין מסאמבור זצ"ל- נולד בשנת ה'תקכ"ה (1765) כבן רביעי להוריו. כבר מילדותו ניכר כי לגדולות נועד. כשרבינו גדל הוא כיתת את רגליו והלך לצדיקים שהיו בדורו. שימש מאה ועשרים צדיקים בעלי רוח-הקודש. כולם העידו עליו כי "שכינה מדברת מתוך גרונו". רבינו לא רצה להתפרנס מהרבנות ולכן עסק במשא ומתן עם העכו"ם תוך כדי שהוא הולך מכפר לכפר.

רבינו התדבק בכל ימי אחיו הגדול ה'עטרת צבי'. חסידים רבים בהתחלה נהרו לזידיטשוב כדי להתחמם לאורו של ה'עטרת צבי'. ב-י"א תמוז ה'תקצ"א (1831) נפטר אחיו והחסידים קיבלו עליהם את אחיו ר' ישכר בעריש לאדמו"ר. לא חלף זמן רב וגם הוא נפטר. רוב חייו לא שימש ברבנות וחי תמיד בעוני ובדוחק. אשתו פלגלה את הבית בקושי רב מחנות מכולת.

בחג השבועות ה'תקצ"ב (1832) כל החסידים נסעו אליו. הם התנצלו על כך שהם לא הלכו אליו מיד לאחר פטירת אחיו ה'עטרת צבי' ונסעו לר' ישכר בעריש. רבינו אמר שהוא מתפלא ומשתומם על זה שהם חושבים שהוא מתרעם עליהם שלא באו אליו ישר אלא בכלל שהם באים אליו ורוצים שהוא הקטן ינהיג את העדה הקדושה. בענוותנותו הרבה הוא לא רצה לקבל את הרבנות. לבסוף התחיל לשמש כאדמו"ר בסאמבור, מאז קיבל על עצמו יסורים ומכאובים למען כלל עם ישראל וכך סבל עד יומו האחרון.

בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. לפני פטירתו ביקש שיעשו מחיצה באוהל בינו לבין אחיו כדי שכאשר יבואו לעלות על ציונו של אחיו לא ידרסו את הקבר שלו. בגודל שפלותו לא חשב כלל שיבואו להתפלל על קברו. נפטר ב-ו' אייר ה'ת"ר (1840). חי כ-75 שנים. ציונו בזידיטשוב באוהל אחיו. בנו, רבי יחיאל מיכל שימש במקומו כאדמו"ר.

אביו: האדמו"ר רבי יצחק אייזיק מספרין (ראש שושלת חסידיות זידיטשוב וקומרנה).
אמו: מרת הינדא (בת ר' צבי הירש). **אשתו:** בת הרה"ג רבי יודל חריף מסאמבור בן רבי משה מדרגיטשין.
מרבנותיו: אביו, האדמו"ר רבי יצחק אייזיק אייכנשטיין (הראשון), האדמו"ר ר' מנחם מנדל טורם מרימנוב, האדמו"ר ר' יעקב יצחק הורביץ (ה'חוזה מלובלין'), אחיו, האדמו"ר ר' צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב (מח"ס 'עטרת צבי'), האדמו"ר ר' משה סופר. **בניו:** הגאונים הרב יהודה צבי הירש מראזלא (האדמו"ר מזידיטשוב), הרב יעקב קופל (אב"ד רודיק), הרב ישעיה (רב בסניטין) והרב יחיאל מיכל (ממלא מקום אביו באדמו"רות ומח"ס 'עטרת זקנים').
אחיו: הצדיקים הרב ישכר בעריש, הרב סענדר, הרב ליפא והרב הירש. **מספריו:** **יתפילה למשה.**

בנו של הרה"ק ר' משה מסאמבור זיע"א היה הרה"ק ר' יהודה צבי מראזלא (הוא התחתן עם מרת שרה, בת האדמו"ר ר' צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב, מח"ס 'עטרת צבי'). הרה"ק ר' יעקב טויבש זידיטשוב היה חתנו של הרה"ק ר' יהודה צבי אייכנשטיין (הוא התחתן עם בתו מרת מרים) והיו לו שני בנים. פעם אחת שני הבנים חלו והגיעו עד שערי מוות.

באותו זמן הרה"ק ר' צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב כבר לא היה בין החיים אבל רבינו היה בחיי חיותו. הרה"ק ר' יהודה צבי, זקנים של הילדים החולים ראה בחלומו את חותנו הרה"ק ר' צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב כששני חורים בלבו הטהור. הוא התעורר משנתו ותיפעם רוחו מאוד משום שהבין שהחורים בליבו של חותנו הוא משום שני נכדיו שעומדים למות. הוא התחיל מיד לומר מזמורי תהילים בדמעות שליש עד שגמר את כל ספר התהילים שלוש פעמים, לאחר מכן שלח שליח להזכיר את שמותיהם של החולים לרפואה שלימה אצל אביו, הרה"ק ר' משה מסאמבור שבאותו זמן כבר עבר לזידיטשוב.

כשהשליח נכנס לחדרו של רבינו, עוד לפני שדיבר רבינו אמר לו שהרגיש ברוח קודשו את כל העניין. "בני ר' יהודה צבי הירש כבר הפך עולמות וסיים את כל ספר התהילים שלוש פעמים וכל זה משום חלום שחלם שחותנו, הלא הוא אחי ה'עטרת צבי', התגלה אליו עם שני חורים בלב ומזה פחד כל כך, אבל האמת הוא שהחורים שבלבו של ה'עטרת צבי' הוא משום שהוא נמצא כבר בעולם העליון ומשם הוא לא יכול לפעול ישועה לילדי נכדו, אבל אני ב"ה עדיין נמצא בעולם אני יכול לפעול ישועה עבורם ולסדר את רפואתם על צד היותר טוב".

רבינו מיד לקח חתיכת נייר וכתב עליו בזה הלשון: "חוצפה כלפי שמיא נמי מהני, אני גוזר ואומר אשר תיכף יתרפאו השני ילדים ויקומו ממיטתם בריאים ושלמים, אלו דברי הכותב בידיים שיש בהם כח לקרוע גזר דין של שבעים שנה, הקטן משה מסאמבור". רבינו נתן את הפתק לשליח ואמר לו: "קח את המכתב ותן אותו לבני ר' יהודה הערש שישים אותו תחת הראש של נכדיו החולים ותיכף יתרפאו מחוללים". כשהשליח הגיע לבית ששם היו החולים מיד עשו מה שרבינו ציווה עליהם. הם שמו את המכתב תחת הראש של הילדים החולים ומיד ראו שיפור ניכר במצבם. כעבור מספר ימים הילדים קמו ממיטתם בריאים ושלמים בלי שום חולי ומיחוש. הרה"ק ר' אייזיק מזידיטשוב זיע"א סיפר סיפור זה על דודו ה'תפילה למשה' וסיים ואמר: "מי ידמה ומי ישווה לרבי ר' משה שהיה למעלה מהשכל, למעלה מהזמן ולמעלה מהטבע".

פ עם אחד ממקורביו שאל: "מפני מה רבינו שריו כל ימיו בעוני ובדוחק וסובל מכאובים קשים ואילו צדיקים אחרים חיים בעושר וברחבות וה' שומר אותם מפני חולאים רעים?". רבינו השיב: "פעם אחת באה אצלי אישה עשירה ובכתה. עוד לפני שהספקתי לשאול אותה מדוע היא בוכה הרי יש לך הון רב ותכשיטים יקרים, אמרה: "מה מועיל לי ממון רב כשאין דעתי נשמעת אצל בעלי!". גם אני סבור כך, מה לנו כסף וזהב? העיקר שדעתנו תהיה נשמעת בשמיים, שנהיה בחזקת צדיק גוזר והקב"ה מקיים וע"כ בודאי כדאי לבכות.

ה האדמו"ר מוה"ר ר' יוסף מאיר וייס מספינקא סיפר שהרבי ר' משה מסאמבור היתה לו מדרגה שתפילת פסוקי דזמרה היה מתפלל בלי שום מחשבה זרה כלל. (כולם אהובים)

הַדָּאָה לְבוֹרָא עוֹלָם

הבחור הכי טוב בישיבה, שמו יצא לשם ולתהילה, עדין לגדולות - אילם! אילם! הוא לא יכול להוציא הגה מפיו!

כך עברו כמה חודשים של ניסיונות נואשים עם דיקור סיני ושיאצו יפני, חומצה ארומטית ותמצית פרחים אקרובטית, מה לא ניסו, ושום דבר לא עזר...

והנה הם שמעו שלכבוד כנס גדול של מומחי אף-אוזן-גרון שיתקיים בארץ, הגיע המומחה הגדול בעולם, פרופ' מארה"ב. בעזרתו של עסקן מקושר במיוחד הם הצליחו לקבל תור למשך חמש דקות אצל אותו פרופסור.

רק נכנסו לחדר, הפרופסור העיף מבט קצר ומיד רשם להם מרשם לתרופה שעולה 16 שקלים. הוא אמר להם לתת לו כדור אחד בבוקר ואחד בערב למשך חמישה ימים והבטיח להם שבעוד חמישה ימים הבן שלהם ידבר כאחד האדם.

כעבור חמישה ימים הבחור בעצמו התייצב בשדה התעופה יחד עם הוריו כדי להודות לפרופסור שאמור לצאת בטיסה הקרובה לארה"ב, על נס ההצלה שהוא חולל בסייעתא דשמיא. הבחור חזר לדבר כאחד האדם.

הפרופסור לא הסכים לקבל אפילו לא אגורה שחוקה: "עשיתי את זה בהתנדבות ואני שמח שהטיפול אכן עזר... אין צורך לשלם לי".

אחרי זמן מה שאלו את הבחור: "תגיד, הרופא הזה שהחזיר לך את הדיבור, הוא היה גאוותן? למה הוא לא רצה לקחת כסף, זה לא התאים לכבוד שלו? מה מסתתר מאחורי זה?".

הבחור ענה: "הרופא הזה הציל את הדיבור שלי. הוא לא הסכים לקבל כסף, אני חייב לו הכרת הטוב עצומה על כך שהחזיר לי את הדיבור".

"אתם רוצים שאשתמש בכח הדיבור הזה שהוא עצמו נתן לי ברוב תבונתו ובטוב לבו, כדי לדבר רעה אודותי? איזה אדם יעשה דבר נורא שכזה? לדבר נגד מי שנתן לו את כח הדיבור?"

"נו, רבותי", הרב שוורץ סיים את דבריו, "איזה אדם מסוגל לקחת את האיברים האלו שהקב"ה נתן לו ולהשתמש בהם נגד רצון ה'? איזה אדם מסוגל להשתמש בפה הזה שנתן לו הקב"ה, כדי לדבר חלילה וחס לשון הרע או דיבורים אסורים אחרים? רק מי שהוא 'לא בן אדם' מסוגל לכך, ואנחנו הרי צריכים להשתדל להיות אנשים אפילו במקום שאין איש, אנחנו צריכים להשתדל להיות בני אדם!"

"אז אם אנחנו לא יכולים לשלם לקב"ה כגמולו הטוב על כל הטובה אשר גמל עמנו, לפחות לא נשלם לו רעה חלילה, כביכול, עם אותם איברים שנתן לנו"

ר' יעקב א. לוטיגמן סיפר: רבים מכירים את הגאון רבי אשר שוורץ מהדרשות מלאות המתיקות שהוא דורש, במיוחד במעמד בו הוא משמח חתן וכלה בחצרות האדמו"רים ואצל גדולי הדור כשהוא שופע אמרי שפר מלאי מתיקות וחן מיוחד.

חידושיו מקובצים מדי שבוע בגיליון 'מעדני אשר', לאחר מכן מקובצים לסדרת ספרים וממשיכה להוסיף ולהתרחב בסייעתא דשמיא. בתוך שיחה מיוחדת של הרב שוורץ לגיליון 'לקראת שבת' הוא סיפר:

לפני מסר שנים אירע מעשה עם בחור. מעשה שנחרט בזכרוני כסמל ודוגמה לאופן בו אנו צריכים להתנהג. בחור מקרובי משפחתי התקשה לקום בבוקר. הוא היה צריך לעוזרים ומסייעים שסייעו לו בעניין.

לאחר כמה איחורים משמעותיים לישיבה האמא החליטה להעיר את הבן כדי שיגיע בזמן לסדר בישיבה. בוקר אחד בשעה 06:00 בבוקר האמא ניגשה למיטת הבחור להעיר אותו. הוא התעורר, הסתכל עליה ועשה לה פרצוף מוזר בעודו דופק על פיו...

היא חשבה שמדובר בחלום רע שפקד אותו, והחליטה לתת לו לישון עוד כמה דקות כדי שיקום עם מצב רוח טוב יותר. אחרי עשר דקות העירה אותו שוב. הבחור לא דיבר, רק עשה פרצופים ועיווה את פניו.

האמא הבינה שמשהו לא בסדר. היא מיהרה לבקש מבעלה שיבדוק מה קרה לבנם. האבא נבהל, הגיע להעיר את בנו וראה במו עיניו את המחזה המוזר: הבחור שוכב ער במיטה ולא מוכן לקום. כשמנסים לגעור בו ולהפציר בו ואפילו להתחנן אליו שיקום, הוא רק עושה פרצופים...

ואז הם הבינו. הבחור איבד את כח הדיבור! הוא לא מצליח לדבר! הם נתקפו פחד ובהלה ומיהרו להזמין תור לרופא. האמא דאגה שזה יהיה בשעה שהמרפאה ריקה כדי שלא יהיו בושות ואנשים לא יקלטו שהבחור נאלם דום. זה בטח יזיק לו בשידוכים למרות שעכשיו הוא רק בן ארבע עשרה.

הרופא בדק את הבן ולבסוף אמר בקול החלטי: "הוא לא יכול לדבר". ההורים שאלו: "באנו שתגיד לנו מה אפשר לעשות כדי שהוא כן יוכל לדבר!".

הרופא היה חסר אונים. הוא ענה: "חכו יום יומיים ונראה, אולי הדיבור יחזור אליו מעצמו". הם מיהרו לבית החולים, והצליחו על ידי קשרים ופרוטקציות. הם גם הבטיחו 180 שקלים לקופת העיר. הם נכנסו למומחה גדול בארץ של אף אוזן גרון. אבל גם הוא רק השתתף בצערם ולא יכול היה להושיע...

הבית שלהם כמעט נחרב. בחור צעיר, חכם, מוכשר, פיקח,

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב יוסף בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברוק דב ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	עמרים בן דבורה ז"ל	אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
אביגדור בן ג'ולי ז"ל	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
רחל רפאת בת השתת ע"ה	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרחת ז"ל
פיבי מלכה בת מזל ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
נעמי בת כותן ע"ה	אילנה (מחרוזה) בת שרה ע"ה	אליאור בן פרידה ז"ל
משה בן רוזה ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל	שושנה בת נעמי ע"ה
סעדה בת בסה ע"ה	שפרה בת פסיה ע"ה	בנימין בן דב ז"ל
בתיה (מרדה) בת שמחה ע"ה	שרה גבריאלי בת נאווה ע"ה	כל נשמות עם ישראל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל	רחמים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל
יצחק בן פנינה ז"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	יצחק בן פנינה ז"ל
חי זידי בן קלרה ז"ל	קסאנש בת דג'טו ע"ה	חי זידי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת נעשה ע"ה	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	שרה בת נריקיס ע"ה	אסתר בת נעמי ע"ה
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	ספירנט תקווה בת נעימה ע"ה	אורה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זהרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	מישא אסתר בת זהרה ע"ה
מסעוד בן יקוט ז"ל	עפאת בת השתת ע"ה	מסעוד בן יקוט ז"ל
רחמה בת מסעודה ע"ה	חיים חומטל בן רינה ז"ל	רחמה בת מסעודה ע"ה
סעידה בת תופחה ע"ה	ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל	סעידה בת תופחה ע"ה
אליהו בן חיים משה גרשון ז"ל	נעימה בת שרה ע"ה	אליהו בן חיים משה גרשון ז"ל

גיליון מס' 602 פרשת תז"מ
תשפ"ה שנה שלוש עשרה

מדור זה נכתב לעילוי נשמת
אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו
ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל
זצ"ל
תנצב"ה

דברי שי"ה

ממון רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות - במנהגי ספירת העומר (המשך)

לגבי שהחיינו על פרי חדש, (אלא ד"א של הלכה פמ"ח ס"ח ועי' כה"ח סי' תקנ"א ס"ק ר"ה בשם דה"ח וחי' אדם לחלק בין שהחיינו לבגד חדש ועי' במשנ"ב סי' תקנ"א סקמ"ה ושעה"צ סקמ"ח, ובש"ת צ"א ח"ח סי' מ"א כ' בשם ס' חדש מכת"י מהבן איש חי שבעירו נהגו לאסור ללבוש בגד חדש אבל פירות אוכלין ומברכין שהחיינו).

בענין תלישת שיער בספירת העומר

רבינו זצ"ל נשאל בס' דולה ומשקה (עמוד רכ"א), בענין תלישת שערות בספירה וכל השנה, שאלה, האם מותר לתלוש שערות בימי הספירה ומצוי זאת בתלישת זקן, והשיב, טוב שיזהר בזה גם כל השנה, ובהערות שם, ציין עי' באה"ט (יו"ד סי' קפ"א סק"ה) בשם האר"י ז"ל, ויתכן שגם בזה חשש שיבא לתלוש בשבת, או לתלוש שערות לבנות מתוך שחורות, וגם חשש לדעת רעק"א שהובא בפת"ש (יו"ד סי' קפ"א סק"ג) ובקונטרס הזכרונות (סי' מ"ג ס"ד) מביא מהחז"א שסבר בזה כהחת"ס ששרי לסרוק הפאות והזקן אף שתולש שערות, ובס' מעשה איש (ח"ה עמוד ל"א) מובא שכן היקל החז"א בעצמו, ועי' בארחות רבנו (ח"ד עמוד פ), והנהגה זו מהחז"א הדפיס רבינו בסו"ס טעמא דקרא (אות ל"ד).

וכן הביא רבינו זצ"ל ממון החז"א זצ"ל שהעיר לבחור שבלא מתכוין גוזז ציפורניים בחול דה"ז יכול לבא בקלות לאיסור שבת ועליו למנוע עצמו מכך גם בחול מדבר זה, ועי' בזה בקו' הזכרונות ממון החז"א (סי' כ' אות ל"ו) שכ' שמעתי שמרן ראה לא' שנשך ציפורניו בחול, וא"ל אתה מחלל שבתך שמתוך שרגל בזה בחול בודאי שוכח ועושה כן בשבת, ומביא ממו"ק (י"ח א') בריו"ח ששקיל בשינוי וכ' ו"לף ולמש"כ תוס' שם (ד"ה ובגנוסטר) היה זה בחוה"מ שאסור לקצוץ בכלי, גם דוקא בנושך בלא שימת לב יש לחוש שיעשה כן בשבת, ועי' בקובץ מנורה בדרום (קובץ ל"ד עמוד ע), ועי' בס' כל משאלותיך (עמוד ש"ו) ששאל מרבינו זצ"ל על בת שכוסת ציפורניה בפה ורגילה כל כך, עד שגם בשבת עושה כן לרוב רגילותה מה העצה לזה, והשיב, תתחייב שעל כל כסיסה בשבת תתן לצדקה חמישים שקל ואז כבר תימנע מזה, וסיפר שבחור בא לפני מן החז"א זצ"ל וכסס את ציפורניו בפיו והיה יום חול אמר לו החז"א אתה מחלל שבת, והביע תמיהה הרי היום יום חול אמר לו אם אתה עושה כך אי אפשר שלא תעשה כן גם בשבת, ולכן גם בחול תפסיק מהנוהג הזה, ואמר רבינו, זה מעשה נכון, ועי' בכה"ח (יו"ד סי' ע"ט ס"א) כיו"ב לענין החותך בשינוי בחול מלמולי עור, דאף אם לא בולע יש להמנע מהרגל זה שאם מורגל בכך יכול להכשל באיסור שבת עי' בבאוה"ל (סי' ש"מ ס"ב ד"ה יבלת), וגם בחול יש חשש שיבלע וי"א שעור אדם אסור באכילה.

בענין שהחיינו בימי ספירת העומר

כתב רבינו זצ"ל בשו"ת הלכות (סי' תצ"ג ס"ו) מהמשנ"ב (סק"ג) דבימי הספירה אין ראוי להרבות בשמחה שמתו בהם תלמידי ר"ע, ומ"מ אם נזדמן לו דבר שצריך לברך עליו שהחיינו יברך, ושמעתי מרבנו זצ"ל, דכוונת המשנ"ב דרשאי לברך לכתחילה באלו הימים שהחיינו, וכ"כ בס' בין פסח לשבועות (פט"ז הערה א), ואף על פירות חדשים שאין חיוב לברך השיב רבינו זצ"ל דאפשר לברך בימי העומר, (ירחון האוצר גליון ע"ח עמוד כ"ג וס' מעשה שיח עניני ספיה"ע), וכן נהג רבינו זצ"ל בעצמו (אלא ד"א של הלכה פמ"ח ס"ח), ואמר רבינו זצ"ל דיש שטעו בזה והחליפו ימי הספירה בימי בין המצרים דשם קי"ל (סי' תקנ"א ס"ז) דאין לברך שהחיינו, והחילוק בין ימי הספירה לימי בין המצרים הוא כמבואר במגן אברהם (סימן תקנ"א סעיף י"ז) דטעם האיסור לברך שהחיינו בימי בין המצרים הוא דכיון דהזמן הוא זמן פורעניות אין לברך שהחיינו לזמן הזה אבל אין הטעם משום אבילות דהא לא מצינו שאבל אסור לברך שהחיינו עכ"ל, והיינו דדוקא בימים שהם מצד עצמם ימי פורענות לדורות כימי בין המצרים שמגלגלין חובה ליום חייב כדאי' בגמ' תענית (כ"ט א') וערכין (י"א ב'), בזה אמרי' דאין העת ראוי לברך בו שהחיינו לזה הזמן של פורענות וצער, אבל ימי הספירה מצד עצמם הם ימים טובים ומבואר במסכת שבת (ק"י א') דסמי דשתי להו בין דבחא לעצרתא מהני, ומבואר ברמב"ן וברבנו בחיי פ' אמור (פכ"ב ל') דבין פסח לעצרת הם כימי חול המועד, (תורתך שעשועי עמוד קצ"ח).

מנהג החזון איש לענין בגד חדש

בקונטרס הזכרונות ממון החז"א (סי' כ"ד ס"ז) הביא רבינו שהעידו על מרן החז"א זצ"ל, שהביאו לו בגד חדש בימי הספירה, ולא רצה ללבשו עד ל"ג בעומר, ובל"ג בעומר לבשו בבקר כדי לפטרו בברכת מלביש ערומים, וציין רבינו לס' מועד לכל חי שטוב שלא ללבוש בספירה בגד חדש שצריך לברך עליו שהחיינו עד ל"ג בעומר, ובאליה זוטא (סי' תצ"ג סק"א) כ' בשם רבינו ירוחם (ח"א נתיב ה') שאין אומרים זמן בספירה לפי שהם ימי דין, ובס' לקט יושר לתלמיד התרוה"ד (ספיה"ע ס"י) הביא שאחר ר"ח סיון מיד שרי להלביש בגדים חדשים ונראה שם שהקפיד על עצם לבישת בגד חדש אפילו בלא ברכת שהחיינו, וכן בס' תשובות ופסקים (סי' ס"ט) נדפס תשובת רב שרירא גאון שמחמת אבילות מיתת תלמידי ר"ע נוהגין שלא לעשות כסות חדשה מפסח עד שבועות, ובס' עוללות אפרים (ח"ב מאמר ק"ס) כתב לפי שימי הספירה הם כנגד ימי חלדו של אדם לכן אין מברכין בה שהחיינו לאחר שחיינו תלויים לו מנגד ואין בטוח מן המות וכ"כ בליקוטי מהר"ח מנהגי ימי העומר (עמוד קמ"ג) מס' הדרת קודש בשם ס' סודי רזא וספר עקרי הד"ט, וכתב דבספר מנהגים של מהר"ל ובכל בו ובמנהגים ובלבוש ובטור ושו"ע אין שום רמז מזה והביא שם בסדר ספיה"ע (עמוד קט"ו) ממטה משה (סי' תרס"ט) בשם ס' העקידה שמספר השבע שבועות הם דוגמת ז' נקיים ומספר ימי ריחוק אשה מבעלה ימי צער הם ואיך יברך שהחיינו, ועי' בכה"ח (סי' תצ"ג סק"ד) דמותר לומר ברכת שהחיינו, באלו הימים מן הפסח עד ל"ג ושאינו בין המצרים דחורבן בית המקדש דחמיר לן טפי כמש"כ במאמר מרדכי (אות ב') ואין חילוק בין פרי למלבוש וכן כתב עיקרי הד"ט (סוף סימן כ"א) ויפה ללב (חלק ג' אות ג') וכן מורים בי מדרשא ואין חוששין למה שכתב בספר מועד לכל חי (סימן ר אות י"ב) שמנהג טוב שלא לחנך מלבוש בין פסח לל"ג בעומר, ולמעשה ציין רבינו שבמשנ"ב (סי' תצ"ג סק"ב) מבואר דאם נזדמן לו שהחיינו בימי הספירה יכול לברך, והיינו גם בבגד חדש, [ואולי הוא באופן שצריך כעת לבגד וא"א לו להמתין לל"ג בעומר], וכן נהג רבינו למעשה

יומא טבא לרבנן!

הופיע ויצא לאור הספר "שיח ימים"
ובו מאות תשובות מכ"ק
מרבנו מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל
על סדר חמשה חומשי תורה
ניתן להזמין במחיר בסך 35 ₪ בלבד
משלוחים חינם ברחבי הארץ
בכפוף למוקדי ההפצה
להזמנות ע"י מערכת "קובץ גליונות" 053-3145900

עורך: יצחק גולדשטוף

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com
רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☒ 053-3145900

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ה', או בטלפון:

נדירים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586
קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310